

**CONFERENTIE
VAN DE VERTEGENWOORDIGERS
VAN DE REGERINGEN
DER LIDSTATEN**

**Brussel, 6 augustus 2004
(OR. fr)**

**CIG 87/04
ADD 1**

ADDENDUM 1 BIJ DOCUMENT CIG 87/04

Betreft: Protocollen en bijlagen I en II gehecht aan het Verdrag tot vaststelling van een
                      Grondwet voor Europa

INHOUD

A. Protocollen gehecht aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa

1. Protocol betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie
2. Protocol betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid
3. Protocol tot vaststelling van het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie
4. Protocol tot vaststelling van het statuut van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank
5. Protocol tot vaststelling van het statuut van de Europese Investeringsbank
6. Protocol betreffende de plaats van de zetels van de instellingen en van bepaalde organen, instanties en diensten van de Europese Unie
7. Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie
8. Protocol betreffende de verdragen en akten inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek, alsmede de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden

9. Protocol betreffende het verdrag en de akte inzake de toetreding van de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek
10. Protocol betreffende de procedure bij buitensporige tekorten
11. Protocol betreffende de convergentiecriteria
12. Protocol betreffende de Eurogroep
13. Protocol betreffende enkele bepalingen met betrekking tot het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland ten aanzien van de economische en monetaire unie
14. Protocol betreffende enkele bepalingen inzake Denemarken ten aanzien van de economische en monetaire unie
15. Protocol betreffende bepaalde taken van de Nationale Bank van Denemarken
16. Protocol betreffende de regeling voor de frank van de Financiële Gemeenschap van de Stille Oceaan
17. Protocol betreffende het in het kader van de Europese Unie geïntegreerde Schengenacquis
18. Protocol betreffende de toepassing van bepaalde aspecten van artikel III-130 van de Grondwet op het Verenigd Koninkrijk en Ierland

19. Protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van het beleid inzake grenscontrole, asiel en immigratie, evenals ten aanzien van justitiële samenwerking in burgerlijke zaken en de politieke samenwerking
20. Protocol betreffende de positie van Denemarken
21. Protocol betreffende de buitenlandse betrekkingen van de lidstaten in verband met de overschrijding van de buitengrenzen
22. Protocol betreffende asiel voor onderdanen van lidstaten
23. Protocol betreffende permanente gestructureerde samenwerking, ingesteld bij artikel I-41, lid 6, en artikel III-312 van de Grondwet
24. Protocol betreffende artikel I-41, lid 2 van de Grondwet
25. Protocol betreffende de invoer in de Europese Unie van in de Nederlandse Antillen geraffineerde aardolieproducten
26. Protocol betreffende de verwerving van onroerende goederen in Denemarken
27. Protocol betreffende het publiekeomroepstelsel in de lidstaten
28. Protocol betreffende artikel III-214 van de Grondwet
29. Protocol betreffende economische, sociale en territoriale samenhang

30. Protocol betreffende de bijzondere regeling van toepassing op Groenland
31. Protocol betreffende artikel 40.3.3 van de Grondwet van Ierland
32. Protocol betreffende artikel I-9, lid 2, van de Grondwet inzake de toetreding van de Europese Unie tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
33. Protocol betreffende de akten en verdragen waarbij het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en het Verdrag betreffende de Europese Unie zijn aangevuld of gewijzigd
34. Protocol betreffende de overgangsbepalingen inzake de instellingen en organen van de Unie
35. Protocol betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en betreffende het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal
36. Protocol tot wijziging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie

B. Bijlagen bij het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa

1. Bijlage I - Lijst genoemd in artikel III-226 van de Grondwet
2. Bijlage II - Landen en gebieden overzee waarop deel III, titel IV, van de Grondwet toepasselijk is

A.   PROTOCOLLEN
GEHECHT AAN HET VERDRAG TOT VASTSTELLING VAN EEN GRONDWET
VOOR EUROPA

1. PROTOCOL
BETREFFENDE DE ROL VAN DE NATIONALE PARLEMENTEN
IN DE EUROPESE UNIE

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

ERAAN HERINNEREND dat de wijze waarop de nationale parlementen de controle uitoefenen op hun regering met betrekking tot de activiteiten van de Unie, valt onder de eigen constitutionele inrichting en praktijk van de lidstaten,

GELEID DOOR DE WENS om een grotere betrokkenheid van de nationale parlementen bij de activiteiten van de Europese Unie te stimuleren en hun betere mogelijkheden te bieden om uiting te geven aan hun zienswijze op de ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen en andere aangelegenheden die voor hen van bijzonder belang kunnen zijn,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden gehecht:

TITEL I

INFORMATIE VOOR DE NATIONALE PARLEMENTEN

ARTIKEL 1

Discussiedocumenten van de Europese Commissie (groenboeken, witboeken en mededelingen) worden bij publicatie door de Commissie rechtstreeks aan de nationale parlementen toegezonden. De Commissie zendt de nationale parlementen ook het jaarlijkse wetgevingsprogramma en alle andere instrumenten voor wetgevingsprogrammering en beleidsstrategie, op hetzelfde tijdstip als aan het Europees Parlement en de Raad.

ARTIKEL 2

De tot het Europees Parlement en de Raad gerichte ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen worden aan de nationale parlementen toegezonden.

Voor de toepassing van dit protocol worden onder "ontwerp van een Europese wetgevingshandeling" verstaan, de voorstellen van de Commissie, de initiatieven van een groep lidstaten, de initiatieven van het Europees Parlement, de verzoeken van het Hof van Justitie, de aanbevelingen van de Europese Centrale Bank en de verzoeken van de Europese Investeringsbank met het oog op de vaststelling van een Europese wetgevingshandeling.

De Commissie zendt haar ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen rechtstreeks toe aan de nationale parlementen op hetzelfde tijdstip als aan het Europees Parlement en de Raad.

Het Europees Parlement zendt zijn ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen rechtstreeks toe aan de nationale parlementen.

De ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen die uitgaan van een groep lidstaten, het Hof van Justitie, de Europese Centrale Bank of de Europese Investeringsbank worden door de Raad aan de nationale parlementen toegezonden.

ARTIKEL 3

De nationale parlementen kunnen de voorzitter van het Europees Parlement, van de Raad en van de Europese Commissie een met redenen omkleed advies toezenden betreffende de overeenstemming van een ontwerp van een Europese wetgevingshandeling met het subsidiariteitsbeginsel, volgens de procedure van het protocol betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid.

Indien het ontwerp van een Europese wetgevingshandeling uitgaat van een groep lidstaten zendt de voorzitter van de Raad het/de met redenen omklede advies/adviezen toe aan de regeringen van deze lidstaten.

Indien het ontwerp van een Europese wetgevingshandeling uitgaat van het Hof van Justitie, de Europese Centrale Bank of de Europese Investeringsbank zendt de voorzitter van de Raad het/de met redenen omklede advies/adviezen toe aan de/het betrokken instelling of orgaan.

ARTIKEL 4

Er dient een periode van zes weken te verstrijken tussen het tijdstip waarop een ontwerp van een Europese wetgevingshandeling aan de nationale parlementen in de officiële talen van de Unie beschikbaar wordt gesteld, en de datum waarop het met het oog op de vaststelling ervan of op de vaststelling van een standpunt in het kader van een wetgevingsprocedure op de voorlopige agenda van de Raad wordt geplaatst. Uitzonderingen zijn mogelijk in spoedeisende gevallen, waarvoor de redenen in de handeling of het standpunt van de Raad worden aangegeven. Behalve in naar behoren gemotiveerde dringende gevallen kan tijdens deze zes weken niet worden geconstateerd dat er over een ontwerp van een Europese wetgevingshandeling een akkoord bestaat. Behalve in naar behoren gemotiveerde dringende gevallen moeten tussen de plaatsing van een ontwerp van een Europese wetgevingshandeling op de voorlopige agenda van de Raad en de vaststelling van een standpunt tien dagen verstrijken.

ARTIKEL 5

De agenda's en de resultaten van de Raadszittingen, waaronder begrepen de notulen van de Raadszittingen waarin over ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen is beraadslaagd, worden rechtstreeks naar de nationale parlementen gezonden, op hetzelfde tijdstip als aan de regeringen van de lidstaten.

ARTIKEL 6

Indien de Europese Raad artikel I-444, lid 1 of lid 2, van de Grondwet wil toepassen, worden de nationale parlementen tenminste zes maanden voordat een Europees besluit wordt vastgesteld op de hoogte gebracht van het initiatief van de Europese Raad.

ARTIKEL 7

De Rekenkamer zendt haar jaarverslag ter informatie toe aan de nationale parlementen, op hetzelfde tijdstip als aan het Europees Parlement en de Raad.

ARTIKEL 8

Wanneer het nationale parlementaire stelsel geen eenkamerstelsel is, gelden de artikelen 1 tot en met 7 voor de kamers waaruit het bestaat.

TITEL II

SAMENWERKING TUSSEN DE PARLEMENTEN

ARTIKEL 9

Het Europees Parlement en de nationale parlementen bepalen samen hoe binnen de Unie een efficiënte en regelmatige samenwerking tussen de verschillende parlementen kan worden georganiseerd en gestimuleerd.

ARTIKEL 10

Een conferentie van de organen van de nationale parlementen die gespecialiseerd zijn in de aangelegenheden van de Unie kan iedere door haar passend geachte bijdrage ter attentie van het Europees Parlement, de Raad en de Europese Commissie leveren. Deze conferentie bevordert voorts de uitwisseling van informatie en beste praktijken tussen de parlementen en het Europees Parlement, alsook tussen hun respectieve gespecialiseerde commissies. Zij kan ook interparlementaire conferenties over specifieke onderwerpen organiseren, met name om vraagstukken op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, waaronder het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid, te bespreken. De bijdragen van de conferentie binden de nationale parlementen niet en laten hun standpunt onverlet.

2. PROTOCOL
BETREFFENDE DE TOEPASSING VAN DE BEGINSELEN VAN
SUBSIDIARITEIT EN EVENREDIGHEID

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS ervoor te zorgen dat besluiten zo dicht mogelijk bij de burgers van de Unie worden genomen;

VASTBESLOTEN de voorwaarden vast te stellen voor de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid van artikel I-11 van de Grondwet en een systeem in te stellen voor toezicht op de toepassing van deze beginselen;

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

Iedere instelling draagt er voortdurend zorg voor dat de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid van artikel I-11 van de Grondwet in acht worden genomen.

ARTIKEL 2

Alvorens een Europese wetgevingshandeling voor te stellen, houdt de Commissie brede raadplegingen. Daarbij wordt, in voorkomend geval, rekening gehouden met de regionale en de lokale dimensie van het beoogde optreden. In buitengewoon dringende gevallen houdt de Commissie geen raadplegingen. Zij motiveert haar beslissing in haar voorstel.

ARTIKEL 3

Voor de toepassing van dit protocol worden onder "ontwerp van Europese wetgevingshandeling" verstaan de voorstellen van de Commissie, de initiatieven van een groep lidstaten, de initiatieven van het Europees Parlement, de verzoeken van het Hof van Justitie, de aanbevelingen van de Europese Centrale Bank en de verzoeken van de Europese Investeringsbank met het oog op de vaststelling van een Europese wetgevingshandeling.

ARTIKEL 4

De Commissie zendt haar ontwerpen voor Europese wetgevingshandelingen en gewijzigde ontwerpen gelijktijdig toe aan de nationale parlementen en aan de wetgever van de Unie.

Het Europees Parlement zendt zijn ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen en gewijzigde ontwerpen toe aan de nationale parlementen.

De Raad zendt de ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen en gewijzigde ontwerpen die uitgaan van een groep lidstaten, het Hof van Justitie, de Europese Centrale Bank of de Europese Investeringsbank toe aan de nationale parlementen.

De wetgevingsresoluties van het Europees Parlement en de standpunten van de Raad worden, zodra zij zijn aangenomen respectievelijk vastgesteld, door de betrokken instelling aan de nationale parlementen toegezonden.

ARTIKEL 5

De ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen worden gemotiveerd in het licht van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid. Ieder ontwerp van een Europese wetgevingshandeling bevat een subsidiariteits- en evenredigheidsmemorandum, met een uitgebreide toelichting van de elementen op basis waarvan de naleving van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid kan worden beoordeeld. Dat memorandum moet elementen bevatten waarmee de financiële gevolgen van het voorstel kunnen worden beoordeeld, alsook - in het geval van een Europese kaderwet - het effect ervan op de door de lidstaten vast te stellen regelgeving, inclusief - waar toepasselijk - de regionale regelgeving. De redenen voor de conclusie dat een doelstelling van de Unie beter bereikt kan worden door de Unie, worden met kwalitatieve en, zo mogelijk, kwantitatieve indicatoren gestaafd. In de ontwerpen van Europese wetgevingshandelingen wordt er rekening mee gehouden dat alle, financiële of administratieve, lasten voor de Unie, de nationale regeringen, de regionale of lokale overheden, het bedrijfsleven en de burgers tot een minimum moeten worden beperkt en in verhouding moeten staan tot het te bereiken doel.

ARTIKEL 6

Ieder nationaal parlement en iedere kamer van een van die parlementen kan binnen een termijn van zes weken vanaf de datum van toezending van een ontwerp van Europese wetgevingshandeling aan de voorzitters van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie een gemotiveerd advies toezenden waarin wordt uiteengezet waarom het betrokken ontwerp zijns inziens niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel. Ieder nationaal parlement of iedere kamer van een nationaal parlement raadpleegt, in voorkomend geval, de regionale parlementen met wetgevingsbevoegdheid.

Indien het ontwerp van Europese wetgevingshandeling uitgaat van een groep lidstaten zendt de voorzitter van de Raad het advies toe aan de regeringen van die lidstaten.

Indien het ontwerp van Europese wetgevingshandeling afkomstig is van het Hof van Justitie, de Europese Centrale Bank of de Europese Investeringsbank zendt de voorzitter van de Raad het advies toe aan de betrokken instelling of het betrokken orgaan.

ARTIKEL 7

Het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, alsmede in voorkomend geval, de groep van lidstaten, het Hof van Justitie, de Europese Centrale Bank of de Europese Investeringsbank houden, indien het ontwerp van wetgevingshandeling van hen uitgaat, rekening met de gemotiveerde adviezen die de nationale parlementen of een kamer van een van deze parlementen tot hen richten.

Ieder nationaal parlement heeft twee stemmen, die worden toegewezen op grond van het nationale parlementaire stelsel. In een nationaal parlementair stelsel met twee kamers heeft elk van de twee kamers een stem.

Indien gemotiveerde adviezen waarin wordt gesteld dat een ontwerp van Europese wetgevingshandeling niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, ten minste eenderde vertegenwoordigen van alle stemmen aan de nationale parlementen zijn toegedeeld overeenkomstig de tweede alinea, moet het ontwerp opnieuw in overweging worden genomen. Deze drempel bedraagt eenvierde indien het een ontwerp van een Europese wetgevingshandeling betreft dat is ingediend op grond van artikel III-264 van de Grondwet, betreffende de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht.

Op grond van de heroverweging kan de Commissie of, in voorkomend geval, de groep lidstaten, het Europees Parlement, het Hof van Justitie, de Europese Centrale Bank of de Europese Investeringsbank, indien het ontwerp van Europese wetgevingshandeling van hen uitgaat, besluiten het ontwerp te handhaven, te wijzigen of in te trekken. Dit besluit moet worden gemotiveerd.

ARTIKEL 8

Het Hof van Justitie van de Europese Unie is bevoegd uitspraak te doen inzake ieder beroep wegens schending door een Europese wetgevingshandeling van het subsidiariteitsbeginsel, dat op de wijze als bepaald in artikel III-365 van de Grondwet wordt ingesteld door een lidstaat, of door een lidstaat overeenkomstig zijn rechtsorde wordt toegezonden namens zijn nationaal parlement of een kamer van dat parlement.

Op de wijze als bepaald in datzelfde artikel kan ook het Comité van de Regio's een dergelijk beroep instellen tegen Europese wetgevingshandelingen voor de vaststelling waarvan het volgens de Grondwet moet worden geraadpleegd.

ARTIKEL 9

De Commissie brengt jaarlijks aan de Europese Raad, aan het Europees Parlement, aan de Raad en aan de nationale parlementen verslag uit over de toepassing van artikel I-11 van de Grondwet. Dit jaarverslag wordt ook aan het Comité van de Regio's en aan het Economisch en Sociaal Comité toegezonden.

3. PROTOCOL
TOT VASTSTELLING VAN HET STATUUT VAN HET HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE UNIE

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

WENSENDE, het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie, bedoeld in artikel III-381 van de Grondwet, vast te stellen,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden gehecht:

ARTIKEL 1

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt samengesteld en oefent zijn functies uit overeenkomstig de Grondwet, het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (EGA-Verdrag) en dit statuut.

TITEL I

STATUS VAN DE RECHTERS EN VAN DE ADVOCATEN-GENERAAL

ARTIKEL 2

Alvorens zijn ambt te aanvaarden, moet iedere rechter voor het Hof van Justitie in openbare zitting bijeen, de eed afleggen, dat hij zijn functie zal uitoefenen in volkomen onpartijdigheid en geheel overeenkomstig zijn geweten en dat hij niets van het geheim der beraadslagingen openbaar zal maken.

ARTIKEL 3

De rechters zijn vrijgesteld van rechtsvervolging. Met betrekking tot hetgeen zij in hun officiële hoedanigheid hebben gedaan, gezegd of geschreven, blijven zij deze immuniteit genieten ook nadat zij hun ambt hebben neergelegd.

Het Hof van Justitie kan, in voltallige zitting, de immuniteit opheffen. Wanneer de beslissing betrekking heeft op een lid van het Gerecht of van een gespecialiseerde rechtbank, beslist het Hof na raadpleging van het betrokken rechtscollege.

Ingeval tegen een rechter wiens immuniteit is opgeheven, een strafvervolging wordt ingesteld, kan hij in elk der lidstaten slechts worden berecht door de instantie die bevoegd is tot berechting van de leden van het hoogste nationale rechterlijke college.

De artikelen 11 tot en met 14 en artikel 17 van het protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Unie zijn van toepassing op de rechters, de advocaten-generaal, de griffiers en de toegevoegde rapporteurs van het Hof van Justitie van de Europese Unie, onverminderd de bepalingen van de eerste, de tweede en de derde alinea van dit artikel nopens de vrijstelling van rechtsvervolging van de rechters.

ARTIKEL 4

De rechters mogen geen politieke functie of bestuursambt uitoefenen.

Zij mogen geen al dan niet bezoldigde beroepswerkzaamheid verrichten, tenzij van deze bepaling krachtens een bij gewone meerderheid vastgesteld Europees besluit van de Raad bij uitzondering afwijking is toegestaan.

Bij hun ambtsaanvaarding verbinden zij zich plechtig om gedurende hun ambtsperiode en na afloop daarvan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen na te komen, in het bijzonder eerlijkheid en kiesheid te betrachten in het aanvaarden van bepaalde functies of voordelen na afloop van die ambtsperiode.

In geval van twijfel beslist het Hof van Justitie. Wanneer de beslissing betrekking heeft op een lid van het Gerecht of van een gespecialiseerde rechtbank, beslist het Hof na raadpleging van het betrokken rechtscollege.

ARTIKEL 5

Behalve door periodieke vervanging of door overlijden eindigt de ambtsuitoefening van een rechter door ontslag.

Ingeval een rechter om ontslag verzoekt, richt hij daartoe tot de president van het Hof van Justitie een brief, die aan de voorzitter van de Raad wordt doorgezonden. Door laatstbedoelde kennisgeving ontstaat een vacature.

Met uitzondering van de gevallen waarin artikel 6 van toepassing is, blijft elke rechter zitting hebben totdat zijn opvolger in functie treedt.

ARTIKEL 6

Een rechter kan slechts van zijn ambt worden ontheven of van zijn recht op pensioen of van andere als zodanig geldende gunsten vervallen worden verklaard, wanneer hij, naar het eenstemmig oordeel van de rechters van en de advocaten-generaal bij het Hof van Justitie, heeft opgehouden aan de gestelde voorwaarden of aan de uit zijn ambt voortvloeiende verplichtingen te voldoen. De betrokkene neemt niet aan die beraadslagingen deel. Wanneer de betrokkene lid is van het Gerecht of van een gespecialiseerde rechtbank, beslist het Hof na raadpleging van het betrokken rechtscollege.

De griffier deelt de beslissing van het Hof mede aan de voorzitters van het Europees Parlement en van de Commissie en geeft van die beslissing kennis aan de voorzitter van de Raad.

In geval van een beslissing waarbij een rechter van zijn ambt wordt ontheven, ontstaat door laatstbedoelde kennisgeving een vacature.

ARTIKEL 7

De rechters wier ambtsuitoefening vóór het verstrijken van hun mandaat eindigt, worden voor de verdere duur van het mandaat vervangen.

ARTIKEL 8

De bepalingen van de artikelen 2 tot en met 7 zijn van toepassing op de advocaten-generaal.

TITEL II

ORGANISATIE VAN HET HOF VAN JUSTITIE

ARTIKEL 9

De gedeeltelijke vervanging van de rechters, die om de drie jaar plaatsvindt, heeft beurtelings betrekking op dertien en op twaalf rechters.

De gedeeltelijke vervanging van de advocaten-generaal, die om de drie jaar plaatsvindt, heeft telkens betrekking op vier advocaten-generaal.

ARTIKEL 10

De griffier legt voor het Hof van Justitie de eed af dat hij zijn functie zal uitoefenen in volkomen onpartijdigheid en geheel overeenkomstig zijn geweten en dat hij niets van het geheim der beraadslagingen openbaar zal maken.

ARTIKEL 11

Het Hof van Justitie regelt de vervanging van de griffier, voor het geval dat deze verhinderd is.

ARTIKEL 12

In het belang van de dienst worden aan het Hof van Justitie ambtenaren en andere personeelsleden verbonden. Zij ressorteren onder de griffier, onder het gezag van de president.

ARTIKEL 13

Bij Europese wet kan worden voorzien in de benoeming van toegevoegde rapporteurs en kan hun statuut worden bepaald. Deze wet wordt vastgesteld op verzoek van het Hof van Justitie. De toegevoegde rapporteurs kunnen overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen worden geroepen om deel te nemen aan het onderzoek van de bij het Hof aanhangige zaken en om de rechter-rapporteur bij te staan.

De toegevoegde rapporteurs, gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en de nodige bewijzen van juridische bekwaamheid bezitten, worden bij een met gewone meerderheid vastgesteld Europees besluit van de Raad benoemd. Zij leggen voor het Hof de eed af dat zij hun ambt zullen uitoefenen in volkomen onpartijdigheid en geheel overeenkomstig hun geweten en dat zij niets van het geheim der beraadslagingen openbaar zullen maken.

ARTIKEL 14

De rechters, de advocaten-generaal en de griffier zijn verplicht verblijf te houden in de plaats waar het Hof van Justitie is gevestigd.

ARTIKEL 15

Het Hof van Justitie is permanent in functie. De rechterlijke vakanties worden door het Hof met inachtneming van de eisen van de dienst vastgesteld.

ARTIKEL 16

Het Hof van Justitie vormt uit zijn midden kamers van drie en vijf rechters. De rechters kiezen uit hun midden de presidenten van de kamers. De presidenten van de kamers van vijf rechters worden voor drie jaar gekozen. Zij zijn eenmaal herbenoembaar.

De grote kamer bestaat uit dertien rechters. Zij wordt voorgezeten door de president van het Hof. Voorts maken van de grote kamer deel uit de presidenten van de kamers van vijf rechters, alsmede andere rechters die worden aangewezen overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen.

Het Hof houdt zitting in grote kamer, wanneer een lidstaat of een instelling van de Unie die partij is bij het geding daarom verzoekt.

Het Hof komt in voltallige zitting bijeen wanneer een zaak aanhangig is gemaakt op grond van artikel III-335, lid 2, artikel III-347, tweede alinea, artikel III-349 of artikel III-385, lid 6, van de Grondwet.

Verder kan het Hof, wanneer het van oordeel is dat een aanhangige zaak van uitzonderlijk belang is, nadat de advocaat-generaal is gehoord, besluiten deze zaak naar de voltallige zitting te verwijzen.

ARTIKEL 17

Het Hof van Justitie kan slechts in oneven getal op geldige wijze beslissen.

De beslissingen van de uit drie of vijf rechters bestaande kamers zijn geldig, wanneer zij door drie rechters zijn genomen.

De beslissingen van de grote kamer zijn geldig, wanneer negen rechters tegenwoordig zijn.

De in voltallige zitting genomen beslissingen van het Hof zijn geldig, wanneer vijftien rechters tegenwoordig zijn.

In geval van verhindering van één der rechters van een kamer kan, overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen een beroep worden gedaan op een rechter die deel uitmaakt van een andere kamer.

ARTIKEL 18

De rechters en de advocaten-generaal mogen niet deelnemen aan de berechting van enige zaak, waarin zij vroeger zijn opgetreden als gemachtigde, raadsman of advocaat van één van beide partijen, of waarover zij geroepen zijn geweest zich uit te spreken als lid van een rechtbank, van een commissie van onderzoek of in enige andere hoedanigheid.

Wanneer een rechter of advocaat-generaal om een bijzondere reden meent niet te kunnen deelnemen aan de berechting of het onderzoek van een bepaalde zaak, deelt hij dit aan de president mede. Ingeval de president van oordeel is, dat een rechter of een advocaat-generaal om een bijzondere reden niet over een bepaalde zaak dient te zitten of te concluderen, stelt hij de betrokkene hiervan in kennis.

In geval van moeilijkheden nopens de toepassing van dit artikel beslist het Hof van Justitie.

Partijen kunnen geen wijziging in de samenstelling van het Hof of van een van zijn kamers verlangen met een beroep op de nationaliteit van een rechter, of op het feit, dat in het Hof of in een van zijn kamers een rechter van hun nationaliteit ontbreekt.

TITEL III

PROCEDURE VOOR HET HOF VAN JUSTITIE

ARTIKEL 19

De lidstaten zowel als de instellingen van de Unie worden voor het Hof van Justitie vertegenwoordigd door een voor elke zaak benoemde gemachtigde. De gemachtigde kan door een raadsman of door een advocaat worden bijgestaan.

De staten - niet zijnde lidstaten - die partij zijn bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, alsmede de in die Overeenkomst bedoelde Toezichthoudende Autoriteit van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) worden op gelijke wijze vertegenwoordigd.

De andere partijen moeten door een advocaat worden vertegenwoordigd.

Alleen een advocaat die bevoegd is om op te treden voor een rechterlijke instantie van een lidstaat of van een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, kan een partij voor het Hof vertegenwoordigen of bijstaan.

De gemachtigden, raadslieden en advocaten, die voor het Hof verschijnen, genieten de voor de onafhankelijke uitoefening van hun functies nodige rechten en waarborgen, overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen.

Ten aanzien van de raadslieden en advocaten die voor het Hof optreden, geniet het Hof dezelfde bevoegdheden als op dit gebied in de regel zijn toegekend aan gerechtshoven en rechtbanken, overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen.

Hoogleraren die onderdaan zijn van een lidstaat waarvan de wetgeving hun het recht toekent te pleiten, genieten voor het Hof de rechten die in dit artikel aan de advocaten zijn toegekend.

ARTIKEL 20

De procedure voor het Hof van Justitie bestaat uit twee gedeelten: de schriftelijke en de mondelinge behandeling.

De schriftelijke behandeling omvat het toezenden aan partijen en aan de instellingen, organen of instanties van de Unie waarvan de handelingen in het geding zijn, van de verzoekschriften, memories, verweerschriften en opmerkingen en, eventueel, replieken, alsmede van alle stukken en documenten welke ter ondersteuning in het geding worden gebracht of van hun voor eensluidend gewaarmerkte afschriften.

De toezending geschiedt door tussenkomst van de griffier in de volgorde en binnen de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde termijnen.

De mondelinge behandeling omvat de voorlezing van het rapport van de rechter-rapporteur, alsmede het horen door het Hof van de gemachtigden, raadslieden en advocaten, en van de advocaat-generaal in zijn conclusie, benevens, zo nodig, het horen van getuigen en deskundigen.

Wanneer het Hof van oordeel is dat in de zaak geen nieuwe rechtsvraag aan de orde is, kan het Hof, de advocaat-generaal gehoord, beslissen dat de zaak zonder conclusie van de advocaat-generaal zal worden berecht.

ARTIKEL 21

Een zaak wordt bij het Hof van Justitie aanhangig gemaakt door middel van een verzoekschrift, dat aan de griffier wordt toegezonden. Het verzoekschrift moet inhouden de naam en woonplaats van de verzoeker en de hoedanigheid van de ondertekenaar, de aanduiding van de partij of partijen tegen wie het verzoekschrift is gericht, het onderwerp van het geschil, de conclusies en een summiere uiteenzetting van de aangevoerde middelen.

Het moet, indien daartoe aanleiding bestaat, vergezeld gaan van de handeling waarvan nietigverklaring wordt gevraagd, of, in het geval bedoeld in artikel III-367 van de Grondwet, van een bewijsstuk van de datum van de in dit artikel bedoelde uitnodiging. Indien deze stukken niet bij het verzoekschrift zijn gevoegd, nodigt de griffier de betrokkene uit deze alsnog binnen een redelijke termijn over te leggen; verval van het recht tot beroep kan niet worden tegengeworpen, indien het verzuim eerst is hersteld na het verstrijken van de termijn van beroep.

ARTIKEL 22

In de in artikel 18 van het EGA-Verdrag bedoelde gevallen wordt bij het Hof van Justitie beroep ingesteld door middel van een verzoekschrift, dat aan de griffier wordt toegezonden. Het verzoekschrift moet inhouden de naam en woonplaats van de verzoeker en de hoedanigheid van de ondertekenaar, de beslissing waartegen beroep wordt ingesteld, de tegenpartijen, het onderwerp van het geschil, de conclusies en een summiere uiteenzetting van de aangevoerde middelen.

Het moet vergezeld gaan van een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van de betwiste beslissing van de arbitragecommissie.

Indien het Hof het beroep verwerpt, wordt de beslissing van de arbitragecommissie onherroepelijk.

Indien het Hof de beslissing van de arbitragecommissie vernietigt, kan de procedure, wanneer daartoe grond bestaat, op initiatief van een der partijen in het geding voor de arbitragecommissie worden hervat. Deze is aan de door het Hof besliste rechtsvragen gebonden.

ARTIKEL 23

In de in artikel III-369 van de Grondwet bedoelde gevallen wordt van de beslissing van de nationale rechterlijke instantie die de procedure schorst en een beroep doet op het Hof van Justitie, aan het Hof kennis gegeven op initiatief van die instantie. De griffier van het Hof geeft van deze beslissing vervolgens kennis aan de betrokken partijen, de lidstaten en de Commissie, alsmede aan de instelling, het orgaan of de instantie van de Unie die de handeling waarvan de geldigheid of de uitlegging wordt betwist, heeft vastgesteld.

Binnen twee maanden na deze laatste kennisgeving hebben de partijen, de lidstaten, de Commissie en, in voorkomend geval, de instelling, het orgaan of de instantie van de Unie die de handeling waarvan de geldigheid of de uitlegging wordt betwist, heeft vastgesteld, het recht bij het Hof memories of schriftelijke opmerkingen in te dienen.

Van de beslissing van de nationale rechterlijke instantie wordt door de griffier van het Hof voorts kennis gegeven aan de staten - niet zijnde lidstaten - die partij zijn bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte alsmede aan de in die overeenkomst bedoelde Toezichthoudende Autoriteit van de EVA, die binnen twee maanden na de kennisgeving bij het Hof memories of schriftelijke opmerkingen kunnen indienen wanneer de beslissing een van de toepassingsgebieden van de overeenkomst betreft. Deze alinea is niet van toepassing op aangelegenheden die onder het toepassingsgebied van het EGA-Verdrag vallen.

Indien in een door de Raad met een of meer derde landen op een bepaald gebied gesloten overeenkomst is bepaald, dat deze landen het recht hebben memories of schriftelijke opmerkingen in te dienen ingeval een rechterlijke instantie van een lidstaat het Hof een prejudiciële vraag stelt die op het toepassingsgebied van de overeenkomst betrekking heeft, wordt van de beslissing van de nationale rechterlijke instantie waarin een dergelijke vraag is gesteld, eveneens kennis gegeven aan de betrokken derde landen, die binnen een termijn van twee maanden na deze kennisgeving memories of schriftelijke opmerkingen kunnen indienen bij het Hof.

ARTIKEL 24

Het Hof van Justitie kan partijen verzoeken alle stukken over te leggen en alle inlichtingen te verstrekken, die het nuttig acht. In geval van weigering neemt het Hof hiervan akte.

Het Hof kan eveneens aan de lidstaten en aan de instellingen, organen of instanties van de Unie die geen partij in het proces zijn, verzoeken alle inlichtingen te verstrekken die het voor het proces nodig acht.

ARTIKEL 25

Het Hof van Justitie kan te allen tijde een deskundigenonderzoek opdragen aan personen, lichamen, bureaus, commissies of organen te zijner keuze.

ARTIKEL 26

Getuigen kunnen worden gehoord overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen.

ARTIKEL 27

Ten aanzien van gebrekkige getuigen geniet het Hof van Justitie dezelfde bevoegdheden als op dit gebied in de regel zijn toegekend aan gerechtshoven en rechtbanken, en kan het geldboeten opleggen, een en ander overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen.

ARTIKEL 28

Getuigen en deskundigen kunnen onder ede worden gehoord volgens de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde formule of op de wijze, die in de nationale wetgeving van de getuige of de deskundige is voorgeschreven.

ARTIKEL 29

Het Hof van Justitie kan bevelen, dat een getuige of deskundige door de rechterlijke instantie van zijn woonplaats wordt gehoord.

Dit bevel wordt ter uitvoering gericht tot de bevoegde rechterlijke instantie overeenkomstig de bepalingen van het reglement voor de procesvoering. De stukken ter uitvoering van de moratoire commissie worden op dezelfde wijze aan het Hof teruggezonden.

Het Hof draagt de kosten, doch kan deze eventueel ten laste van partijen brengen.

ARTIKEL 30

Elke lidstaat beschouwt iedere schending van de eed der getuigen en deskundigen als het overeenkomstige strafbare feit bedreven voor een nationale rechtbank die in burgerlijke zaken uitspraak doet. Op aangifte van het Hof van Justitie vervolgt hij de daders van dit strafbare feit voor de bevoegde nationale rechterlijke instantie.

ARTIKEL 31

De zittingen zijn openbaar, tenzij het Hof van Justitie ambtshalve of op verzoek van partijen om gewichtige redenen anders beslist.

ARTIKEL 32

Tijdens de mondelinge behandeling kan het Hof van Justitie de deskundigen, de getuigen alsook de partijen zelf, horen. Deze laatsten kunnen evenwel slechts pleiten bij monde van hun vertegenwoordiger.

ARTIKEL 33

Van iedere zitting wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat door de president en de griffier wordt ondertekend.

ARTIKEL 34

De rol der terechtzittingen wordt door de president vastgesteld.

ARTIKEL 35

De beraadslagingen van het Hof van Justitie zijn en blijven geheim.

ARTIKEL 36

De arresten zijn met redenen omkleed. Zij vermelden de namen van de rechters die hebben beslist.

ARTIKEL 37

De arresten worden ondertekend door de president en de griffier. Zij worden in openbare zitting uitgesproken.

ARTIKEL 38

Het Hof van Justitie geeft een beslissing ten aanzien van de proceskosten.

ARTIKEL 39

De president van het Hof van Justitie kan volgens een summiere procedure, die voorzover nodig afwijkt van sommige regels van dit statuut en die wordt vastgesteld bij het reglement voor de procesvoering, uitspraak doen op conclusies, strekkende ofwel tot verkrijging van de in artikel III-379, lid 1, van de Grondwet en artikel 157 van het EGA-Verdrag bedoelde opschorting, ofwel tot toepassing van voorlopige maatregelen krachtens artikel III-379, lid 2, van de Grondwet, ofwel tot schorsing van de gedwongen tenuitvoerlegging overeenkomstig artikel III-401, vierde alinea, van de Grondwet of artikel 164, derde alinea, van het EGA-Verdrag.

Bij verhindering van de president wordt deze door een andere rechter vervangen overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen.

De door de president of zijn plaatsvervanger gegeven beschikking heeft slechts een voorlopig karakter en prejudicieert niet op de beslissing van het Hof ten principale.

ARTIKEL 40

De lidstaten en de instellingen van de Unie kunnen zich voegen in een voor het Hof van Justitie aanhangig rechtsgeding.

Hetzelfde recht komt toe aan de organen en instanties van de Unie en elke andere persoon indien zij aannemelijk kunnen maken belang te hebben bij de beslissing van het voor het Hof aanhangige rechtsgeding. Natuurlijke of rechtspersonen kunnen zich niet voegen in rechtsgedingen tussen lidstaten, tussen instellingen van de Unie, of tussen lidstaten enerzijds en instellingen van de Unie anderzijds.

Onverminderd het bepaalde in de tweede alinea kunnen de staten - niet zijnde lidstaten - die partij zijn bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, alsmede de in die overeenkomst bedoelde Toezichthoudende Autoriteit van de EVA, zich voegen in een voor het Hof aanhangig rechtsgeding, wanneer dit een der toepassingsgebieden van die overeenkomst betreft.

De conclusies van het verzoek tot voeging kunnen slechts strekken tot ondersteuning van de conclusies van een der partijen.

ARTIKEL 41

Wanneer de verwerende partij, ofschoon regelmatig in het geding geroepen, nalaat schriftelijk conclusies in te dienen, wordt het arrest tegen haar bij verstek gewezen. Het arrest is vatbaar voor verzet binnen een maand na zijn betekening. Tenzij het Hof van Justitie anders bepaalt, schorst het verzet de tenuitvoerlegging van het bij verstek gewezen arrest niet.

ARTIKEL 42

De lidstaten, de instellingen, organen en bureaus van de Unie en alle andere natuurlijke of rechtspersonen kunnen, in de gevallen en overeenkomstig de bepalingen die worden vastgesteld in het reglement voor de procesvoering, derdenverzet instellen tegen de arresten gewezen in rechtsgedingen waarin zij niet geroepen zijn geweest, indien hun rechten door deze arresten worden geschaad.

ARTIKEL 43

In geval van moeilijkheden aangaande de betekenis en de strekking van een arrest, legt het Hof van Justitie dit uit, op verzoek van een der partijen of van een instelling van de Unie die haar belang terzake aannemelijk maakt.

ARTIKEL 44

Het Hof van Justitie kan slechts om herziening van een arrest worden verzocht op grond van de ontdekking van een feit dat van beslissende invloed kan zijn en dat vóór de uitspraak van het arrest onbekend was aan het Hof en aan de partij die om herziening verzoekt.

De herzieningsprocedure begint met een arrest waarbij het Hof uitdrukkelijk het bestaan van een nieuw feit vaststelt, oordeelt dat het grond tot herziening oplevert en uit dien hoofde het verzoek ontvankelijk verklaart.

Om herziening kan niet meer worden verzocht na verloop van tien jaar te rekenen van de dagtekening van het arrest.

ARTIKEL 45

In het reglement voor de procesvoering worden termijnen wegens afstand vastgesteld.

Verval van instantie wegens het verstrijken van een procestermijn kan niet worden tegengeworpen, wanneer de betrokkene toeval of overmacht aantoonst.

ARTIKEL 46

De vorderingen tegen de Unie inzake niet-contractuele aansprakelijkheid verjaren vijf jaar na het feit dat tot deze vordering aanleiding heeft gegeven. De verjaring wordt gestuit, hetzij door een bij het Hof van Justitie ingesteld beroep, hetzij door een eerder gedaan verzoek, dat de benadeelde kan richten tot de bevoegde instelling van de Unie. In het laatste geval moet het beroep worden ingesteld binnen de termijn van twee maanden, bepaald in artikel III-365 van de Grondwet. Artikel III-367, tweede alinea, is van toepassing.

Dit artikel is tevens van toepassing op vorderingen tegen de Europese Centrale Bank inzake niet-contractuele aansprakelijkheid.

TITEL IV

HET GERECHT

ARTIKEL 47

Artikel 9, eerste alinea, en de artikelen 14 en 15, artikel 17, eerste, tweede, vierde en vijfde alinea, en artikel 18 zijn van toepassing op het Gerecht en op zijn leden.

De artikelen 10, 11 en 14 zijn van overeenkomstige toepassing op de griffier van het Gerecht.

ARTIKEL 48

Het Gerecht bestaat uit vijfentwintig rechters.

ARTIKEL 49

De leden van het Gerecht kunnen worden aangewezen om de functie van advocaat-generaal te bekleden.

De advocaat-generaal heeft tot taak in het openbaar in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid met redenen omklede conclusies te nemen aangaande zaken die aan het Gerecht zijn voorgelegd, teneinde dit ter zijde te staan bij de vervulling van zijn taak.

De criteria voor de selectie van de zaken en de wijze waarop de advocaten-generaal worden aangewezen, worden vastgesteld in het reglement voor de procesvoering van het Gerecht.

Een lid van het Gerecht dat is aangewezen om in een zaak de functie van advocaat-generaal te bekleden, mag niet deelnemen aan de berechting van die zaak.

ARTIKEL 50

Het Gerecht houdt zitting in kamers bestaande uit drie of vijf rechters. De rechters kiezen uit hun midden de kamerpresident. De presidenten van de kamers van vijf rechters worden voor drie jaar gekozen. Zij zijn eenmaal herbenoembaar.

Het reglement voor de procesvoering regelt de samenstelling van de kamers en bepaalt van welke zaken zij kennis nemen. In sommige, door het reglement voor de procesvoering vastgestelde gevallen, kan het Gerecht voltallig of in enkelvoudige kamer zitting houden.

Het reglement voor de procesvoering kan ook bepalen dat, in de gevallen en onder de voorwaarden die daarin worden vastgesteld, het Gerecht in grote kamer zitting houdt.

ARTIKEL 51

In afwijking van het bepaalde in artikel III-358, lid 1, van de Grondwet zijn aan het Hof van Justitie voorbehouden de in de artikelen III-365 en III-367 van de Grondwet bedoelde beroepen die door een lidstaat worden ingesteld tegen

- a) een handeling of een nalaten te besluiten van het Europees Parlement of de Raad, of van beide instellingen tezamen, met uitzondering van:

- de Europese besluiten van de Raad op grond van artikel III-168, lid 2, derde alinea, van de Grondwet;
  - de handelingen van de Raad op grond van een handeling van de Raad betreffende de handelspolitieke beschermingsmaatregelen in de zin van artikel III-315 van de Grondwet;
  - de handelingen van de Raad waarbij deze uitvoeringsbevoegdheden overeenkomstig artikel I-37, lid 2, van de Grondwet uitoefent;
- b) een handeling of een nalaten te besluiten van de Commissie op grond van artikel III-420, lid 1, van de Grondwet.

Eveneens aan het Hof van Justitie voorbehouden zijn de in voornoemde artikelen bedoelde beroepen die door een instelling van de Unie worden ingesteld tegen een handeling of een nalaten te besluiten van het Europees Parlement, de Raad, deze beide instellingen tezamen of de Commissie, en door een instelling tegen een handeling of een nalaten te besluiten van de Europese Centrale Bank.

ARTIKEL 52

De president van het Hof van Justitie en de president van het Gerecht bepalen in onderlinge overeenstemming de wijze waarop ambtenaren en andere personeelsleden bij het Hof in het belang van de dienst hun diensten aan het Gerecht verlenen. Bepaalde ambtenaren of andere personeelsleden ressorteren onder de griffier van het Gerecht, onder het gezag van de president van het Gerecht.

ARTIKEL 53

De procedure voor het Gerecht wordt geregeld in titel III.

De procedure voor het Gerecht wordt, voorzover nodig, gepreciseerd en aangevuld door het reglement voor de procesvoering van het Gerecht. Het reglement voor de procesvoering kan afwijken van artikel 40, vierde alinea, en van artikel 41, wanneer dat wegens de bijzonderheden van de geschillen op het gebied van de intellectuele eigendom noodzakelijk is.

In afwijking van artikel 20, vierde alinea, kan de advocaat-generaal zijn met redenen omklede conclusie schriftelijk nemen.

ARTIKEL 54

Wanneer een tot het Gerecht gericht verzoekschrift of ander processtuk bij vergissing wordt neergelegd bij de griffier van het Hof van Justitie, wordt het door hem onverwijld doorgezonden naar de griffier van het Gerecht. Evenzo, wanneer een tot het Hof gericht verzoekschrift of ander processtuk bij vergissing wordt neergelegd bij de griffier van het Gerecht, wordt het door hem onverwijld doorgezonden naar de griffier van het Hof.

Wanneer het Gerecht vaststelt dat het niet bevoegd is kennis te nemen van een beroep ten aanzien waarvan het Hof bevoegd is, verwijst het de zaak naar het Hof. Evenzo, wanneer het Hof vaststelt dat een beroep tot de bevoegdheid van het Gerecht behoort, verwijst het de zaak naar het Gerecht dat zich dan niet onbevoegd kan verklaren.

Wanneer bij het Hof en het Gerecht zaken aanhangig worden gemaakt die hetzelfde voorwerp hebben of die dezelfde vraag van uitlegging dan wel de geldigheid van dezelfde handeling betreffen, kan het Gerecht, de partijen gehoord, de behandeling schorsen totdat het Hof arrest heeft gewezen. Onder dezelfde voorwaarden kan ook het Hof besluiten zijn behandeling te schorsen. De procedure voor het Gerecht vindt dan doorgang.

Wanneer een lidstaat en een instelling eenzelfde handeling betwisten, verklaart het Gerecht zich onbevoegd opdat het Hof uitspraak kan doen op die beroepen.

ARTIKEL 55

Van eindbeslissingen van het Gerecht, beslissingen die het geding ten gronde slechts gedeeltelijk beslechten of die een einde maken aan een procesincident terzake van onbevoegdheid of niet-ontvankelijkheid, geeft de griffier van het Gerecht kennis aan alle partijen, alsook aan alle lidstaten en aan de instellingen van de Unie, zelfs indien deze zich niet in de zaak voor het Gerecht hebben gevoegd.

ARTIKEL 56

Uiterlijk binnen twee maanden te rekenen vanaf de betekening van de bestreden beslissing kan bij het Hof van Justitie een verzoek om hogere voorziening worden ingediend tegen eindbeslissingen van het Gerecht, alsmede tegen beslissingen die het geding ten gronde slechts gedeeltelijk beslechten of die een einde maken aan een procesincident terzake van onbevoegdheid of niet-ontvankelijkheid.

Hogere voorziening staat open voor iedere partij die geheel of gedeeltelijk in het ongelijk is gesteld. Voor andere interveniërende partijen dan lidstaten en instellingen van de Unie staat hogere voorziening evenwel slechts open, wanneer de beslissing van het Gerecht hun situatie rechtstreeks aantast.

Met uitzondering van zaken betreffende geschillen tussen de Unie en hun personeelsleden, staat hogere voorziening eveneens open voor de lidstaten en de instellingen van de Unie die zich niet in het geding voor het Gerecht hebben gevoegd. In dit geval verschilt de positie van die lidstaten en instellingen niet van de positie van lidstaten of instellingen die in eerste aanleg zouden zijn geïntervenieerd.

ARTIKEL 57

Hogere voorziening bij het Hof van Justitie staat open tegen beslissingen van het Gerecht waarbij een verzoek tot interventie wordt afgewezen. Het verzoek om hogere voorziening moet door degene wiens verzoek is afgewezen, worden ingediend binnen twee weken, te rekenen vanaf de betekening van de afwijzende beslissing.

Tegen iedere beslissing die door het Gerecht krachtens artikel III-379, lid 1 en 2 of artikel III-401, vierde alinea, van de Grondwet dan wel krachtens artikel 157 of artikel 164, derde alinea, van het EGA-Verdrag wordt genomen, staat voor de partijen in het geding hogere voorziening open gedurende twee maanden vanaf de betekening ervan.

Over de in de eerste en tweede alinea bedoelde hogere voorziening wordt beslist volgens de in artikel 39 bedoelde procedure.

ARTIKEL 58

Het verzoek aan het Hof van Justitie om hogere voorziening kan alleen rechtsvragen betreffen. Het kan gebaseerd zijn op middelen, ontleend aan onbevoegdheid van het Gerecht, op onregelmatigheden in de procedure voor het Gerecht waardoor aan de belangen van de verzoekende partij afbreuk is gedaan, of op schending van het recht van de Unie door het Gerecht.

Het verzoek om hogere voorziening kan niet uitsluitend betrekking hebben op de veroordeling in of het bedrag van de proceskosten.

ARTIKEL 59

In geval van hogere voorziening tegen een beslissing van het Gerecht omvat de procedure voor het Hof van Justitie een schriftelijk en een mondeling gedeelte. Onder de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde voorwaarden kan het Hof, de advocaat-generaal en de partijen gehoord, zonder mondelinge behandeling beslissen.

ARTIKEL 60

Onverminderd artikel III-379, leden 1 en 2, van de Grondwet dan wel artikel 157 van het EGA-Verdrag, heeft het verzoek om hogere voorziening geen opschortende werking.

In afwijking van artikel III-380 van de Grondwet treden beslissingen van het Gerecht houdende nietigverklaring van een Europese wet of een Europese verordening die verbindend is in al haar onderdelen en die rechtstreeks toepasselijk is in elke lidstaat, eerst in werking na afloop van de termijn bedoeld in artikel 56, eerste alinea, van dit statuut, of, indien binnen deze termijn een verzoek om hogere voorziening is ingediend, nadat dit verzoek is verworpen, onverminderd het feit dat een partij het Hof van Justitie krachtens artikel III-379, leden 1 en 2, van de Grondwet dan wel artikel 157 van het EGA-Verdrag kan verzoeken om opschorting van de werking van de nietig verklaarde Europese wet of Europese verordening of om enige andere voorlopige maatregel.

ARTIKEL 61

In geval van gegrondheid van het verzoek om hogere voorziening vernietigt het Hof van Justitie de beslissing van het Gerecht. Het kan dan zelf de zaak afdoen wanneer deze in staat van wijzen is, dan wel haar voor afdoening verwijzen naar het Gerecht.

Indien de zaak wordt verwezen, is het Gerecht gebonden aan de beslissing van het Hof over de rechtsvragen.

In geval van gegrondheid van een verzoek om hogere voorziening van een lidstaat of een instelling van de Unie die zich niet in de zaak voor het Gerecht heeft gevoegd, kan het Hof, indien het zulks noodzakelijk acht, verklaren welke gevolgen van de vernietigde beslissing van het Gerecht als definitief worden beschouwd ten aanzien van de andere partijen in het geschil.

ARTIKEL 62

In de in artikel III-358, leden 2 en 3, van de Grondwet bedoelde gevallen kan de eerste advocaat-generaal het Hof van Justitie voorstellen, de beslissing van het Gerecht te heroverwegen, wanneer hij van oordeel is dat er een ernstig risico bestaat dat de eenheid of de samenhang van het recht van de Unie wordt aangetast.

Het voorstel moet binnen een maand na de uitspraak van het Gerecht gedaan worden. Het Hof beslist binnen een maand na het door de eerste advocaat-generaal gedane voorstel of heroverweging van de uitspraak noodzakelijk is.

TITEL V

SLOTBEPALINGEN

ARTIKEL 63

Het reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie en van het Gerecht bevat alle bepalingen die nodig zijn voor de toepassing en, voor zover nodig, de aanvulling van dit statuut.

ARTIKEL 64

De bepalingen inzake de talenregeling die van toepassing is op het Hof van Justitie van de Europese Unie worden door de Raad met eenparigheid van stemmen vastgesteld bij Europese verordening. Die verordening wordt vastgesteld op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van de Commissie en het Europees Parlement, of op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Hof van Justitie en het Europees Parlement.

Zolang die bepalingen niet zijn vastgesteld, zijn de bepalingen van het reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie en die van het reglement voor de procesvoering van het Gerecht inzake de talenregeling van toepassing. In afwijking van het bepaalde in de artikelen III-355 en III 356 van de Grondwet, moet iedere wijziging of intrekking van die bepalingen door de Raad met eenparigheid van stemmen worden goedgekeurd.

ARTIKEL 65

1. In afwijking van artikel IV-437 van de Grondwet blijven wijzigingen van het protocol betreffende het statuut van het Hof van Justitie, dat is gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en aan het EGA-Verdrag, die na de ondertekening en voor de inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden vastgesteld, van kracht.

2. De in lid 1 bedoelde wijzigingen worden in het corpus van dit statuut opgenomen door een officiële codificatie door middel van een Europese wet van de Raad, die op verzoek van het Hof van Justitie wordt vastgesteld. Wanneer die Europese wet houdende codificatie in werking treedt, vervalt dit artikel.

4. PROTOCOL
TOT VASTSTELLING VAN HET STATUUT VAN HET EUROPEES STELSEL
VAN CENTRALE BANKEN
EN VAN DE EUROPESE CENTRALE BANK

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS het statuut van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank, bedoeld in de artikelen I-30 en III-187, lid 2, van de Grondwet, vast te stellen,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

HOOFDSTUK I

EUROPEES STELSEL VAN CENTRALE BANKEN

ARTIKEL 1

Europees Stelsel van Centrale Banken

1. Overeenkomstig artikel I-30, lid 1, van de Grondwet vormen de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken het Europees Stelsel van Centrale Banken. De Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken van de lidstaten die de euro als munt hebben, vormen het Euro-stelsel.
2. Het Europees Stelsel van Centrale Banken en de Europese Centrale Bank voeren hun taken en werkzaamheden uit overeenkomstig de Grondwet en dit statuut.

HOOFDSTUK II

DOELSTELLINGEN EN TAKEN VAN HET EUROPEES STELSEL VAN CENTRALE BANKEN

ARTIKEL 2

Doelstellingen

Overeenkomstig artikel I-30, lid 2, en artikel III-185, lid 1, van de Grondwet is het hoofddoel van het Europees Stelsel van Centrale Banken het handhaven van prijsstabiliteit. Onverminderd dit doel ondersteunt het Europees Stelsel van Centrale Banken het algemene economische beleid in de Unie teneinde bij te dragen tot de verwezenlijking van de in artikel I-3 van de Grondwet omschreven doelstellingen van de Unie. Het Europees Stelsel van Centrale Banken handelt in overeenstemming met het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging, waarbij een doelmatige allocatie van middelen wordt bevorderd, en met inachtneming van de beginselen die zijn neergelegd in artikel III-177 van de Grondwet.

ARTIKEL 3

Taken

1. Overeenkomstig artikel III-185, lid 2, van de Grondwet zijn de via het Europees Stelsel van Centrale Banken uit te voeren fundamentele taken:
  - a) het bepalen en uitvoeren van het monetair beleid van de Unie;

- b) het verrichten van valutamarktoperaties overeenkomstig met artikel III-326 van de Grondwet;
- c) het aanhouden en beheren van de officiële externe reserves van de lidstaten;
- d) het bevorderen van een goede werking van het betalingsverkeer.

2. Overeenkomstig artikel III-185, lid 3, van de Grondwet laat lid 1, onder punt c), van dit artikel het aanhouden en beheren van werksaldi in buitenlandse valuta's door de regeringen van de lidstaten onverlet.

3. Overeenkomstig artikel III-185, lid 5, van de Grondwet draagt het Europees Stelsel van Centrale Banken bij tot een goede beleidsvoering van de bevoegde autoriteiten ten aanzien van het bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen en de stabiliteit van het financiële stelsel.

ARTIKEL 4

Adviesfuncties

Overeenkomstig artikel III-185, lid 4, van de Grondwet wordt de Europese Centrale Bank geraadpleegd:

- a) over elk voorstel voor een handeling van de Unie op de gebieden die onder haar verantwoordelijkheid vallen;
- b) door de nationale autoriteiten over ieder ontwerp van regelgeving op de gebieden die onder haar bevoegdheid vallen, doch binnen de grenzen en onder de voorwaarden die de Raad volgens de procedure van artikel 41 vaststelt.

De Europese Centrale Bank kan advies uitbrengen aan de instellingen, organen of instanties van de Unie of aan nationale autoriteiten omtrent aangelegenheden op de gebieden die onder haar verantwoordelijkheid vallen.

ARTIKEL 5

Verzamelen van statistische gegevens

1. Teneinde de taken van het Europees Stelsel van Centrale Banken te kunnen vervullen, verzamelt de Europese Centrale Bank, bijgestaan door de nationale centrale banken, de benodigde statistische gegevens, hetzij bij de bevoegde nationale autoriteiten hetzij rechtstreeks bij de economische subjecten. Hiertoe werkt zij samen met de instellingen, organen of instanties van de Unie en met de bevoegde autoriteiten van de lidstaten of van derde landen en met internationale organisaties.
2. De nationale centrale banken voeren, voorzover mogelijk, de in lid 1 bedoelde taken uit.
3. De Europese Centrale Bank draagt waar nodig bij tot de harmonisatie van de regels en werkwijzen voor het verzamelen, opmaken en verspreiden van statistieken betreffende de gebieden die onder haar verantwoordelijkheid vallen.
4. De Raad bepaalt volgens de procedure van artikel 41 welke natuurlijke en rechtspersonen onderworpen zijn aan rapportageverplichtingen, hoe de geheimhoudingsplicht wordt geregeld, en hoe wordt voorzien in passende handhavingsbepalingen.

ARTIKEL 6

Internationale samenwerking

1. Op het terrein van de internationale samenwerking met betrekking tot de aan het Europees Stelsel van Centrale Banken opgedragen taken besluit de Europese Centrale Bank hoe het Europees Stelsel van Centrale Banken wordt vertegenwoordigd.
2. De Europese Centrale Bank en, met haar toestemming, de nationale centrale banken kunnen participeren in internationale monetaire instellingen.
3. Lid 1 en lid 2 laten artikel III-196 van de Grondwet onverlet.

HOOFDSTUK III

ORGANISATIE VAN HET EUROPEES STELSEL VAN CENTRALE BANKEN

ARTIKEL 7

Onafhankelijkheid

Overeenkomstig artikel III-188 van de Grondwet is het de Europese Centrale Bank, noch een nationale centrale bank noch enig lid van hun besluitvormende organen toegestaan bij de uitoefening van de bevoegdheden en het vervullen van de taken en plichten die bij de Grondwet en dit statuut aan hen zijn opgedragen, instructies te vragen aan dan wel te aanvaarden van instellingen, organen of instanties van de Unie, van regeringen van lidstaten of van enig ander orgaan. De instellingen, organen of instanties van de Unie alsmede de regeringen van de lidstaten verplichten zich ertoe dit beginsel te eerbiedigen en niet te trachten de leden van de besluitvormende organen van de Europese Centrale Bank of van de nationale centrale banken bij de uitvoering van hun taken te beïnvloeden.

ARTIKEL 8

Algemene grondslag

Het Europees Stelsel van Centrale Banken wordt bestuurd door de besluitvormende organen van de Europese Centrale Bank.

ARTIKEL 9

Europese Centrale Bank

1. De Europese Centrale Bank, die overeenkomstig artikel I-30, lid 3, van de Grondwet rechtspersoonlijkheid bezit, heeft in elk van de lidstaten de ruimste handelingsbevoegdheid die door de wetgeving van de betrokken lidstaat aan rechtspersonen wordt toegekend. De Europese Centrale Bank kan met name roerende en onroerende goederen verkrijgen of vervreemden en in rechte optreden.
2. De Europese Centrale Bank heeft tot taak erop toe te zien dat de bij artikel III-185, leden 2, 3 en 5, van de Grondwet aan het Europees Stelsel van Centrale Banken opgedragen taken worden uitgevoerd, hetzij door eigen werkzaamheden overeenkomstig dit statuut hetzij via de nationale centrale banken, overeenkomstig artikel 12, lid 1, en artikel 14.
3. Overeenkomstig artikel III-187, lid 1, van de Grondwet zijn de besluitvormende organen van de Europese Centrale Bank de Raad van bestuur en de directie.

ARTIKEL 10

Raad van bestuur

1. Overeenkomstig artikel III-382, lid 1, van de Grondwet bestaat de Raad van bestuur uit de leden van de directie en de presidenten van de nationale centrale banken van de lidstaten die vallen onder een derogatie in de zin van artikel III-197 van de Grondwet.

2. Ieder lid van de Raad van bestuur heeft één stem. Met ingang van de datum waarop het aantal leden van de Raad van bestuur meer dan eenentwintig bedraagt, heeft ieder lid van de directie één stem en hebben vijftien presidenten stemrecht. De toewijzing en de roulatie van deze stemrechten geschieden als volgt:

- a) met ingang van de datum waarop het aantal presidenten hoger is dan vijftien, en totdat het tweeëntwintig bedraagt, worden de presidenten in twee groepen gesplitst volgens de rangorde van de omvang van het aandeel van de lidstaat van de betrokken nationale centrale bank in het totale bruto binnenlands product tegen marktprijzen en in de totale geaggregeerde balans van de monetaire financiële instellingen van de lidstaten die de euro als munt hebben. Het aandeel in het totale bruto binnenlands product tegen marktprijzen en in de totale geaggregeerde balans van de monetaire financiële instellingen krijgt een gewicht van respectievelijk $\frac{5}{6}$ en $\frac{1}{6}$. De eerste groep bestaat uit vijf presidenten en de tweede groep uit de overige presidenten. De frequentie van de stemrechten van de bij de eerste groep ingedeelde presidenten is niet lager dan voor de presidenten van de tweede groep. Onder voorbehoud van de vorige zin, krijgt de eerste groep vier stemrechten toegewezen en de tweede groep elf stemrechten;
- b) met ingang van de datum waarop het aantal presidenten tweeëntwintig bedraagt, worden de presidenten volgens een op basis van de onder a) genoemde criteria vastgestelde rangorde in drie groepen gesplitst. De eerste groep bestaat uit vijf presidenten en krijgt vier stemrechten toegewezen. De tweede groep bestaat uit de helft van het totale aantal presidenten, waarbij iedere fractie naar boven wordt afgerond op het dichtstbijzijnde gehele getal, en krijgt acht stemrechten toegewezen. De derde groep bestaat uit de overige presidenten en krijgt drie stemrechten toegewezen;

- c) binnen elke groep hebben de presidenten het stemrecht gedurende eenzelfde periode;
- d) op de berekening van het aandeel in het totale bruto binnenlands product tegen marktprijzen is artikel 29, lid 2, van toepassing. De totale geaggregeerde balans van de monetaire financiële instellingen wordt berekend overeenkomstig het ten tijde van de berekening in de Unie toepasselijke statistische kader;
- e) telkens wanneer het geaggregeerde bruto binnenlands product tegen marktprijzen overeenkomstig artikel 29, lid 3, wordt aangepast, dan wel telkens wanneer het aantal presidenten toeneemt, wordt overeenkomstig de in deze alinea bedoelde beginselen de omvang en/of de samenstelling van de groepen aangepast;
- f) met tweederde meerderheid van de leden, die al dan niet stemrecht hebben, neemt de Raad van bestuur alle voor de toepassing van de in deze alinea bedoelde beginselen noodzakelijke maatregelen en kan hij besluiten de invoering van het roulatiesysteem uit te stellen totdat het aantal presidenten meer dan achttien bedraagt;

Slechts persoonlijk aanwezige leden hebben stemrecht. In afwijking van deze regel kan in het in artikel 12, lid 3, bedoelde reglement van orde worden bepaald dat leden van de Raad van bestuur hun stem via een teleconferentie kunnen uitbrengen. Dat reglement van orde bepaalt tevens dat een lid van de Raad van bestuur dat langdurig verhinderd is de vergaderingen van de Raad van bestuur bij te wonen, een plaatsvervanger kan aanwijzen als lid van de Raad van bestuur.

De eerste en de tweede alinea laten de stemrechten van alle leden van de Raad van bestuur, al dan niet met stemrecht, krachtens lid 3 en artikel 40, leden 2 en 3, onverlet. Tenzij in dit statuut anders is bepaald, besluit de Raad van bestuur met gewone meerderheid van de leden met stemrecht. Bij staking van stemmen is de stem van de president beslissend.

De Raad van bestuur kan alleen tot stemming overgaan, indien een quorum van tweederde van de leden met stemrecht aanwezig is. Indien het quorum niet aanwezig is, kan de president een buitengewone vergadering bijeenroepen waarin besluiten kunnen worden genomen zonder inachtneming van het quorum.

3. Voor alle besluiten die op grond van de artikelen 28, 29, 30, 32, 33 en 49 dienen te worden genomen, worden de stemmen van de leden van de Raad van bestuur gewogen overeenkomstig de verdeling van het geplaatste kapitaal van de Europese Centrale Bank onder de nationale centrale banken. Aan de stemmen van de directieleden wordt een gewicht van nul toegekend. Een besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt geacht te zijn aangenomen wanneer de stemmen voor het besluit ten minste tweederde van het geplaatste kapitaal van de Europese Centrale Bank en ten minste de helft van de aandeelhouders vertegenwoordigen. Indien een president verhinderd is, mag hij een plaatsvervanger aanwijzen om zijn gewogen stem uit te brengen.

4. De besprekingen van de vergaderingen zijn vertrouwelijk. De Raad van bestuur kan besluiten het resultaat van zijn beraadslagingen openbaar te maken.

5. De Raad van bestuur vergadert ten minste tienmaal per jaar.

ARTIKEL 11

Directie

1. Overeenkomstig artikel III-382, lid 2, eerste alinea, van de Grondwet bestaat de directie uit de president, de vice-president en vier andere leden.

De leden vervullen hun taken voltijds. Geen lid mag een al dan niet bezoldigde beroepswerkzaamheid verrichten, tenzij door de Raad van bestuur bij uitzondering afwijking van deze bepaling is toegestaan.

2. Overeenkomstig artikel III-382, lid 2, van de Grondwet worden de president, de vice-president en de overige leden van de directie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen door de Europese Raad benoemd op aanbeveling van de Raad en na raadpleging van het Europees Parlement en de Raad van bestuur van de Europese Centrale Bank; zij worden gekozen uit personen met een erkende reputatie en beroepservaring op monetair of bancaire gebied.

Zij worden voor een periode van acht jaar benoemd en zijn niet herbenoembaar.

Alleen zij die de nationaliteit van één van de lidstaten bezitten, kunnen lid van de directie zijn.

3. De arbeidsvoorwaarden van de leden van de directie, in het bijzonder hun salarissen, pensioenen en overige socialezekerheidsvoorzieningen, worden geregeld in overeenkomsten met de Europese Centrale Bank en worden vastgesteld door de Raad van bestuur op voorstel van een commissie bestaande uit drie door de Raad van bestuur benoemde leden en drie door de Raad benoemde leden. De leden van de directie hebben geen stemrecht ten aanzien van de in dit lid bedoelde aangelegenheden.

4. Indien een lid van de directie niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet of op ernstige wijze is tekortgeschoten, kan het Hof van Justitie hem op verzoek van de Raad van bestuur of van de directie ambtshalve ontslaan.
5. Ieder lid van de directie dat persoonlijk aanwezig is, heeft stemrecht en bezit daartoe één stem. Tenzij anders is bepaald, besluit de directie met gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Bij staking van stemmen is de stem van de president beslissend. De stemprocedures worden vastgelegd in het in artikel 12, lid 3, bedoelde reglement van orde.
6. De directie draagt de verantwoordelijkheid voor de lopende zaken van de Europese Centrale Bank.
7. In elke vacature bij de directie wordt voorzien door de benoeming van een nieuw lid overeenkomstig lid 2.

ARTIKEL 12

Verantwoordelijkheden van de besluitvormende organen

1. De Raad van bestuur stelt de richtsnoeren vast en neemt de besluiten die nodig zijn voor het vervullen van de bij de Grondwet en dit statuut aan het Europees Stelsel van Centrale Banken opgedragen taken. De Raad van bestuur formuleert het monetair beleid van de Unie, in voorkomend geval met inbegrip van besluiten met betrekking tot intermediaire monetaire doelstellingen, de belangrijkste rentetarieven en de liquiditeitsvoorziening in het Europees Stelsel van Centrale Banken, en stelt de nodige richtsnoeren op voor de uitvoering ervan.

De directie voert het monetair beleid uit overeenkomstig de richtsnoeren en besluiten van de Raad van bestuur. In dat kader geeft de directie de nodige instructies aan de nationale centrale banken. Tevens kunnen aan de directie bij besluit van de Raad van bestuur bepaalde bevoegdheden worden gedelegeerd.

De Europese Centrale Bank doet, voorzover zulks mogelijk en passend wordt geacht en onverminderd dit artikel, een beroep op de nationale centrale banken voor de uitvoering van tot de taken van het Europees Stelsel van Centrale Banken behorende operaties.

2. De directie is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de vergaderingen van de Raad van bestuur.
3. De Raad van bestuur neemt een reglement van orde aan waarin de interne organisatie van de Europese Centrale Bank en haar besluitvormende organen wordt geregeld.
4. De Raad van bestuur oefent de in artikel 4 bedoelde adviesfuncties uit.
5. De Raad van bestuur neemt de in artikel 6 bedoelde besluiten.

ARTIKEL 13

President

1. De president of, bij diens afwezigheid, de vice-president zit de vergaderingen van de Raad van bestuur en van de directie van de Europese Centrale Bank voor.
2. Onverminderd artikel 38 vertegenwoordigt de president of de door hem aangewezen persoon de Europese Centrale Bank naar buiten toe.

ARTIKEL 14

Nationale centrale banken

1. Overeenkomstig artikel III-189 van de Grondwet waarborgt iedere lidstaat dat zijn nationale wetgeving, met inbegrip van de statuten van zijn nationale centrale bank, verenigbaar is met de Grondwet en dit statuut.
2. De statuten van de nationale centrale banken bepalen in het bijzonder dat de ambtstermijn van een president van een nationale centrale bank minimaal vijf jaar is.

Een president kan slechts van zijn ambt worden ontheven indien hij niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet of op ernstige wijze is tekortgeschoten. Tegen een besluit daartoe kan de betrokken president of de Raad van bestuur beroep instellen bij het Hof van Justitie wegens schending van de Grondwet of van bepalingen ter uitvoering daarvan. Het beroep moet worden ingesteld binnen twee maanden te rekenen, al naar het geval, vanaf de dag van bekendmaking van het besluit, vanaf de dag van kennisgeving ervan aan de verzoeker of, bij gebreke daarvan, vanaf de dag waarop de verzoeker er kennis van heeft gekregen.

3. De nationale centrale banken maken een integrerend deel uit van het Europees Stelsel van Centrale Bank en handelen in overeenstemming met de richtsnoeren en instructies van de Europese Centrale Bank. De Raad van bestuur neemt de nodige maatregelen teneinde te verzekeren dat aan de richtsnoeren en instructies van de Europese Centrale Bank wordt voldaan, en eist dat hem alle benodigde informatie wordt verstrekt.

4. De nationale centrale banken mogen andere functies vervullen dan die omschreven in dit statuut, tenzij de Raad van bestuur met een meerderheid van tweederde van de uitgebrachte stemmen vaststelt dat deze functies de doelstellingen en taken van het Europees Stelsel van Centrale Banken doorkruisen. Bedoelde functies worden onder verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de nationale centrale banken vervuld en worden niet geacht deel uit te maken van de functies van het Europees Stelsel van Centrale Banken.

ARTIKEL 15

Rapportageplicht

1. De Europese Centrale Bank stelt, ten minste elk kwartaal, verslagen op over de werkzaamheden van het Europees Stelsel van Centrale Banken en maakt deze openbaar.
2. Wekelijks wordt een geconsolideerd financieel overzicht van het Europees Stelsel van Centrale Banken openbaar gemaakt.
3. Overeenkomstig artikel III-383, lid 3, van de Grondwet stelt de Europese Centrale Bank voor het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad en de Commissie een jaarverslag op over de werkzaamheden van het Europees Stelsel van Centrale Banken en over het monetair beleid in het afgelopen jaar en het lopende jaar.
4. De in dit artikel bedoelde verslagen en overzichten worden aan belangstellenden gratis ter beschikking gesteld.

ARTIKEL 16

Bankbiljetten

Overeenkomstig artikel III-186, lid 1, van de Grondwet heeft de Raad van bestuur het alleenrecht machtiging te geven tot de uitgifte van eurobankbiljetten binnen de Unie. De Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken mogen dergelijke bankbiljetten uitgeven. De door de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken uitgegeven bankbiljetten zijn de enige bankbiljetten die binnen de Unie de hoedanigheid van wettig betaalmiddel hebben.

De Europese Centrale Bank eerbiedigt zoveel mogelijk de bestaande gebruiken inzake de uitgifte en het ontwerp van bankbiljetten.

HOOFDSTUK IV

MONETAIRE FUNCTIES EN WERKZAAMHEDEN VAN HET EUROPEES STELSEL VAN CENTRALE BANKEN

ARTIKEL 17

Rekeningen aangehouden bij de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken

Teneinde hun werkzaamheden te kunnen verrichten, zijn de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken gerechtigd rekeningen te openen ten behoeve van kredietinstellingen, openbare lichamen en andere marktpartijen, en activa, waaronder girale effecten, in onderpand te aanvaarden.

ARTIKEL 18

Open markt- en krediettransacties

1. Om de doelstellingen van het Europees Stelsel van Centrale Banken te kunnen verwezenlijken en de taken ervan te kunnen vervullen, mogen de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken:
  - a) op de financiële markten opereren door aan- en verkoop, hetzij onvoorwaardelijk (contant en op termijn) hetzij onder beding van wederverkoop, respectievelijk wederaankoop, door het in lening geven of nemen van vorderingen en verhandelbaar papier, luidende in euro of andere valuta's, evenals van edele metalen;
  - b) krediettransacties verrichten met kredietinstellingen en andere marktpartijen, waarbij de verleende kredieten worden gedekt door toereikend onderpand.
2. De Europese Centrale Bank stelt de algemene grondslagen vast voor door haarzelf of de nationale centrale banken uit te voeren openmarkt- en krediettransacties, waaronder mede begrepen die voor de aankondiging van de voorwaarden waaronder zij bereid zijn dergelijke transacties aan te gaan.

ARTIKEL 19

Minimumreserves

1. Behoudens artikel 2 kan de Europese Centrale Bank eisen dat in de lidstaten gevestigde kredietinstellingen, met het oog op de doelstellingen van het monetair beleid, bij de Europese Centrale Bank en nationale centrale banken bepaalde minimumreserves aanhouden. De Raad van bestuur kan voorschriften omtrent de berekening en vaststelling van het vereiste bedrag vaststellen. Indien aan deze voorschriften niet wordt voldaan, is de Europese Centrale Bank gerechtigd boete-rente te heffen en andere sancties met een vergelijkbaar effect op te leggen.
2. Voor de toepassing van dit artikel stelt de Raad volgens de procedure van artikel 41 de grondslag voor de minimumreserves en de maximaal toelaatbare ratio's tussen die reserves en hun grondslag vast, alsook passende sancties bij niet-naleving.

ARTIKEL 20

Andere instrumenten van monetair beleid

De Raad van bestuur kan, bij meerderheid van tweederde van de uitgebrachte stemmen, met inachtneming van artikel 2 besluiten tot het gebruik van alle andere door hem passend geachte instrumenten van monetair beleid.

Indien die instrumenten verplichtingen voor derden meebrengen stelt de Raad, volgens de procedure van artikel 41, de reikwijdte ervan vast.

ARTIKEL 21

Transacties met openbare lichamen

1. Overeenkomstig artikel III-181 van de Grondwet is het de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken verboden voorschotten in rekening-courant of andere kredietfaciliteiten te verlenen aan instellingen, organen of instanties van de Unie, centrale overheden, regionale, lokale of andere overheden, overheidsinstanties, andere publiekrechtelijke lichamen of openbare bedrijven van de lidstaten. Ook het rechtstreeks van hen kopen van schuldbewijzen door de Europese Centrale Bank of de nationale centrale banken is verboden.
2. De Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken mogen optreden als "fiscal agent" voor de in lid 1 bedoelde lichamen.
3. Dit artikel is niet van toepassing op kredietinstellingen die in handen van de overheid zijn en waaraan in het kader van de liquiditeitsvoorziening door de centrale banken dezelfde behandeling door de nationale centrale banken en de Europese Centrale Bank wordt gegeven als aan particuliere kredietinstellingen.

ARTIKEL 22

Verrekenings- en betalingssystemen

De Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken zijn gerechtigd faciliteiten ter beschikking te stellen en de Europese Centrale Bank kan verordeningen vaststellen ter verzekering van doelmatige en deugdelijke verrekenings- en betalingssystemen binnen de Unie en met derde landen.

ARTIKEL 23

Externe werkzaamheden

De Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken mogen:

- a) betrekkingen aangaan met centrale banken en financiële instellingen in andere landen en, waar passend, met internationale organisaties;
- b) zowel contant als op termijn alle soorten deviezen en edele metalen kopen en verkopen. Het begrip "deviezen" omvat effecten en alle overige activa luidende in de valuta van enig land of in rekeneenheden, ongeacht de vorm waarin zij worden aangehouden;
- c) de in dit artikel bedoelde activa aanhouden en beheren;
- d) alle soorten bancaire transacties verrichten met derde landen en internationale organisaties, waaronder mede begrepen het verstrekken en opnemen van leningen.

ARTIKEL 24

Overige werkzaamheden

Naast de uit hun taken voortvloeiende werkzaamheden mogen de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken werkzaamheden verrichten voor eigen administratieve doeleinden en ten behoeve van hun personeel.

HOOFDSTUK V

BEDRIJFSECONOMISCH TOEZICHT

ARTIKEL 25

Bedrijfseconomisch toezicht

1. De Europese Centrale Bank kan adviezen uitbrengen aan en worden geraadpleegd door de Raad, de Commissie en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten omtrent de reikwijdte en de uitvoering van de juridisch bindende handelingen van de Unie met betrekking tot het bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen en de stabiliteit van het financiële stelsel.
2. Overeenkomstig een Europese wet krachtens artikel III-185, lid 6, van de Grondwet kan de Europese Centrale Bank specifieke taken vervullen betreffende het beleid op het gebied van het bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen en andere financiële instellingen, met uitzondering van verzekeringsondernemingen.

HOOFDSTUK VI

FINANCIËLE BEPALINGEN BETREFFENDE HET EUROPEES STELSEL VAN CENTRALE BANKEN

ARTIKEL 26

Financiële rekeningen

1. Het boekjaar van de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken begint op de eerste dag van januari en eindigt op de laatste dag van december.
2. De jaarrekening van de Europese Centrale Bank wordt door de directie opgesteld in overeenstemming met de door de Raad van bestuur vastgelegde grondslagen. De jaarrekening wordt door de Raad van bestuur vastgesteld en vervolgens gepubliceerd.
3. Voor analytische en operationele doeleinden stelt de directie een geconsolideerde balans van het Europees Stelsel van Centrale Banken op, die de van het Europees Stelsel van Centrale Banken deel uitmakende activa en passiva van de nationale centrale banken omvat.
4. Voor de toepassing van dit artikel stelt de Raad van bestuur de nodige regels vast ter standaardisatie van de financiële administratie en verslaglegging van de door de nationale centrale banken uitgevoerde werkzaamheden.

ARTIKEL 27

Accountantscontrole

1. De rekeningen van de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken worden gecontroleerd door onafhankelijke externe accountants die op aanbeveling van de Raad van bestuur zijn aanvaard door de Raad. De accountants zijn zonder voorbehoud bevoegd alle boeken en rekeningen van de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken te onderzoeken en volledig te worden geïnformeerd over hun verrichtingen.
2. Artikel III-384 van de Grondwet is uitsluitend van toepassing op een doelmatigheidscontrole van de Europese Centrale Bank.

ARTIKEL 28

Kapitaal van de Europese Centrale Bank

1. Het kapitaal van de Europese Centrale Bank bedraagt 5 miljard euro. Het kapitaal kan in voorkomend geval worden verhoogd bij Europees besluit van de Raad van bestuur, die besluit met de gekwalificeerde meerderheid van stemmen die is voorgeschreven in artikel 10, lid 3, binnen de grenzen en onder de voorwaarden die door de Raad volgens de procedure van artikel 41 worden vastgesteld.
2. Alleen de nationale centrale banken zijn gerechtigd op het kapitaal van de Europese Centrale Bank in te schrijven en aandeelhouder van de Europese Centrale Bank te zijn. De inschrijving op het kapitaal geschiedt volgens de overeenkomstig artikel 29 vastgestelde verdeelsleutel.

3. De Raad van bestuur bepaalt met de in artikel 10, lid 3, voorgeschreven gekwalificeerde meerderheid van stemmen in hoeverre en in welke vorm het kapitaal moet worden gestort.
4. Onder voorbehoud van artikel 28, lid 5, mogen de aandelen van de nationale centrale banken in het geplaatste kapitaal van de Europese Centrale Bank niet worden overgedragen, verpand of in beslag genomen.
5. Indien de in artikel 29 genoemde verdeelsleutel wordt aangepast, dragen de nationale centrale banken onderling aandelen in het kapitaal over in die mate dat de verdeling van de aandelen overeenkomt met de aangepaste sleutel. De Raad van bestuur stelt de modaliteiten en voorwaarden voor een dergelijke overdracht vast.

ARTIKEL 29

Verdeelsleutel voor de inschrijving op het kapitaal

1. De verdeelsleutel voor de inschrijving op het kapitaal van de Europese Centrale Bank, die voor het eerst is vastgesteld in 1998, bij de oprichting van het Europees Stelsel van Centrale Banken, wordt vastgesteld door aan elke nationale centrale bank een weging in deze sleutel toe te kennen die gelijk is aan de som van:
  - 50% van het aandeel van de bevolking van de lidstaat in kwestie in de bevolking van de Unie tijdens het voorlaatste jaar voorafgaand aan de oprichting van het Europees Stelsel van Centrale Banken;
  - 50% van het aandeel van het bruto binnenlands product van de lidstaat in kwestie in het bruto binnenlands product van de Unie tegen marktprijzen, als vastgesteld tijdens de vijf jaar voorafgaande aan het voorlaatste jaar vóór de oprichting van het Europees Stelsel van Centrale Banken.

De percentages worden naar onder of naar boven afgerond op het kleinste veelvoud van 0,0001% .

2. De voor de toepassing van dit artikel benodigde statistieken worden door de Commissie verstrekt, overeenkomstig de door de Raad volgens de procedure van artikel 41 vastgestelde regels.
3. De aan de nationale centrale banken toegekende wegingen worden na de oprichting van het Europees Stelsel van Centrale Banken om de vijf jaar aangepast, naar analogie van lid 1. De aangepaste sleutel geldt met ingang van de eerste dag van het daaropvolgende jaar.
4. De Raad van Bestuur treft alle andere maatregelen die voor de toepassing van dit artikel nodig zijn.

ARTIKEL 30

Overdracht van externe reserves aan de Europese Centrale Bank

1. Onverminderd artikel 28 wordt de Europese Centrale Bank door de nationale centrale banken tot een bedrag van 50 miljard euro gedoteerd met externe reserves, uitgezonderd valuta's van de lidstaten, euro's, reserveposities in het Internationaal Monetair Fonds en bijzondere trekkingsrechten. De Raad van bestuur besluit omtrent de door de Europese Centrale Bank op te roepen delen. De Europese Centrale Bank is ten volle gerechtigd om de aan haar overgedragen externe reserves aan te houden en te beheren en voor de in dit statuut omschreven doeleinden te gebruiken.
2. De bijdragen van iedere nationale centrale bank worden vastgesteld in verhouding tot haar aandeel in het geplaatste kapitaal van de Europese Centrale Bank.
3. Aan iedere nationale centrale bank wordt door de Europese Centrale Bank een vordering toegekend ter grootte van haar bijdrage. De Raad van bestuur bepaalt de denominatie en de rentevergoeding van dergelijke vorderingen.

4. Verdere stortingen van externe reserves boven de in lid 1 gestelde grens kunnen, overeenkomstig lid 2, door de Europese Centrale Bank worden opgeroepen, binnen de grenzen en onder de voorwaarden die door de Raad volgens de procedure van artikel 41 worden vastgesteld.
5. De Europese Centrale Bank is gerechtigd reserveposities in het Internationaal Monetair Fonds en bijzondere trekkingsrechten aan te houden en te beheren, en te voorzien in het poolen van deze activa.
6. De Raad van bestuur treft alle andere maatregelen die voor de toepassing van dit artikel nodig zijn.

ARTIKEL 31

Door nationale centrale banken aangehouden externe reserves

1. Het is de nationale centrale banken toegestaan transacties te verrichten ter voldoening aan hun verplichtingen jegens internationale organisaties overeenkomstig artikel 23.
2. Alle overige transacties in externe reserves die nog door de nationale centrale banken worden aangehouden na de overdrachten bedoeld in artikel 30, en transacties van lidstaten met hun werk-saldi in buitenlandse valuta's behoeven, boven een in het kader van lid 3 vast te stellen grens, de goedkeuring van de Europese Centrale Bank teneinde overeenstemming met het wisselkoersbeleid en het monetair beleid van de Unie te verzekeren.

3. De Raad van bestuur vaardigt richtsnoeren uit teneinde dergelijke transacties te vergemakkelijken.

ARTIKEL 32

Toedeling van monetaire inkomsten van de nationale centrale banken

1. De inkomsten die de nationale centrale banken bij de uitoefening van de monetaire beleidstaken van het Europees Stelsel van Centrale Banken verkrijgen (hierna "monetaire inkomsten" te noemen), worden aan het einde van elk boekjaar volgens de onderstaande bepalingen toegedeeld.
2. De monetaire inkomsten van elke nationale centrale bank zijn gelijk aan de jaarinkomsten die zij verkrijgt uit de activa die worden aangehouden als tegenwaarde voor de in omloop zijnde bankbiljetten en de verplichtingen jegens kredietinstellingen uit hoofde van deposito's. Deze activa worden door de nationale centrale banken geormerkt volgens door de Raad van bestuur vast te stellen richtsnoeren.
3. Indien de Raad van bestuur na de aanvang van de derde fase van oordeel is dat de balansindeling van de nationale centrale banken de toepassing van lid 2 niet mogelijk maakt, kan hij met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten dat de monetaire inkomsten, in afwijking van lid 2, gedurende een periode van ten hoogste vijf jaar volgens een alternatieve methode worden bepaald.
4. Op het bedrag van de monetaire inkomsten van elke nationale centrale bank worden de rentelasten in mindering gebracht die door de betrokken centrale bank zijn betaald over de verplichtingen jegens kredietinstellingen uit hoofde van deposito's overeenkomstig artikel 19.

De Raad van bestuur kan besluiten dat de nationale centrale banken worden vergoed voor de in verband met de uitgifte van bankbiljetten gemaakte kosten of, in uitzonderlijke omstandigheden, voor specifieke verliezen in verband met de monetaire beleidsoperaties die voor het Europees Stelsel van Centrale Bank en zijn verricht. De vergoeding geschiedt in een door de Raad van bestuur passend geachte vorm. Deze bedragen kunnen met de monetaire inkomsten van de nationale centrale banken worden verrekend.

5. De som van de monetaire inkomsten van de nationale centrale banken wordt aan de nationale centrale banken toegedeeld naar rato van hun gestorte aandeel in het kapitaal van de Europese Centrale Bank, behoudens een eventueel besluit van de Raad van bestuur overeenkomstig artikel 33, lid 2.

6. De verrekening en de afwikkeling van de saldi afkomstig van de toedeling van de monetaire inkomsten worden door de Europese Centrale Bank verricht overeenkomstig de door de Raad van bestuur vastgestelde richtsnoeren.

7. De Raad van bestuur treft alle andere maatregelen die voor de toepassing van dit artikel nodig zijn.

ARTIKEL 33

Toedeling van nettowinst en -verlies van de Europese Centrale Bank

1. De nettowinst van de Europese Centrale Bank wordt in de onderstaande volgorde overgedragen:

- a) een door de Raad van bestuur vast te stellen bedrag, dat niet meer dan 20% van de nettowinst mag bedragen, wordt naar het algemeen reservefonds overgedragen tot een maximum van 100% van het kapitaal;

b) de resterende nettowinst wordt onder de aandeelhouders van de Europese Centrale Bank verdeeld naar rato van hun gestorte aandelen.

2. In geval van een verlies van de Europese Centrale Bank wordt het tekort gedekt uit het algemeen reservefonds van de Europese Centrale Bank en, indien nodig, bij besluit van de Raad van bestuur, door de monetaire inkomsten van het betrokken boekjaar, naar rato van en tot ten hoogste de bedragen die overeenkomstig artikel 32, lid 5, aan de nationale centrale banken zijn toegedeeld.

HOOFDSTUK VII

ALGEMENE BEPALINGEN

ARTIKEL 34

Rechtshandelingen

1. Overeenkomstig artikel III-190 van de Grondwet stelt de Europese Centrale Bank vast:
  - a) Europese verordeningen voorzover nodig voor de uitvoering van de taken omschreven in artikel 3, lid 1, eerste streepje, artikel 19, lid 1, artikel 22 of artikel 25, lid 2, van dit statuut alsmede in de gevallen die worden bepaald in de in artikel 41 bedoelde Europese verordeningen en besluiten;

- b) de Europese besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van de bij de Grondwet en dit statuut aan het Europees Stelsel van Centrale Banken opgedragen taken;
  - c) aanbevelingen en adviezen.
2. De Europese Centrale Bank kan besluiten haar Europese besluiten, aanbevelingen en adviezen te publiceren.
3. Binnen de grenzen en onder de voorwaarden die door de Raad volgens de procedure van artikel 41 worden vastgesteld, is de Europese Centrale Bank gerechtigd om ondernemingen boeten en dwangsommen op te leggen bij niet-naleving van haar Europese verordeningen en besluiten.

ARTIKEL 35

Toetsing door de rechter en aanverwante aangelegenheden

1. De handelingen en nalatigheden van de Europese Centrale Bank zijn onderworpen aan toetsing en uitlegging door het Hof van Justitie van de Europese Unie in de gevallen en onder de voorwaarden vastgesteld in de Grondwet. De Europese Centrale Bank kan gerechtelijke procedures aanspannen in de gevallen en onder de voorwaarden vastgesteld in de Grondwet.
2. Geschillen tussen de Europese Centrale Bank, enerzijds, en haar crediteuren, debiteuren of andere personen, anderzijds, worden beslecht door de bevoegde nationale rechters, tenzij het Hof van Justitie van de Europese Unie bevoegd is uitspraak te doen.

3. De Europese Centrale Bank is onderworpen aan de in artikel III-431 van de Grondwet omschreven aansprakelijkheidsregeling. De nationale centrale banken zijn aansprakelijk volgens hun onderscheiden nationale wetgevingen.
4. Het Hof van Justitie van de Europese Unie is bevoegd uitspraak te doen krachtens een arbitragebeding vervat in een door of namens de Europese Centrale Bank gesloten publiekrechtelijke of privaatrechtelijke overeenkomst.
5. Het besluit van de Europese Centrale Bank om een procedure bij het Hof van Justitie van de Europese Unie in te stellen, wordt door de Raad van bestuur genomen.
6. Het Hof van Justitie van de Europese Unie is bevoegd uitspraak te doen in geschillen betreffende de nakoming door de nationale centrale banken van de verplichtingen die voor hen uit de Grondwet en uit dit statuut voortvloeien. Indien de Europese Centrale Bank van oordeel is dat een nationale centrale bank een van de krachtens de Grondwet of dit statuut op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen, brengt zij dienaangaande een met redenen omkleed advies uit na de betrokken nationale centrale bank in de gelegenheid te hebben gesteld haar opmerkingen te maken. Indien de betrokken nationale centrale bank dit advies niet binnen de door de Europese Centrale Bank gestelde termijn opvolgt, kan de Europese Centrale Bank de zaak aanhangig maken bij het Hof van Justitie van de Europese Unie.

ARTIKEL 36

Personeel

1. De Raad van bestuur stelt op voorstel van de directie de arbeidsvoorwaarden van het personeel van de Europese Centrale Bank vast.

2. Het Hof van Justitie van de Europese Unie is, binnen de grenzen en onder de voorwaarden die zijn vastgesteld in de arbeidsvoorwaarden, bevoegd ter zake van geschillen tussen de Europese Centrale Bank en haar personeelsleden.

ARTIKEL 37

Beroepsgeheim

1. Leden van de bestuursorganen en personeelsleden van de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken zijn gehouden, ook na beëindiging van hun taken, inlichtingen die naar hun aard onder de geheimhoudingsplicht vallen, niet openbaar te maken.

2. Personen die toegang hebben tot gegevens die vallen onder een juridisch bindende handeling van de Unie waarbij een geheimhoudingsplicht wordt opgelegd, zijn aan die plicht onderworpen.

ARTIKEL 38

Tekenbevoegdheid

De Europese Centrale Bank wordt tegenover derden in rechte gebonden door de president of door twee leden van de directie of door de handtekeningen van twee personeelsleden van de Europese Centrale Bank die door de president naar behoren zijn gemachtigd om namens de Europese Centrale Bank te tekenen.

ARTIKEL 39

Voorrechten en immuniteiten

De Europese Centrale Bank geniet op het grondgebied van de lidstaten de voorrechten en immuniteiten die nodig zijn voor de vervulling van haar taken, overeenkomstig de bepalingen van het protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie.

HOOFDSTUK VIII

WIJZIGING VAN HET STATUUT EN AANVULLENDE REGELGEVING

ARTIKEL 40

Vereenvoudigde wijzigingsprocedures

1. Overeenkomstig artikel III-187, lid 3, van de Grondwet kunnen artikel 5, leden 1, 2 en 3, de artikelen 17 en 18, artikel 19, lid 1, de artikelen 22, 23, 24 en 26, artikel 32, leden 2, 3, 4 en 6, artikel 33, lid 1, onder a), en artikel 36 van dit statuut bij Europese wet worden herzien:
  - a) hetzij op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank;
  - b) hetzij op aanbeveling van de Europese Centrale Bank en na raadpleging van de Commissie.

2. Artikel 10, lid 2, kan bij Europees besluit van de Europese Raad, hetzij op aanbeveling van de Europese Centrale Bank en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, hetzij op aanbeveling van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Europese Centrale Bank, met eenparigheid van stemmen worden gewijzigd. De wijzigingen treden pas in werking nadat zij door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen zijn goedgekeurd.

3. Tot een aanbeveling van de Europese Centrale Bank uit hoofde van dit artikel wordt in de Raad van bestuur met eenparigheid van stemmen besloten.

ARTIKEL 41

Aanvullende regelgeving

Overeenkomstig artikel III-187, lid 4, van de Grondwet stelt de Raad de Europese verordeningen en besluiten vast betreffende de maatregelen bedoeld in artikel 4, artikel 5, lid 4, artikel 19, lid 2, artikel 20, artikel 28, lid 1, artikel 29, lid 2, artikel 30, lid 4, en artikel 34, lid 3, van dit statuut. De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement:

- a) hetzij op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank;
- b) hetzij op aanbeveling van de Europese Centrale Bank en na raadpleging van de Commissie.

HOOFDSTUK IX

OVERGANGSBEPALINGEN EN ANDERE BEPALINGEN BETREFFENDE HET EUROPEES STELSEL VAN CENTRALE BANKEN

ARTIKEL 42

Algemene bepalingen

1. Een derogatie als bedoeld in artikel III-197, lid 1, van de Grondwet brengt mee dat voor de betrokken lidstaat uit de volgende artikelen van dit statuut geen rechten of verplichtingen voortvloeien: artikelen 3 en 6, artikel 9, lid 2, artikel 12, lid 1, artikel 14, lid 3, artikelen 16, 18, 19, 20, 22 en 23, artikel 26, lid 2, artikelen 27, 30, 31, 32, 33, 34 en 50.
2. De centrale banken van de lidstaten die vallen onder een derogatie als bedoeld in artikel III-197, lid 1, van de Grondwet behouden hun bevoegdheden op het gebied van het monetair beleid overeenkomstig de nationale wetgeving.
3. Overeenkomstig artikel III-197, lid 2, tweede alinea, van de Grondwet wordt "lidstaten" in artikel 3, artikel 11, lid 2, en artikel 19 van dit statuut gelezen als "lidstaten die de euro als munt hebben".
4. "Nationale centrale banken" wordt gelezen als "centrale banken van de lidstaten die de euro als munt hebben" in artikel 9, lid 2, artikel 10, leden 2 en 3, artikel 12, lid 1, artikelen 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, artikel 33, lid 2, en artikel 50 van dit statuut.

5. "Aandeelhouders" wordt gelezen als "nationale centrale banken van de lidstaten die de euro als munt hebben" in artikel 10, lid 3, en artikel 33, lid 1.

6. "Het geplaatste kapitaal van de Europese Centrale Bank" wordt gelezen als "het kapitaal van de Europese Centrale Bank dat is geplaatst bij de nationale centrale banken van de lidstaten die de euro als munt hebben" in artikel 10, lid 3, en artikel 30, lid 2.

ARTIKEL 43

Overgangstaken van de Europese Centrale Bank

De Europese Centrale Bank neemt de in artikel III-199, lid 2, van de Grondwet bedoelde vroegere functies van het Europees Monetair Instituut over die na de invoering van de euro wegens de derogaties van een of meer lidstaten nog moeten worden vervuld.

De Europese Centrale Bank verstrekt advies bij de voorbereiding van het intrekken van de derogaties bedoeld in artikel III-198 van de Grondwet.

ARTIKEL 44

Algemene Raad van de Europese Centrale Bank

1. Onverminderd artikel III-187, lid 1, van de Grondwet, wordt de Algemene Raad opgericht als derde besluitvormend orgaan van de Europese Centrale Bank.

2. De Algemene Raad bestaat uit de president en de vice-president van de Europese Centrale Bank en de presidenten van de nationale centrale banken. De overige leden van de directie mogen zonder stemrecht deelnemen aan de vergaderingen van de Algemene Raad.
3. De verantwoordelijkheden van de Algemene Raad zijn volledig opgesomd in artikel 46.

ARTIKEL 45

Werking van de Algemene Raad

1. De president of, bij zijn afwezigheid, de vice-president van de Europese Centrale Bank zit de vergaderingen van de Algemene Raad van de Europese Centrale Bank voor.
2. De voorzitter van de Raad en een lid van de Commissie mogen zonder stemrecht deelnemen aan vergaderingen van de Algemene Raad.
3. De president bereidt de vergaderingen van de Algemene Raad voor.
4. In afwijking van artikel 12, lid 3, neemt de Algemene Raad zijn reglement van orde aan.
5. Het secretariaat van de Algemene Raad wordt verzorgd door de Europese Centrale Bank.

ARTIKEL 46

Verantwoordelijkheden van de Algemene Raad

1. De Algemene Raad

- a) voert de in artikel 43 bedoelde taken uit;
- b) verleent medewerking aan de adviesfuncties bedoeld in artikel 4 en artikel 25, lid 1.

2. De Algemene Raad verleent medewerking aan:

- a) het verzamelen van statistische gegevens als bedoeld in artikel 5;
- b) de in artikel 15 bedoelde rapportage-activiteiten van de Europese Centrale Bank;
- c) het opstellen van de in artikel 26, lid 4, bedoelde regels die nodig zijn voor de toepassing van artikel 26;
- d) het treffen van alle andere in artikel 29, lid 4, bedoelde maatregelen die nodig zijn voor de toepassing van artikel 29;
- e) het vaststellen van de in artikel 36 bedoelde arbeidsvoorwaarden van het personeel van de Europese Centrale Bank.

3. De Algemene Raad verleent medewerking aan de nodige voorbereidingen voor het onherroepelijk vaststellen van de wisselkoersen van de valuta's van de lidstaten die vallen onder een derogatie ten opzichte van de euro, als bedoeld in artikel III-198, lid 3, van de Grondwet.

4. De Algemene Raad wordt door de president van de Europese Centrale Bank in kennis gesteld van de besluiten van de Raad van bestuur.

ARTIKEL 47

Overgangsbepalingen voor het kapitaal van de Europese Centrale Bank

Overeenkomstig artikel 29 wordt aan elke nationale centrale bank een weging toegekend in de verdeelsleutel voor inschrijving op het kapitaal van de Europese Centrale Bank. In afwijking van artikel 28, lid 3, storten de centrale banken van de lidstaten die vallen onder een derogatie het kapitaal waarop zij hebben ingeschreven niet, tenzij de Algemene Raad met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen die ten minste tweederde van het geplaatste kapitaal van de Europese Centrale Bank en ten minste de helft van de aandeelhouders vertegenwoordigt, besluit dat een minimumpercentage moet worden gestort als bijdrage aan de bedrijfskosten van de Europese Centrale Bank.

ARTIKEL 48

Latere storting van kapitaal, reserves en voorzieningen van de Europese Centrale Bank

1. De centrale bank van een lidstaat waarvan de derogatie is ingetrokken, stort haar aandeel in het kapitaal van de Europese Centrale Bank ten belope van hetzelfde percentage als de andere centrale banken van de lidstaten die de euro als munt hebben en draagt overeenkomstig artikel 30, lid 1, haar externe reserves aan de Europese Centrale Bank over. Het over te dragen bedrag wordt bepaald door de euro-waarde tegen lopende wisselkoersen van de reeds overeenkomstig artikel 30, lid 1, aan de Europese Centrale Bank overgedragen externe reserves te vermenigvuldigen met de ratio tussen het aantal aandelen waarop de betrokken nationale centrale bank heeft ingeschreven en het aantal aandelen dat de andere nationale centrale banken al hebben volgestort.
2. Behalve de storting die overeenkomstig lid 1, moet worden verricht, draagt de betrokken nationale centrale bank bij tot de reserves van de Europese Centrale Bank, tot de met reserves gelijkgestelde voorzieningen, en tot het bedrag dat nog moet worden toegerekend aan de reserves en voorzieningen overeenkomstig het saldo van de winst- en verliesrekening per 31 december van het jaar voorafgaand aan de intrekking van de derogatie. De verschuldigde bijdrage wordt bepaald door het bedrag van de reserves, als hierboven omschreven en als voorkomend op de goedgekeurde balans van de Europese Centrale Bank, te vermenigvuldigen met de ratio tussen het aantal aandelen waarop de betrokken centrale bank heeft ingeschreven en het aantal aandelen dat de andere centrale banken al hebben volgestort.

3. Zodra één of meer landen lid van de Unie worden en hun respectieve nationale centrale banken deel gaan uitmaken van het Europees Stelsel van Centrale Banken, worden het geplaatste kapitaal van de Europese Centrale Bank en het plafond voor de externe reserves die aan de Europese Centrale Bank mogen worden overgedragen, automatisch verhoogd. De verhoging wordt bepaald door de op dat ogenblik geldende bedragen te vermenigvuldigen met de ratio tussen de weging, in het kader van de verdeelsleutel voor de inschrijving op het uitgebreide kapitaal, van de toetredende nationale centrale banken enerzijds, en de weging van de nationale centrale banken die reeds deel uitmaken van het Europees Stelsel van Centrale Banken anderzijds. De weging van elke nationale centrale bank in de verdeelsleutel wordt berekend naar analogie van artikel 29, lid 1, en in overeenstemming met artikel 29, lid 2. De referentieperioden voor de statistische gegevens zijn dezelfde als die welke zijn toegepast voor de laatste vijfjaarlijkse aanpassing van de wegingen krachtens artikel 29, lid 3.

ARTIKEL 49

Afwijking van artikel 32

1. Wanneer de Raad van bestuur na de aanvang van de derde fase besluit dat de toepassing van artikel 32 resulteert in aanzienlijke wijzigingen in de relatieve inkomensposities van de nationale centrale banken, wordt het bedrag aan inkomsten dat ingevolge artikel 32 moet worden toegedeeld, verminderd met een uniform percentage, dat in het eerste boekjaar na de aanvang van de derde fase niet meer dan 60 mag bedragen, en dat in elk volgend boekjaar met ten minste 12 procentpunten afneemt.
2. Lid 1, is niet langer van toepassing dan vijf boekjaren na de aanvang van de derde fase.

ARTIKEL 50

Inwisseling van bankbiljetten in de valuta's van de lidstaten

Na de onherroepelijke vaststelling van de wisselkoersen overeenkomstig artikel III-198, lid 3, van de Grondwet treft de Raad van bestuur de noodzakelijke maatregelen om te verzekeren dat bankbiljetten luidende in valuta's van de lidstaten met onherroepelijk vastgestelde wisselkoersen door de nationale centrale banken worden ingewisseld tegen hun respectieve pari-waarden.

ARTIKEL 51

Toepasselijkheid van de overgangsbepalingen

Indien en zolang er lidstaten zijn die onder een derogatie vallen, zijn de artikelen 42 tot en met 47 van toepassing.

5. PROTOCOL
TOT VASTSTELLING VAN HET STATUUT
VAN DE EUROPESE INVESTERINGSBANK

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

WENSENDE, het in artikel III-393 van de Grondwet bedoelde statuut van de Europese Investeringsbank vast te stellen,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

De in artikel III-393 van de Grondwet bedoelde Europese Investeringsbank, hierna te noemen , "de Bank", wordt opgericht en oefent haar functies en werkzaamheden uit overeenkomstig de Grondwet en dit statuut.

ARTIKEL 2

De taak van de Bank is in artikel III-394 van de Grondwet omschreven.

ARTIKEL 3

Overeenkomstig artikel III-393 van de Grondwet zijn de lidstaten de leden van de Bank.

ARTIKEL 4

1. Het kapitaal van de Bank bedraagt 163.653.737.000 euro, waarin door de lidstaten voor de volgende bedragen wordt deelgenomen:

Duitsland	26 649 532 500
Frankrijk	26 649 532 500
Italië	26 649 532 500
Verenigd Koninkrijk	26 649 532 500
Spanje	15 989 719 500
België	7 387 065 000
Nederland	7 387 065 000
Zweden	4 900 585 500
Denemarken	3 740 283 000
Oostenrijk	3 666 973 500
Polen	3 411 263 500
Finland	2 106 816 000
Griekenland	2 003 725 500
Portugal	1 291 287 000
Tsjechische Republiek	1 258 785 500
Hongarije	1 190 868 500
Ierland	935 070 000
Slowakije	428 490 500
Slovenië	397 815 000
Litouwen	249 617 500
Luxemburg	187 015 500
Cyprus	183 382 000
Letland	152 335 000
Estland	117 640 000
Malta	69 804 000

De lidstaten zijn ten hoogste aansprakelijk tot het nog niet gestorte bedrag van hun aandeel in het geplaatste kapitaal.

2. De toelating van een nieuw lid brengt verhoging van het geplaatste kapitaal mede, overeenkomende met de inbreng van het nieuwe lid.
3. De Raad van gouverneurs kan met eenparigheid van stemmen tot een verhoging van het geplaatste kapitaal besluiten.
4. Het aandeel der leden in het geplaatste kapitaal kan gecedeerd noch verpand worden en is niet vatbaar voor beslag.

ARTIKEL 5

1. Het geplaatste kapitaal wordt door de lidstaten gestort ten belope van gemiddeld 5% van de in artikel 4, lid 1, vastgestelde bedragen.
2. In geval van verhoging van het geplaatste kapitaal, stelt de Raad van gouverneurs met eenparigheid van stemmen het percentage vast dat moet worden gestort alsmede de wijze van storting. Storting in contanten geschiedt uitsluitend in euro.
3. De Raad van bewind kan de storting van het resterende deel van het geplaatste kapitaal verlangen, voorzover dit noodzakelijk is om aan de verplichtingen van de Bank te voldoen.

Storting geschiedt door elke lidstaat in verhouding tot zijn aandeel in het geplaatste kapitaal.

ARTIKEL 6

De Bank wordt bestuurd en beheerd door een Raad van gouverneurs, een Raad van bewind en een directie.

ARTIKEL 7

1. De Raad van gouverneurs bestaat uit de door de lidstaten aangewezen ministers.
2. De Raad van gouverneurs stelt de algemene richtlijnen vast met betrekking tot de kredietpolitiek van de Bank, overeenkomstig de doelstellingen van de Unie.

Hij ziet erop toe dat deze richtlijnen worden opgevolgd.

3. Bovendien geldt voor de Raad van gouverneurs het volgende:
  - a) hij besluit overeenkomstig artikel 4, lid 3, en artikel 5, lid 2, tot verhoging van het geplaatste kapitaal;
  - b) hij stelt, ter fine van artikel 9, lid 1, vast volgens welke beginselen financiering door de Bank in het kader van haar taak geschiedt;
  - c) hij oefent de bevoegdheden uit die in de artikelen 9 en 11 voor de benoeming en het ambtshalve ontslag van de leden van de Raad van bewind en van de directie zijn genoemd, alsmede die welke in artikel 11, lid 1, tweede alinea, zijn genoemd;

- d) hij besluit overeenkomstig artikel 16, lid 1, tot financiering van investeringen die geheel of gedeeltelijk buiten het grondgebied van de lidstaten zullen worden gedaan;
- e) hij keurt het door de Raad van bewind opgestelde jaarverslag goed;
- f) hij keurt de jaarbalans alsmede de winst- en verliesrekening goed;
- g) hij keurt het reglement van orde van de Bank goed;
- h) hij oefent de overige bij dit statuut uitdrukkelijk verleende bevoegdheden uit.

4. De Raad van gouverneurs kan met eenparigheid van stemmen, in het kader van de Grondwet en van dit statuut, alle besluiten vaststellen met betrekking tot de schorsing van de werkzaamheden van de Bank en met betrekking tot haar eventuele liquidatie.

ARTIKEL 8

1. Voorzover in dit statuut niet anders is bepaald, worden de besluiten van de Raad van gouverneurs met meerderheid van de stemmen van zijn leden genomen. Deze meerderheid moet ten minste 50% van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen.

Een gekwalificeerde meerderheid wordt gevormd door achttien stemmen en 68% van het geplaatste kapitaal.

2. Onthouding door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor de vaststelling van besluiten die eenparigheid van stemmen vereisen.

ARTIKEL 9

1. De Raad van bewind beslist over financieringen, met name in de vorm van kredieten en garanties, en over het aangaan van leningen; hij stelt de rentevoet vast voor de door de Bank verstrekte leningen alsmede de provisie en overige verplichtingen. Hij kan op grond van een met gekwalificeerde meerderheid van stemmen genomen besluit, bepaalde bevoegdheden aan de directie delegeren. Hij bepaalt onder welke voorwaarden en op welke wijze deze delegatie geschiedt en ziet toe op de uitvoering ervan.

De Raad van bewind ziet toe op een goed bestuur van de Bank; en zorgt ervoor dat het beheer van de Bank plaatsvindt in overeenstemming met de Grondwet en dit statuut en met de algemene richtlijnen welke door de Raad van gouverneurs worden vastgesteld.

Na het boekjaar brengt hij verslag uit aan de Raad van gouverneurs en maakt dit verslag na goedkeuring bekend.

2. De Raad van bewind bestaat uit zesentwintig bewindvoerders en zestien plaatsvervangers.

De bewindvoerders worden door de Raad van gouverneurs voor een periode van vijf jaar benoemd, waarbij iedere lidstaat een bewindvoerder aanwijst. Ook de Commissie wijst een bewindvoerder aan.

De plaatsvervangende bewindvoerders worden door de Raad van gouverneurs voor een periode van vijf jaar benoemd, en wel als volgt:

- twee plaatsvervangers aangewezen door de Bondsrepubliek Duitsland,
- twee plaatsvervangers aangewezen door de Franse Republiek,

- twee plaatsvervangers aangewezen door de Italiaanse Republiek,
- twee plaatsvervangers aangewezen door het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland,
- een plaatsvervanger in onderlinge overeenstemming aangewezen door het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek,
- een plaatsvervanger in onderlinge overeenstemming aangewezen door het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden,
- een plaatsvervanger in onderlinge overeenstemming aangewezen door het Koninkrijk Denemarken, de Helleense Republiek en Ierland,
- een plaatsvervanger in onderlinge overeenstemming aangewezen door de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden,
- drie plaatsvervangers in onderlinge overeenstemming aangewezen door de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek,
- een plaatsvervanger aangewezen door de Commissie.

De Raad van bewind coöpteert zes deskundigen zonder stemrecht: drie als vaste deskundigen en drie als plaatsvervangers.

De bewindvoerders en de plaatsvervangers zijn herbenoembaar.

Het reglement van orde bevat de nadere regels inzake deelneming aan de vergaderingen van de Raad van bewind alsmede de voorschriften betreffende de plaatsvervangers en de gecoöpteerde leden.

De president of, bij ontstentenis, een van de vice-presidenten van de directie oefent het voorzitterschap uit van de Raad van bewind, zonder aan de stemming deel te nemen.

Als leden van de Raad van bewind worden gekozen personen die alle waarborgen bieden voor onafhankelijkheid en bekwaamheid. Zij zijn slechts aan de Bank verantwoording schuldig.

3. Een bewindvoerder kan slechts dan door de Raad van gouverneurs, welke ter zake met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit, ambtshalve worden ontslagen, indien hij niet meer voldoet aan de voorwaarden welke voor de uitoefening van zijn functie zijn gesteld.

Ingeval het jaarverslag niet wordt goedgekeurd, treedt de Raad van bewind af.

4. Indien er ten gevolge van overlijden of van vrijwillig, ambtshalve of collectief ontslag een vacature ontstaat, wordt tot vervanging overgegaan overeenkomstig de in lid 2 vastgestelde voorschriften. Behalve bij algehele vernieuwing, worden de leden voor de verdere duur van hun mandaat vervangen.

5. De Raad van gouverneurs stelt de vergoeding vast voor de leden van de Raad van bewind. Hij bepaalt welke functie eventueel onverenigbaar is met die van bewindvoerder en van plaatsvervanger.

ARTIKEL 10

1. Elke bewindvoerder beschikt in de Raad van bewind over één stem. Hij kan zijn stem in alle gevallen overeenkomstig in het reglement van orde van de Bank vast te stellen regels delegeren.

2. Tenzij in dit statuut anders is bepaald, worden de besluiten van de Raad van bewind genomen door ten minste eenderde van de stemgerechtigde leden welke ten minste 50% van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen. Voor een gekwalificeerde meerderheid zijn achttien stemmen en 68% van het geplaatste kapitaal vereist. In het reglement van orde van de bank wordt bepaald welk quorum vereist is voor de geldigheid van de besluiten van de Raad van bewind.

ARTIKEL 11

1. De directie bestaat uit een president en acht vice-presidenten, die voor een periode van zes jaar door de Raad van gouverneurs op voorstel van de Raad van bewind worden benoemd. Zij zijn herbenoembaar.

De Raad van gouverneurs kan met eenparigheid van stemmen het aantal leden van de directie wijzigen.

2. Op voorstel van de Raad van bewind, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen tot stand gekomen, kan de Raad van gouverneurs, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, besluiten, de leden van de directie ambtshalve te ontslaan.

3. De directie behandelt de lopende zaken van de Bank, onder leiding van de president en onder toezicht van de Raad van bewind.

Zij bereidt de besluiten van de Raad van bewind voor, met name wat betreft het aangaan van leningen en het verlenen van financiering, met name in de vorm van kredieten en garanties. Zij zorgt voor de uitvoering van die besluiten.

4. De adviezen inzake voorstellen voor het aangaan van leningen en het verlenen van financiering, met name in de vorm van kredieten en garanties, worden door de directie met meerderheid van stemmen aangenomen.
5. De Raad van gouverneurs stelt de vergoeding vast voor de leden van de directie en bepaalt welke werkzaamheden onverenigbaar zijn met hun ambt.
6. De president of bij ontstentenis, een van de vice-presidenten vertegenwoordigt de Bank in en buiten rechte.
7. De personeelsleden van de Bank staan onder het gezag van de president. Zij worden door hem benoemd en ontslagen. Bij de keuze van het personeel wordt niet alleen rekening gehouden met persoonlijke geschiktheid en beroepsbekwaamheid, doch eveneens met een billijke verdeling naar nationaliteit over de lidstaten. In het reglement van orde wordt bepaald welke instantie bevoegd is de bepalingen die op het personeel van toepassing zijn, vast te stellen.
8. De directie en het personeel van de Bank zijn slechts aan de Bank verantwoording schuldig en oefenen hun functies in volledige onafhankelijkheid uit.

ARTIKEL 12

1. Een comité van zes leden, die door de Raad van gouverneurs op grond van hun bekwaamheid worden benoemd, controleert de activiteiten van de Bank op verenigbaarheid met de beste bancaire praktijken en is belast met de controle van de rekeningen van de Bank.

2. Het in lid 1 bedoelde comité onderzoekt elk jaar de regelmatigheid van de verrichtingen en van de boeken van de Bank. Te dien einde controleert het of de verrichtingen van de Bank overeenkomstig de in dit statuut en in het reglement van orde vastgestelde voorschriften en procedures hebben plaatsgevonden.

3. Het in lid 1 bedoelde comité verklaart dat de financiële staten, alsmede alle financiële gegevens die zijn vervat in de door de Raad van bewind opgestelde jaarrekening, zowel aan de actief- als aan de passiefzijde een trouwe weergave zijn van de financiële situatie van de Bank, alsmede van haar resultaten en kasstroom over het beschouwde boekjaar.

4. Het reglement van orde bepaalt welke kwalificaties de leden van het in lid 1 bedoelde comité moeten bezitten, alsmede onder welke voorwaarden en op welke wijze het comité werkt.

ARTIKEL 13

De Bank onderhoudt de betrekkingen met elke lidstaat door tussenkomst van de door deze aangevoerde autoriteit. Voor de uitvoering van financiële verrichtingen doet zij een beroep op de nationale centrale bank van de betrokken lidstaat of op andere door die staat gemachtigde financiële instellingen.

ARTIKEL 14

1. De Bank werkt samen met alle internationale organisaties waarvan de werkzaamheden zich uitstrekken over een terrein dat met het hare overeenkomt.

2. De Bank legt alle contacten welke dienstig zijn voor de samenwerking met de bankinstellingen en financiële instellingen van de landen tot welke haar verrichtingen zich uitstrekken.

ARTIKEL 15

Op verzoek van een lidstaat of van de Commissie dan wel ambtshalve worden de richtlijnen die door de Raad van gouverneurs krachtens artikel 7 zijn vastgesteld, door hem uitgelegd of aangevuld op dezelfde wijze als waarop zij tot stand zijn gekomen.

ARTIKEL 16

1. In het kader van de in artikel III-394 van de Grondwet omschreven taak, verleent de Bank aan haar leden of aan particuliere of openbare ondernemingen financiering, onder meer in de vorm van kredieten en garanties, voor investeringen die op het grondgebied van de lidstaten zullen worden verwezenlijkt, voorzover middelen uit andere bronnen niet tegen redelijke voorwaarden beschikbaar zijn.

De Bank kan evenwel krachtens een met gekwalificeerde meerderheid van stemmen vastgesteld besluit van de Raad van gouverneurs op voorstel van de Raad van bewind financiering verlenen voor investeringen die geheel of gedeeltelijk buiten het grondgebied van de lidstaten zullen worden verwezenlijkt.

2. Het verstrekken van leningen wordt zoveel mogelijk ondergeschikt gemaakt aan de inschakeling van andere financieringsmiddelen.

3. Wanneer een lening wordt toegekend aan een onderneming of een ander lichaam dan een lidstaat, maakt de Bank het verstrekken van deze lening afhankelijk hetzij van een garantie van de lidstaat op wiens grondgebied de investering zal worden verwezenlijkt, hetzij van voldoende waarborgen, hetzij van de financiële soliditeit van de debiteur.

In het kader van de door de Raad van gouverneurs in de zin van artikel 7, lid 3, onder b), vastgestelde beginselen en indien de verwezenlijking van de projecten bedoeld in artikel III-394 van de Grondwet zulks vereist, stelt de Raad van bewind voorts met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de voorwaarden en bijzonderheden vast van elke financiering met een specifiek risico-profiel die uit dien hoofde beschouwd wordt als een speciale activiteit.

4. De Bank kan leningen garanderen die door openbare of particuliere ondernemingen of door lichamen zijn aangegaan ter verwezenlijking van projecten als bedoeld in artikel III-394 van de Grondwet.

5. De som van de door de Bank verstrekte uitstaande leningen en garanties,, mag 250% van het geplaatste kapitaal van de reserves, van de niet toegewezen voorzieningen, en van het saldo van de winst- en verliesrekening niet te boven gaan. Het gecumuleerde bedrag van die posten wordt berekend na aftrek van een bedrag dat gelijk is aan het geplaatste kapitaal, al dan niet gestort, uit hoofde van elke deelneming van de Bank.

Op geen enkel moment mag het bedrag dat is gestort uit hoofde van de deelnemingen door de Bank meer bedragen dan het totaal van het vrijgemaakte gedeelte van haar kapitaal, van haar reserves, van haar niet-toegewezen voorzieningen en van het saldo van de winst- en verliesrekening.

Bij wijze van uitzondering krijgen de speciale activiteiten van de Bank waartoe door de Raad van gouverneurs en de Raad van bewind wordt besloten overeenkomstig lid 3, een specifieke toewijzing in reserves.

Dit lid is eveneens van toepassing op de geconsolideerde rekeningen van de Bank.

6. De Bank beveiligd zich tegen wisselkoersrisico's door in de lenings- en garantieovereenkomsten de naar haar mening passende bepalingen op te nemen.

ARTIKEL 17

1. De rentevoet voor door de Bank te verstrekken leningen alsmede de provisie en andere lasten worden aangepast aan de op de kapitaalmarkt geldende voorwaarden en worden zodanig berekend dat de daaruit voortvloeiende ontvangsten de Bank in staat stellen haar verplichtingen na te komen, haar kosten en risico's te dekken en overeenkomstig artikel 22 een reservefonds te vormen.
2. De Bank staat geen verlagingen toe van de rentevoet. Ingeval er, gelet op de bijzondere aard van de investering, aanleiding bestaat tot verlaging van de rentevoet, kan de belanghebbende lidstaat of een derde instantie rentesubsidies verlenen, voorzover dit verenigbaar is met de in artikel III-167 van de Grondwet vastgestelde regels.

ARTIKEL 18

De Bank neemt bij zijn financieringsverrichtingen de navolgende beginselen in acht.

1. Zij ziet erop toe dat haar gelden op de meest rationele wijze in het belang van de Unie worden aangewend.

Zij kan slechts leningen verstrekken of op te nemen leningen garanderen:

- a) wanneer bij investeringen die worden uitgevoerd door ondernemingen in de productieve sector, rente en aflossing zijn gewaarborgd door de exploitatieopbrengsten, of, bij andere investeringen, door een verbintenis die wordt aangegaan door de staat waarin de investering wordt uitgevoerd dan wel op enigerlei andere wijze, en

b) wanneer de uitvoering van de investering bijdraagt tot een verhoging van de economische productiviteit in het algemeen en eveneens tot de totstandbrenging en werking van de interne markt.

2. Zij neemt op generlei wijze deel in ondernemingen en neemt geen verantwoordelijkheid voor het beheer daarvan op zich, tenzij beveiliging van haar rechten dit als waarborg voor de inning van haar schuldvordering vereist.

In het kader van de door de Raad van gouverneurs krachtens artikel 7, lid 3, onder b), vastgestelde beginselen en indien de verwezenlijking van de projecten bedoeld in artikel III-394 van de Grondwet zulks vereist, stelt de Raad van bewind evenwel met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de voorwaarden voor en bijzonderheden van een deelneming in het kapitaal van een commerciële onderneming vast in de regel ter aanvulling van een lening of een garantie, indien zulks nodig is voor de financiering van een investering of van een programma.

3. Zij kan haar schuldvorderingen cederen op de kapitaalmarkt en te dien einde van haar geldnemers de uitgifte van obligaties of andere effecten verlangen.

4. Noch de Bank noch de lidstaten stellen als voorwaarde dat uitgeleende gelden in een bepaalde lidstaat moeten worden besteed.

5. Zij kan het verstrekken van leningen afhankelijk stellen van het uitschrijven van internationale aanbestedingen.

6. Zij financiert noch geheel noch gedeeltelijk een investering waartegen de lidstaat op wiens grondgebied de investering moet worden uitgevoerd, zich verzet.

7. Ter aanvulling van haar kredietverlening kan de Bank zorgen voor technische bijstand volgens de voorwaarden en bijzonderheden die door de Raad van gouverneurs worden bepaald met gekwalificeerde meerderheid van stemmen en met inachtneming van dit statuut.

ARTIKEL 19

1. Iedere onderneming of openbaar of privaat lichaam kan rechtstreeks een aanvraag om financiering tot de Bank richten. Een aanvraag kan ook tot de Bank worden gericht, hetzij door tussenkomst van de Commissie, hetzij van de lidstaat op wiens grondgebied de investering zal worden verwezenlijkt.

2. Wanneer de aanvragen door tussenkomst van de Commissie plaatsvinden, worden zij voor advies voorgelegd aan de lidstaat op wiens grondgebied de investering zal worden uitgevoerd. Wanneer de aanvragen door tussenkomst van de lidstaat plaatsvinden, worden zij voor advies aan de Commissie voorgelegd. Wanneer zij rechtstreeks van een onderneming uitgaan, worden zij aan de betrokken lidstaat en aan de Commissie voorgelegd.

De betrokken lidstaten en de Commissie brengen binnen een termijn van twee maanden advies uit. Bij gebreke van een antwoord binnen deze termijn, mag de Bank aannemen dat tegen de betrokken investering geen bezwaren bestaan.

3. De Raad van bewind beslist over de financieringsverrichtingen welke hem door de directie worden voorgelegd.

4. De directie onderzoekt of de haar voorgelegde financieringsverrichtingen voldoen aan de bepalingen van dit statuut, met name aan die van de artikelen 16 en 18. Indien de directie zich uitspreekt voor de financiering, legt zij het desbetreffende voorstel aan de Raad van bewind voor; zij kan haar gunstig advies afhankelijk stellen van de voorwaarden welke zij als wezenlijk beschouwt. Indien de directie zich uitspreekt tegen de financiering, legt zij de desbetreffende bescheiden, vergezeld van haar advies, voor aan de Raad van bewind.

5. Wanneer de directie een afwijzend advies uitbrengt, kan de Raad van bewind de betrokken financiering alleen verstrekken door met eenparigheid van stemmen te besluiten.

6. Wanneer de Commissie een afwijzend advies uitbrengt, kan de Raad van bewind de betrokken financiering alleen verstrekken door met eenparigheid van stemmen te besluiten; daarbij onthoudt de bewindvoerder die op aanwijzing van de Commissie is benoemd, zich van stemming.
7. Ingeval zowel de directie als de Commissie een afwijzend advies uitbrengt, mag de Raad van bewind de betrokken financiering niet verstrekken.
8. Indien de bescherming van de rechten en belangen van de Bank een herschikking van een financieringsverrichting met betrekking tot goedgekeurde investeringen rechtvaardigt, neemt de directie onverwijld de urgentiemaatregelen die zij nodig acht en legt deze onverwijld voor aan de Raad van bewind.

ARTIKEL 20

1. De Bank neemt op de kapitaalmarkten de middelen op die voor de vervulling van haar taak noodzakelijk zijn.
2. De Bank kan op de kapitaalmarkt van de lidstaten leningen opnemen in het kader van de voor deze markten geldende wettelijke voorschriften.

De bevoegde instanties van een lidstaat die onder een derogatie valt in de zin van artikel III-197, lid 1, van de Grondwet kunnen zich slechts hiertegen verzetten, indien ernstige storingen op de kapitaalmarkt van die staat te vrezen zijn.

ARTIKEL 21

1. De Bank kan de beschikbare middelen welke zij niet onmiddellijk nodig heeft om aan haar verplichtingen te voldoen, op de volgende wijze aanwenden:
  - a) zij kan deze op de geldmarkten uitzetten;
  - b) met inachtneming van de bepalingen van artikel 18, lid 2, kan zij effecten kopen of verkopen,
  - c) zij kan elke andere financiële handeling verrichten die met haar doel verband houdt.
2. Onverminderd de bepalingen van artikel 23, verricht de Bank bij het beheer over de door haar uitgezette middelen geen deviezenarbitrage die niet rechtstreeks noodzakelijk is voor de verwezenlijking van door haar te verstrekken leningen of voor de nakoming van de verplichtingen die zij wegens door haar aangegane leningen of verstrekte garanties op zich heeft genomen.
3. Op het in dit artikel bedoelde gebied handelt de Bank in overleg met de bevoegde instanties van de lidstaten of met hun nationale centrale bank.

ARTIKEL 22

1. Er wordt geleidelijk een reservefonds gevormd ten belope van 10% van het geplaatste kapitaal. Indien de stand van de verplichtingen van de Bank zulks rechtvaardigt, kan de Raad van bewind besluiten tot het vormen van aanvullende reserves. Zolang dit reservefonds nog niet geheel is gevormd, wordt het gevoed door:

- a) de renteontvangsten uit hoofde van leningen die de Bank heeft verstrekt uit de door de lidstaten krachtens artikel 5 te storten bedragen;
- b) de renteontvangsten uit hoofde van leningen die de Bank heeft verstrekt uit de bedragen die zijn verkregen door de terugbetaling van de onder a) bedoelde leningen,

voorzover deze renteontvangsten niet noodzakelijk zijn voor het nakomen van de verplichtingen en voor het dekken van de kosten van de Bank.

2. De middelen van het reservefonds worden zodanig belegd dat zij te allen tijde het doel van dit fonds kunnen dienen.

ARTIKEL 23

1. De Bank is steeds gemachtigd haar bezit aan deviezen van een van de lidstaten die niet de euro als munteenheid hebben, over te maken met het oog op de uitvoering van financiële verrichtingen overeenkomstig haar taak als omschreven in artikel III-394 van de Grondwet en met inachtneming van de bepalingen van artikel 21 van dit statuut. De Bank vermijdt dergelijke overmakingen zoveel mogelijk indien zij saldi beschikbaar heeft of beschikbaar kan maken in de valuta die zij nodig heeft.

2. De Bank mag haar bezit aan deviezen van een der lidstaten die niet de euro als munteenheid hebben, niet zonder toestemming van die lidstaat omzetten in deviezen van derde landen.

3. De Bank kan vrij beschikken over het deel van het kapitaal dat is gestort, en eveneens over de op de markten van derde landen geleende deviezen.

4. De lidstaten verbinden zich ertoe, de debiteuren van de Bank de nodige deviezen ter beschikking te stellen, voor de terugbetaling van hoofdsom en rente van de leningen die de Bank verstrekt of gegarandeerd heeft voor op het grondgebied van de lidstaten uit te voeren investeringen.

ARTIKEL 24

Indien een lidstaat zijn uit dit statuut voortvloeiende verplichtingen als lid niet nakomt, met name de verplichting zijn aandeel te storten of aan zijn verbintenissen ter zake van opgenomen leningen te voldoen, kan de verstrekking van leningen of van garanties aan deze lidstaat of aan zijn onderdanen worden geschorst door een met gekwalificeerde meerderheid van stemmen genomen besluit van de Raad van gouverneurs.

Dit besluit bevrijdt de lidstaat noch zijn onderdanen van hun verplichtingen jegens de Bank.

ARTIKEL 25

1. Indien de Raad van gouverneurs besluit de werkzaamheid van de Bank te schorsen, worden alle werkzaamheden zonder verwijl stopgezet, met uitzondering van die welke noodzakelijk zijn om het gebruik, de bescherming en het behoud van de bezittingen, alsmede de afwikkeling der verplichtingen behoorlijk te waarborgen.

2. In geval van liquidatie benoemt de Raad van gouverneurs de liquidateurs en geeft hun aanwijzingen voor de afwikkeling daarvan. Hij ziet toe op de vrijwaring van de rechten van het personeel.

ARTIKEL 26

1. De Bank heeft in iedere lidstaat de ruimste handelingsbevoegdheid die door de nationale wetgevingen aan rechtspersonen wordt toegekend. Zij kan roerende en onroerende goederen verkrijgen en vervreemden en in rechte optreden.
2. De bezittingen van de Bank kunnen op geen enkele wijze gevorderd of onteigend worden.

ARTIKEL 27

1. Geschillen tussen de Bank enerzijds en haar leninggevers, leningnemers of derden anderzijds worden, behoudens de aan het Hof van Justitie van de Europese Unie toegekende bevoegdheden, door de bevoegde nationale rechter beslecht. De Bank kan in een contract in een scheidsrechterlijke procedure voorzien.
2. De Bank kiest woonplaats in elk der lidstaten. Zij kan echter in een contract een bijzondere woonplaats kiezen.
3. De vermogenswaarden van de Bank kunnen slechts ingevolge rechterlijke beslissing in beslag genomen of geëxecuteerd worden.

ARTIKEL 28

1. De Raad van gouverneurs kan met eenparigheid van stemmen besluiten tot de oprichting van filialen of andere lichamen die rechtspersoonlijkheid bezitten en financieel onafhankelijk zijn.

2. De Raad van gouverneurs stelt met eenparigheid van stemmen de statuten van de in lid 1 bedoelde organen vast waarin met name de doelstellingen, de structuur, het kapitaal, het lidmaatschap, de zetel, de financiële middelen, de beleidsinstrumenten en de regelingen met betrekking tot de accountantscontrole, alsmede hun relatie met de organen van de Bank worden vastgesteld.

3. De Bank kan deelnemen in het beheer van deze organen en bijdragen tot het geplaatste kapitaal ervan tot een bedrag dat door de Raad van gouverneurs bij een met eenparigheid van stemmen genomen besluit wordt vastgesteld.

4. Het protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie is van toepassing op de in lid 1 bedoelde organen voorzover deze onder het recht van de Unie vallen, op de leden van hun organen waar het de uitoefening van hun taken betreft, en op hun personeelsleden, volgens dezelfde bepalingen en onder dezelfde voorwaarden als die welke van toepassing zijn op de Bank.

Dividenden, meerwaarden of andere van die organen afkomstige inkomensvormen waarop andere leden dan de Europese Unie en de Bank, recht hebben, blijven evenwel onderworpen aan de fiscale bepalingen van de wetgeving die daarop van toepassing is.

5. Het Hof van Justitie van de Europese Unie doet binnen de hierna genoemde grenzen uitspraak in geschillen over maatregelen die zijn getroffen door de organen van een aan het recht van de Unie onderworpen orgaan. Tegen deze maatregelen kan onder de in artikel III-365 van de Grondwet bepaalde voorwaarden, beroep worden ingesteld door leden van zo'n orgaan in die hoedanigheid of door lidstaten.

6. De Raad van gouverneurs kan met eenparigheid van stemmen besluiten het personeel van aan het recht van de Unie onderworpen organen aan te sluiten bij gemeenschappelijke stelsels met de Bank, met inachtneming van de respectieve interne procedures.

6. PROTOCOL
BETREFFENDE DE PLAATS VAN DE ZETELS VAN DE INSTELLINGEN EN
VAN BEPAALDE ORGANEN, INSTANTIES EN DIENSTEN
VAN DE EUROPESE UNIE

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN

GELET OP artikel III-432 van de Grondwet;

WIJZEND OP EN BEVESTIGEND het besluit van 8 april 1965, zulks onverminderd de toekomstige besluiten betreffende de zetel van de instellingen, organen, instanties en diensten,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden gehecht:

ENIG ARTIKEL

1. Het Europees Parlement heeft zijn zetel te Straatsburg, voor de twaalf periodes van de maandelijks voltallige zittingen met inbegrip van de begrotingszitting. De bijkomende voltallige zittingen worden gehouden te Brussel. De commissies van het Europees Parlement zetelen te Brussel. Het secretariaat-generaal van het Europees Parlement en zijn diensten blijven in Luxemburg gevestigd.
2. De Raad heeft zijn zetel te Brussel. In de maanden april, juni en oktober houdt de Raad zijn zittingen in Luxemburg.
3. De Commissie heeft haar zetel te Brussel. De in de artikelen 7, 8 en 9 van het besluit van 8 april 1965 genoemde diensten zijn gevestigd in Luxemburg.
4. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft zijn zetel te Luxemburg.

5. De Europese Centrale Bank heeft zijn zetel te Frankfurt.
6. De Rekenkamer heeft zijn zetel te Luxemburg.
7. Het Comité van de Regio's heeft zijn zetel te Brussel.
8. Het Economisch en Sociaal Comité heeft zijn zetel te Brussel.
9. De Europese Investeringsbank heeft haar zetel te Luxemburg.
10. Europol heeft zijn zetel te Den Haag.

7. PROTOCOL

BETREFFENDE DE VOORRECHTEN EN IMMUNITEITEN VAN DE EUROPESE UNIE

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

OVERWEGENDE dat de Unie, met inbegrip van de Europese Centrale Bank en de Europese Investeringsbank, krachtens artikel III-434 van de Grondwet, op het grondgebied van de lidstaten de voorrechten en immuniteiten geniet welke nodig zijn ter vervulling van haar taak,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden gehecht:

HOOFDSTUK I

EIGENDOMMEN, FONDSEN, BEZITTINGEN EN VERRICHTINGEN VAN DE UNIE

ARTIKEL 1

De gebouwen en terreinen van de Unie zijn onschendbaar. Zij zijn vrijgesteld van huiszoeking, vordering, verbeurdverklaring of onteigening. De eigendommen en bezittingen van de Unie kunnen zonder toestemming van het Hof van Justitie niet worden getroffen door enige dwangmaatregel van bestuursrechtelijke of gerechtelijke aard.

ARTIKEL 2

Het archief van de Unie is onschendbaar.

ARTIKEL 3

De Unie, haar bezittingen, inkomsten en andere eigendommen zijn vrijgesteld van alle directe belastingen.

Telkens wanneer hun dit mogelijk is, treffen de regeringen van de lidstaten passende maatregelen tot kwijtschelding of teruggave van het bedrag der indirecte belastingen en van belastingen op de verkoop, welke een deel vormen van de prijs van onroerende of roerende goederen, wanneer de Unie voor haar officieel gebruik belangrijke aankopen doet van goederen in de prijs waarvan zodanige belastingen begrepen zijn. De toepassing van deze bepalingen mag evenwel niet tot gevolg hebben dat de mededinging binnen de Unie wordt vervalst.

Geen enkele vrijstelling wordt verleend van belastingen, heffingen en rechten die niet anders zijn dan eenvoudige vergoedingen voor diensten van openbaar nut.

ARTIKEL 4

De Unie is vrijgesteld van alle douanerechten, in- en uitvoerverboden en -beperkingen met betrekking tot goederen bestemd voor haar officieel gebruik. De aldus ingevoerde goederen mogen op het grondgebied van de lidstaat alwaar zij zijn ingevoerd niet onder bezwarende titel of om niet worden overgedragen, tenzij op voorwaarden welke door de regering van die staat zijn goedgekeurd.

Zij is tevens vrijgesteld van alle douanerechten, in- en uitvoerverboden en -beperkingen met betrekking tot haar publicaties.

HOOFDSTUK II

MEDEDELINGEN EN LAISSEZ-PASSER

ARTIKEL 5

De instellingen van de Unie genieten, voor hun officiële mededelingen en het overbrengen van al hun documenten op het grondgebied van iedere lidstaat de behandeling, welke door deze staat aan diplomatieke missies wordt toegestaan.

De officiële correspondentie en andere officiële mededelingen van de instellingen van de Unie zijn niet aan censuur onderworpen.

ARTIKEL 6

Laissez-passers, waarvan de vorm in een bij gewone meerderheid van stemmen door de Raad vastgestelde Europese verordening wordt bepaald en die als geldige reispapieren door de overheidsinstanties van de lidstaten worden erkend, kunnen door de voorzitters van de instellingen van de Unie aan de leden en het personeel van deze instellingen worden verstrekt. Deze laissez-passers worden aan de ambtenaren en overige personeelsleden verstrekt overeenkomstig de bepalingen van het statuut van de ambtenaren en de regeling voor de andere personeelsleden van de Unie.

De Commissie kan overeenkomsten sluiten teneinde deze laissez-passers te doen erkennen als geldige reispapieren voor het grondgebied van derde staten.

HOOFDSTUK III

LEDEN VAN HET EUROPEES PARLEMENT

ARTIKEL 7

De bewegingsvrijheid der leden van het Europees Parlement die zich naar de plaats van bijeenkomst van het Europees Parlement begeven of daarvan terugkeren wordt op geen enkele wijze beperkt door voorschriften van bestuursrechtelijke of andere aard.

Aan de leden van het Europees Parlement worden, wat betreft douane en deviezencontrole, toegekend:

- a) door hun eigen regering, dezelfde faciliteiten als aan hoge ambtenaren, die zich, belast met een tijdelijke officiële zending, naar het buitenland begeven;
- b) door de regeringen van de andere lidstaten, dezelfde faciliteiten als aan vertegenwoordigers van buitenlandse regeringen, belast met een tijdelijke officiële zending.

ARTIKEL 8

Tegen de leden van het Europees Parlement kan geen onderzoek worden ingesteld, noch kunnen zij worden aangehouden of vervolgd op grond van de mening of de stem, die zij in de uitoefening van hun ambt hebben uitgebracht.

ARTIKEL 9

Tijdens de duur van de zittingen van het Europees Parlement genieten de leden:

- a) op hun eigen grondgebied, de immuniteiten die aan de leden van de volksvertegenwoordiging in hun staat worden verleend;
- b) op het grondgebied van elke andere lidstaat, vrijstelling van aanhouding en gerechtelijke vervolging in welke vorm ook.

De immuniteit beschermt hen eveneens, wanneer zij zich naar de plaats van bijeenkomst van het Europees Parlement begeven of daarvan terugkeren.

Op deze immuniteit kan geen beroep worden gedaan in geval van ontdekking op heterdaad, terwijl zij evenmin kan verhinderen dat het Europees Parlement het recht uitoefent de immuniteit van een van zijn leden op te heffen.

HOOFDSTUK IV

VERTEGENWOORDIGERS VAN DE LIDSTATEN DIE AAN DE WERKZAAMHEDEN VAN DE INSTELLINGEN VAN DE UNIE DEELNEMEN

ARTIKEL 10

Vertegenwoordigers van de lidstaten die aan de werkzaamheden van de instellingen van de Unie deelnemen, alsmede hun raadslieden en deskundigen, genieten gedurende de uitoefening van hun ambt en op hun reizen naar en van de plaats van bijeenkomst de gebruikelijke voorrechten, immuniteiten en faciliteiten.

Dit artikel is eveneens van toepassing op de leden van de raadgevende organen van de Unie.

HOOFDSTUK V

AMBTENAREN EN OVERIGE PERSONEELSLEDEN VAN DE UNIE

ARTIKEL 11

De ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie zijn, ongeacht hun nationaliteit, op het grondgebied van iedere lidstaat:

- a) vrijgesteld van rechtsvervolging voor hetgeen zij in hun officiële hoedanigheid hebben gedaan, gezegd of geschreven, behoudens de toepassing van de bepalingen van de Grondwet, die betrekking hebben op de verantwoordelijkheid van de ambtenaren en overige personeelsleden tegenover de Unie, en voorts op de bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie om uitspraak te doen in geschillen tussen de Unie en haar ambtenaren en overige personeelsleden. Zij blijven deze immuniteit genieten nadat zij hun ambt hebben neergelegd;
- b) tezamen met hun echtgenoten en de te hunnen laste zijnde verwanten vrijgesteld van immigratiebeperkingen en vreemdelingenregistratie;
- c) inzake monetaire of deviezenregelingen in het genot van de gebruikelijke faciliteiten welke aan ambtenaren van internationale organisaties worden toegekend;

- d) gerechtigd om de eerste maal, dat zij hun post bezetten, in de betrokken lidstaat hun huisraad en goederen voor persoonlijk gebruik vrij van rechten in te voeren, en bij het neerleggen van hun ambt hun huisraad en goederen voor persoonlijk gebruik uit bedoelde lidstaat vrij van rechten weder uit te voeren, in beide gevallen met inachtneming van de voorwaarden welke de regering van de lidstaat waar dit recht wordt uitgeoefend, als noodzakelijk beschouwt;
- e) gerechtigd uit een staat hun voor persoonlijk gebruik bestemde personenauto die in de staat waar zij het laatst hun verblijfplaats hebben gehad of in de staat waarvan zij onderdaan zijn, verkregen is op de voorwaarden die op de binnenlandse markt van die staat gelden, vrij van rechten in te voeren, en deze vrij van rechten weder uit te voeren, in beide gevallen met inachtneming van de voorwaarden welke de regering van de betrokken staat als noodzakelijk beschouwt.

ARTIKEL 12

Onder de voorwaarden en volgens de procedure welke bij Europese wet worden vastgesteld, worden de ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie onderworpen aan een belasting ten bate van de Unie op de door haar betaalde salarissen, lonen en emolumenten. Deze wet wordt vastgesteld na raadpleging van de betrokken instellingen.

De ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie zijn vrijgesteld van nationale belastingen op de door de Unie betaalde salarissen, lonen en emolumenten.

ARTIKEL 13

De ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie, die zich uitsluitend uit hoofde van de uitoefening van hun ambt in dienst van de Unie vestigen op het grondgebied van een andere lidstaat dan de staat van de fiscale woonplaats, die zij bezitten op het ogenblik van hun indiensttreding bij de Unie, worden voor de toepassing van de inkomsten-, vermogens- en successiebelastingen, alsmede van de tussen de lidstaten van de Unie gesloten overeenkomsten ter voorkoming van dubbele belasting, zowel in de staat waar zij zich gevestigd hebben als in de staat van de fiscale woonplaats, geacht hun woonplaats te hebben behouden in de laatstgenoemde staat, indien deze lid is van de Unie. Deze bepaling geldt eveneens voor de echtgenoot voorzover deze geen eigen beroepsbezigheden uitoefent, alsmede voor de kinderen die ten laste zijn en onder toezicht staan van de in dit artikel bedoelde personen.

De roerende goederen welke toebehoren aan de in de eerste alinea bedoelde personen en zich bevinden op het grondgebied van de staat van verblijf, worden in de staat vrijgesteld van successiebelasting. Voor de heffing van die belasting worden die roerende goederen geacht zich in de staat van de fiscale woonplaats te bevinden, onder voorbehoud van de rechten van derde staten en de mogelijke toepassing van de bepalingen der internationale overeenkomsten betreffende dubbele belasting.

De uitsluitend uit hoofde van de uitoefening van een ambt in dienst van andere internationale organisaties verkregen woonplaats wordt niet in aanmerking genomen bij de toepassing van de bepalingen van dit artikel.

ARTIKEL 14

Bij Europese wet wordt de regeling vastgesteld inzake de sociale voorzieningen die op de ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie van toepassing zijn. Zij wordt vastgesteld na raadpleging van de betrokken instellingen.

ARTIKEL 15

Bij Europese wet wordt bepaald op welke categorieën van ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie artikel 11, artikel 12, tweede alinea, en artikel 13 geheel of ten dele van toepassing zijn. Zij wordt vastgesteld na raadpleging van de betrokken instellingen.

De namen, hoedanigheden en adressen der ambtenaren en overige personeelsleden, welke onder deze categorieën zijn begrepen, worden op gezette tijden aan de regeringen van de lidstaten medegedeeld.

HOOFDSTUK VI

VOORRECHTEN EN IMMUNITEITEN VAN DE BIJ DE UNIE GEACCREDITEERDE MISSIES VAN DERDE STATEN

ARTIKEL 16

De lidstaat, op wiens grondgebied de zetel van de Unie is gevestigd, verleent aan de missies van de bij de Unie geaccrediteerde derde staten de gebruikelijke diplomatieke voorrechten en immuniteiten.

HOOFDSTUK VII

ALGEMENE BEPALINGEN

ARTIKEL 17

De voorrechten, immuniteiten en faciliteiten worden aan de ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie uitsluitend in het belang van de Unie verleend.

Elke instelling van de Unie is gehouden de aan een ambtenaar of ander personeelslid verleende immuniteit op te heffen in alle gevallen waarin zulks naar haar mening niet strijdig is met de belangen van de Unie.

ARTIKEL 18

Voor de toepassing van dit protocol handelen de instellingen van de Unie in overeenstemming met de verantwoordelijke autoriteiten van de betrokken lidstaten.

ARTIKEL 19

De artikelen 11 tot en met 14 en 17 zijn van toepassing op de leden van de Commissie.

ARTIKEL 20

De artikelen 11 tot en met 14 en 17 zijn van toepassing op de rechters, de advocaten-generaal, de griffiers en de toegevoegde rapporteurs van het Hof van Justitie van de Europese Unie, onverminderd de bepalingen van artikel 3 van het protocol tot vaststelling van het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie nopens de vrijstelling van rechtsvervolging van de rechters en de advocaten-generaal.

De artikelen 11 tot en met 14 en 17 zijn tevens van toepassing op de leden van de Rekenkamer.

ARTIKEL 21

Dit protocol is tevens van toepassing op de Europese Centrale Bank, de leden van haar organen en haar personeel, onverminderd het protocol tot vaststelling van het statuut van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank.

De Europese Centrale Bank wordt voorts vrijgesteld van elke fiscale en parafiscale heffing bij de uitbreiding van haar kapitaal, alsmede van de verschillende formaliteiten die hieraan verbonden zijn in de staat waar de zetel gevestigd is. De werkzaamheden van de Bank en van haar organen, die worden uitgeoefend overeenkomstig het statuut van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank, geven geen aanleiding tot de heffing van omzetbelasting.

ARTIKEL 22

Dit protocol is tevens van toepassing op de Europese Investeringsbank, de leden van haar organen, haar personeel en de vertegenwoordigers van de lidstaten, die aan haar werkzaamheden deelnemen, onverminderd het protocol tot vaststelling van haar statuut.

De Europese Investeringsbank is voorts vrijgesteld van elke fiscale en parafiscale heffing bij de uitbreiding van haar kapitaal, alsmede van de verschillende formaliteiten die hieraan verbonden zijn in de staat waar de zetel gevestigd is. Haar opheffing en liquidering brengen evenmin enige heffing mede. Ten slotte geven de werkzaamheden van de Bank en van haar organen, die worden uitgeoefend overeenkomstig de statutaire voorwaarden, geen aanleiding tot de heffing van omzetbelasting.

8. PROTOCOL

BETREFFENDE DE VERDRAGEN EN AKTEN INZAKE DE TOETREDING VAN HET
KONINKRIJK DENEMARKEN, IERLAND EN HET VERENIGD KONINKRIJK VAN GROOT-
BRITANNIË EN NOORD-IERLAND, DE HELLEENSE REPUBLIEK,
HET KONINKRIJK SPANJE EN DE PORTUGESE REPUBLIEK,
ALSMEDE DE REPUBLIEK OOSTENRIJK, DE REPUBLIEK FINLAND EN
HET KONINKRIJK ZWEDEN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

MEMORERENDE dat het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland op 1 januari 1973 tot de Europese Gemeenschappen zijn toegetreden; dat de Helleense Republiek op 1 januari 1981 tot de Europese Gemeenschappen is toegetreden; dat het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek op 1 januari 1986 tot de Europese Gemeenschappen zijn toegetreden; dat de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden op 1 januari 1995 tot de Europese Gemeenschappen en tot de bij het Verdrag betreffende de Europese Unie ingestelde Europese Unie zijn toegetreden;

OVERWEGENDE dat in artikel IV-437, lid 2, van de Grondwet wordt bepaald dat de verdragen betreffende de bovengenoemde toetredingen worden ingetrokken;

OVERWEGENDE dat bepaalde bepalingen in deze toetredingsverdragen en in de daarbij gevoegde akten relevant blijven; dat in artikel IV-437, lid 2, van de Grondwet wordt bepaald dat deze bepalingen in een protocol moeten worden opgenomen dan wel vermeld, zodat zij van kracht blijven en de rechtsgevolgen ervan worden gehandhaafd;

OVERWEGENDE dat die bepalingen met behoud van de juridische strekking technisch moeten worden aangepast, zodat zij overeenkomen met de Grondwet,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden gehecht:

TITEL I

GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

ARTIKEL 1

De rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de in artikel IV-437, lid 2, onder a) tot en met d), van de Grondwet genoemde toetredingsverdragen, zijn onder de in deze verdragen gestelde voorwaarden op de volgende data van kracht geworden:

- a) 1 januari 1973 wat betreft het Verdrag betreffende de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland;
- b) 1 januari 1981 wat betreft het Verdrag betreffende de toetreding van de Helleense Republiek;
- c) 1 januari 1986 wat betreft het Verdrag betreffende de toetreding van het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek;
- d) 1 januari 1995 wat betreft het Verdrag betreffende de toetreding van de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden.

ARTIKEL 2

1. De in artikel 1 genoemde toetredende staten verplichten zich ertoe, vóór hun respectieve toetreding partij te worden bij de volgende overeenkomsten en verdragen, voor zover deze nog van kracht zijn:
  - a) de tussen de andere lidstaten gesloten overeenkomsten en verdragen die gebaseerd zijn op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en op het Verdrag betreffende de Europese Unie, alsook die welke onlosmakelijk verbonden zijn met de verwezenlijking van de doelstellingen van de genoemde verdragen, of die welke betrekking hebben op de werking van de Gemeenschappen of van de Unie of die verband houden met het optreden van de Gemeenschappen of van de Unie;
  - b) de door de andere lidstaten met de Europese Gemeenschappen, met een of verscheidene derde staten of met een internationale organisatie gesloten overeenkomsten en verdragen, alsook de overeenkomsten die met deze overeenkomsten en verdragen verband houden. De Unie en de overige lidstaten zijn de in artikel 1 genoemde toetredingsstaten hierbij behulpzaam.

2. De in artikel 1 genoemde toetredingsstaten treffen passende maatregelen om zo nodig hun positie ten aanzien van internationale organisaties en internationale overeenkomsten waarbij de Unie of de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie of andere lidstaten eveneens partij zijn, aan te passen aan de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit hun toetreding.

ARTIKEL 3

Bepalingen van de akten van toetreding, als uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en het Gerecht van eerste aanleg, die tot doel of tot gevolg hebben de intrekking of de wijziging, anders dan bij wijze van overgangsmaatregel, van de handelingen die zijn vastgesteld door de instellingen, organen of instanties van de Europese Gemeenschappen of van de bij het Verdrag betreffende de Europese Unie ingestelde Europese Unie, blijven van kracht, behoudens de tweede alinea.

De in de eerste alinea bedoelde bepalingen hebben hetzelfde rechtskarakter als de handelingen die door deze bepalingen worden ingetrokken of gewijzigd en zij zijn aan dezelfde regels onderworpen.

ARTIKEL 4

De teksten van de handelingen van de instellingen, organen en instanties van de Europese Gemeenschappen en van de bij het Verdrag betreffende de Europese Unie ingestelde Europese Unie die vóór de in artikel 1 genoemde toetredingen zijn vastgesteld en die achtereenvolgens in de Engelse en de Deense, de Griekse, de Spaanse en de Portugese, en de Finse en de Zweedse taal zijn opgesteld, zijn gelijkelijk authentiek vanaf de toetreding van de in artikel 1 genoemde staten, onder dezelfde voorwaarden als de in de overige talen opgestelde en gelijkelijk authentieke teksten.

ARTIKEL 5

De in dit protocol opgenomen overgangsbepalingen kunnen bij Europese wet van de Raad worden ingetrokken indien zij niet meer van toepassing zijn. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement.

TITEL II

BEPALINGEN UIT DE AKTE BETREFFENDE DE TOETREDINGSVOORWAARDEN VOOR HET KONINKRIJK DENEMARKEN, IERLAND, EN HET VERENIGD KONINKRIJK VAN GROOT-BRITANNIË EN NOORD-IERLAND

Afdeling 1

Bepalingen betreffende Gibraltar

ARTIKEL 6

1. De handelingen van de instellingen die betrekking hebben op de producten van bijlage I van de Grondwet en op de producten die bij invoer in de Unie aan een bijzondere regeling zijn onderworpen ingevolge de uitvoering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, alsmede de handelingen tot harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten betreffende de omzetbelasting zijn niet van toepassing op Gibraltar, tenzij de Raad bij Europees besluit anders besluit. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie.

2. De status van Gibraltar zoals deze is vastgesteld in bijlage II, punt VI¹, van de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor het Koninkrijk Denemarken, Ierland, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, blijft gehandhaafd.

Afdeling 2

Bepalingen betreffende de Faeröer

ARTIKEL 7

Deense onderdanen die op de Faeröer woonachtig zijn, worden slechts als onderdanen van een lidstaat krachtens de Grondwet beschouwd vanaf de datum waarop deze op de Faeröer van toepassing wordt.

Afdeling 3

Bepalingen betreffende de Kanaaleilanden en het eiland Man

ARTIKEL 8

1. De Unieregeling inzake douaneaangelegenheden en inzake kwantitatieve beperkingen, met name de douanerechten, de heffingen van gelijke werking en het gemeenschappelijk douanetarief, is ten aanzien van de Kanaaleilanden en het eiland Man onder dezelfde voorwaarden van toepassing als die welke voor het Verenigd Koninkrijk gelden.

---

¹ PB L 73 van 27.3.1972, blz. 47.

2. Voor landbouwproducten en door verwerking daarvan verkregen producten waarvoor een speciale regeling van het handelsverkeer bestaat, gelden ten aanzien van derde landen de in de Unieregeling vastgelegde heffingen en andere invoermaatregelen die door het Verenigd Koninkrijk moeten worden toegepast.

Eveneens van toepassing zijn de bepalingen van de Unieregeling die nodig zijn om het vrije verkeer en de inachtneming van normale concurrentievoorwaarden van de het handel in deze producten mogelijk te maken.

Op voorstel van de Commissie stelt de Raad bij Europese verordening of Europees besluit de voorwaarden vast waaronder de in de eerste en de tweede alinea bedoelde bepalingen op deze gebieden van toepassing zijn.

ARTIKEL 9

Aan de rechten van onderdanen van de in artikel 8 genoemde gebieden in het Verenigd Koninkrijk wordt geen afbreuk gedaan door het recht van de Unie. De bepalingen van het recht van de Unie betreffende het vrije verkeer van personen en diensten is echter niet op hen van toepassing.

ARTIKEL 10

De bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie die voor personen of ondernemingen in de zin van artikel 196 van genoemd verdrag gelden, zijn op deze personen of ondernemingen van toepassing wanneer zij in de in artikel 8 van dit protocol bedoelde gebieden zijn gevestigd.

ARTIKEL 11

De autoriteiten van de in artikel 8 genoemde gebieden behandelen alle natuurlijke of rechtspersonen van de Unie op dezelfde wijze.

ARTIKEL 12

Indien zich bij toepassing van de in deze afdeling neergelegde regeling aan deze of gene zijde moeilijkheden voordoen in de betrekkingen tussen de Unie en de in artikel 8 genoemde gebieden, stelt de Commissie onverwijld aan de Raad de beschermingsmaatregelen voor die zij nodig acht en geeft zij de voorwaarden en de wijze van toepassing aan.

De Raad stelt in voorkomend geval binnen een maand een Europese verordening of een Europees besluit vast.

ARTIKEL 13

In de zin van deze afdeling wordt als onderdaan van de Kanaaleilanden of van het eiland Man beschouwd, iedere Britse burger die deze hoedanigheid bezit op grond van de omstandigheid dat een van zijn ouders of een van zijn grootouders aldaar is geboren, geadopteerd, genaturaliseerd of er in de registers van de burgerlijke stand is ingeschreven; in dit opzicht wordt evenwel iemand niet als onderdaan van deze gebieden beschouwd indien hijzelf, een van zijn ouders of een van zijn grootouders in het Verenigd Koninkrijk is geboren, geadopteerd, genaturaliseerd of daar in de registers van de burgerlijke stand is ingeschreven. Als onderdaan wordt evenmin beschouwd degene die, in welk tijdvak dan ook, gedurende vijf jaar in het Verenigd Koninkrijk woonachtig is geweest.

De Commissie wordt in kennis gesteld van de bestuursrechtelijke bepalingen die nodig zijn om de identiteit van deze personen vast te stellen.

Afdeling 4

Bepalingen betreffende de uitvoering van een politiek inzake industrialisatie en economische ontwikkeling in Ierland

ARTIKEL 14

De lidstaten nemen ervan kennis dat de Ierse regering een aanvang heeft gemaakt met de uitvoering van een politiek inzake industrialisatie en economische ontwikkeling die ten doel heeft de levensstandaard in Ierland nader te brengen tot die in de andere lidstaten en het tekort aan werkgelegenheid op te heffen, en tegelijk de regionale verschillen in ontwikkeling geleidelijk weg te werken.

Zij erkennen dat het in hun gemeenschappelijk belang is dat de doelstellingen van deze politiek worden verwezenlijkt en komen overeen te dien einde tot de instellingen de aanbeveling te richten alle middelen en procedures aan te wenden waarin de Grondwet voorziet, met name door op doeltreffende wijze gebruik te maken van de middelen van de Unie die dienen ter verwezenlijking van haar doelstellingen.

De lidstaten erkennen in het bijzonder dat in geval van toepassing van de artikelen III-167 en III-168 van de Grondwet, rekening dient te worden gehouden met de doelstellingen van economische expansie en verhoging van de levensstandaard van de bevolking.

Afdeling 5

Bepalingen betreffende de uitwisseling van kennis op nucleair gebied met Denemarken

ARTIKEL 15

1. Vanaf 1 januari 1973 wordt de kennis waarvan overeenkomstig artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie mededeling is gedaan aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen, ter beschikking gesteld van Denemarken, dat deze kennis onder de in genoemd artikel bedoelde voorwaarden op beperkte wijze op zijn grondgebied verspreidt.
2. Vanaf 1 januari 1973 stelt Denemarken in de in lid 3 genoemde sectoren een gelijkwaardige hoeveelheid kennis ter beschikking van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie. Een gedetailleerd overzicht van deze kennis wordt neergelegd in een document dat wordt overhandigd aan de Commissie, die deze kennis meedeelt aan de ondernemingen van de Gemeenschap, onder de in artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie genoemde voorwaarden.

3. Denemarken stelt gegevens ter beschikking van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie in de volgende sectoren:

- a) D.O.R. met zwaarwater gemodereerde en met organische vloeistof gekoelde reactor;
- b) DT-350, DK-400 zwaarwaterreactoren met drukvat;
- c) hogetemperatuur-gaskringloop;
- d) instrumenten en bijzondere elektronische apparatuur;
- e) "reliability";
- f) reactorfysica, reactordynamica en warmteoverdracht;
- g) beproeving van materialen en uitrustingen in de reactor.

4. Denemarken verbindt zich ertoe, ter aanvulling van de verslagen die het zal toezenden, aan de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie alle inlichtingen te verstrekken, met name bij bezoeken van personeel van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie of van de lidstaten aan het Centrum te Risø, en wel onder voorwaarden die per geval in onderling overleg zullen worden vastgesteld.

ARTIKEL 16

1. In de sectoren waarin Denemarken kennis ter beschikking stelt van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, worden door de bevoegde instanties op verzoek licenties tegen commerciële voorwaarden verleend aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap, die uitsluitende rechten bezitten op in de lidstaten verkregen octrooien, voor zover zij geen verplichting of verbintenis jegens derden hebben om een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie op de rechten op deze octrooien te verlenen of aan te bieden.

2. Indien er een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie is verleend, bevordert en vergemakkelijkt Denemarken dat de houders van dergelijke licenties tegen commerciële voorwaarden sublicenties verlenen aan de lidstaten, en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap.

Het verlenen van dergelijke uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licenties geschiedt op normale commerciële grondslag.

Afdeling 6

Bepalingen betreffende de uitwisseling van kennis op nucleair gebied met Ierland

ARTIKEL 17

1. Vanaf 1 januari 1973 wordt de kennis waarvan overeenkomstig artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie mededeling is gedaan aan de lidstaten, en aan personen en ondernemingen, ter beschikking gesteld van Ierland, dat deze kennis onder de in dit artikel bedoelde voorwaarden op beperkte wijze op zijn grondgebied verspreidt.

2. Vanaf 1 januari 1973 stelt Ierland een gelijkwaardige hoeveelheid in Ierland verkregen en beperkt verspreide kennis op nucleair gebied ter beschikking van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, voor zover het geen strikt commerciële toepassingen betreft. De Commissie deelt deze kennis mee aan de ondernemingen van de Gemeenschap, onder de in artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie genoemde voorwaarden.

3. De in de leden 1 en 2 bedoelde kennis betreft hoofdzakelijk de studies voor de ontwikkeling van een energiereactor en de werkzaamheden inzake radio-isotopen en de medische toepassing ervan, met inbegrip van de problemen inzake bescherming tegen straling.

ARTIKEL 18

1. In de sectoren waarin Ierland kennis ter beschikking stelt van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, worden door de bevoegde instanties op verzoek licenties tegen commerciële voorwaarden verleend aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap die uitsluitende rechten bezitten op in de lidstaten verkregen octrooien, voorzover zij geen verplichting of verbintenis jegens derden hebben om een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie op de rechten op deze octrooien te verlenen of aan te bieden.

2. Indien er een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie is verleend, bevordert en vergemakkelijkt Ierland dat de houders van dergelijke licenties tegen commerciële voorwaarden sublicenties verlenen aan de lidstaten, en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap.

Het verlenen van dergelijke uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licenties geschiedt op normale commerciële grondslag.

Afdeling 7

Bepalingen betreffende de uitwisseling van kennis op nucleair gebied met het Verenigd Koninkrijk

ARTIKEL 19

1. Vanaf 1 januari 1973 wordt de kennis waarvan overeenkomstig artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie mededeling is gedaan aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen, ter beschikking gesteld van het Verenigd Koninkrijk, dat deze kennis onder de in genoemd artikel bedoelde voorwaarden op beperkte wijze op zijn grondgebied verspreidt.
2. Vanaf 1 januari 1973 stelt het Verenigd Koninkrijk een gelijkwaardige hoeveelheid kennis ter beschikking van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie in de sectoren waarvan de lijst als bijlage ¹ bij protocol nr. 28 bij de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland is weergegeven. Een gedetailleerd overzicht van deze kennis wordt neergelegd in een document dat wordt overhandigd aan de Commissie, die deze kennis meedeelt aan de ondernemingen van de Gemeenschap, onder de in artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie genoemde voorwaarden.

---

¹ PB L 73 van 27.3.1972, blz. 84.

3. Gezien de grotere belangstelling van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie voor bepaalde sectoren, legt het Verenigd Koninkrijk meer in het bijzonder de nadruk op het mededelen van kennis aan de Gemeenschap in de volgende sectoren:

- a) onderzoek en ontwikkeling op het gebied van snelle reactoren (met inbegrip van de veiligheid);
- b) basisonderzoek (van toepassing op reactorreeksen);
- c) veiligheid van andere dan snelle reactoren;
- d) metallurgie, staalsoorten, zirconiumlegeringen en betonsoorten;
- e) verenigbaarheid van constructiematerialen;
- f) experimentele splijtstofvervaardiging;
- g) thermohydrodynamica;
- h) instrumenten.

ARTIKEL 20

1. In de sectoren waarin het Verenigd Koninkrijk kennis ter beschikking stelt van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, worden door de bevoegde instanties, op verzoek licenties tegen commerciële voorwaarden verleend aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap, die uitsluitende rechten bezitten op in de lidstaten van de Gemeenschap verkregen octrooien, voorzover zij geen verplichting of verbintenis jegens derden hebben om een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie op de rechten op deze octrooien te verlenen of aan te bieden.

2. Indien er een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie is verleend, bevordert en vergemakkelijkt het Verenigd Koninkrijk dat de houders van dergelijke licenties tegen commerciële voorwaarden sublicenties verlenen aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap.

Het verlenen van dergelijke uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licenties geschiedt op normale commerciële grondslag.

TITEL III

BEPALINGEN UIT DE AKTE BETREFFENDE DE TOETREDINGSVOORWAARDEN VOOR DE HELLEENSE REPUBLIEK

Afdeling 1

Bepalingen betreffende de toekenning van vrijstelling van invoerrechten voor
bepaalde goederen door de Helleense Republiek

ARTIKEL 21

Artikel III-151 van de Grondwet vormt geen beletsel voor de Helleense Republiek om de vrijstellingen te handhaven die vóór 1 januari 1979 waren toegekend krachtens:

- a) wet nr. 4171/61 - Algemene maatregelen ter stimulering van de ontwikkeling van de economie;
- b) wetsbesluit nr. 2687/53 - Investing en bescherming van buitenlands kapitaal;

- c) wet nr. 289/76 - Stimuleringsmaatregelen voor de ontwikkeling van grensgebieden en daarmee verband houdende vraagstukken,

tot het verstrijken van de geldigheidsduur van de overeenkomsten tussen de Griekse regering en degenen die voor deze maatregelen in aanmerking kwamen.

Afdeling 2

Bepalingen betreffende belastingen

ARTIKEL 22

De in punt II.2 van bijlage VIII ¹ bij de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Helleense Republiek genoemde handelingen zijn ten aanzien van de Helleense Republiek van toepassing op de in genoemde bijlage bepaalde wijze, met uitzondering van de handelingen bedoeld in de punten 9 en 18 b).

Afdeling 3

Bepalingen betreffende katoen

ARTIKEL 23

1. Deze afdeling heeft betrekking op niet-gekaarde en niet-gekamde katoen die valt onder post 520 100 van de gecombineerde nomenclatuur.

---

¹ PB L 291 van 19.11.1979, blz. 163.

2. In de Unie wordt een regeling ingevoerd die met name ten doel heeft:
  - a) de katoenproductie te ondersteunen in de gebieden van de Unie waar zij van belang is voor de landbouweconomie;
  - b) de betrokken producenten in staat te stellen een redelijk inkomen te verwerven;
  - c) de markt te stabiliseren door structuurverbetering inzake het aanbod en het in de handel brengen.
3. De in punt 2 bedoelde regeling omvat de toekenning van productiesteun.
4. Teneinde de katoenproducenten in staat te stellen het aanbod te concentreren en de productie aan de eisen van de markt aan te passen, wordt een regeling ingesteld om de vorming van producentengroeperingen en de verenigingen daarvan te stimuleren.

Deze regeling voorziet in de toekenning van steun om de oprichting van producentengroeperingen te stimuleren en de werking daarvan te vergemakkelijken.

Deze regeling geldt uitsluitend voor groeperingen:

- a) die zijn opgericht op initiatief van de producenten zelf;
  - b) die voldoende garantie bieden inzake de duur en de doelmatigheid van hun optreden;
  - c) die zijn erkend door de betrokken lidstaat.
5. De regeling voor de handel van de Unie met derde landen wordt niet nadelig beïnvloed. In dit verband mogen in het bijzonder geen restrictieve maatregelen bij invoer worden genomen.

6. Bij Europese wet van de Raad worden de nodige aanpassingen van de bij deze afdeling ingestelde regeling vastgesteld.

De Raad stelt, op voorstel van de Commissie, bij Europese verordening of Europees besluit de basisvoorschriften vast die nodig zijn voor de toepassing van de bepalingen van deze afdeling.

De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement.

Afdeling 4

Bepalingen betreffende de economische en industriële ontwikkeling van Griekenland

ARTIKEL 24

De lidstaten nemen ervan kennis dat de Griekse Regering een aanvang heeft gemaakt met de uitvoering van een politiek inzake industrialisatie en economische ontwikkeling die ten doel heeft de levensstandaard in Griekenland nader te brengen tot die in de andere lidstaten en het tekort aan werkgelegenheid op te heffen, en tegelijk de regionale verschillen in ontwikkeling geleidelijk weg te werken.

Zij erkennen dat het in hun gemeenschappelijk belang is dat de doelstellingen van dit beleid worden verwezenlijkt.

Te dien einde wenden de instellingen alle middelen en procedures aan waarin de Grondwet voorziet, met name door op doeltreffende wijze gebruik te maken van de middelen van de Unie die dienen ter verwezenlijking van haar doelstellingen.

In het bijzonder dient in geval van toepassing van de artikelen III-167 en III-168 van de Grondwet rekening te worden gehouden met de doelstellingen van economische expansie en verhoging van de levensstandaard van de bevolking.

Afdeling 5
Bepalingen betreffende de uitwisseling van kennis op nucleair gebied met
de Helleense Republiek

ARTIKEL 25

1. Vanaf 1 januari 1981 wordt de kennis waarvan overeenkomstig artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie mededeling is gedaan aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen, ter beschikking gesteld van de Helleense Republiek, die deze kennis onder de in genoemd artikel bedoelde voorwaarden op beperkte wijze op haar grondgebied verspreidt.
2. Vanaf 1 januari 1981 stelt de Helleense Republiek in Griekenland verkregen en beperkt verspreide kennis op nucleair gebied ter beschikking van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, voor zover het geen strikt commerciële toepassingen betreft. De Commissie deelt deze kennis mee aan de ondernemingen van de Gemeenschap, onder de in artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie genoemde voorwaarden.
3. De in de leden 1 en 2 bedoelde kennis betreft hoofdzakelijk:
  - a) studies voor de toepassing van radio-isotopen in de volgende sectoren: geneeskunde, landbouw, entomologie en milieubescherming;
  - b) toepassing van nucleaire technieken bij de ouderdomsbepaling;
  - c) ontwikkeling van apparatuur op het gebied van de medische elektronica;
  - d) ontwikkeling van methoden voor het opsporen van radioactieve ertsen.

ARTIKEL 26

1. In de sectoren waarin de Helleense Republiek kennis ter beschikking stelt van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, worden door de bevoegde instanties op verzoek licenties tegen commerciële voorwaarden verleend aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap die uitsluitende rechten bezitten op in de lidstaten van de Gemeenschap verkregen octrooien, voorzover zij geen verplichting of verbintenis jegens derden hebben om een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie op de rechten op deze octrooien te verlenen of aan te bieden.

2. Indien er een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie is verleend, bevordert en vergemakkelijkt de Helleense Republiek dat de houders van dergelijke licenties tegen commerciële voorwaarden sublicenties verlenen aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

Het verlenen van dergelijke uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licenties geschiedt op normale commerciële grondslag.

TITEL IV

BEPALINGEN UIT DE AKTE BETREFFENDE DE TOETREDINGSVOORWAARDEN VOOR HET KONINKRIJK SPANJE EN DE PORTUGESE REPUBLIEK

Afdeling 1

Financiële bepalingen

ARTIKEL 27

De eigen middelen afkomstig uit de belasting over de toegevoegde waarde worden berekend en gecontroleerd alsof de Canarische Eilanden en Ceuta en Melilla binnen de territoriale werkingssfeer vallen van de Zesde Richtlijn 77/388/EEG van de Raad van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting - Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde: uniforme grondslag.

Afdeling 2
Bepalingen betreffende octrooien

ARTIKEL 28

De Spaanse nationale wetgeving inzake bewijslast, vastgesteld overeenkomstig punt 2 van protocol nr. 8 bij de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek, is niet van toepassing indien de rechtsvordering ter zake van inbreuk wordt ingesteld tegen de houder van een ander werkwijze-octrooi voor de vervaardiging van hetzelfde product als het product dat het resultaat is van de werkwijze waarop de eiser een octrooi heeft, indien dit andere octrooi vóór 1 januari 1986 is verleend.

In de gevallen waarin de omkering van de bewijslast niet van toepassing is, kan het Koninkrijk Spanje de bewijslast voor de inbreuk blijven leggen bij de octrooihouder. In al deze gevallen past het Koninkrijk Spanje een gerechtelijke procedure van "beschrijvend beslag" toe.

Onder beschrijvend beslag wordt in het kader van de in de eerste en de tweede alinea bedoelde regeling een procedure verstaan volgens welke eenieder die gerechtigd is een rechtsvordering ter zake van inbreuk in te stellen, bij een op zijn verzoek gedane rechterlijke uitspraak, kan verkrijgen dat een deurwaarder, bijgestaan door deskundigen, op de plaats waar de vermoedelijke inbreukmaker is gevestigd, overgaat tot een gedetailleerde beschrijving van de betwiste werkwijzen, met name door het maken van fotokopieën van technische documenten, al dan niet met zakelijk beslag. In deze rechterlijke uitspraak kan het betalen van een borgsom worden gelast, die bestemd is om aan de vermoedelijke inbreukmaker schadevergoeding toe te kennen wanneer door het beschrijvend beslag schade is veroorzaakt.

ARTIKEL 29

De Portugese nationale wetgeving inzake bewijslast, vastgesteld overeenkomstig punt 2 van protocol nr. 19 bij de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek, is niet van toepassing indien de rechtsvordering ter zake van inbreuk wordt ingesteld tegen de houder van een ander werkwijze-octrooi voor de vervaardiging van hetzelfde product als het product dat het resultaat is van de werkwijze waarop de eiser een octrooi heeft, indien dit andere octrooi vóór 1 januari 1986 is verleend.

In de gevallen waarin de omkering van de bewijslast niet van toepassing is, kan de Portugese Republiek de bewijslast voor de inbreuk blijven leggen bij de octrooihouder. In al deze gevallen past de Portugese Republiek een gerechtelijke procedure van "beschrijvend beslag" toe.

Onder beschrijvend beslag wordt in het kader van de eerste en de tweede alinea bedoelde regeling een procedure verstaan volgens welke eenieder die gerechtigd is een rechtsvordering ter zake van inbreuk in te stellen, bij een op zijn verzoek gedane rechterlijke uitspraak, kan verkrijgen dat een deurwaarder, bijgestaan door deskundigen, op de plaats waar de vermoedelijke inbreukmaker is gevestigd, overgaat tot een gedetailleerde beschrijving van de betwiste werkwijzen, met name door het maken van fotokopieën van technische documenten, al dan niet met zakelijk beslag. In deze rechterlijke uitspraak kan het betalen van een borgsom worden gelast, die bestemd is om aan de vermoedelijke inbreukmaker schadevergoeding toe te kennen wanneer door het beschrijvend beslag schade is veroorzaakt.

Afdeling 3

Bepalingen betreffende het mechanisme houdende aanvulling van de tegenprestaties in het kader van door de Unie met derde landen gesloten visserijovereenkomsten

ARTIKEL 30

1. Er wordt een specifieke regeling ingesteld voor het verrichten van activiteiten ter aanvulling van visserijactiviteiten die door vaartuigen onder de vlag van een lidstaat worden verricht in wateren die onder de soevereiniteit of de jurisdictie van een derde land vallen, in het kader van de bij een visserijovereenkomst tussen de Unie en de betrokken derde landen ingestelde tegenprestaties.
2. De activiteiten die verricht kunnen worden als aanvulling op visserijactiviteiten, onder de voorwaarden en binnen de grenzen bedoeld in de leden 3 en 4, hebben betrekking op:
  - a) de behandeling op het grondgebied van het betrokken derde land van de vangsten die door schepen onder de vlag van een lidstaat zijn gedaan in de wateren van dit derde land tijdens visserijactiviteiten die voortvloeien uit de uitvoering van een visserijovereenkomst, teneinde deze producten in de Unie in de handel te brengen onder de tariefposten van hoofdstuk 03 van het gemeenschappelijk douanetarief;
  - b) de aanvoer en de overlading op een vaartuig dat de vlag van een lidstaat voert, in het kader van door een dergelijke overeenkomst voorziene activiteiten, van visserijproducten van hoofdstuk 03 van het gemeenschappelijk douanetarief, met het oog op het vervoer en de eventuele bewerking van deze producten teneinde deze in de Unie in de handel te brengen.

3. Het invoeren in de Unie van producten die het voorwerp zijn geweest van de in lid 2 bedoelde activiteiten, vindt plaats met gedeeltelijke of gehele schorsing van de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief of onder een bijzondere heffingsregeling, onder de voorwaarden en binnen de aanvullende grenzen die jaarlijks worden vastgesteld volgens de omvang van de vangstmogelijkheden welke voortvloeien uit de betrokken overeenkomsten en de bijbehorende uitvoeringsbepalingen.

4. Bij Europese wet of kaderwet worden de algemene voorschriften voor de toepassing van deze regeling en inzonderheid de criteria voor de verdeling van de betrokken hoeveelheden vastgesteld.

De wijze van toepassing van deze regeling alsmede de betrokken hoeveelheden worden vastgesteld volgens de procedure bedoeld in artikel 37 van Verordening (EG) nr. 104/2000.

Afdeling 4

Bepalingen betreffende Ceuta en Melilla

Onderafdeling 1

Algemene bepalingen

ARTIKEL 31

1. De Grondwet en de handelingen van de instellingen zijn van toepassing op Ceuta en Melilla, onder voorbehoud van de in de leden 2 en 3 en in de andere bepalingen van deze afdeling genoemde afwijkingen.

2. De voorwaarden waaronder de bepalingen van de Grondwet betreffende het vrije verkeer van goederen, alsmede de handelingen van de instellingen betreffende de douanewetgeving en de handelspolitiek van toepassing zijn op Ceuta en Melilla, zijn neergelegd in onderafdeling 3 van deze afdeling.

3. Onverminderd de bijzondere bepalingen van artikel 32, zijn de besluiten van de instellingen betreffende het gemeenschappelijk landbouwbeleid en het gemeenschappelijk visserijbeleid niet van toepassing op Ceuta en Melilla.

4. Op verzoek van het Koninkrijk Spanje kan de Raad bij Europese wet of kaderwet:

a) Ceuta en Melilla in het douanegebied van de Unie opnemen;

b) passende maatregelen vaststellen die de bepalingen van het vigerende Unierecht uitbreiden tot Ceuta en Melilla.

Op voorstel van de Commissie, die op eigen initiatief of op verzoek van een lidstaat handelt, kan de Raad bij Europese wet of kaderwet indien nodig aanpassingen van de regeling die voor Ceuta en Melilla geldt, vaststellen.

De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement.

Onderafdeling 2
Bepalingen betreffende het gemeenschappelijk visserijbeleid

ARTIKEL 32

1. Behoudens lid 2 en onverminderd onderafdeling 3, is het gemeenschappelijk visserijbeleid niet van toepassing op Ceuta en Melilla.
2. Op voorstel van de Commissie stelt de Raad bij Europese wet, kaderwet of verordening, dan wel bij Europees besluit:
  - a) de structurele maatregelen vast die ten gunste van Ceuta en Melilla kunnen worden getroffen;
  - b) vast op welke wijze de belangen van Ceuta en Melilla geheel of ten dele in aanmerking kunnen worden genomen bij de handelingen die hij, per geval, vaststelt met het oog op de onderhandelingen die de Unie voert omtrent het overnemen of sluiten van visserijovereenkomsten met derde landen, alsmede de specifieke belangen van Ceuta en Melilla in het kader van internationale visserijovereenkomsten waarbij de Unie overeenkomstsluitende partij is.
3. De Raad stelt, op voorstel van de Commissie, bij Europese wet, kaderwet of verordening, dan wel bij Europees besluit, in voorkomend geval, de mogelijkheden en de voorwaarden vast voor de wederzijdse toegang tot de respectieve visserijzones en de visbestanden daarvan. Hij besluit met eenparigheid van stemmen.

4. De in de leden 2 en 3 bedoelde Europese wetten en kaderwetten worden na raadpleging van het Europees Parlement vastgesteld.

Onderafdeling 3

Bepalingen betreffende het vrije verkeer van goederen, de douanewetgeving en de handelspolitiek

ARTIKEL 33

1. De producten van oorsprong uit Ceuta of Melilla, alsmede de producten van herkomst uit derde landen die op Ceuta of Melilla worden ingevoerd in het kader van de regelingen die aldaar op die producten van toepassing zijn, worden bij het in het vrije verkeer brengen op het douanegebied van de Unie niet beschouwd als goederen die voldoen aan de voorwaarden van artikel III-151, leden 1 tot en met 3, van de Grondwet.
2. Het douanegebied van de Unie omvat niet Ceuta en Melilla.
3. Behoudens andersluidende bepalingen in deze onderafdeling, zijn de handelingen van de instellingen op het gebied van de douanewetgeving voor het handelsverkeer met derde landen onder dezelfde voorwaarden van toepassing op het handelsverkeer tussen het douanegebied van de Unie enerzijds en Ceuta of Melilla anderzijds.
4. Behoudens andersluidende bepalingen in deze onderafdeling, zijn de autonome of conventionele handelingen van de instellingen betreffende de gemeenschappelijke handelspolitiek die rechtstreeks verband houden met de invoer of de uitvoer van goederen, niet van toepassing op Ceuta of Melilla.
5. Behoudens andersluidende bepalingen in deze titel, past de Unie in het handelsverkeer met Ceuta en Melilla in producten die onder bijlage I van de Grondwet vallen, de algemene regeling toe die zij toepast ten aanzien van derde landen.

ARTIKEL 34

Onder voorbehoud van artikel 35 worden de douanerechten bij invoer op het douanegebied van de Unie van producten van oorsprong uit Ceuta of Melilla afgeschaft.

ARTIKEL 35

1. Voor visserijproducten van de posten 03.01, 03.02, 03.03, 05.11.91, 16.04, 16.05 en 23.01.20 van het gemeenschappelijk douanetarief, van oorsprong uit Ceuta of Melilla, geldt op het gehele douanegebied van de Unie een vrijstelling van douanerechten binnen de grenzen van tariefcontingenten die worden berekend per product en op basis van het gemiddelde van de in de jaren 1982, 1983 en 1984 werkelijk afgezette hoeveelheden.

De producten die in het kader van deze tariefcontingenten op het douanegebied van de Unie worden binnengebracht kunnen slechts in het vrije verkeer worden gebracht indien de regels waarin de gemeenschappelijke ordening van de markten voorziet, en met name de referentieprijzen in acht worden genomen.

2. De Raad stelt, op voorstel van de Commissie, jaarlijks bij Europese verordening of Europees besluit de opening en de verdeling van de contingenten overeenkomstig het bepaalde in lid 1 vast.

ARTIKEL 36

1. Indien de toepassing van artikel 34 zou leiden tot een aanmerkelijke groei van de invoer van bepaalde producten van oorsprong uit Ceuta of Melilla waardoor producenten in de Unie schade kunnen leiden, kan de Raad, op voorstel van de Commissie, bij Europese verordening of Europees besluit de toegang van deze producten tot het douanegebied van de Unie aan bijzondere voorwaarden onderwerpen.

2. Indien, vanwege het niet toepassen van de gemeenschappelijke handelspolitiek en van het gemeenschappelijk douanetarief op de invoer van grondstoffen of gedeeltelijk veredelde producten in Ceuta of Melilla, de invoer van een product van oorsprong uit Ceuta of Melilla ernstig nadeel toebrengt of dreigt toe te brengen aan een productieactiviteit die in een of meer lidstaten wordt uitgeoefend, kan de Commissie, op verzoek van een lidstaat of op eigen initiatief, passende maatregelen nemen.

ARTIKEL 37

De douanerechten bij invoer in Ceuta of Melilla van producten van oorsprong uit het douanegebied van de Unie, alsmede de heffingen van gelijke werking als deze rechten worden afgeschaft.

ARTIKEL 38

De douanerechten en heffingen van gelijke werking als deze rechten alsmede de regeling voor het handelsverkeer die worden toegepast op de invoer in Ceuta of Melilla van goederen uit een derde land, mogen niet minder gunstig zijn dan die welke de Unie overeenkomstig haar internationale verbintenissen of haar preferentiële regelingen toepast jegens dit derde land, onder het voorbehoud dat dit derde land de invoer uit Ceuta en Melilla op dezelfde wijze behandelt als de invoer uit de Unie. De regeling die bij invoer in Ceuta of Melilla wordt toegepast ten aanzien van goederen uit dit derde land, mag evenwel niet gunstiger zijn dan de regeling die wordt toegepast ten aanzien van de invoer van producten van oorsprong uit het douanegebied van de Unie.

ARTIKEL 39

Op voorstel van de Commissie stelt de Raad bij Europese verordening of Europees besluit de voorschriften voor de toepassing van deze onderafdeling vast, met name de oorsprongregels die van toepassing zijn in het handelsverkeer bedoeld in de artikelen 34, 35 en 37, met inbegrip van de bepalingen betreffende de identificatie van de producten van oorsprong en de controle van de oorsprong.

Deze regels bevatten met name bepalingen inzake het merken en/of etiketteren van producten, de voorwaarden voor het registreren van vaartuigen, de toepassing van de regel van cumulatie van oorsprong voor visserijproducten, alsmede bepalingen om de oorsprong van de producten te kunnen vaststellen.

Afdeling 5

Bepalingen betreffende de regionale ontwikkeling van Spanje

ARTIKEL 40

De lidstaten nemen ervan kennis dat de Spaanse regering een aanvang heeft gemaakt met de uitvoering van een beleid inzake regionale ontwikkeling dat met name ten doel heeft de economische groei in de minst ontwikkelde gebieden en zones van Spanje te stimuleren.

Zij erkennen dat het in hun gemeenschappelijk belang is dat de doelstellingen van dit beleid worden verwezenlijkt.

Zij komen overeen, teneinde het de Spaanse regering gemakkelijker te maken deze taak te vervullen, tot de instellingen de aanbeveling te richten alle middelen en procedures aan te wenden waarin de Grondwet voorziet, met name door op doeltreffende wijze gebruik te maken van de middelen van de Unie die dienen ter verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie

De lidstaten erkennen in het bijzonder dat in geval van toepassing van de artikelen III-167 en III-168 van de Grondwet, rekening dient te worden gehouden met de doelstellingen van economische expansie en verhoging van de levensstandaard van de bevolking van de minst ontwikkelde gebieden en zones van Spanje.

Afdeling 6

Bepalingen betreffende de economische en industriële ontwikkeling van Portugal

ARTIKEL 41

De lidstaten nemen ervan kennis dat de Portugese regering een aanvang heeft gemaakt met de uitvoering van een beleid inzake industrialisatie en economische ontwikkeling dat ten doel heeft de levensstandaard in Portugal nader te brengen tot die van de andere lidstaten en het tekort aan werkgelegenheid op te heffen, en tegelijk de regionale verschillen in ontwikkeling geleidelijk weg te werken.

Zij erkennen dat het in hun gemeenschappelijk belang is dat de doelstellingen van dit beleid worden verwezenlijkt.

Zij komen overeen te dien einde tot de instellingen de aanbeveling te richten alle middelen en procedures aan te wenden waarin de Grondwet voorziet, met name door op doeltreffende wijze gebruik te maken van de middelen van de Unie die dienen ter verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie.

De lidstaten erkennen in het bijzonder dat in geval van toepassing van de artikelen III-167 en III-168 van de Grondwet, rekening dient te worden gehouden met de doelstellingen van economische expansie en verhoging van de levensstandaard van de bevolking.

Afdeling 7

Bepalingen betreffende de uitwisseling van kennis op nucleair gebied met het Koninkrijk Spanje

ARTIKEL 42

1. Vanaf 1 januari 1986 wordt de kennis waarvan overeenkomstig artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie mededeling is gedaan aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen, ter beschikking gesteld van het Koninkrijk Spanje, dat deze kennis onder de in genoemd artikel bedoelde voorwaarden op beperkte wijze op zijn grondgebied verspreidt.
2. Vanaf 1 januari 1986 stelt het Koninkrijk Spanje in Spanje verkregen en beperkt verspreide kennis op nucleair gebied ter beschikking van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, voorzover het geen strikt commerciële toepassingen betreft. De Commissie deelt deze kennis mede aan de ondernemingen van de Gemeenschap, onder de in artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie genoemde voorwaarden.
3. De in de leden 1 en 2 bedoelde kennis betreft hoofdzakelijk:
  - a) kernfysica (lage en hoge energieën);

- b) stralingsbescherming;
- c) toepassing van isotopen, in het bijzonder van stabiele isotopen;
- d) onderzoeksreactoren en daarvoor gebruikte splijtstoffen;
- e) onderzoek op het gebied van de splijtstofcyclus (meer in het bijzonder: winning en bewerking van arme uraniumertsen; optimalisering van splijtstofelementen voor energiereactoren).

ARTIKEL 43

1. In de sectoren waarin het Koninkrijk Spanje kennis ter beschikking stelt van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, worden door de bevoegde instanties op verzoek licenties tegen commerciële voorwaarden verleend aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap die uitsluitende rechten bezitten op in de lidstaten verkregen octrooien, voorzover zij geen verplichting of verbintenis jegens derden hebben om een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie op de rechten op deze octrooien te verlenen of aan te bieden.
2. Indien er een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie is verleend, bevordert en vergemakkelijkt het Koninkrijk Spanje dat de houders van dergelijke licenties tegen commerciële voorwaarden sublicenties verlenen aan de lidstaten, en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap.

Het verlenen van dergelijke uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licenties geschiedt op normale commerciële grondslag.

Afdeling 8

Bepalingen betreffende de uitwisseling van kennis op nucleair gebied met de Portugese Republiek

ARTIKEL 44

1. Vanaf 1 januari 1986 wordt de kennis waarvan overeenkomstig artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie mededeling is gedaan aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen, ter beschikking gesteld van de Portugese Republiek, die deze kennis onder de in dit artikel genoemde voorwaarden op beperkte wijze op haar grondgebied verspreidt.
2. Vanaf 1 januari 1986 stelt de Portugese Republiek in Portugal verkregen en beperkt verspreide kennis op nucleair gebied ter beschikking van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, voor zover het geen strikt commerciële toepassingen betreft. De Commissie deelt deze kennis mee aan de ondernemingen van de Gemeenschap, onder de in artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie genoemde voorwaarden.
3. De in de leden 1 en 2 bedoelde kennis betreft hoofdzakelijk:
  - a) reactordynamica;
  - b) stralingsbescherming;
  - c) toepassing van nucleaire meettechnieken (op industrieel, landbouw-, archeologisch en geologisch gebied);

- d) atoomfysica (metingen van werkzame doorsneden, kanalisatietechnieken);
- e) winningsmetallurgie van uranium.

ARTIKEL 45

1. In de sectoren waarin de Portugese Republiek kennis ter beschikking stelt van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, worden door de bevoegde instanties op verzoek licenties tegen commerciële voorwaarden verleend aan de lidstaten, en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap die uitsluitende rechten bezitten op in de lidstaten verkregen octrooien, voorzover zij jegens derden geen verplichting of verbintenis hebben om een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie op de rechten op deze octrooien te verlenen of aan te bieden.

2. Indien er een uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licentie is verleend, bevordert en vergemakkelijkt de Portugese Republiek dat de houders van dergelijke licenties tegen commerciële voorwaarden sublicenties verlenen aan de lidstaten en aan personen en ondernemingen van de Gemeenschap.

Het verlenen van dergelijke uitsluitende of gedeeltelijk uitsluitende licenties geschiedt op normale commerciële grondslag.

TITEL V

BEPALINGEN UIT DE AKTE BETREFFENDE DE TOETREDINGSVOORWAARDEN VOOR DE REPUBLIEK OOSTENRIJK, DE REPUBLIEK FINLAND EN HET KONINKRIJK ZWEDEN

Afdeling 1

Financiële bepalingen

ARTIKEL 46

De eigen ontvangsten afkomstig uit de belasting over de toegevoegde waarde worden berekend en gecontroleerd alsof de Åland-eilanden onder het territoriale toepassingsgebied vielen van de Zesde Richtlijn van de Raad (77/388/EEG) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting - Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde: uniforme grondslag.

Afdeling 2
Bepalingen inzake de landbouw

ARTIKEL 47

Indien ten gevolge van de toetreding ernstige moeilijkheden blijven bestaan ook nadat het bepaalde in artikel 48 en in de andere maatregelen voortvloeiende uit in de Unie bestaande voorschriften volledig zijn toegepast, kan de Commissie bij Europees besluit Finland machtigen, nationale steun aan producenten toe te kennen ten einde hun integratie in het gemeenschappelijk landbouwbeleid te vergemakkelijken.

ARTIKEL 48

1. De Commissie machtigt Finland en Zweden bij Europees besluit om nationale steun op lange termijn te verlenen met het oog op de handhaving van landbouwactiviteit in specifieke gebieden. Deze gebieden omvatten de landbouwarealen benoorden de 62e breedtegraad en bepaalde aangrenzende gebieden ten zuiden van deze breedtegraad die te kampen hebben met vergelijkbare klimatologische omstandigheden welke de landbouwactiviteit bijzonder moeilijk maken.
2. De in lid 1 bedoelde gebieden worden vastgesteld door de Commissie, die daarbij met name rekening houdt met:
  - a) de geringe bevolkingsdichtheid;
  - b) de verhouding van het landbouwareaal tot de totale oppervlakte;

c) de verhouding van het landbouwareaal waarop akkerbouwgewassen voor menselijke voeding worden gekweekt tot het gebruikte landbouwareaal.

3. De in lid 1 bedoelde steun kan worden gerelateerd aan fysieke productiefactoren, zoals het landbouwareaal of het aantal dieren, rekening houdend met de in de gemeenschappelijke marktordeningen neergelegde beperkingen, alsmede met de historische productiepatronen van elk bedrijf, maar deze steun mag niet:

- a) gekoppeld zijn aan de toekomstige productie;
- b) leiden tot een verhoging van de productie of van het algemene steunniveau dat geconstateerd is tijdens een door de Commissie vast te stellen referentieperiode die vóór 1 januari 1995 verstrijkt.

Die steun kan per gebied worden gedifferentieerd.

De steun kan met name worden verleend om:

- a) traditionele grondstoffenproductie en verwerkingsactiviteiten die passen bij de klimatologische omstandigheden van de betrokken gebieden, in stand te houden;
- b) de productie-, afzet- en verwerkingsstructuren van de landbouwproducten te verbeteren;
- c) de afzet van die producten te vergemakkelijken;
- d) het milieu te beschermen en de natuurlijke omgeving in stand te houden.

ARTIKEL 49

1. Van de in de artikelen 47 en 48 bedoelde steun, alsmede van elke andere nationale steun waarvoor in het kader van deze akte machtiging van de Commissie is vereist, wordt kennis gegeven aan de Commissie. Steun kan niet worden verleend zolang deze machtiging niet is verleend.
2. Wat de in artikel 48 bedoelde steun betreft, dient de Commissie bij de Raad met ingang van 1 januari 1996 om de vijf jaar een verslag in over:
  - a) de verleende machtigingen;
  - b) de resultaten van de steun waarvoor deze machtigingen zijn verleend.

Met het oog op de opstelling van dit verslag verstrekken de lidstaten waarvoor de machtigingen zijn bestemd, de Commissie tijdig gegevens over de gevolgen van de verleende steun, waarbij zij een beeld schetsen van de ontwikkeling die in de landbouweconomie van de betrokken gebieden is geconstateerd.

ARTIKEL 50

Wat de in de artikelen III-167 en III-168 van de Grondwet bedoelde steunmaatregelen betreft:

- a) worden van de vóór 1 januari 1995 in Oostenrijk, Finland en Zweden toepasselijke steunmaatregelen alleen de maatregelen die vóór 30 april 1995 ter kennis van de Commissie zijn gebracht, beschouwd als "bestaande" steunmaatregelen in de zin van artikel III-168, lid 1, van de Grondwet;
- b) worden bestaande steunmaatregelen en plannen om steunmaatregelen in te voeren of te wijzigen die vóór 1 januari 1995 ter kennis van de Commissie zijn gebracht, beschouwd als steunmaatregelen en plannen waarvan op die datum kennis is gegeven.

ARTIKEL 51

1. Behoudens andersluidende bepalingen voor specifieke gevallen, stelt de Raad op voorstel van de Commissie bij Europese verordening of bij Europees besluit de bepalingen ter uitvoering van deze afdeling vast.
2. De Raad kan bij Europese wet in deze afdeling de aanpassingen aanbrengen die noodzakelijk kunnen blijken ingeval van wijzigingen van het recht van de Unie. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement.

ARTIKEL 52

1. Indien overgangsmaatregelen nodig zijn ten behoeve van de overgang van de in Oostenrijk, Finland en Zweden bestaande regeling naar die welke voortvloeit uit de toepassing van de gemeenschappelijke ordening der markten overeenkomstig de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden, worden deze maatregelen vastgesteld volgens de procedure van artikel 38 van Verordening nr. 136/66/EEG of, naargelang van het geval, van de overeenkomstige artikelen van de andere verordeningen houdende een gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten. Deze maatregelen kunnen worden genomen gedurende een tijdvak dat verstrijkt op 31 december 1997; de toepassing ervan is beperkt tot die datum.
2. De Raad kan bij Europese wet het in lid 1 bedoelde tijdvak verlengen. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement.

ARTIKEL 53

De artikelen 51 en 52 zijn van toepassing op visserijproducten.

Afdeling 3

Bepalingen betreffende overgangsmaatregelen

ARTIKEL 54

De besluiten die worden genoemd in de punten VII.B.I, VII.D.1, VII.D.2.c, IX.2.b, c, f, g, h, i, j, l, m, n, x, y, z en aa, X.a, b en c van bijlage XV¹ van de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden zijn ten aanzien van Oostenrijk, Finland en Zweden van toepassing zoals in die bijlage is bepaald.

Ten aanzien van punt IX.2.x van de in de eerste alinea bedoelde bijlage XV geldt dat de verwijzing naar de artikelen 90 en 91 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap beschouwd moet worden als een verwijzing naar artikel III-170, leden 1 en 2, van de Grondwet.

---

¹ PB C 241 van 29.8.1994, blz. 322.

Afdeling 4

Bepalingen betreffende de toepasbaarheid van bepaalde handelingen

ARTIKEL 55

1. De individuele vrijstellingsbeschikkingen en beschikkingen waarin geen vrijstelling wordt verleend, die vóór 1 januari 1995 krachtens artikel 53 van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (EER) of artikel 1 van protocol nr. 25 bij die overeenkomst zijn vastgesteld door de Toezichthoudende Autoriteit van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) of door de Commissie en die betrekking hebben op gevallen die ingevolge de toetreding onder artikel 81 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap vallen, blijven ter fine van artikel III-161 van de Grondwet van kracht tot de in die beschikkingen vermelde datum of totdat de Commissie overeenkomstig het Unierecht een met redenen omkleed Europees besluit neemt.
2. De door de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA vóór 1 januari 1995 krachtens artikel 61 van de EER-Overeenkomst vastgestelde beschikkingen die ingevolge de toetreding onder artikel 87 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap vallen, blijven ter fine van artikel III-167 van de Grondwet van kracht, tenzij de Commissie bij Europees besluit op grond van artikel III-168 van de Grondwet anders besluit. Het bepaalde in dit lid geldt niet voor beschikkingen die onder de procedure van artikel 64 van de EER-Overeenkomst vallen.
3. Onverminderd de leden 1 en 2 blijven beschikkingen van de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA na 1 januari 1995 van toepassing, behoudens een met redenen omkleed besluit van de Commissie, overeenkomstig de grondbeginselen van het Unierecht.

Afdeling 5
Bepalingen inzake de Åland-eilanden

ARTIKEL 56

De Grondwet belet niet de toepassing van de op 1 januari 1994 op de Åland-eilanden bestaande bepalingen inzake:

- a) beperkingen, op niet-discriminatoire basis, van het recht van natuurlijke personen die niet het regionale burgerschap "hembygdsrätt/kotiseutuoikeus" in Åland genieten, en van rechtspersonen, om onroerend goed te verkrijgen en in eigendom te hebben op de Åland-eilanden zonder toestemming van de bevoegde autoriteiten van de Åland-eilanden;
- b) beperkingen, op niet-discriminatoire basis, van het recht van natuurlijke personen die niet het regionale burgerschap "hembygdsrätt/kotiseutuoikeus" in Åland genieten, en van rechtspersonen, om zich op de Åland-eilanden te vestigen en er diensten te verlenen zonder de toestemming van de bevoegde autoriteiten van de Åland-eilanden.

ARTIKEL 57

1. Het gebied van de Åland-eilanden, dat wordt beschouwd als een derde grondgebied in de zin van artikel 3, lid 1, derde streepje, van Richtlijn 77/388/EEG van de Raad en als een nationaal gebied dat buiten het toepassingsgebied valt van de richtlijnen inzake de harmonisatie van accijnzen, in de zin van artikel 2 van Richtlijn 92/12/EEG van de Raad, valt buiten de territoriale toepassing van het Unierecht op het gebied van de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake omzetbelastingen en accijnzen en andere vormen van indirecte belastingen.

Deze bepaling is niet van toepassing op het bepaalde in Richtlijn 69/335/EEG van de Raad betreffende kapitaalrecht.

2. De in lid 1 bepaalde uitzondering heeft ten doel, een leefbare lokale economie op de eilanden in stand te houden en mag geen negatieve gevolgen hebben voor de belangen van de Unie, noch voor haar gemeenschappelijke beleidsvormen. Indien de Commissie van oordeel is dat de in lid 1 bedoelde bepalingen niet langer gerechtvaardigd zijn, met name in verband met eerlijke concurrentie of de eigen middelen, legt zij passende voorstellen voor aan de Raad, die de nodige handelingen vaststelt overeenkomstig de desbetreffende artikelen van de Grondwet.

ARTIKEL 58

Finland draagt er zorg voor dat alle natuurlijke en rechtspersonen van de lidstaten op de Åland-eilanden op eendere wijze worden behandeld.

ARTIKEL 59

De bepalingen van deze afdeling worden toegepast in het licht van de verklaring betreffende de Åland-eilanden, waarin met behoud van de juridische strekking de bewoordingen zijn overgenomen van de preambule van protocol nr. 2 van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden.

Afdeling 6
Bepalingen inzake de Lapse bevolking

ARTIKEL 60

Niettegenstaande de bepalingen van de Grondwet, kunnen aan de Lapse bevolking exclusieve rechten inzake rendierhouderij binnen de traditionele Lapse gebieden worden toegekend.

ARTIKEL 61

Deze afdeling kan worden uitgebreid om rekening te houden met eventuele toekomstige ontwikkelingen van de exclusieve rechten van de Lapse bevolking in verband met hun traditionele middelen van bestaan. De Raad kan bij Europese wet de nodige wijzigingen van deze afdeling vaststellen. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement en van het Comité van de Regio's.

ARTIKEL 62

De bepalingen van deze afdeling worden toegepast in het licht van de verklaring betreffende het Lapse volk, waarin met behoud van de juridische strekking de bewoordingen zijn overgenomen van de preambule van protocol nr. 3 van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden.

Afdeling 7

Bijzondere bepalingen in het kader van de fondsen met structurele strekking met betrekking tot Finland en Zweden

ARTIKEL 63

De regio's die vallen onder de doelstelling, de ontwikkeling en de structurele aanpassing van de regio's met een zeer lage bevolkingsdichtheid te bevorderen, komen overeen met of behoren in principe tot regio's van niveau II van NUTS met een bevolkingsdichtheid van ten hoogste acht personen per vierkante kilometer. De bijstandsverlening van de Unie kan, op voorwaarde dat zij daadwerkelijk wordt geconcentreerd, ook worden uitgebreid tot aangrenzende en kleinere gebieden die aan hetzelfde criterium inzake bevolkingsdichtheid voldoen. De in dit artikel bedoelde regio's en gebieden staan in de lijst van bijlage I ¹ van protocol nr. 6 bij de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden.

---

¹ PB C 241 van 29.8.1994, blz. 355.

Afdeling 8

Bepalingen betreffende vervoer per spoor en gecombineerd vervoer in Oostenrijk

ARTIKEL 64

1. In deze afdeling zijn de volgende definities van toepassing:

- a) "vrachtwagen": een in een lidstaat geregistreerd motorvoertuig met een maximaal toegestaan gewicht van meer dan 7,5 ton, bestemd voor het vervoer van goederen of het trekken van aanhangwagens, met inbegrip van trekkers van opleggers, en trekkers met een maximaal toegestaan gewicht van meer dan 7,5 ton, getrokken door een in een lidstaat geregistreerd motorvoertuig met een maximaal toegelaten gewicht van ten hoogste 7,5 ton;
- b) "gecombineerd vervoer": vervoer door vrachtwagens of ladingeenheden, dat gedeeltelijk plaatsvindt per spoor en waarbij het begin- of het eindtraject plaatsvindt over de weg, met dien verstande, dat het transitovervoer over Oostenrijks grondgebied tussen het begin- en het eindtraject in geen geval uitsluitend over de weg mag plaatsvinden.

2. De artikelen 65 tot en met 71 zijn van toepassing op maatregelen betreffende vervoer per spoor en gecombineerd vervoer over het grondgebied van Oostenrijk.

ARTIKEL 65

De Unie en de betrokken lidstaten treffen, in het kader van hun onderscheiden bevoegdheden, maatregelen voor de ontwikkeling en de bevordering van het vervoer per spoor en het gecombineerd vervoer voor het vervoeren van goederen door de Alpen; zij stemmen deze maatregelen nauw op elkaar af.

ARTIKEL 66

De Unie draagt er bij de vaststelling van de in artikel III-247 van de Grondwet bedoelde richtsnoeren zorg voor dat de in bijlage 1 ¹ van protocol nr. 9 van de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden vermelde hoofd-routes deel uitmaken van de trans-Europese netwerken voor vervoer per spoor en gecombineerd vervoer en dat deze bovendien worden aangemerkt als projecten van gemeenschappelijk belang.

ARTIKEL 67

De Unie en de betrokken lidstaten voeren in het kader van hun onderscheiden bevoegdheden de in bijlage 2 ² van protocol nr. 9 van de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden vermelde maatregelen uit.

ARTIKEL 68

De Unie en de betrokken lidstaten stellen alles in het werk om de in bijlage 3 ³ van protocol nr. 9 van de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden bedoelde aanvullende spoorwegcapaciteit te ontwikkelen en te gebruiken.

---

¹ PB C 241 van 29.8.1994, blz. 364.

² PB C 241 van 29.8.1994, blz. 365.

³ PB C 241 van 29.8.1994, blz. 367.

ARTIKEL 69

De Unie en de betrokken lidstaten nemen maatregelen ter bevordering van het vervoer per spoor en het gecombineerd vervoer. Indien passend, worden deze maatregelen, behoudens de bepalingen van de Grondwet, vastgesteld in nauwe samenwerking met spoorwegondernemingen en andere entiteiten die vervoer per spoor aanbieden. Er zal voorrang worden gegeven aan de in het Unierecht vervatte maatregelen betreffende vervoer per spoor en gecombineerd vervoer. Bij de uitvoering van deze maatregelen wordt bijzondere aandacht besteed aan het concurrentievermogen, de doeltreffendheid en de kostentransparantie van het vervoer per spoor en het gecombineerd vervoer. De betrokken lidstaten dienen deze maatregelen inzonderheid te nemen om ervoor te zorgen dat de prijzen voor gecombineerd vervoer concurrerend zijn met de prijzen van andere wijzen van vervoer. Eventuele steun in dit verband moet verenigbaar zijn met de voorschriften van het Unierecht.

ARTIKEL 70

De Unie en de betrokken lidstaten treden in geval van een ernstige verstoring van het transitovervoer per spoor, bijvoorbeeld bij natuurrampen, zoveel mogelijk gezamenlijk op om de verkeersstroom in stand te houden. Daarbij moet voorrang worden gegeven aan gevoelige ladingen, zoals bederfelijke levensmiddelen.

ARTIKEL 71

De Commissie evalueert de uitvoering van deze afdeling volgens de procedure van artikel 73, lid 2.

ARTIKEL 72

1. Dit artikel is van toepassing op het vervoer van goederen over de weg binnen het grondgebied van de Gemeenschap.
2. Op ritten waarbij transitogoederenvervoer over de weg door Oostenrijk is betrokken, is de regeling van toepassing die is vastgesteld bij de Eerste Richtlijn van de Raad van 23 juli 1962 en Verordening (EEG) nr. 881/92 van de Raad voor ritten voor eigen rekening en voor ritten met gehuurde voertuigen of tegen betaling, behoudens het bepaalde in dit artikel.
3. Tot 1 januari 1998 zijn de volgende bepalingen van toepassing:
  - a) De totale NO_x-uitstoot van vrachtwagens in transitio op Oostenrijks grondgebied wordt tussen 1 januari 1992 en 31 december 2003 met 60 % verlaagd volgens de tabel in bijlage 4.
  - b) De verlaging van de totale NO_x-uitstoot van vrachtwagens wordt geadmistreerd via een ecopuntensysteem. Volgens dit systeem moet elke vrachtwagen in transitio op Oostenrijks grondgebied een aantal ecopunten hebben dat overeenstemt met het niveau van de NO_x-uitstoot van dat type vrachtwagen (ingeschreven op grond van zijn Conformity of Production (COP)-niveau, afgeleid van de type-goedkeuring). De toewijzing van de punten en de werking van het stelsel worden in bijlage 5 beschreven.
  - c) Indien het aantal transitoritten in een jaar het voor 1991 bepaalde referentieaantal met meer 8% overschrijdt, treft de Commissie, volgens de procedure van artikel 16, passende maatregelen overeenkomstig bijlage 5, punt 3.

- d) Oostenrijk stelt een ecopuntenkaart op en stelt deze tijdig ter beschikking voor vrachtwagens in transitio door Oostenrijk met het oog op het administreren van het ecopuntensysteem overeenkomstig bijlage 5.
- e) De ecopunten worden door de Commissie verdeeld over de lidstaten overeenkomstig volgens lid 7 vast te stellen bepalingen.

4. Vóór 1 januari 1998 evalueert de Raad, aan de hand van een verslag van de Commissie, de tenuitvoerlegging van de bepalingen betreffende het transitogoederenvervoer over de weg door Oostenrijk. Deze evaluatie vindt plaats overeenkomstig de grondbeginselen van het Gemeenschapsrecht, zoals de goede werking van de interne markt, inzonderheid het vrije verkeer van goederen en de vrijheid van dienstverrichting, de milieubescherming in het belang van de Gemeenschap in haar geheel en de verkeersveiligheid. Tenzij de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, met eenparigheid van stemmen, een andere beslissing neemt, wordt de overgangperiode verlengd en wel tot 1 januari 2001, tijdens welke periode het bepaalde in lid 3 van toepassing is.

5. Vóór 1 januari 2001 maakt de Commissie, in samenwerking met het Europees Milieuagentschap, een wetenschappelijke studie over de mate waarin de in lid 3, onder a), bedoelde doelstelling betreffende de vermindering van de vervuiling is verwezenlijkt. Indien de Commissie tot de conclusie komt dat deze doelstelling op permanente grondslag is verwezenlijkt, treedt lid 3 op 1 januari 2001 buiten werking. Indien de Commissie tot de conclusie komt dat dit niet het geval is, kan de Raad, overeenkomstig artikel 75 van het EG-Verdrag, in een communautair kader, maatregelen treffen met het oog op een gelijkwaardige bescherming van het milieu, inzonderheid een vermindering van de vervuiling met 60%. Indien de Raad deze maatregelen niet aanneemt, wordt de overgangperiode automatisch verlengd met een laatste tijdvak van 3 jaar, tijdens welk tijdvak het bepaalde in lid 3 van toepassing is.

6. Aan het einde van de overgangperiode wordt het *acquis communautaire* volledig toegepast.
7. De Commissie neemt overeenkomstig de procedure van artikel 16 gedetailleerde maatregelen betreffende de procedures inzake het ecopuntensysteem, de verdeling van de ecopunten en technische kwesties betreffende de toepassing van dit artikel. Deze maatregelen treden in werking op de datum van toetreding van Oostenrijk.

De in de eerste alinea bedoelde maatregelen moeten ervoor zorgen dat de feitelijke situatie die voor de huidige lidstaten voortvloeit uit de toepassing van Verordening (EEG) nr. 3637/92 van de Raad en van de op 23 december 1992 ondertekende Administratieve Overeenkomst betreffende de datum van inwerkingtreding en de procedures voor de invoering van het ecopuntensysteem als bedoeld in de Transitio-overeenkomst, gehandhaafd blijft. Daarbij zal alles in het werk worden gesteld om ervoor te zorgen dat bij de toekenning van ecopunten aan Griekenland in voldoende mate rekening wordt gehouden met de Griekse behoeften in dit verband.

ARTIKEL 73

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité.
2. In gevallen waarin naar dit lid wordt verwezen, zijn de artikelen 3 en 7 van Besluit 1999/468/EG van toepassing.
3. Het comité stelt zijn reglement van orde vast.

Afdeling 9

Bepalingen inzake het gebruik van specifieke Oostenrijkse termen binnen de Duitse taal in het kader van de Europese Unie

ARTIKEL 74

1. De specifieke Oostenrijkse termen binnen de Duitse taal die voorkomen in het Oostenrijks rechtsstelsel en die in de bijlage ¹ van protocol nr. 10 van de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden worden genoemd, hebben dezelfde status en dezelfde rechtsgevolgen als de daarmee overeenkomende, in Duitsland gebruikte termen welke in die bijlage worden genoemd.
2. In de Duitse taalversie van nieuwe rechtshandelingen worden de in de bijlage van protocol nr. 10 van de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden genoemde specifieke Oostenrijkse termen in de juiste vorm toegevoegd aan de daarmee overeenkomende, in Duitsland gebruikte termen.

---

¹ PB C 241 van 29.08.1994, blz. 370.

9. PROTOCOL

BETREFFENDE HET VERDRAG EN DE AKTE INZAKE DE TOETREDING
VAN DE TSJECHISCHE REPUBLIEK, DE REPUBLIEK ESTLAND,
DE REPUBLIEK CYPRUS, DE REPUBLIEK LETLAND, DE REPUBLIEK LITOUWEN,
DE REPUBLIEK HONGARIJE, DE REPUBLIEK MALTA, DE REPUBLIEK POLEN,
DE REPUBLIEK SLOVENIË EN DE SLOWAAKSE REPUBLIEK

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

MEMORERENDE dat de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek op 1 mei 2004 tot de Europese Gemeenschappen en tot de bij het Verdrag betreffende de Europese Unie ingestelde Europese Unie zijn toegetreden;

OVERWEGENDE dat artikel IV-437, lid 2, onder e), van de Grondwet bepaalt dat het Verdrag van 16 april 2003 betreffende de bovengenoemde toetredingen wordt ingetrokken;

OVERWEGENDE dat een groot aantal bepalingen van de aan het voornoemde toetredingsverdrag gehechte akte relevant blijven; dat in artikel IV-437, lid 2, van de Grondwet wordt bepaald dat deze bepalingen in een protocol moeten worden opgenomen dan wel vermeld, zodat zij van kracht blijven en de rechtsgevolgen ervan worden gehandhaafd;

OVERWEGENDE dat een aantal van die bepalingen met behoud van de juridische strekking technisch moeten worden aangepast, zodat zij overeenkomen met de Grondwet;

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden gehecht:

EERSTE DEEL

BEPALINGEN BETREFFENDE DE AKTE VAN TOETREDING VAN 16 APRIL 2003

TITEL I

BEGINSELEN

ARTIKEL 1

Voor de toepassing van dit protocol:

- a) wordt met de uitdrukking "Akte van toetreding van 16 april 2003" bedoeld, de akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek en de aanpassing van de verdragen waarop de Europese Unie is gegrond;
- b) worden met de uitdrukkingen "Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap" ("EG-Verdrag") en "Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie" ("EGA-Verdrag") bedoeld, deze Verdragen zoals aangevuld of gewijzigd bij verdragen of andere akten die vóór 1 mei 2004 in werking zijn getreden;

- c) wordt met de uitdrukking "Verdrag betreffende de Europese Unie" ("EU-Verdrag") bedoeld, dit Verdrag zoals aangevuld of gewijzigd bij verdragen of andere akten die vóór 1 mei 2004 in werking zijn getreden;
- d) wordt met de uitdrukking "de Gemeenschap" bedoeld, één of beide van de onder b) vermelde Gemeenschappen, naargelang van het geval;
- e) worden met de uitdrukking "huidige lidstaten" de volgende lidstaten bedoeld, het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, Ierland, de Italiaanse Republiek, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Portugese Republiek, de Republiek Finland, het Koninkrijk Zweden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland;
- f) worden met de uitdrukking "nieuwe lidstaten" bedoeld de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek.

ARTIKEL 2

De rechten en verplichtingen die voortvloeien uit het in artikel IV-437, lid 2, onder e), van de Grondwet bedoelde Verdrag betreffende de toetreding van de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek, zijn onder de in dat verdrag gestelde voorwaarden op 1 mei 2004 van kracht geworden.

ARTIKEL 3

1. De bepalingen van het Schengenacquis die in het kader van de Unie zijn geïntegreerd door het protocol dat is gehecht aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa (hierna het "Schengenprotocol" genoemd), en de daarop voortbouwende of op een andere wijze daaraan gerelateerde handelingen die zijn opgesomd in bijlage I bij de Akte van toetreding van 16 april 2003, en alle andere dergelijke handelingen die zijn vastgesteld vóór 1 mei 2004, zijn vanaf 1 mei 2004 verbindend voor en toepasselijk in de nieuwe lidstaten.

2. De bepalingen van het Schengenacquis die in het kader van de Unie zijn geïntegreerd, en de daarop voortbouwende of op een andere wijze daaraan gerelateerde handelingen die niet worden bedoeld in lid 1, zijn vanaf 1 mei 2004 verbindend voor de nieuwe lidstaten, maar zijn in een nieuwe lidstaat slechts toepasselijk op grond van een daartoe strekkend Europees besluit van de Raad, nadat overeenkomstig de toepasselijke Schengenevaluatieprocedures is geconstateerd dat in die nieuwe lidstaat aan de nodige voorwaarden voor de toepassing van alle betrokken onderdelen van het acquis is voldaan.

De Raad besluit, na raadpleging van het Europees Parlement, met eenparigheid van stemmen van de leden die de regeringen vertegenwoordigen van de lidstaten ten aanzien waarvan de bepalingen van dit lid reeds van kracht zijn en van de vertegenwoordiger van de regering van de lidstaat ten aanzien waarvan die bepalingen van kracht moeten worden. De leden van de Raad die de regeringen van Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland vertegenwoordigen, nemen aan dit besluit deel voor zover het verband houdt met de bepalingen van het Schengenacquis en de daarop voortbouwende of op een andere wijze daaraan gerelateerde handelingen waaraan deze lidstaten deelnemen.

3. De door de Raad uit hoofde van artikel 6 van het Schengenprotocol gesloten overeenkomsten zijn vanaf 1 mei 2004 verbindend voor de nieuwe lidstaten.

4. De nieuwe lidstaten zijn met betrekking tot de overeenkomsten of instrumenten op het gebied van justitie en binnenlandse zaken die onlosmakelijk zijn verbonden met de verwezenlijking van de doelstellingen van het EU-Verdrag ertoe gehouden:

- a) toe te treden tot de overeenkomsten of instrumenten die vóór 1 mei 2004 zijn opgesteld voor ondertekening door de huidige lidstaten, alsmede tot de overeenkomsten of instrumenten die door de Raad overeenkomstig Titel VI van het EU-Verdrag zijn opgesteld en waarvan hij de aanneming aan de lidstaten heeft aanbevolen;
- b) bestuursrechtelijke en andere regelingen in te voeren in de trant van de regelingen die de huidige lidstaten of de Raad vóór 1 mei 2004 hebben aangenomen ter vergemakkelijking van de praktische samenwerking tussen de instellingen en organisaties van de lidstaten die actief zijn op het gebied van justitie en binnenlandse zaken.

ARTIKEL 4

Vanaf 1 mei 2004 neemt iedere nieuwe lidstaat aan de economische en monetaire unie deel als lidstaat die onder een derogatie valt in de zin van artikel III-197 van de Grondwet.

ARTIKEL 5

1. De nieuwe lidstaten, die bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 zijn toegetreden tot de door de Vertegenwoordigers van de Regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, genomen besluiten en gesloten overeenkomsten, zijn ertoe gehouden toe te treden tot elke andere door de huidige lidstaten gesloten overeenkomst die de werking van de Unie betreft of in nauw verband staat met het optreden van deze Unie.

2. De nieuwe lidstaten zijn ertoe gehouden toe te treden tot de overeenkomsten bedoeld in artikel 293 van het EG-Verdrag en tot de overeenkomsten die niet te scheiden zijn van de verwezenlijking van de doelstellingen van het EG-Verdrag, voorzover deze nog van kracht zijn, alsmede tot de protocollen betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van deze overeenkomsten, die door de huidige lidstaten zijn ondertekend, en te dien einde onderhandelingen aan te knopen met deze lidstaten om daarin de vereiste aanpassingen aan te brengen.

ARTIKEL 6

1. De nieuwe lidstaten zijn ertoe gehouden onder de in dit protocol neergelegde voorwaarden toe te treden tot de door de huidige lidstaten en de Unie of de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie gezamenlijk gesloten of voorlopig toegepaste overeenkomsten of akkoorden, alsmede tot de door deze Staten gesloten overeenkomsten die verband houden met deze overeenkomsten of akkoorden.

De toetreding van de nieuwe lidstaten tot de in lid 4 genoemde overeenkomsten of akkoorden alsmede tot de overeenkomsten met Belarus, China, Chili, de Mercosur en Zwitserland, die gezamenlijk zijn gesloten of ondertekend door de Gemeenschap en haar huidige lidstaten, wordt geregeld door de sluiting van een protocol bij die overeenkomsten of akkoorden door de Raad, handelend met eenparigheid van stemmen namens de lidstaten, en de betrokken derde staat of internationale organisatie. Deze procedure geldt onverminderd de eigen bevoegdheden van de Unie of de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en laat de verdeling van bevoegdheden tussen de Unie of de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en de lidstaten op het gebied van de sluiting van dergelijke overeenkomsten in de toekomst dan wel andere, niet met de toetreding verband houdende wijzigingen onverlet. De Commissie voert namens de lidstaten onderhandelingen over deze protocollen, op basis van door de Raad met eenparigheid van stemmen goedgekeurde onderhandelingsrichtsnoeren en in overleg met een comité bestaande uit de vertegenwoordigers van de lidstaten. De Commissie dient een ontwerp van de te sluiten protocollen in bij de Raad.

2. Door toe te treden tot de in lid 1 bedoelde overeenkomsten en verdragen, verwerven de nieuwe lidstaten dezelfde rechten en verplichtingen uit hoofde van die overeenkomsten en akkoorden als de huidige lidstaten.

3. De nieuwe lidstaten zijn ertoe gehouden onder de in dit protocol neergelegde voorwaarden toe te treden tot de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte ¹, zulks overeenkomstig artikel 128 van die overeenkomst.

4. Vanaf 1 mei 2004, en in voorkomend geval in afwachting van de sluiting van de nodige protocollen als bedoeld in lid 1, passen de nieuwe lidstaten de bepalingen toe van de overeenkomsten die door de huidige lidstaten, gezamenlijk met de Gemeenschap, zijn gesloten met Algerije, Armenië, Azerbeidzjan, Bulgarije, Kroatië, Egypte, de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Georgië, Israël, Jordanië, Kazachstan, Kirgizië, Libanon, Mexico, Moldavië, Marokko, Roemenië, de Russische Federatie, San Marino, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Syrië, Tunesië, Turkije, Turkmenistan, Oekraïne en Oezbekistan, evenals het bepaalde in andere overeenkomsten die voor 1 mei 2004 door de huidige lidstaten, gezamenlijk met de Gemeenschap, zijn gesloten.

Eventuele aanpassingen van die overeenkomsten zullen het onderwerp vormen van met de mede-overeenkomstsluitende landen te sluiten protocollen overeenkomstig lid 1, tweede alinea. Indien de protocollen niet zijn gesloten op 1 mei 2004, nemen de Unie, de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en de lidstaten, in het kader van hun respectieve bevoegdheden, de nodige maatregelen om die situatie te verhelpen.

5. Met ingang van 1 mei 2004 passen de nieuwe lidstaten de door de Gemeenschap met derde landen gesloten bilaterale textielovereenkomsten en -regelingen toe.

---

¹ PB L 1 van 3.1.1994, blz. 3.

De door de Unie toegepaste kwantitatieve beperkingen op de invoer van textielproducten en kleding worden aangepast om rekening te houden met de toetreding van de nieuwe lidstaten.

Indien de wijzigingen van de bilaterale textielovereenkomsten en -regelingen nog niet in werking zijn getreden op 1 mei 2004, brengt de Unie in haar regels voor de invoer van textielproducten en kleding uit derde landen de aanpassingen aan die nodig zijn om rekening te houden met de toetreding van de nieuwe lidstaten.

6. De door de Unie toegepaste kwantitatieve beperkingen op de invoer van staal en staalproducten worden aangepast op basis van de invoer van de nieuwe lidstaten van staalproducten van oorsprong uit de betrokken leverancierlanden over de onmiddellijk aan de ondertekening van het toetredingsverdrag voorafgaande jaren.

7. Visserijovereenkomsten die vóór 1 mei 2004 door de nieuwe lidstaten met derde landen zijn gesloten, worden beheerd door de Unie.

De rechten en plichten die voor de nieuwe lidstaten uit deze overeenkomsten voortvloeien, blijven onverlet gedurende een periode waarin de bepalingen van deze overeenkomsten voorlopig worden gehandhaafd.

Zo spoedig mogelijk, en in ieder geval vóór het verstrijken van de in de eerste alinea bedoelde overeenkomsten, stelt de Raad, per geval, op voorstel van de Commissie, de passende Europese besluiten vast voor de voortzetting van de visserijactiviteiten die het onderwerp van die overeenkomsten vormen, met inbegrip van de mogelijkheid om bepaalde overeenkomsten met ten hoogste één jaar te verlengen.

8. Met ingang van 1 mei 2004 zeggen de nieuwe lidstaten elke vrijhandelsovereenkomst met derde landen, inclusief de Midden-Europese Vrijhandelsovereenkomst, op.

Voorzover de overeenkomsten tussen één of meer nieuwe lidstaten enerzijds, en één of meer derde landen anderzijds, niet verenigbaar zijn met de verplichtingen die voortvloeien uit de Grondwet, en met name uit dit protocol, worden door de nieuwe lidstaat of nieuwe lidstaten alle passende maatregelen genomen om geconstateerde onverenigbaarheden weg te werken. Indien een nieuwe lidstaat moeilijkheden ondervindt om een overeenkomst aan te passen die vóór de toetreding met één of meer derde landen is gesloten, trekt hij zich terug uit die overeenkomst met inachtneming van de daarin vervatte voorwaarden.

9. De nieuwe lidstaten treffen de passende maatregelen om zo nodig hun positie ten aanzien van internationale organisaties en internationale overeenkomsten waarbij de Unie of de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie of andere lidstaten eveneens partij zijn, aan te passen aan de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit hun toetreding tot de Unie.

Met name zeggen zij, op 1 mei 2004 of zo spoedig mogelijk daarna, de internationale visserijovereenkomsten en hun lidmaatschap van internationale visserijorganisaties op waarbij ook de Unie partij is, tenzij hun lidmaatschap geen verband houdt met visserijzaken.

ARTIKEL 7

De door de instellingen vastgestelde handelingen waarop de in dit protocol vastgestelde overgangsmaatregelen zijn gebaseerd, behouden hun eigen rechtskarakter; met name blijven de voor deze handelingen geldende wijzigingsprocedures van toepassing.

ARTIKEL 8

Bepalingen van de Akte van toetreding van 16 april 2003, als uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en het Gerecht van eerste aanleg, die tot doel of tot gevolg hebben de intrekking of de wijziging, anders dan bij wijze van overgangsmaatregel, van de handelingen die zijn vastgesteld door de instellingen, organen of instanties van de Gemeenschap of van de bij het Verdrag betreffende de Europese Unie ingestelde Europese Unie, blijven van kracht, behoudens toepassing van de tweede alinea.

De in de eerste alinea bedoelde bepalingen hebben hetzelfde rechtskarakter als de handelingen die door deze bepalingen worden ingetrokken of gewijzigd, en zij zijn aan dezelfde regels onderworpen.

ARTIKEL 9

De teksten van de handelingen van de instellingen, organen en instanties van de Gemeenschap en van de bij het Verdrag betreffende de Europese Unie ingestelde Europese Unie alsmede de teksten van de handelingen van de Europese Centrale Bank die vóór 1 mei 2004 zijn vastgesteld en die in de Tsjechische, de Estse, de Hongaarse, de Letse, de Litouwse, de Maltese, de Poolse, de Slowaakse en de Sloveense taal zijn opgesteld, zijn gelijkelijk authentiek vanaf die datum, onder dezelfde voorwaarden als de in de overige talen opgestelde en gelijkelijk authentieke teksten.

ARTIKEL 10

De bij dit protocol vastgestelde overgangsbepalingen kunnen bij Europese wet van de Raad worden ingetrokken indien zij niet meer van toepassing zijn. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement.

ARTIKEL 11

Ten aanzien van de toepassing van de Grondwet en van de door de instellingen vastgestelde handelingen gelden, bij wijze van overgang, de in dit protocol neergelegde afwijkende bepalingen.

TITEL II

PERMANENTE BEPALINGEN

ARTIKEL 12

De ingevolge de toetreding noodzakelijke aanpassingen van de handelingen genoemd in de lijst in bijlage III van de Akte van toetreding van 16 april 2003 worden verricht overeenkomstig de in die bijlage vervatte richtsnoeren en volgens de procedure en op de wijze bepaald in artikel 36.

ARTIKEL 13

De in bijlage IV van de Akte van toetreding van 16 april 2003 opgesomde maatregelen worden toegepast op de in die bijlage bepaalde wijze.

ARTIKEL 14

Bij Europese wet van de Raad kunnen in de bepalingen van dit protocol de aanpassingen betreffende het gemeenschappelijk landbouwbeleid worden aangebracht die nodig kunnen blijken ten gevolge van een wijziging van het recht van de Unie. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement.

TITEL III

TIJDELIJKE BEPALINGEN

ARTIKEL 15

De in de bijlagen V tot en met XIV van de Akte van toetreding van 16 april 2003 genoemde maatregelen zijn ten opzichte van de nieuwe lidstaten van toepassing op de wijze als bepaald in die bijlagen.

ARTIKEL 16

1. De "rechten van het Gemeenschappelijke Douanetarief en andere douanerechten" genoemde ontvangsten, bedoeld in artikel 2, lid 1, onder b), van Besluit 2000/597/EG, Euratom van de Raad van 29 september 2000 betreffende het stelsel van de eigen middelen van de Europese Gemeenschappen¹, of de overeenkomstige bepaling in enig besluit dat dit vervangt, omvatten de douanerechten die worden berekend op basis van de rechten die voortvloeien uit het gemeenschappelijk douanetarief en alle daarmee samenhangende tariefconcessies die de Unie in het handelsverkeer van de nieuwe lidstaten met derde landen toepast.

2. Voor 2004 zijn de in artikel 2, lid 1, onder c), respectievelijk d), van Besluit 2000/597/EG, Euratom bedoelde geharmoniseerde BTW-grondslag en BNP-grondslag (bruto nationaal product) van iedere nieuwe lidstaat gelijk aan twee derde van de jaarbasis. De BNP-grondslag van elke nieuwe lidstaat waarmee rekening zal worden gehouden bij de berekening van de in artikel 5, lid 1, van Besluit 2000/597/EG, Euratom bedoelde financiering van de correctie voor begrotingsonevenwichtigheden die aan het Verenigd Koninkrijk is toegestaan, is eveneens gelijk aan twee derde van de jaarbasis.

---

¹ PB L 253 van 7.10.2000, blz. 42.

3. Voor de bepaling van het in artikel 2, lid 4, onder b), van Besluit 2000/597/EG, Euratom bedoelde "bevroren percentage" voor 2004, worden de afgetopte BTW-grondslagen voor de nieuwe lidstaten berekend op basis van twee derde van de niet-afgetopte BTW-grondslag en twee derde van hun BNP.

ARTIKEL 17

1. Om rekening te houden met de toetreding van de nieuwe lidstaten, is de begroting van de Unie voor het begrotingsjaar 2004 aangepast door middel van een gewijzigde begroting die op 1 mei 2004 van kracht is geworden.

2. De twaalf maandelijke twaalfden van de op de BTW en op het BNP gebaseerde middelen die door de nieuwe lidstaten moeten worden betaald krachtens de in lid 1 bedoelde gewijzigde begroting, alsmede de aanpassing met terugwerkende kracht van de maandelijke twaalfden voor het tijdvak januari-april 2004 die uitsluitend gelden voor de huidige lidstaten, worden omgezet in achtsten die tijdens de periode mei-december 2004 moeten worden afgedragen. De aanpassingen met terugwerkende kracht die voortvloeien uit een later in 2004 aangenomen gewijzigde begroting, worden op dezelfde wijze omgezet in gelijke delen die tijdens de rest van het jaar moeten worden afgedragen.

ARTIKEL 18

De Unie stort op de eerste werkdag van elke maand aan de Tsjechische Republiek, Cyprus, Malta en Slovenië, uit hoofde van de uitgaven van de begroting van de Unie, één achtste in 2004 vanaf 1 mei 2004 en één twaalfde in 2005 en 2006 van de volgende bedragen bij wijze van tijdelijke begrotingscompensatie:

	2004	2005	2006
	(miljoen euro - prijzen van 1999)		
Tsjechische Republiek	125,4	178,0	85,1
Cyprus	68,9	119,2	112,3
Malta	37,8	65,6	62,9
Slovenië	29,5	66,4	35,5.

ARTIKEL 19

De Unie stort op de eerste werkdag van elke maand aan de Tsjechische Republiek, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië en Slowakije, uit hoofde van de uitgaven van de begroting van de Unie, één achtste in 2004 vanaf de datum van toetreding en één twaalfde in 2005 en 2006 van de volgende bedragen bij wijze van forfaitaire speciale cash flow-faciliteit:

	2004	2005	2006
	(miljoen euro - prijzen van 1999)		
Tsjechische Republiek	174,7	91,55	91,55
Estland	15,8	2,9	2,9
Cyprus	27,7	5,05	5,05
Letland	19,5	3,4	3,4
Litouwen	34,8	6,3	6,3
Hongarije	155,3	27,95	27,95
Malta	12,2	27,15	27,15
Polen	442,8	550,0	450,0
Slovenië	65,4	17,85	17,85
Slowakije	63,2	11,35	11,35.

Een in de forfaitaire speciale cash flow-faciliteit opgenomen bedrag van 1 miljard euro voor Polen en van 100 miljoen euro voor de Tsjechische Republiek wordt in aanmerking genomen voor de berekeningen betreffende de verdeling van de fondsen met structurele strekking voor de jaren 2004, 2005 en 2006.

ARTIKEL 20

1. De hieronder vermelde nieuwe lidstaten betalen de volgende bijdragen aan het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal bedoeld in Besluit 2002/234/EGKS van de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, van 27 februari 2002 betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal ¹:

	(miljoen euro - huidige prijzen)
Tsjechische Republiek	39,88
Estland	2,5
Letland	2,69
Hongarije	9,93
Polen	92,46
Slovenië	2,36
Slowakije	20,11.

---

¹ PB L 79 van 22.3.2002, blz. 42.

2. De bijdragen aan het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal worden in vier keer betaald, te beginnen in 2006, volgens het onderstaande schema, steeds op de eerste werkdag van de eerste maand van elk jaar:

2006:	15%
2007:	20%
2008:	30%
2009:	35%.

ARTIKEL 21

1. Voorzover in dit protocol niet anders is bepaald, worden na 31 december 2003 geen financiële verbintenissen aangegaan ten behoeve van de nieuwe lidstaten uit hoofde van het Phare-programma ¹, het programma voor grensoverschrijdende samenwerking in het kader van het Phare-programma ², de pretoetredingsinstrumenten voor Cyprus en Malta ³, het ISPA-programma ⁴ en het Sapard-programma ⁵. De nieuwe lidstaten krijgen met ingang van 1 januari 2004 dezelfde behandeling als de huidige lidstaten wat betreft uitgaven onder de eerste drie rubrieken van de financiële vooruitzichten, zoals die zijn bepaald in het Interinstitutioneel Akkoord van 6 mei 1999 ⁶, met inachtneming van de hieronder vermelde individuele specificaties en uitzonderingen of zoals anderszins is bepaald in dit protocol. De maximum aanvullende vastleggingen voor de rubrieken 1, 2, 3 en 5 van de financiële vooruitzichten in verband met de toetreding staan in bijlage XV van de Akte van toetreding van 16 april 2003. Voor geen enkel programma of geen enkele orgaan mogen echter financiële verbintenissen worden aangegaan uit hoofde van de begroting voor 2004 voordat de betrokken nieuwe lidstaat is toegetreden.

---

¹ Verordening (EEG) nr. 3906/89 (PB L 375 van 23.12.1989, blz. 11).

² Verordening (EG) nr. 2760/98 (PB L 345 van 19.12.1998, blz. 49).

³ Verordening (EG) nr. 555/2000 (PB L 68 van 16.3.2000, blz. 3).

⁴ Verordening (EG) nr. 1267/1999 (PB L 161 van 26.6.1999, blz. 73).

⁵ Verordening (EG) nr. 1268/1999 (PB L 161 van 26.6.1999, blz. 87).

⁶ Interinstitutioneel akkoord van 6 mei 1999 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie over de begrotingsdiscipline en de verbetering van de begrotingsprocedure (PB C 172 van 18.6.1999, blz. 1).

2. Lid 1 is niet van toepassing op uitgaven uit hoofde van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw, afdeling Garantie, overeenkomstig artikel 2, leden 1 en 2, en artikel 3, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1258/1999 van de Raad van 17 mei 1999 betreffende de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid ¹, die pas vanaf 1 mei 2004 voor communautaire financiering in aanmerking komen, overeenkomstig artikel 2 van dit protocol.

Lid 1 van dit artikel is echter wel van toepassing op uitgaven voor uit hoofde van door het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw, afdeling Garantie, gefinancierde plattelandsontwikkeling, overeenkomstig artikel 47 bis van Verordening (EG) nr. 1257/1999 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) en tot wijziging en intrekking van een aantal verordeningen ², met inachtneming van de voorwaarden daaraan verbonden in de wijziging van deze verordening in bijlage II bij de Akte van toetreding van 16 april 2003.

3. Onder voorbehoud van lid 1, laatste zin, nemen de nieuwe lidstaten vanaf 1 januari 2004 volgens dezelfde regels en voorwaarden als de huidige lidstaten deel aan de programma's en organen van de Unie, met financiering uit de algemene begroting van de Unie.

4. Indien er maatregelen moeten worden genomen om de overgang tussen de pretoetredingsregeling en die welke voortvloeit uit de toepassing van dit artikel te vergemakkelijken, neemt de Commissie de vereiste maatregelen.

---

¹ PB L 160 van 26.6.1999, blz. 103.

² PB L 160 van 26.6.1999, blz. 80.

ARTIKEL 22

1. Vanaf 1 mei 2004 worden de aanbestedingen, de gunningen, de uitvoering en de betaling van pretoetredingssteun uit hoofde van het Phare-programma, het programma voor grensoverschrijdende samenwerking in het kader van het Phare-programma en de pretoetredingsmiddelen voor Cyprus en Malta beheerd door een uitvoeringsinstantie in de nieuwe lidstaten.

De Commissie kan bij Europees besluit afzien van de voorafgaande controle door de Commissie van de aanbestedingen en gunningen, na een positieve evaluatie van het versterkt gedecentraliseerd uitvoeringssysteem (EDIS), volgens de criteria en de voorwaarden van de bijlage bij Verordening (EG) nr. 1266/1999 van de Raad van 21 juni 1999 betreffende de coördinatie van de bijstand aan de kandidaat-lidstaten in het kader van de pretoetredingsstrategie en houdende wijziging van Verordening (EEG) nr. 3906/89 ¹.

Indien deze besluiten om af te zien van voorafgaande controle niet zijn vastgesteld vóór 1 mei 2004, heeft dat tot gevolg dat overeenkomsten die zijn ondertekend tussen 1 mei 2004 en de datum waarop de Commissie haar besluiten vaststelt, niet in aanmerking komen voor pretoetredingssteun.

Indien evenwel, bij wijze van uitzondering, het besluit van de Commissie om af te zien van voorafgaande controle pas kan worden vastgesteld na 1 mei 2004 om redenen die niet kunnen worden toegeschreven aan de autoriteiten van de nieuwe lidstaat, kan de Commissie in naar behoren gemotiveerde gevallen aanvaarden dat overeenkomsten die zijn gesloten tussen 1 mei 2004 en de datum van deze besluiten, in aanmerking komen voor pretoetredingssteun, en dat de uitvoering van de pretoetredingssteun nog gedurende een beperkte periode wordt voortgezet, op voorwaarde dat de Commissie de aanbestedingen en de gunningen vooraf controleert.

---

¹ PB L 232 van 2.9.1999, blz. 34.

2. Algemene begrotingsverplichtingen die uit hoofde van de in lid 1 bedoelde financiële instrumenten voor de pretoetredingssteun voor 1 mei 2004 zijn aangegaan, met inbegrip van de afsluiting en registratie van de verschillende later aangegane juridische verplichtingen en de betalingen die na 1 mei 2004 zijn verricht, blijven vallen onder de regels en voorschriften van de financiële instrumenten voor pretoetredingssteun en blijven ten laste van de desbetreffende begrotingshoofdstukken tot de betrokken programma's en projecten worden afgesloten. Niettemin worden procedures inzake overheidsopdrachten die worden begonnen na 1 mei 2004, uitgevoerd overeenkomstig de toepasselijke handelingen van de Unie.

3. De laatste programmeringsperiode voor de in lid 1 bedoelde pretoetredingssteun valt samen met het laatste volledige kalenderjaar dat aan 1 mei 2004 voorafgaat. De gunning voor de acties uit hoofde van deze programma's dient binnen de twee volgende jaren plaats te vinden; de betalingen worden verricht zoals in het financieringsmemorandum ¹ is vastgesteld, normaliter tegen het einde van het derde jaar nadat de betalingsverplichting is aangegaan. Er worden geen verlengingen toegestaan voor de termijn van de gunning. Bij wijze van uitzondering en in naar behoren gemotiveerde gevallen, is een beperkte verlenging van de termijnen mogelijk voor de betalingen.

4. Om te zorgen voor de noodzakelijke geleidelijke beëindiging van de in lid 1 bedoelde financiële instrumenten voor de pretoetredingssteun en van het ISPA-programma ², alsmede voor een vlotte overgang tussen de regels die voor, respectievelijk na 1 mei 2004 gelden, kan de Commissie alle passende maatregelen treffen om in de nieuwe lidstaten het nodige wettelijk vereiste personeel te handhaven gedurende een periode van maximaal 15 maanden na 1 mei 2004.

---

¹ Phare-richtsnoeren (SEC(1999) 1596, bijgewerkt op 6.9.2002 bij C 3303/2).

² Verordening (EG) nr. 1267/99 (PB L 161 van 26.6.1999, blz. 73).

Tijdens die periode genieten de ambtenaren die in de nieuwe lidstaten voor 1 mei 2004 gedetacheerd waren en die in die lidstaten verplicht in dienst blijven na die datum bij wijze van uitzondering dezelfde financiële en materiële voorwaarden als die welke door de Commissie vóór 1 mei 2004 werden toegepast overeenkomstig bijlage X van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen en de Regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Gemeenschappen zoals die zijn vastgesteld bij Verordening (EEG, Euratom, EGKS) nr. 259/68¹. De administratieve uitgaven, met inbegrip van de salarissen van andere personeelsleden, die nodig zijn voor het beheer van de pretoetredingssteun, worden tijdens het gehele jaar 2004 en tot eind juli 2005 gefinancierd ten laste van de begrotingspost "ondersteuningsuitgaven voor acties" (het vroegere deel B van de begroting) of ten laste van overeenkomstige begrotingsposten voor de in lid 1 bedoelde instrumenten, alsmede het ISPA-programma, van de desbetreffende pretoetredingsbegrotingen.

5. Wanneer krachtens Verordening (EG) nr. 1258/1999 goedgekeurde projecten niet langer uit hoofde van dat instrument kunnen worden gefinancierd, kunnen zij worden geïntegreerd in de programmering inzake plattelandontwikkeling en gefinancierd door het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw. Indien in dit verband specifieke overgangsmaatregelen nodig zijn, worden deze door de Commissie vastgesteld volgens de procedure van artikel 50, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1260/1999 van de Raad van 21 juni 1999 houdende algemene bepalingen inzake de fondsen met structurele strekking².

ARTIKEL 23

1. Tussen 1 mei 2004 en eind 2006 verstrekt de Unie aan de nieuwe lidstaten tijdelijke financiële steun (hierna de "overgangsfaciliteit" te noemen) voor de ontwikkeling en versterking van hun administratieve capaciteit om het recht van de Unie en van de Europese Gemeenschap voor atoomenergie uit te voeren en te handhaven, en de uitwisseling van beste praktijken tussen overeenkomstige instanties in verschillende landen te bevorderen.

---

¹ PB L 56 van 4.3.1968, blz. 1.

² PB L 161 van 26.6.1999, blz. 1.

2. Deze steun is gericht op de blijvende noodzaak om de institutionele capaciteit op bepaalde terreinen te versterken door middel van maatregelen die niet door de fondsen met structurele strekking kunnen worden gefinancierd, in het bijzonder op de volgende gebieden:
- a) justitie en binnenlandse zaken (versterking van het rechtssysteem, controle aan de buitengrenzen, anticorruptiestrategie, versterking van de wetshandhavingcapaciteiten);
  - b) financiële controle;
  - c) bescherming van de financiële belangen van de Unie en de Europese Gemeenschap voor atoomenergie, en fraudebestrijding;
  - d) interne markt, met inbegrip van douane-unie;
  - e) milieu;
  - f) veterinaire diensten, en opbouw van de administratieve capaciteit in verband met de voedselveiligheid;
  - g) structuren op het stuk van bestuur en controle voor landbouw en plattelandsontwikkeling, met inbegrip van het GBCS (Geïntegreerd beheers- en controlesysteem);
  - h) nucleaire veiligheid (versterking van de effectiviteit en de competentie van de voor nucleaire veiligheid verantwoordelijke autoriteiten en van de organisaties die hen op technisch vlak bijstaan, alsook van de openbare instanties voor het beheer van radioactief afval);

- i) statistiek;
- j) versterking van de overheidsdiensten overeenkomstig de behoeften die worden gesignaleerd in het alomvattende Monitoringverslag van de Commissie en die niet onder de fondsen met structurele strekking vallen.

3. Over de steun uit hoofde van de overgangsfaciliteit wordt besloten overeenkomstig de procedure van artikel 8 van Verordening (EEG) nr. 3906/89 van de Raad betreffende economische hulp ten gunste van bepaalde landen van Midden- en Oost-Europa ¹.

4. Het programma wordt uitgevoerd overeenkomstig artikel 53, lid 1, onder a) en b), van het financieel reglement van toepassing op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen ², dan wel de Europese wet ter vervanging daarvan. Voor samenwerkingsverbanden tussen overheidsinstanties met het oog op institutionele ontwikkeling blijft de procedure met betrekking tot het oproepen om voorstellen in te dienen via het netwerk van contactpunten in de huidige lidstaten van toepassing, zoals is vastgelegd in de kaderovereenkomsten met de huidige lidstaten met betrekking tot de pretoetredingssteun.

De vastleggingen voor de overgangsfaciliteit bedragen, tegen de prijzen van 1999, 200 miljoen euro voor 2004, 120 miljoen euro voor 2005 en 60 miljoen euro voor 2006. De jaarlijkse kredieten worden door de begrotingsautoriteit toegekend binnen de grenzen van de financiële vooruitzichten, die zijn vastgelegd in het interinstitutioneel akkoord van 6 mei 1999.

---

¹ PB L 375 van 23.12.1989, blz. 11.

² Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 (PB L 248 van 16.9.2002, blz. 1).

ARTIKEL 24

1. Hierbij wordt een Schengenfaciliteit als tijdelijk instrument ingesteld om de begunstigde lidstaten vanaf 1 mei 2004 tot eind 2006 te helpen bij de financiering van acties aan de nieuwe buitengrenzen van de Unie met het oog op de uitvoering van het Schengenacquis en de controle aan de buitengrenzen.

Om de bij de voorbereiding voor deelneming aan Schengen ontdekte tekortkomingen te verhelpen, komen de volgende soorten acties in aanmerking voor financiering uit hoofde van de Schengenfaciliteit:

- a) investering in bouw, renovatie of verbetering van de infrastructuur aan grensovergangen en daarmee verband houdende gebouwen;
- b) investeringen in alle soorten van werkmaterieel (bv. laboratoriumapparatuur, detectieapparatuur, apparatuur en programmatuur voor het Schengeninformatiesysteem SIS II, vervoersmiddelen);
- c) opleiding van grenswachten;
- d) ondersteuning van logistieke en operationele kosten.

2. De volgende bedragen worden in het kader van de Schengenfaciliteit beschikbaar gesteld en als forfaitaire niet-terugvorderbare steun uitgekeerd aan de onderstaande begunstigde lidstaten:

	2004	2005	2006
	(miljoen euro - prijzen van 1999)		
Estland	22,9	22,9	22,9
Letland	23,7	23,7	23,7
Litouwen	44,78	61,07	29,85
Hongarije	49,3	49,3	49,3
Polen	93,34	93,33	93,33
Slovenië	35,64	35,63	35,63
Slowakije	15,94	15,93	15,93

3. Het is de taak van de begunstigde lidstaten om de afzonderlijke operaties overeenkomstig dit artikel te selecteren en uit te voeren. Zij zijn tevens verantwoordelijk voor het coördineren van het gebruik van de Schengenfaciliteit met steun uit andere instrumenten van de Unie, voor de compatibiliteit met het beleid en de maatregelen van de Unie en voor de naleving van het financieel reglement van toepassing op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen of van de Europese wet ter vervanging daarvan.

De forfaitaire niet-terugvorderbare steun wordt binnen drie jaar na de eerste betaling gebruikt en ongebruikte of onterecht uitgegeven middelen worden teruggevorderd door de Commissie. De begunstigde lidstaten dienen, uiterlijk zes maanden na de termijn van drie jaar, een overzichtsverslag in over de wijze waarop de forfaitaire niet-terugvorderbare steun is gebruikt, met een verklaring waarin de uitgaven worden gerechtvaardigd.

De begunstigde lidstaat oefent deze verantwoordelijkheid uit onverminderd de bevoegdheden van de Commissie inzake de uitvoering van de begroting van de Unie en met inachtneming van het bepaalde in voornoemd financieel reglement of in de Europese wet ter vervanging daarvan.

4. De Commissie houdt een toetsingsrecht via het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF). De Commissie en de Rekenkamer kunnen tevens controles ter plaatse uitvoeren volgens de passende procedures.

5. De Commissie kan de voor de werking van de Schengenfaciliteit noodzakelijke technische bepalingen vaststellen.

ARTIKEL 25

De in de artikelen 18, 19, 23 en 24 genoemde bedragen worden jaarlijks aangepast in het kader van de technische aanpassing op grond van punt 15 van het Interinstitutioneel Akkoord van 6 mei 1999.

Artikel 26

1. Indien zich voor het einde van een periode van ten hoogste drie jaar na 1 mei 2004 ernstige en mogelijk aanhoudende moeilijkheden voordoen in een sector van het economische leven, dan wel moeilijkheden die de economische toestand van een bepaalde streek ernstig kunnen verstoren, kan een nieuwe lidstaat machtiging vragen om beschermingsmaatregelen te nemen, zodat de toestand weer in evenwicht kan worden gebracht en de betrokken sector kan worden aangepast aan de economie van de interne markt.

Onder dezelfde voorwaarden kan een van de huidige lidstaten verzoeken gemachtigd te worden beschermingsmaatregelen te nemen ten opzichte van een of meer van de nieuwe lidstaten.

2. Op verzoek van de betrokken staat stelt de Commissie bij spoedprocedure de Europese verordeningen of besluiten vast houdende de beschermingsmaatregelen die zij noodzakelijk acht, waarbij zij de voorwaarden en praktische regels voor de toepassing ervan aangeeft.

In geval van ernstige economische moeilijkheden spreekt de Commissie zich op uitdrukkelijk verzoek van de betrokken lidstaat uit binnen een termijn van vijf werkdagen na de ontvangst van het met redenen omkleed verzoek. De aldus getroffen maatregelen zijn onmiddellijk van toepassing, houden rekening met de belangen van alle betrokken partijen en leiden niet tot grenscontroles.

3. De overeenkomstig lid 2 toegestane maatregelen kunnen afwijkingen van de regels van de Grondwet en met name van dit protocol inhouden, voorzover en voor zolang zij strikt noodzakelijk zijn om de in lid 1 genoemde doelstellingen te verwezenlijken. Bij voorrang moeten die maatregelen worden gekozen die de werking van de interne markt het minst verstoren.

ARTIKEL 27

Wanneer een nieuwe lidstaat van in het kader van de toetredingsonderhandelingen aangegane verbintenissen, met inbegrip van verbintenissen inzake sectoraal beleid betreffende economische activiteiten met grensoverschrijdende gevolgen niet naleeft, zodat de werking van de interne markt ernstig wordt verstoord of op zeer korte termijn dreigt te worden verstoord, kan de Commissie tot aan het einde van een periode van ten hoogste drie jaar vanaf 1 mei 2004 op een met redenen omkleed verzoek van een lidstaat dan wel op eigen initiatief bij Europese verordening of besluit passende maatregelen vaststellen.

Deze maatregelen moeten evenredig zijn aan de marktverstoring en er moet voorrang worden gegeven aan maatregelen die de werking van de interne markt het minst verstoren en, in voorkomend geval, aan de toepassing van de bestaande sectorale vrijwaringsmechanismen. Deze vrijwaringsmaatregelen mogen echter niet worden gebruikt als middel tot willekeurige discriminatie noch als verkapte beperking van de handel tussen de lidstaten. De maatregelen worden niet langer gehandhaafd dan strikt noodzakelijk is en zij worden in elk geval ingetrokken wanneer de betrokken verplichting is nagekomen. Zij kunnen evenwel tot na de in de eerste alinea bedoelde periode worden toegepast indien de betrokken verplichtingen niet zijn nagekomen. De Commissie kan de vastgestelde maatregelen aanpassen afhankelijk van de mate waarin de betrokken nieuwe lidstaat zijn verplichtingen nakomt. De Commissie stelt de Raad tijdig in kennis alvorens zij de Europese verordeningen of besluiten tot vaststelling van de vrijwaringsmaatregelen intrekt, en zij houdt terdege rekening met eventuele desbetreffende opmerkingen van de Raad.

ARTIKEL 28

Indien er zich in een nieuwe lidstaat ernstige tekortkomingen of directe risico's op dergelijke tekortkomingen voordoen bij de omzetting, de stand van de uitvoering of de toepassing van de kaderbesluiten of andere ter zake doende verbintenissen, samenwerkingsinstrumenten en besluiten betreffende wederzijdse erkenning in strafzaken op grond van titel VI van het EU-Verdrag en richtlijnen en verordeningen inzake wederzijdse erkenning in burgerlijke zaken op grond van titel IV van het EG-Verdrag, alsook van de Europese wetten en kaderwetten die op grond van deel III, titel III, hoofdstuk IV, afdelingen 3 en 4, van de Grondwet worden vastgesteld, kan de Commissie gedurende drie jaar vanaf 1 mei 2004 op een met redenen omkleed verzoek van een lidstaat dan wel op eigen initiatief en na overleg met de lidstaten bij Europese verordening of Europees besluit passende maatregelen vaststellen, waarbij zij de voorwaarden en praktische regels voor de toepassing ervan aangeeft.

Deze maatregelen kunnen de vorm aannemen van een tijdelijke schorsing van de toepassing van de betrokken bepalingen en besluiten in de betrekkingen tussen een nieuwe lidstaat en een andere lidstaat of andere lidstaten, zonder afbreuk te doen aan de verdere nauwe justitiële samenwerking. De maatregelen worden niet langer gehandhaafd dan strikt noodzakelijk is en zij worden in elk geval ingetrokken wanneer de betrokken tekortkomingen zijn verholpen. Zij kunnen evenwel tot na de in de eerste alinea bedoelde periode worden toegepast zo lang de betrokken tekortkomingen blijven bestaan. De Commissie kan, na overleg met de lidstaten, de vastgestelde maatregelen aanpassen, afhankelijk van de mate waarin de nieuwe lidstaat de aangegeven tekortkomingen verhelpt. De Commissie stelt de Raad tijdig in kennis alvorens zij de vrijwaringsmaatregelen intrekt, en zij houdt terdege rekening met eventuele desbetreffende opmerkingen van de Raad.

ARTIKEL 29

Teneinde de goede werking van de interne markt niet te verstoren mag de uitvoering van de nationale voorschriften van de nieuwe lidstaten gedurende de in de bijlagen V tot en met XIV van de Akte van toetreding van 16 april 2003 bedoelde overgangsperioden niet leiden tot grenscontroles tussen de lidstaten.

ARTIKEL 30

Indien overgangsmaatregelen nodig zijn ter vergemakkelijking van de overgang van de in de nieuwe lidstaten bestaande regeling naar die welke voortvloeit uit de toepassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid overeenkomstig dit protocol, worden deze maatregelen door de Commissie vastgesteld volgens de procedure van artikel 42, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1260/2001 van de Raad van 19 juni 2001 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector suiker ¹ of, naargelang van het geval, van de desbetreffende artikelen van de andere verordeningen houdende een gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten of van de Europese wetten ter vervanging daarvan, of volgens de desbetreffende procedure van de toepasselijke wetgeving. De in dit artikel bedoelde overgangsmaatregelen kunnen worden vastgesteld gedurende een tijdvak dat drie jaar na 1 mei 2004 verstrijkt; de toepassing ervan is beperkt tot dat tijdvak. Bij Europese wet van de Raad kan dit tijdvak worden verlengd. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement.

ARTIKEL 31

Indien er overgangsmaatregelen nodig zijn om de overgang te vergemakkelijken van de in de nieuwe lidstaten bestaande regeling naar de regeling die voortvloeit uit de toepassing van de veterinaire en fytosanitaire wetgeving van de Unie, dienen deze maatregelen door de Commissie volgens de in de toepasselijke wetgeving vastgestelde procedure te worden aangenomen. Deze maatregelen worden vastgesteld gedurende een tijdvak dat drie jaar na 1 mei 2004 verstrijkt; de toepassing ervan is beperkt tot dat tijdvak.

ARTIKEL 32

1. De ambtstermijn van de nieuwe leden van de in bijlage XVI van de Akte van toetreding van 16 april 2003 vermelde comités, groepen en andere instanties verstrijkt tegelijk met de ambtstermijn van de leden die op 1 mei 2004 in functie zijn.

---

¹ PB L 178 van 30.6.2001, blz. 1.

2. De ambtstermijn van de nieuwe leden van de in bijlage XVII van de Akte van toetreding van 16 april 2003 vermelde, door de Commissie opgerichte comités en groepen verstrijkt tegelijk met de ambtstermijn van de leden die op 1 mei 2004 in functie zijn.

TITEL IV

TOEPASSING VAN DE HANDELINGEN VAN DE INSTELLINGEN

ARTIKEL 33

Vanaf 1 mei 2004 wordt ervan uitgegaan dat de richtlijnen en beschikkingen in de zin van artikel 249 van het EG-Verdrag en artikel 161 van het EGA-Verdrag, eveneens tot de nieuwe lidstaten zijn gericht, voorzover deze richtlijnen en beschikkingen tot alle huidige lidstaten zijn gericht. Behoudens wat betreft richtlijnen en beschikkingen die in werking treden overeenkomstig artikel 254, leden 1 en 2, van het EG-Verdrag, wordt ervan uitgegaan dat van deze richtlijnen en beschikkingen op 1 mei 2004 kennis is gegeven aan de nieuwe lidstaten.

ARTIKEL 34

De nieuwe lidstaten stellen de maatregelen in werking die nodig zijn om vanaf 1 mei 2004 uitvoering te geven aan de richtlijnen en beschikkingen in de zin van artikel 249 van het EG-Verdrag en van artikel 161 van het EGA-Verdrag, tenzij in de in artikel 15 bedoelde bijlagen of in andere bepalingen van dit protocol een andere termijn is vastgesteld.

ARTIKEL 35

Behoudens andersluidende bepalingen, stelt de Raad, op voorstel van de Commissie, de Europese verordeningen en besluiten vast ter uitvoering van het bepaalde in de bijlagen III en IV van de Akte van toetreding van 16 april 2003, waarnaar wordt verwezen in de artikelen 12 en 13 van dit protocol.

ARTIKEL 36

1. Indien handelingen van de instellingen van vóór 1 mei 2004 in verband met de toetreding moeten worden aangepast, en in dit protocol niet in de noodzakelijke aanpassingen is voorzien, worden deze aanpassingen aangebracht volgens de procedure van lid 2. Deze aanpassingen treden op 1 mei 2004 in werking.

2. De daartoe noodzakelijke handelingen worden, op voorstel van de Commissie, door de Raad of door de Commissie vastgesteld, naargelang de oorspronkelijke handeling door de ene dan wel door de andere instelling is aangenomen.

ARTIKEL 37

De wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen voor de bescherming van de gezondheid van de bevolking en de werknemers op het grondgebied van de nieuwe lidstaten tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren worden overeenkomstig artikel 33 van het EGA-Verdrag door deze staten aan de Commissie medegedeeld binnen een termijn van drie maanden, te rekenen vanaf 1 mei 2004.

TWEEDE DEEL

BEPALINGEN BETREFFENDE DE PROTOCOLLEN DIE ZIJN GEHECHT AAN DE AKTE VAN TOETREDING VAN 16 APRIL 2003

TITEL I

OVERGANGSBEPALINGEN BETREFFENDE DE EUROPESE INVESTERINGSBANK

ARTIKEL 38

Het Koninkrijk Spanje stort het bedrag van 309 686 775 euro, als aandeel in het kapitaal gestort voor de verhoging van het geplaatste kapitaal. Deze bijdrage wordt gestort in acht gelijke termijnen die vervallen op 30 september 2004, 30 september 2005, 30 september 2006, 31 maart 2007, 30 september 2007, 31 maart 2008, 30 september 2008 en 31 maart 2009.

Het Koninkrijk Spanje draagt in acht gelijke termijnen die vervallen op de bovengenoemde data bij tot de reserves en de met reserves gelijk te stellen voorzieningen, alsmede tot het nog naar de reserves en voorzieningen over te boeken bedrag, bevattende het saldo van de verlies- en winst-rekening, zoals deze aan het einde van de maand april 2004 zijn vastgesteld en in de balans van de Bank voorkomen, door storting van bedragen die overeenkomen met 4,1292% van de reserves en voorzieningen.

ARTIKEL 39

Vanaf 1 mei 2004 storten de nieuwe lidstaten de volgende bedragen overeenkomende met hun aandeel in het kapitaal gestort voor het geplaatste kapitaal als gedefinieerd in artikel 4 van het statuut van de Europese Investeringsbank:

Polen	EUR 170 563 175
Tsjechische Republiek	EUR 62 939 275
Hongarije	EUR 59 543 425
Slowakije	EUR 21 424 525
Slovenië	EUR 19 890 750
Litouwen	EUR 12 480 875
Cyprus	EUR 9 169 100
Letland	EUR 7 616 750
Estland	EUR 5 882 000
Malta	EUR 3 490 200.

Deze bijdragen worden gestort in acht gelijke termijnen die vervallen op 30 september 2004, 30 september 2005, 30 september 2006, 31 maart 2007, 30 september 2007, 31 maart 2008, 30 september 2008 en 31 maart 2009.

ARTIKEL 40

De nieuwe lidstaten dragen in acht gelijke termijnen die vervallen op de in artikel 39 genoemde data bij tot de reserves, de met de reserves gelijk te stellen voorzieningen, alsmede tot het nog naar de reserves en voorzieningen over te boeken bedrag, bevattende het saldo van de verlies- en winst-rekening, zoals deze aan het einde van de maand april 2004 zijn vastgesteld en in de balans van de Europese Investeringsbank voorkomen, door storting van bedragen die overeenkomen met de volgende percentages van de reserves en voorzieningen:

Polen	2,2742%
Tsjechische Republiek	0,8392%
Hongarije	0,7939%
Slowakije	0,2857%
Slovenië	0,2652%
Litouwen	0,1664%
Cyprus	0,1223%
Letland	0,1016%
Estland	0,0784%
Malta	0,0465%.

ARTIKEL 41

De in de artikelen 38, 39 en 40 bedoelde stortingen worden door het Koninkrijk Spanje en de nieuwe lidstaten verricht in contanten in euro, behoudens afwijkingen waartoe door de Raad van gouverneurs met eenparigheid van stemmen wordt besloten.

TITEL II

BEPALINGEN BETREFFENDE DE HERSTRUCTURERING VAN DE TSJECHISCHE IJZER- EN STAALINDUSTRIE

ARTIKEL 42

1. Onverminderd de artikelen III-167 en III-168 van de Grondwet wordt de van 1997 tot en met 2003 door de Tsjechische Republiek verleende overheidssteun voor de herstructurering van bepaalde delen van de Tsjechische ijzer- en staalindustrie onder de volgende voorwaarden als verenigbaar met de interne markt beschouwd:

- a) de periode waarin is voorzien in artikel 8, lid 4, van protocol nr. 2 betreffende EGKS-producten bij de Europa-overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Tsjechische Republiek, anderzijds¹, is verlengd tot 1 mei 2004;
- b) in de periode 2002-2006 worden de voorwaarden van het herstructureringsplan op basis waarvan voornoemd protocol werd verlengd, nageleefd;
- c) er is voldaan aan de in deze titel bepaalde voorwaarden, en
- d) na 1 mei 2004 heeft aan de Tsjechische ijzer- en staalindustrie geen overheidssteun voor herstructurering te worden betaald.

---

¹ PB L 360 van 31.12.1994, blz. 2.

2. De herstructurering van de Tsjechische ijzer- en staalindustrie, zoals beschreven in de individuele bedrijfsplannen van de ondernemingen, vermeld in bijlage 1 van protocol nr. 2 van de Akte van toetreding van 16 april 2003 (hierna "begunstigde ondernemingen" genoemd), en in overeenstemming met de voorwaarden van deze titel, moet uiterlijk op 31 december 2006 (hierna "het einde van de herstructureringsperiode" genoemd) voltooid zijn.
3. Uitsluitend de begunstigde ondernemingen komen in aanmerking voor overheidssteun in het kader van het herstructureringsprogramma van de Tsjechische ijzer- en staalindustrie.
4. Het is een begunstigde onderneming niet toegestaan:
  - a) in geval van een fusie met een niet in bijlage 1 van het protocol nr. 2 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 genoemde onderneming, de haar verleende steun aan deze onderneming door te geven;
  - b) het actief over te nemen van niet in bijlage 1 van het protocol nr. 2 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 genoemde ondernemingen die in het tijdvak tot 31 december 2006 failliet worden verklaard.
5. Als een begunstigde onderneming op een later tijdstip geprivatiseerd wordt, moeten de in deze titel omschreven voorwaarden en beginselen inzake levensvatbaarheid, overheidssteun en capaciteitsvermindering in acht worden genomen.

6. De totale herstructureringssteun die aan de begunstigde ondernemingen kan worden verleend, wordt bepaald aan de hand van de motivering in het plan voor de herstructurering van de Tsjechische ijzer- en staalindustrie en de individuele bedrijfsplannen, zoals die door de Raad zijn goedgekeurd. De in de periode 1997-2003 betaalde steun ligt in geen geval hoger dan CZK 14 147 425 201. Van dit totaalbedrag ontvangt Nová Hut' ten hoogste CZK 5 700 075 201, Vítkovice Steel ten hoogste CZK 8 155 350 000 en Válcovny Plechu Frydek Mistek ten hoogste CZK 292 000 000, afhankelijk van de bepalingen van het goedgekeurde herstructureringsplan. De steun mag slechts één keer worden verleend. De Tsjechische Republiek verleent geen andere overheidssteun voor herstructurering aan de Tsjechische ijzer- en staalindustrie.

7. De netto capaciteitsvermindering die de Tsjechische Republiek in de periode 1997-2006 voor afgewerkte producten moet bereiken, bedraagt 590 000 ton.

Voor de berekening van de capaciteitsvermindering wordt alleen definitieve sluiting van productie-installaties door middel van fysieke vernietiging in aanmerking genomen, zodat de productie-installaties niet opnieuw in bedrijf kunnen worden gesteld. De faillietverklaring van een ijzer- en staalonderneming komt niet in aanmerking als capaciteitsvermindering.

Bovengenoemde netto capaciteitsvermindering moet, samen met eventuele andere in het kader van herstructureringsprogramma's noodzakelijk geachte capaciteitsverminderingen, worden voltooid volgens het tijdschema in bijlage 2 van protocol nr. 2 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003.

8. De Tsjechische Republiek moet de handelsbelemmeringen op de kolenmarkt in overeenstemming met het acquis tegen de toetreding opheffen, zodat de Tsjechische staalbedrijven kolen tegen internationale marktprijzen kunnen aankopen.

9. Het bedrijfsplan voor de begunstigde onderneming Nová Hut' wordt uitgevoerd. Daarbij worden met name de volgende maatregelen genomen:
- a) de installatie van Vysoké Pece Ostrava moet in het organisatorisch kader van Nová Hut' worden opgenomen door verwerving van de volledige eigendom. Voor deze fusie moet een streefdatum worden vastgesteld en er moet worden bepaald wie verantwoordelijk is voor de uitvoering ervan;
  - b) de herstructureringsinspanningen worden toegespitst op de volgende punten:
    - i) Nová Hut' moet evolueren van een op productie gericht bedrijf naar een op verkoop gericht bedrijf en moet de efficiëntie en de effectiviteit van zijn bedrijfsbeheer verbeteren, onder meer door een grotere transparantie met betrekking tot de kosten;
    - ii) Nová Hut' moet zijn productmix herbekijken en markten met een grotere toegevoegde waarde aanboren;
    - iii) Nová Hut' moet op korte termijn na de ondertekening van het Toetredingsverdrag de nodige investeringen doen om de kwaliteit van de eindproducten te verbeteren;
  - c) er moet werk worden gemaakt van arbeidsherstructurering. Vóór 31 december 2006 moeten productiviteitsniveaus worden gehaald die vergelijkbaar zijn met die van de productgroepen in de ijzer- en staalindustrie van de Unie, hetgeen zal worden beoordeeld op basis van de geconsolideerde cijfers van de betrokken begunstigde ondernemingen;

d) uiterlijk op 1 mei 2004 moet worden voldaan aan het acquis communautaire op het gebied van milieubescherming. In het bedrijfsplan moet daartoe in de nodige investeringen worden voorzien. Dat geldt ook voor de investeringen die nodig zijn voor de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging, teneinde ervoor te zorgen dat Richtlijn 96/61/EG van de Raad van 24 september 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging¹ vóór 1 november 2007 wordt toegepast.

10. Het bedrijfsplan voor de begunstigde onderneming Vítkovice Steel wordt uitgevoerd. Daarbij worden met name de volgende maatregelen genomen:

- a) de walserij Duo wordt uiterlijk op 31 december 2006 definitief gesloten. Indien het bedrijf wordt gekocht door een strategische investeerder, wordt de verkoopovereenkomst afhankelijk gesteld van sluiting op voornoemde datum;
- b) de herstructureringsinspanningen worden toegespitst op de volgende punten:
  - i) meer rechtstreekse verkoop en meer aandacht voor kostenverlaging, aangezien deze punten van wezenlijk belang zijn voor een efficiënter bedrijfsbeheer;
  - ii) inspelen op de vraag op de markt en de activiteiten verleggen naar producten met een hogere toegevoegde waarde;
  - iii) de geplande investeringen in het secundaire staalproductieproces vervroegen van 2004 naar 2003, om het bedrijf in staat te stellen concurrerend te zijn op basis van kwaliteit veeleer dan op basis van prijs;

---

¹ PB L 257 van 10.10.1996, blz. 26.

c) uiterlijk op 1 mei 2004 moet worden voldaan aan het acquis communautaire op het gebied van milieubescherming. In het bedrijfsplan moet daartoe in de nodige investeringen worden voorzien, alsmede in de investeringen die later nodig zullen zijn voor de toekomstige investeringen voor de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging.

11. Het bedrijfsplan voor de begunstigde onderneming Válcovny Plechu Frydek Mistek (VPFM) wordt uitgevoerd. Daarbij worden met name de volgende maatregelen genomen:

a) de warmwalserijen nrs. 1 en 2 moeten eind 2004 definitief gesloten worden;

b) de herstructureringsinspanningen moeten worden toegespitst op de volgende punten:

i) op korte termijn na de ondertekening van het Toetredingsverdrag de investeringen doen die nodig zijn om de kwaliteit van de eindproducten te verbeteren;

ii) voorrang voor de als cruciaal aangemerkte mogelijkheden om de winst te verhogen (waaronder arbeidsherstructurering, kostenverlaging, hoger rendement, heroriëntering van de distributie).

12. Voor alle daaropvolgende wijzigingen in het algemene herstructureringsplan en de individuele plannen is de goedkeuring van de Commissie en, in voorkomend geval, van de Raad vereist.

13. De uitvoering van de herstructurering moet in volledige transparantie en op basis van gezonde markteconomische beginselen plaatsvinden.

14. De Commissie en de Raad zien, overeenkomstig de leden 15 tot en met 18, nauwlettend toe op de uitvoering van de herstructurering en de nakoming van de in deze titel opgenomen voorwaarden inzake levensvatbaarheid, overheidssteun en capaciteitsverminderingen vóór en na 1 mei 2004, tot het einde van de herstructureringsperiode. Daartoe brengt de Commissie verslag uit aan de Raad.

15. De Commissie en de Raad zien toe op de benchmarks voor de herstructurering in bijlage 3 van protocol nr. 2 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003. De verwijzingen in genoemde bijlage naar punt 16 van genoemd protocol moeten worden opgevat als verwijzingen naar lid 16 van dit artikel.

16. Het toezicht omvat een onafhankelijke evaluatie in 2003, 2004, 2005 en 2006. De levensvatbaarheidstest van de Commissie vormt een belangrijk element om te verifiëren dat levensvatbaarheid is bereikt.

17. De Tsjechische Republiek werkt ten volle mee met alle regelingen voor toezicht. Daarbij worden met name de volgende maatregelen genomen:

- a) de Tsjechische Republiek zendt de Commissie halfjaarlijkse verslagen over de herstructurering van de begunstigde ondernemingen toe, uiterlijk op 15 maart en 15 september van elk jaar tot het einde van de herstructureringsperiode;
- b) het eerste verslag moet bij de Commissie uiterlijk op 15 maart 2003 inkomen en het laatste uiterlijk op 15 maart 2007, tenzij de Commissie anders beslist;

- c) de verslagen bevatten alle nodige informatie voor het toezicht op het herstructureringsproces en op de vermindering en het gebruik van de capaciteit, alsmede de nodige financiële gegevens om te kunnen beoordelen of is voldaan aan de voorwaarden en de voorschriften van deze titel. De verslagen bevatten ten minste de informatie omschreven in bijlage 4 van protocol nr. 2 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003; de Commissie behoudt zich het recht voor hierin wijzigingen aan te brengen op grond van haar ervaringen tijdens het toezicht. Naast de afzonderlijke verslagen over de activiteiten van de begunstigde ondernemingen, wordt tevens verslag uitgebracht over de algemene toestand van de Tsjechische ijzer- en staalsector, met inbegrip van recente macro-economische ontwikkelingen;
- d) de Tsjechische Republiek verplicht de begunstigde ondernemingen om alle relevante gegevens bekend te maken die onder andere omstandigheden wellicht als vertrouwelijk zouden worden beschouwd. In de verslagen aan de Raad zorgt de Commissie ervoor dat vertrouwelijke informatie die specifiek is voor een onderneming niet wordt bekendgemaakt.

18. De Commissie kan te allen tijde beslissen een onafhankelijke adviseur opdracht te geven de resultaten van het toezicht te beoordelen, alle nodige onderzoek te verrichten en verslag uit te brengen aan de Commissie en de Raad.

19. Indien de Commissie op basis van de in lid 17 bedoelde verslagen constateert dat er aanzienlijke afwijkingen zijn ten opzichte van de financiële gegevens op basis waarvan de levensvatbaarheidsbeoordeling is verricht, kan zij eisen dat de Tsjechische Republiek passende maatregelen neemt om de herstructureringsmaatregelen van de betrokken begunstigde ondernemingen aan te scherpen.

20. Indien uit het toezicht blijkt dat:

- a) niet is voldaan aan de voorwaarden van de in deze titel opgenomen overgangsregelingen, of
- b) dat niet is voldaan aan de verbintenissen die zijn aangegaan in het kader van de verlenging van de periode tijdens welke de Tsjechische Republiek uitzonderlijk overheidssteun voor de herstructurering van haar ijzer- en staalindustrie mag verlenen overeenkomstig de Europa-Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Tsjechische Republiek, anderzijds ¹, of
- c) dat de Tsjechische Republiek in de loop van de herstructureringsperiode aanvullende, onverenigbare overheidssteun heeft verleend aan de ijzer- en staalindustrie en in het bijzonder aan de begunstigde ondernemingen,

geldende in deze titel opgenomen overgangsregelingen niet.

De Commissie neemt passende maatregelen om steun die is verleend zonder dat de in deze titel bepaalde voorwaarden zijn nagekomen, van de betrokken ondernemingen terug te vorderen.

---

¹ PB L 360 van 31.12.1994, blz. 2.

TITEL III

BEPALINGEN BETREFFENDE DE ZONES VAN CYPRUS DIE ONDER DE SOEVEREINITEIT VAN HET VERENIGD KONINKRIJK VAN GROOT-BRITANNIË EN NOORD-IERLAND VALLEN

ARTIKEL 43

1. De zones van Cyprus die onder de soevereiniteit van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland vallen, hierna "SBA's" genoemd (Sovereign Base Areas) behoren tot het douanegebied van de Unie en daarom zijn de in deel I van de bijlage bij protocol nr. 3 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 opgesomde handelingen van de Unie op het gebied van douane en gemeenschappelijk handelsbeleid, met de in deze bijlage vermelde wijzigingen, van toepassing op de SBA's. In deze bijlage moet de verwijzing naar "dit protocol" worden opgevat als een verwijzing naar deze titel.
2. De handelingen van de Unie inzake omzetbelasting, accijnzen en andere vormen van indirecte belasting in deel II van de bijlage bij protocol nr. 3 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 zijn, met de in deze bijlage vermelde wijzigingen, van toepassing op de SBA's, alsook de relevante bepalingen die van toepassing zijn op Cyprus, vervat in dit protocol.
3. De handelingen van de Unie in deel III van de bijlage bij protocol nr. 3 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 worden overeenkomstig deze bijlage gewijzigd om het Verenigd Koninkrijk in staat te stellen de in het Verdrag betreffende oprichting van de Republiek Cyprus (hierna het "Oprichtingsverdrag" genoemd) vastgelegde verminderingen en vrijstellingen van rechten en heffingen op leveringen aan zijn strijdkrachten en daarmee geassocieerd personeel, te handhaven.

ARTIKEL 44

De artikelen III-225 tot en met III-232 van de Grondwet en de op grond daarvan aangenomen bepalingen, alsook de bepalingen die zijn aangenomen overeenkomstig artikel III-278, lid 4, onder b), van de Grondwet, zijn van toepassing op de SBA's.

ARTIKEL 45

Personen die wonen of werken op het grondgebied van de SBA's en die krachtens de regelingen die zijn getroffen uit hoofde van het Oprichtingsverdrag en de daarmee verband houdende notawisseling van 16 augustus 1960 onderworpen zijn aan de socialezekerheidswetgeving van de Republiek Cyprus, worden voor Verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen ¹ behandeld alsof zij op het grondgebied van de Republiek Cyprus wonen of werken.

ARTIKEL 46

1. De Republiek Cyprus behoeft geen controle uit te oefenen op personen die haar land- en zee-grenzen met een SBA overschrijden; op dergelijke personen zijn eventuele beperkingen van de Unie op overschrijding van de buitengrenzen niet van toepassing.
2. Het Verenigd Koninkrijk oefent conform de verbintenissen in deel IV van de bijlage bij protocol nr. 3 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 controle uit op personen die de buitengrenzen van een SBA overschrijden.

---

¹ PB L 149 van 5.7.1971, blz. 2.

ARTIKEL 47

De Raad kan, in het belang van een doeltreffende uitvoering van de doelstellingen van deze titel, op voorstel van de Commissie, bij Europees besluit de artikelen 43 tot en met 46, alsook de bijlage bij protocol nr. 3 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003, wijzigen, dan wel andere bepalingen van de Grondwet, alsook handelingen van de Unie, onder de door hem bepaalde voorwaarden van toepassing verklaren op de SBA's. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen. De Commissie raadpleegt het Verenigd Koninkrijk en de Republiek Cyprus alvorens een voorstel in te dienen.

ARTIKEL 48

1. Onverminderd lid 2 is het Verenigd Koninkrijk verantwoordelijk voor de uitvoering van deze titel in de SBA's. In het bijzonder geldt het volgende:
  - a) het Verenigd Koninkrijk is verantwoordelijk voor de toepassing van de in deze titel gespecificeerde maatregelen van de Unie op het gebied van douane, indirecte belastingen en het gemeenschappelijk handelsbeleid met betrekking tot goederen die Cyprus binnenkomen of verlaten via een haven of luchthaven binnen een SBA;
  - b) goederen die door de strijdkrachten van het Verenigd Koninkrijk via een haven of luchthaven in de Republiek Cyprus in Cyprus zijn ingevoerd, dan wel uit Cyprus zijn uitgevoerd kunnen binnen de SBA's aan douanecontrole worden onderworpen;

- c) het Verenigd Koninkrijk is verantwoordelijk voor de afgifte van de vergunningen en certificaten die krachtens toepasselijke maatregelen van de Unie vereist zijn met betrekking tot goederen die door de strijdkrachten van het Verenigd Koninkrijk in Cyprus zijn ingevoerd, dan wel uit Cyprus zijn uitgevoerd.
2. De Republiek Cyprus is verantwoordelijk voor het beheer en de uitbetaling van de gelden van de Unie waarvoor personen in de SBA's krachtens artikel 44 uit hoofde van de toepassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid in de SBA's in aanmerking komen; de Republiek Cyprus legt aan de Commissie verantwoording af voor dergelijke uitgaven.
3. Onverminderd de leden 1 en 2 kan het Verenigd Koninkrijk de uitoefening van taken die bij of krachtens een bepaling als bedoeld in de artikelen 43 tot en met 46 aan een lidstaat zijn opgelegd, in overeenstemming met de regelingen die krachtens het Oprichtingsverdrag zijn getroffen, overdragen aan de bevoegde autoriteiten van de Republiek Cyprus.
4. Het Verenigd Koninkrijk en de Republiek Cyprus werken samen in het belang van de doeltreffende uitvoering van deze titel in de SBA's, en sluiten in voorkomend geval nadere akkoorden voor de overdracht van de uitvoering van bepalingen als bedoeld in de artikelen 43 tot en met 46. Van dergelijke akkoorden wordt een afschrift verstrekt aan de Commissie.

ARTIKEL 49

De in deze titel vastgelegde regeling heeft uitsluitend betrekking op de speciale situatie van de SBA's en kan op geen enkel ander grondgebied van de Unie worden toegepast, noch geheel of gedeeltelijk als precedent dienen voor enige andere speciale regeling die reeds bestaat of kan worden ingevoerd op een ander Europees grondgebied als bedoeld in artikel IV-440 van de Grondwet.

ARTIKEL 50

De Commissie brengt vanaf 1 mei 2004, om de vijf jaar, verslag uit aan het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering van deze titel.

ARTIKEL 51

De bepalingen van deze titel worden toegepast in het licht van de verklaring betreffende de SBA's, waarin, met behoud van de juridische strekking, de voorwaarden zijn overgenomen van de preambule van protocol nr. 3 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003.

TITEL IV

BEPALINGEN BETREFFENDE DE KERNCENTRALE VAN IGNALINA IN LITOUWEN

ARTIKEL 52

Uit erkentelijkheid voor de bereidheid van de Unie om voldoende aanvullende steun te verlenen voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina door Litouwen en ter ondersteuning van dit blijk van solidariteit, zegt Litouwen toe eenheid 1 en eenheid 2 van de kerncentrale van Ignalina respectievelijk vóór 2005 en uiterlijk 31 december 2009 te sluiten en vervolgens te ontmantelen.

ARTIKEL 53

1. In de periode 2004-2006 verleent de Unie Litouwen aanvullende financiële steun voor zijn inspanningen om de kerncentrale van Ignalina te ontmantelen en voor het ondervangen van de gevolgen van de sluiting en ontmanteling van deze centrale (hierna "het Ignalina-programma" genoemd).
2. De maatregelen in het kader van het Ignalina-programma worden vastgesteld en uitgevoerd overeenkomstig het bepaalde in Verordening (EEG) nr. 3906/89 van de Raad van 18 december 1989 betreffende economische hulp ten gunste van bepaalde landen in Midden- en Oost-Europa ¹.

---

¹ PB L 375 van 23.12.1989, blz. 11.

3. Het Ignalina-programma omvat onder meer het volgende: maatregelen ter ondersteuning van de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina, maatregelen voor het herstel van het milieu overeenkomstig het acquis en voor modernisering van de conventionele elektriciteitsopwekkingscapaciteit ter vervanging van de productiecapaciteit van de twee reactoren van de kerncentrale van Ignalina en andere maatregelen die voortvloeien uit het besluit tot sluiting en ontmanteling van deze centrale en die bijdragen tot de noodzakelijke herstructurering, herstel van het milieu en modernisering van de sectoren voor de productie, het transport en de distributie van energie in Litouwen, alsook tot de verbetering van de energievoorzieningszekerheid en van de energie-efficiëntie in Litouwen.
4. Het Ignalina-programma omvat maatregelen die ertoe moeten bijdragen dat het personeel van de centrale een hoog niveau van operationele veiligheid van de kerncentrale van Ignalina kan handhaven in de perioden voorafgaand aan de sluiting en tijdens de ontmanteling van de beide reactoren.
5. Voor de periode 2004-2006 worden voor het Ignalina-programma 285 miljoen euro aan vastleggingskredieten uitgetrokken, die in gelijke jaarlijkse tranches worden vrijgegeven.
6. De bijdrage in het kader van het Ignalina-programma kan voor bepaalde maatregelen tot 100% van de totale uitgaven belopen. Alles moet in het werk gesteld worden om de medefinanciering in het kader van de pretoetredingssteun voor de ontmantelingswerkzaamheden van Litouwen voort te zetten, en om, waar nodig, medefinanciering uit andere bronnen aan te trekken.
7. De steun in het kader van het Ignalina-programma, of delen daarvan, kunnen beschikbaar worden gesteld als bijdrage van de Unie aan het Internationale steunfonds voor de ontmanteling van Ignalina, dat beheerd wordt door de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling.

8. Staatssteun uit nationale en internationale bronnen, en bronnen van de Unie:
- a) voor het herstel van het milieu overeenkomstig het acquis en de modernisering van de Litouwse thermische centrale in Elektrenai als belangrijkste vervanging voor de opwekkingscapaciteit van de twee reactoren van de Ignalina-kerncentrale, en
  - b) voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina

zijn verenigbaar met de interne markt als omschreven in de Grondwet.

9. Staatssteun uit nationale en internationale bronnen, en bronnen van de Unie ter ondersteuning van de inspanningen van Litouwen om de gevolgen van de sluiting en ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina te ondervangen, mag voor elk afzonderlijk geval geacht worden - in het kader van de Grondwet - verenigbaar te zijn met de interne markt, met name wanneer het gaat om staatssteun ter verbetering van de energievoorzieningszekerheid.

ARTIKEL 54

1. De Unie geeft er zich rekenschap van dat de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina een langetermijnproject is en voor Litouwen uitzonderlijke financiële lasten met zich meebrengt die niet in verhouding staan tot de omvang en de economische draagkracht van het land, en bevestigt uit solidariteit met Litouwen bereid te zijn ook na 2006 voldoende aanvullende steun voor de ontmanteling te zullen blijven verlenen.

2. Met het oog hierop wordt het Ignalina-programma ononderbroken voortgezet en verlengd tot na 2006. De uitvoeringsbepalingen voor het verlengde Ignalina-programma worden vastgesteld volgens de procedure van artikel 35 en treden in werking uiterlijk op de einddatum van de financiële vooruitzichten die zijn vastgesteld in het Interinstitutioneel Akkoord van 6 mei 1999.
3. Het overeenkomstig lid 2 verlengde Ignalina-programma is gebaseerd op de elementen en beginselen die zijn omschreven in artikel 53.
4. Voor de periode van de volgende financiële vooruitzichten moeten de totale vastleggingen in het kader van het verlengde Ignalina-programma gemiddeld toereikend zijn. De programmering van deze middelen zal gebaseerd zijn op de feitelijke betalingsbehoeften en opnamecapaciteit.

ARTIKEL 55

Onverminderd artikel 52 is tot en met 31 december 2012 de algemene vrijwaringsclausule bedoeld in artikel 26 van toepassing indien de energievoorziening in Litouwen verstoord wordt.

ARTIKEL 56

Deze titel is van toepassing in het licht van de verklaring betreffende de kerncentrale van Ignalina in Litouwen; waarin, met behoud van de juridische strekking, de voorwaarden zijn overgenomen van de preambule van protocol nr. 4 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003.

TITEL V

BEPALINGEN BETREFFENDE DE DOORREIS VAN PERSONEN OVER LAND TUSSEN DE REGIO KALININGRAD EN DE ANDERE DELEN VAN DE RUSSISCHE FEDERATIE

ARTIKEL 57

De voorschriften en regelingen van de Unie voor de doorreis van personen over land tussen de regio Kaliningrad en de andere delen van de Russische Federatie, met name Verordening (EG) nr. 693/2003 van de Raad van 14 april 2003 tot invoering van een specifiek Doorreisfaciliteringsdocument, een Doorreisfaciliteringsdocument voor treinreizigers en tot wijziging van de Gemeenschappelijke Visum-instructie en het Gemeenschappelijk Handboek¹, vormen als zodanig geen reden tot uitstel of belemmering voor de volledige deelneming van Litouwen aan het Schengenacquis, inclusief de opheffing van de binnengrenscontroles.

ARTIKEL 58

De Unie verleent Litouwen assistentie bij de implementatie van de voorschriften en regelingen voor de doorreis van personen tussen de regio Kaliningrad en de andere delen van de Russische Federatie, opdat Litouwen zo spoedig mogelijk ten volle aan het Schengenacquis kan deelnemen.

De Unie verleent Litouwen assistentie bij het beheer van de doorreis van personen tussen de regio Kaliningrad en de andere delen van de Russische Federatie en draagt met name de extra kosten voor de implementatie van de desbetreffende bijzondere voorschriften van het acquis.

---

¹ PB L 99 van 17.4.2003, blz. 8.

ARTIKEL 59

Onverminderd de soevereine rechten van Litouwen worden verdere handelingen inzake de doorreis van personen tussen de regio Kaliningrad en de andere delen van de Russische Federatie door de Raad op voorstel van de Commissie vastgesteld. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen.

ARTIKEL 60

Deze titel is van toepassing in het licht van de verklaring betreffende de doorreis van personen over land tussen de regio Kaliningrad en de andere delen van de Russische Federatie; waarin, met behoud van de juridische strekking, de voorwaarden zijn overgenomen van de preambule van protocol nr. 5 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003.

TITEL VI

BEPALINGEN BETREFFENDE HET VERWERVEN VAN TWEEDE WONINGEN IN MALTA

ARTIKEL 61

Gelet op het zeer beperkte aantal woningen op Malta en de zeer beperkt beschikbare bouwgrond, die ten gevolge van de demografische ontwikkeling slechts de basisbehoeften van de huidige bewoners kan dekken, mag Malta op niet-discriminerende basis de in de wet inzake eigendom van onroerend goed (verwerving door niet-ingezetenen) (hoofdstuk 246) vastgestelde regels handhaven ten aanzien van het recht van onderdanen van de lidstaten die nog niet ten minste vijf jaar legaal ingezetene van Malta zijn om tweede woningen te verwerven en te bezitten.

Malta zal daartoe vergunningsprocedures toepassen voor de verwerving van tweede woningen in Malta die gebaseerd zijn op algemeen bekende, objectieve, duurzame en transparante criteria. Die criteria dienen op niet-discriminerende wijze te worden toegepast en mogen geen onderscheid maken tussen onderdanen van Malta en van de overige lidstaten. Malta dient ervoor te zorgen dat onderdanen van de lidstaten onder geen beding een meer restrictieve behandeling krijgen dan een onderdaan van een derde land.

Indien de waarde van het onroerend goed dat een onderdaan van de lidstaten wil kopen hoger is dan de in de Maltese wetgeving vastgestelde grens van 30.000 MTL voor appartementen en 50.000 MTL voor andere woningen dan appartementen en woningen van historisch belang, zal een vergunning verleend worden. Malta mag de in die wetgeving vastgestelde grenzen herzien om rekening te houden met de ontwikkeling van de prijzen op de Maltese vastgoedmarkt.

TITEL VII

BEPALINGEN BETREFFENDE ABORTUS IN MALTA

ARTIKEL 62

Geen enkele bepaling in het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa of in de verdragen en akten tot wijziging of aanvulling daarvan, staat de toepassing van de nationale abortuswetgeving op Maltees grondgebied in de weg.

TITEL VIII

BEPALINGEN BETREFFENDE DE HERSTRUCTURERING VAN DE POOLSE IJZER- EN STAALINDUSTRIE

ARTIKEL 63

1. Onverminderd de artikelen III-167 en III-168 van de Grondwet wordt door Polen verleende overheidssteun voor de herstructurering van bepaalde delen van de Poolse ijzer- en staalindustrie onder de volgende voorwaarden als verenigbaar met de interne markt beschouwd:

- a) de periode waarin is voorzien in artikel 8, lid 4, van protocol nr. 2 betreffende EGKS-producten bij de Europa-overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Polen, anderzijds ¹, is verlengd tot 1 mei 2004;

---

¹ PB L 348 van 31.12.1993, blz. 2.

- b) in de periode 2002-2006 worden de voorwaarden van het herstructureringsplan op basis waarvan voornoemd protocol werd verlengd, nageleefd;
- c) er is voldaan aan de in deze titel bepaalde voorwaarden, en
- d) na 1 mei 2004 hoeft aan de Poolse ijzer- en staalindustrie geen overheidssteun voor herstructurering te worden betaald.

2. De herstructurering van de Poolse ijzer- en staalindustrie, zoals beschreven in de individuele bedrijfsplannen van de ondernemingen vermeld in bijlage 1 van protocol nr. 8 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 (hierna "begunstigde ondernemingen" genoemd), en in overeenstemming met de in deze titel bepaalde voorwaarden, moet uiterlijk op 31 december 2006 (hierna "het einde van de herstructureringsperiode" genoemd) voltooid zijn.

3. Uitsluitend de begunstigde ondernemingen komen in aanmerking voor overheidssteun in het kader van het herstructureringsprogramma van de Poolse ijzer- en staalindustrie.

4. Het is een begunstigde onderneming niet toegestaan:

- a) in geval van een fusie met een niet in bijlage 1 van protocol nr. 8 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 genoemde onderneming, de haar verleende steun aan deze onderneming door te geven;
- b) het actief over te nemen van niet in bijlage 1 van protocol nr. 8 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 genoemde ondernemingen die in het tijdvak tot 31 december 2006 failliet worden verklaard.

5. Als een begunstigde onderneming op een later tijdstip geprivatiseerd wordt, moet rekening worden gehouden met de noodzaak van transparantie en moeten de in deze titel omschreven voorwaarden en beginselen inzake levensvatbaarheid, overheidssteun en capaciteitsvermindering in acht worden genomen. Er mag geen verdere overheidssteun worden verleend als onderdeel van de verkoop van een onderneming of afzonderlijke activa.

6. De herstructureringssteun die aan de begunstigde ondernemingen wordt verleend, wordt bepaald aan de hand van het plan voor de herstructurering van de Poolse ijzer- en staalindustrie en de individuele bedrijfsplannen, zoals die door de Raad zijn goedgekeurd. Het in de periode 1997-2003 uitbetaalde totaalbedrag ligt in geen geval hoger dan PLN 3.387.070.000.

Met betrekking tot de opsplitsing van dit totaalbedrag geldt het volgende:

- a) wat Polskie Huty Stali (hierna "PHS" genoemd) betreft, bedraagt de reeds verleende dan wel de vanaf 1997 tot eind 2003 verleende of te verlenen herstructureringssteun niet meer dan PLN 3.140.360.000. PHS heeft in de periode 1997-2001 reeds PLN 62.360.000 aan herstructureringssteun ontvangen. In 2002 en 2003 zal de onderneming nog eens maximaal PLN 3.078.000.000 ontvangen afhankelijk van de in het goedgekeurde herstructureringsplan gestelde eisen (volledig uit te betalen in 2002 indien het uitstel op grond van protocol nr. 2 bij de Europa-overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Polen, anderzijds, eind 2002 is toegekend, zo niet in 2003);

- b) wat Huta Andrzej S.A., Huta Bankowa Sp. z o.o., Huta Batory S.A., Huta Buczek S.A., Huta L.W. Sp. z o.o., Huta ŷabŷdy S.A., and Huta Pokój S.A. (hierna "andere begunstigde ondernemingen" genoemd) betreft, bedraagt de reeds verleende dan wel de vanaf 1997 tot eind 2003 verleende of te verlenen steun voor herstructurering van de ijzer- en staalsector niet meer dan PLN 246.710.000. Deze ondernemingen hebben in de periode 1997-2001 reeds PLN 37.160.000 aan herstructureringssteun ontvangen. Zij ontvangen nog eens maximaal PLN 210.210.000 afhankelijk van de in het goedgekeurde herstructureringsplan gestelde eisen (waarvan PLN 182 170 000 in 2002 en PLN 27.380.000 in 2003 indien het uitstel op grond van protocol nr. 2 bij de Europa-overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Polen, anderzijds, eind 2002 is toegekend, zo niet PLN 210.210.000 in 2003).

Polen verleent geen andere overheidssteun voor herstructurering aan de Poolse ijzer- en staal-industrie.

7. De netto capaciteitsvermindering die Polen in de periode 1997-2006 voor afgewerkte producten moet bereiken, bedraagt minimum 1.231.000 ton. De totale capaciteitsvermindering behelst ook netto capaciteitsreducties van ten minste 715.000 ton per jaar van warmgewalste producten en 716.000 ton per jaar van koudgewalste producten, alsmede een capaciteitstoename van ten hoogste 200.000 ton per jaar van andere eindfabrikaten.

Voor de berekening van de capaciteitsvermindering wordt alleen definitieve sluiting van productie-installaties door middel van materiële vernietiging in aanmerking genomen, zodat de productie-installaties niet opnieuw in bedrijf kunnen worden gesteld. De faillietverklaring van een ijzer- en staalonderneming komt niet als capaciteitsvermindering in aanmerking.

De in bijlage 2 van protocol nr. 8 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 vermelde netto capaciteitsverminderingen zijn minima en de feitelijke netto capaciteitsverminderingen die moeten worden verwezenlijkt en het daarvoor geldende tijdschema zullen worden bepaald op basis van het definitieve Poolse herstructureringsplan en de individuele bedrijfsplannen, in het kader van de Europa-overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Polen, anderzijds, rekening houdend met de doelstelling dat de betrokken ondernemingen op 31 december 2006 leefbaar moeten zijn.

8. Het bedrijfsplan voor de begunstigde onderneming PHS wordt uitgevoerd. Daarbij worden met name de volgende maatregelen genomen:

- a) de herstructureringsinspanningen worden toegespitst op de volgende punten:
  - i) reorganiseren van de productie-installaties van PHS op een productgerichte basis en zorgen voor een horizontale taakgerichte organisatie (aankoop, productie, verkoop);
  - ii) opzetten van één enkele managementstructuur in PHS, om bij de consolidering voor volledige synergie te kunnen zorgen;
  - iii) verschuiven van het strategisch doel van PHS, van productie naar verkoop;
  - iv) verbeteren van de effectiviteit van het bedrijfsbeheer van PHS, en zorgen voor een betere controle op de directe verkoop;
  - v) evalueren door PHS, op basis van gezonde economische overwegingen, van de strategie van spin-off-bedrijven en voorzover nodig diensten opnieuw in het moederbedrijf integreren;

- vi) evalueren door PHS van de productmix, verminderen van overcapaciteit op het gebied van lange halfafgewerkte producten en in het algemeen zich verder ontwikkelen op de markt voor producten met een grotere toegevoegde waarde;
  - vii) investeringen van PHS om de kwaliteit van de afgewerkte producten te verbeteren; een bijzonder punt van aandacht moet zijn dat tegen de in het tijdschema voor de uitvoering van het PHS-herstructureringsprogramma vastgestelde datum en niet later dan eind 2006 in de PHS-vestiging in Kraków productie van 3-Sigma-kwaliteit wordt gehaald;
- b) tijdens de herstructureringsperiode zal in PHS maximaal bespaard worden op de kosten door verbetering van de energie-efficiëntie, door een beter aankoopbeleid en door te zorgen voor een productiviteitsniveau dat vergelijkbaar is met dat in de Unie;
  - c) er moet werk worden gemaakt van de herstructurering van het personeelsbestand; op 31 december 2006 moeten productiviteitsniveaus worden gehaald die vergelijkbaar zijn met die van de productgroepen in de ijzer- en staalindustrie van de Unie, hetgeen zal worden beoordeeld op basis van de geconsolideerde cijfers, met inbegrip van indirecte werkgelegenheid in de volledig eigen dienstenbedrijven;
  - d) bij een eventuele privatisering wordt rekening gehouden met de noodzaak van transparantie en wordt de handelswaarde van PHS volledig in aanmerking genomen. Er mag geen verdere overheidssteun worden verleend als onderdeel van de verkoop.
9. Het bedrijfsplan voor de andere begunstigde ondernemingen wordt uitgevoerd. Daarbij worden met name de volgende maatregelen genomen:
- a) voor alle andere begunstigde ondernemingen worden de herstructureringsinspanningen toegespitst op de volgende punten:

- i) verschuiving van het strategisch doel van productie naar verkoop;
  - ii) verbetering van de effectiviteit van het bedrijfsbeheer van de ondernemingen, en zorgen voor een betere controle op de directe verkoop;
  - iii) evaluatie, op basis van gezonde economische overwegingen, van de strategie van spin-off-bedrijven en voorzover nodig diensten opnieuw in de moederbedrijven integreren;
- b) voor Huta Bankowa, uitvoering van het kostenbesparingsprogramma;
  - c) voor Huta Buczek, van de schuldeisers en de plaatselijke financiële instellingen de nodige financiële steun verkrijgen en het kostenbesparingsprogramma uitvoeren, daaronder begrepen een vermindering van de investeringskosten door een aanpassing van de bestaande productie-installaties;
  - d) voor Huta Labedy, uitvoering van het kostenbesparingsprogramma en vermindering van de afhankelijkheid van de mijnbouwindustrie;
  - e) voor Huta Pokój, maatregelen om in de dochterondernemingen de internationale productiviteitsnormen te halen, verwezenlijking van besparingen op het energieverbruik en annulering van de voorgenomen investeringen in de verwerkende en constructieafdelingen;
  - f) voor Huta Batory, een akkoord bereiken over schuldherschikking en investeringsleningen met de schuldeisers en financiële instellingen. Voorts moet het bedrijf substantiële extra kostenbesparingen tot stand brengen, samen met een herstructurering van het personeelsbestand en een verbetering van het rendement;

- g) voor Huta Andrzej, een stabiele financiële basis leggen voor de ontwikkeling door middels onderhandelingen een akkoord te bereiken met de huidige leninggevers, langetermijn-schuldeisers, handelsschuldeisers en financiële instellingen. Verder zijn nieuwe investeringen nodig in de warmewalsgroep voor buizen en moet het programma ter vermindering van het personeelsbestand worden uitgevoerd;
- h) voor Huta L.W., verwezenlijking van investeringen in warmwalserijproject van het bedrijf, hefapparatuur en milieuprestaties. Dit bedrijf moet voorts hogere productieniveaus halen door verdere herstructurering van het personeelsbestand en vermindering van de kosten voor externe diensten.

10. Voor alle daaropvolgende wijzigingen in het algemene herstructureringsplan en de individuele plannen is de goedkeuring van de Commissie en, in voorkomend geval, van de Raad.

11. De uitvoering van de herstructurering moet in volledige transparantie en op basis van gezonde markteconomische beginselen plaatsvinden.

12. De Commissie en de Raad zullen, overeenkomstig de leden 13 tot en met 18, nauwlettend toezien op de uitvoering van de herstructurering en de nakoming van de in deze titel bepaalde voorwaarden inzake levensvatbaarheid, overheidssteun en capaciteitsverminderingen vóór en na 1 mei 2004, tot het einde van de herstructureringsperiode. De Commissie zal daartoe verslag uitbrengen bij de Raad.

13. De Commissie en de Raad zien, naast het toezicht op de overheidssteun, ook toe op de benchmarks voor de herstructurering vermeld in bijlage 3 van protocol nr. 8 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003. De verwijzingen in die bijlage naar punt 14 van het protocol moeten worden opgevat als verwijzingen naar lid 14 van dit artikel.

14. Het toezicht omvat een onafhankelijke evaluatie in 2003, 2004, 2005 en 2006. In het kader van de evaluatie wordt de levensvatbaarheidstest van de Commissie toegepast en wordt de productiviteit gemeten.

15. Polen werkt ten volle mee met alle regelingen voor toezicht. Daarbij worden met name de volgende maatregelen genomen:

- a) Polen zendt de Commissie halfjaarlijkse verslagen over de herstructurering van de begunstigde ondernemingen toe, uiterlijk op 15 maart en 15 september van elk jaar tot het einde van de herstructureringsperiode;
- b) het eerste verslag moet bij de Commissie uiterlijk op 15 maart 2003 inkomen en het laatste uiterlijk op 15 maart 2007, tenzij de Commissie anders beslist;
- c) de verslagen bevatten alle nodige informatie voor het toezicht op het herstructureringsproces, de overheidssteun en op de vermindering en het gebruik van de capaciteit, alsmede de nodige financiële gegevens om te kunnen beoordelen of is voldaan aan de voorwaarden en de voorschriften van deze titel. De verslagen bevatten ten minste de informatie omschreven in bijlage 4 van protocol nr. 8 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003; de Commissie behoudt zich het recht voor hierin wijzigingen aan te brengen op grond van haar ervaringen tijdens het toezicht. In bijlage 4 van protocol nr. 8 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 geldt de verwijzing naar punt 14 van het protocol als verwijzing naar lid 14 van dit artikel. Naast de afzonderlijke verslagen van de begunstigde ondernemingen, wordt tevens verslag uitgebracht over de algemene toestand van de Poolse ijzer- en staalsector, met inbegrip van recente macro-economische ontwikkelingen;

- d) Polen verstrekt voorts alle vereiste aanvullende informatie voor de in lid 14 bedoelde onafhankelijke evaluatie;
- e) Polen verplicht de begunstigde ondernemingen om alle relevante gegevens bekend te maken die onder andere omstandigheden wellicht als vertrouwelijk zouden worden beschouwd. In de verslagen aan de Raad zorgt de Commissie ervoor dat vertrouwelijke informatie die specifiek is voor een onderneming niet wordt bekendgemaakt.

16. De Commissie kan te allen tijde beslissen een onafhankelijk adviseur opdracht te geven de resultaten van het toezicht te beoordelen, alle nodige onderzoek te verrichten en verslag uit te brengen aan de Commissie en de Raad.

17. Indien de Commissie bij de uitoefening van het toezicht constateert dat er aanzienlijke afwijkingen zijn ten opzichte van de financiële gegevens op basis waarvan de levensvatbaarheidsbeoordeling is verricht, kan zij eisen dat Polen passende maatregelen neemt om de herstructureringsmaatregelen van de betrokken begunstigde ondernemingen aan te scherpen of te wijzigen.

18. Indien uit het toezicht blijkt:

- a) dat niet is voldaan aan de voorwaarden van de in deze titel opgenomen overgangsregelingen, of
- b) dat niet is voldaan aan de verbintenissen die zijn aangegaan in het kader van de verlenging van de periode tijdens welke Polen uitzonderlijk overheidssteun voor de herstructurering van zijn ijzer- en staalindustrie mag verlenen overeenkomstig de Europa-overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Polen, anderzijds, of

c) dat Polen tijdens de herstructureringsperiode aanvullende, onverenigbare overheidssteun heeft verleend aan de ijzer- en staalindustrie en in het bijzonder aan de begunstigde ondernemingen, gelden de in deze titel opgenomen overgangsregelingen niet.

De Commissie neemt passende maatregelen om steun die is verleend zonder dat de in deze titel bepaalde voorwaarden zijn nagekomen, van de betrokken ondernemingen terug te vorderen.

TITEL IX

BEPALINGEN BETREFFENDE EENHEID 1 EN EENHEID 2 VAN DE V 1-KERNCENTRALE VAN BOHUNICE IN SLOWAKIJE

ARTIKEL 64

Slowakije zegt toe eenheid 1 en eenheid 2 van de V 1-kerncentrale van Bohunice uiterlijk op respectievelijk 31 december 2006 en 31 december 2008 te sluiten en vervolgens te ontmantelen.

ARTIKEL 65

1. In de periode 2004-2006 verleent de Unie Slowakije financiële steun voor zijn inspanningen om de V 1-kerncentrale in Bohunice te ontmantelen en voor het ondervangen van de gevolgen van de sluiting en ontmanteling van eenheid 1 en eenheid 2 van deze centrale (hierna "de steun" genoemd).

2. De steun wordt vastgesteld en uitgevoerd overeenkomstig Verordening (EEG) nr. 3906/89 van de Raad van 18 december 1989 betreffende economische hulp ten gunste van bepaalde landen in Midden- en Oost-Europa ¹.

3. Over de periode 2004-2006 bedraagt de steun 90 miljoen euro aan vastleggingskredieten, die in gelijke jaarlijkse tranches worden vrijgegeven.

4. De steun of delen daarvan kunnen beschikbaar worden gesteld als bijdrage van de Unie aan het Internationale steunfonds voor de ontmanteling van Bohunice, dat beheerd wordt door de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling.

ARTIKEL 66

De Unie geeft er zich rekenschap van dat de ontmanteling van de V 1-kerncentrale van Bohunice moet doorgaan na het tijdvak van de financiële vooruitzichten als bepaald in het Interinstitutioneel Akkoord van 6 mei 1999 en dat deze inspanning een aanzienlijke financiële last vormt voor Slowakije. In besluiten over de voortzetting van steun van de Unie op dit gebied na 2006 zal met deze situatie rekening worden gehouden.

ARTIKEL 67

Deze titel is van toepassing in het licht van de verklaring betreffende eenheid 1 en eenheid 2 van de V 1-kerncentrale van Bohunice in Slowakije; waarin, met behoud van de juridische strekking, de voorwaarden zijn overgenomen van de preambule van protocol nr. 9 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003.

---

¹ PB L 375 van 23.12.1989, blz. 11.

TITEL X

BEPALINGEN BETREFFENDE CYPRUS

ARTIKEL 68

1. De toepassing van het acquis communautaire en van het acquis van de Unie wordt opgeschort in de zones van de Republiek Cyprus waarover de regering van de Republiek Cyprus niet feitelijk het gezag uitoefent.
2. De Raad besluit, op voorstel van de Commissie, over de intrekking van de in lid 1 bedoelde opschorting. Hij besluit met eenparigheid van stemmen.

ARTIKEL 69

1. De Raad stelt, op voorstel van de Commissie, de voorwaarden vast waaronder het recht van de Unie geldt ten aanzien van de grens tussen de in artikel 68 bedoelde gebieden en de gebieden waarover de regering van de Republiek Cyprus feitelijk het gezag uitoefent. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen.
2. De grens tussen de oostelijke zone onder de soevereiniteit van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en de in artikel 68 bedoelde zones wordt, voor de toepassing van deel IV van de bijlage bij protocol nr. 3 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 betreffende de zones van Cyprus die onder de soevereiniteit van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland vallen, beschouwd als een deel van de buitengrenzen van de zones die onder de soevereiniteit van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland vallen, zulks voor de duur van de opschorting van de toepassing van het acquis communautaire en van het acquis van de Unie uit hoofde van artikel 68.

ARTIKEL 70

1. Deze titel vormt in geen enkel opzicht een beletsel voor maatregelen die worden getroffen ter bevordering van de economische ontwikkeling van de in artikel 68 bedoelde zones.
2. Die maatregelen laten onverlet, de toepassing van het acquis communautaire en van het acquis van de Unie in alle andere gebiedsdelen van de Republiek Cyprus, volgens de voorwaarden van het onderhavige protocol.

ARTIKEL 71

Indien een regeling voor de Cypriotische kwestie tot stand komt, besluit de Raad, op voorstel van de Commissie, over de aanpassingen die met betrekking tot de Turks-Cypriotische gemeenschap worden aangebracht in de voorwaarden betreffende de toetreding van Cyprus tot de Unie. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen.

ARTIKEL 72

Deze titel is van toepassing in het licht van de verklaring betreffende Cyprus, waarin, met behoud van de juridische strekking, de voorwaarden zijn overgenomen van de preambule van protocol nr. 10 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003.

DERDE DEEL

BEPALINGEN BETREFFENDE DE BIJLAGEN BIJ DE AKTE VAN TOETREDING VAN 16 APRIL 2003

ARTIKEL 73

De bijlagen I en III tot en met XVII bij de Akte van toetreding van 16 april 2003, de aanhangsels daarvan, alsook de bijlagen bij de protocollen 2, 3 en 8 bij de Akte van toetreding van 16 april 2003 ¹ maken een integrerend deel uit van dit protocol.

ARTIKEL 74

1. De verwijzingen in de in artikel 73 van dit protocol bedoelde bijlagen naar het "Toetredingsverdrag" gelden als verwijzingen naar het verdrag bedoeld in artikel IV-437, lid 2, onder e), van de Grondwet, de verwijzingen naar de datum of het ogenblik van ondertekening van dat verdrag gelden als verwijzingen naar 16 april 2003 en de verwijzingen naar de datum van toetreding gelden als verwijzingen naar 1 mei 2004.
2. Onverminderd de tweede alinea gelden de verwijzingen in de in artikel 73 van dit protocol bedoelde bijlagen naar "deze akte" als verwijzingen naar de "Akte van toetreding van 16 april 2003".

---

¹ PB L 236 van 23.9.2003, blz. 33.

De verwijzingen in de in artikel 73 van dit protocol bedoelde bijlagen naar de bepalingen van de Akte van toetreding van 16 april 2003 gelden als verwijzingen naar dit protocol, overeenkomstig de onderstaande concordantietabel.

Toetredingsverdrag van 16 april 2003	Protocol
Artikel 21	Artikel 12
Artikel 22	Artikel 13
Artikel 24	Artikel 15
Artikel 32	Artikel 21
Artikel 37	Artikel 26
Artikel 52	Artikel 32

3. De navolgende uitdrukkingen zijn in de in artikel 73 bedoelde bijlagen te verstaan in de betekenis die daaraan in de onderstaande concordantietabel is gegeven, behalve wanneer deze formuleringen uitsluitend verwijzen naar juridische situaties die aan de inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa voorafgaan.

Uitdrukkingen in de in artikel 73 bedoelde bijlagen	Betekenis
Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap	Grondwet
Verdrag betreffende de Europese Unie	Grondwet
Verdragen waarop de Europese Unie is gegrond	Grondwet
(Europese) Gemeenschap	Unie
uitgebreide Gemeenschap	Unie
communautair	van de Unie
EU	Unie
uitgebreide Unie of uitgebreide EU	Unie

In afwijking van de eerste alinea wordt de betekenis van de uitdrukking "communautair" niet gewijzigd wanneer deze wordt gebruikt in combinatie met de termen "preferenties" en "visserij".

4. De verwijzingen in de in artikel 73 van dit protocol bedoelde bijlagen naar delen of bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap gelden als verwijzingen naar delen of bepalingen van de Grondwet, overeenkomstig de onderstaande concordantietabel

EG-Verdrag	Grondwet
(Derde deel) Titel I	Deel III, titel III, hoofdstuk I, afdeling 3
Derde deel, titel I, hoofdstuk 1	Deel III, titel III, hoofdstuk I, afdeling 3 Onderafdeling 1
Derde deel, Titel II	Deel III, titel III, hoofdstuk III, afdeling 4
(Derde deel) Titel III	Deel III, titel III, hoofdstuk I, afdelingen 2 en 4
(Derde deel) Titel VI, Hoofdstuk 1	Deel III, titel III, hoofdstuk I, afdeling 5
Artikel 31	Artikel III-155
Artikel 39	Artikel III-133
Artikel 49	Artikel III-144
Artikel 58	Artikel III-158
Artikel 87	Artikel III-167
Artikel 88	Artikel III-168
Artikel 226	Artikel III-360
Bijlage I	Bijlage I

5. Wanneer in de in artikel 73 van dit protocol bedoelde bijlagen is bepaald dat de Raad of de Commissie rechtshandelingen vaststellen, nemen deze handelingen de vorm aan van Europese verordeningen of Europese besluiten.

10. PROTOCOL
BETREFFENDE DE PROCEDURE BIJ
BUITENSPORIGE TEKORTEN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS nadere bepalingen vast te stellen voor de procedure bij de in artikel III-184 van de Grondwet bedoelde buitensporige tekorten,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

De in artikel III-184, lid 2, van de Grondwet bedoelde referentiewaarden zijn:

- a) 3 % voor de ratio tussen het voorziene of feitelijke overheidstekort en het bruto binnenlands product tegen marktprijzen;
- b) 60 % voor de ratio tussen de overheidsschuld en het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

ARTIKEL 2

Voor de toepassing van artikel III-184 van de Grondwet en van dit protocol wordt verstaan onder:

- a) overheid: de algemene overheid, dat wil zeggen de centrale overheid, de regionale of lokale overheid en de fondsen voor sociale zekerheid onder uitsluiting van commerciële transacties, als omschreven in het Europees Stelsel van economische rekeningen;

- b) tekort: netto financieringstekort als omschreven in het Europees Stelsel van economische rekeningen;
- c) investeringen: bruto-investeringen in vaste activa als omschreven in het Europees Stelsel van economische rekeningen;
- d) schuld: totale aan het eind van het jaar uitstaande brutoschuld tegen nominale waarde, geconsolideerd tussen en binnen de sectoren van de algemene overheid als omschreven onder a).

ARTIKEL 3

Teneinde een doeltreffende werking van de procedure bij buitensporige tekorten te verzekeren, zijn de regeringen van de lidstaten in het kader van deze procedure aansprakelijk voor de tekorten van de algemene overheid als omschreven in artikel 2, onder a). De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale procedures op begrotingsgebied hen in staat stellen hun uit de Grondwet voortvloeiende verplichtingen op dit gebied na te komen. De lidstaten stellen de Commissie onverwijld en regelmatig in kennis van hun voorziene en feitelijke tekorten en van de omvang van hun schuld.

ARTIKEL 4

De voor de toepassing van dit protocol benodigde statistische gegevens worden door de Commissie verstrekt.

11. PROTOCOL
BETREFFENDE DE CONVERGENTIECRITERIA

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS nadere regels vast te stellen voor de convergentiecriteria die de Unie moet hanteren wanneer zij overeenkomstig artikel III-198 van de Grondwet besluit de derogaties in te trekken van de lidstaten die vallen onder een derogatie,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

Het in artikel III-198, lid 1, onder a), van de Grondwet bedoelde criterium inzake prijsstabiliteit betekent dat de betrokken lidstaat een houdbare prijsontwikkeling heeft en een gemiddeld inflatiepercentage dat, gemeten over een periode van één jaar vóór het onderzoek, niet meer dan 1,5 procentpunt hoger ligt dan dat van ten hoogste de drie lidstaten die op het gebied van prijsstabiliteit het best presteren. De inflatie wordt gemeten aan de hand van het indexcijfer van de consumptieprijzen op een vergelijkbare basis, rekening houdend met verschillen in de nationale definities.

ARTIKEL 2

Het in artikel III-198, lid 1, onder b), van de Grondwet bedoelde criterium inzake de begrotingssituatie van de overheid, houdt in dat ten aanzien van de betrokken lidstaat op het tijdstip van het onderzoek geen Europees besluit van de Raad krachtens artikel III-184, lid 6, van de Grondwet is genomen, waarin wordt vastgesteld dat er in de betrokken lidstaat een buitensporig tekort bestaat.

ARTIKEL 3

Het in artikel III-198, lid 1, onder c), van de Grondwet bedoelde criterium inzake deelneming aan et wisselkoersmechanisme van het Europees Monetair Stelsel betekent dat de betrokken lidstaat ten minste gedurende de laatste twee jaren vóór het onderzoek zonder grote spanningen de normale fluctuatiemarges van het wisselkoersmechanisme van het Europees Monetair Stelsel heeft kunnen aanhouden. Met name mag de betrokken lidstaat tijdens die periode de bilaterale spilkoers van zijn valuta tegenover de euro niet op eigen initiatief hebben gedevalueerd.

ARTIKEL 4

Het in artikel III-198, lid 1, onder d), van de Grondwet genoemde criterium inzake de convergentie van het niveau van de rentevoet betekent dat de betrokken lidstaat, gemeten over een periode van één jaar vóór het onderzoek, een gemiddelde nominale langetermijnrente heeft gehad die niet meer dan 2 procentpunten hoger ligt dan die van ten hoogste de drie lidstaten die op het gebied van prijsstabiliteit het best presteren. De rentevoet wordt gemeten op basis van langlopende staatsobligaties of vergelijkbare waardepapieren, rekening houdend met verschillen in de nationale definities.

ARTIKEL 5

De voor de toepassing van dit protocol benodigde statistische gegevens worden door de Commissie verstrekt.

ARTIKEL 6

De Raad stelt op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, de Europese Centrale Bank, en het Economisch en Financieel Comité bedoeld in artikel III-192 van de Grondwet, met eenparigheid van stemmen de passende bepalingen vast betreffende de nadere regels voor de in artikel III-198 van de Grondwet bedoelde convergentiecriteria, die dan in de plaats van dit protocol komen.

12. PROTOCOL
BETREFFENDE DE EUROGROEP

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

VERLANGEND de voorwaarden voor een sterkere economische groei in de Europese Unie te bevorderen en daartoe een steeds nauwere coördinatie van het economisch beleid in de eurozone te ontwikkelen,

ZICH ERVAN BEWUST dat er bijzondere bepalingen voor een versterkte dialoog tussen de staten die de euro als munt hebben, moeten worden vastgesteld, in afwachting dat de euro de munt van alle lidstaten van de Unie wordt,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

De ministers van de lidstaten die de euro als munt hebben vergaderen in informeel verband. De vergaderingen worden, voorzover nodig, gehouden om van gedachten te wisselen over aangelegenheden die verband houden met de specifieke bevoegdheden van de ministers inzake de ene munt. De Commissie neemt deel, en de Europese Centrale Bank wordt uitgenodigd deel te nemen, aan deze vergaderingen, die worden voorbereid door de vertegenwoordigers van de ministers van Financiën van de lidstaten die de euro als munt hebben en de Europese Commissie.

ARTIKEL 2

De ministers van de lidstaten die de euro als munt hebben, kiezen met een meerderheid van die lidstaten een voorzitter voor de duur van tweeënehalf jaar.

13. PROTOCOL
BETREFFENDE ENKELE BEPALINGEN MET BETREKKING
TOT HET VERENIGD KONINKRIJK VAN GROOT-BRITANNIË EN NOORD-IERLAND
TEN AANZIEN VAN DE ECONOMISCHE EN MONETAIRE UNIE

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

ERKENNENDE dat het Verenigd Koninkrijk niet verplicht of gehouden is de euro in te voeren zonder een daartoe strekkend afzonderlijk besluit van zijn regering en parlement;

GEZIEN het feit dat de regering van het Verenigd Koninkrijk op 16 oktober 1996 en op 30 oktober 1997 de Raad ervan in kennis heeft gesteld dat het niet wenst deel te nemen aan de derde fase van de economische en monetaire unie, zulks overeenkomstig punt 1 van het aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap gehechte protocol betreffende enkele bepalingen met betrekking tot het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland;

KENNIS NEMEND van de praktijk van de regering van het Verenigd Koninkrijk om voor de financiering van haar leningsbehoeften gebruik te maken van de verkoop van schuldbewijzen aan de particuliere sector,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

Tenzij het Verenigd Koninkrijk de Raad ervan in kennis stelt dat het voornemens is de euro in te voeren, is het daartoe niet verplicht.

ARTIKEL 2

De artikelen 3 tot en met 8 en artikel 10 zijn van toepassing op het Verenigd Koninkrijk, gezien de kennisgeving van de regering van het Verenigd Koninkrijk aan de Raad van 16 oktober 1996 en 30 oktober 1997.

ARTIKEL 3

Het Verenigd Koninkrijk behoudt zijn bevoegdheden op het gebied van het monetaire beleid overeenkomstig de nationale wetgeving.

ARTIKEL 4

Artikel I-30, lid 2, uitgezonderd de eerste en de laatste zin, artikel I-30, lid 5, artikel III-177, tweede alinea, artikel III-184, leden 1, 9 en 10, artikel III-185, leden 1 tot en met 5, artikel III-186, de artikelen III-188, III-189, III-190 en artikel III-191, artikel III-196, artikel III-198, lid 3, de artikelen III-326 en III-382 van de Grondwet zijn niet van toepassing op het Verenigd Koninkrijk. Dat geldt ook voor artikel III-179, lid 2, van de Grondwet wat betreft de aanneming van de onderdelen van de globale richtsnoeren voor het economisch beleid die in algemene zin betrekking hebben op de eurozone.

Verwijzingen in de in de eerste alinea genoemde bepalingen naar de Unie of de lidstaten betreffen niet het Verenigd Koninkrijk en verwijzingen naar de nationale centrale banken betreffen niet de Bank of England.

ARTIKEL 5

Het Verenigd Koninkrijk streeft ernaar een buitensporig overheidstekort te voorkomen.

Artikel III-192, lid 4, en artikel III-200 van de Grondwet zijn van toepassing op het Verenigd Koninkrijk alsof het Verenigd Koninkrijk onder derogatie viel. De artikelen III-201 en III-202 van de Grondwet blijven van toepassing op het Verenigd Koninkrijk.

ARTIKEL 6

Het stemrecht van het Verenigd Koninkrijk wordt geschorst wanneer de Raad maatregelen als bedoeld in de in artikel 4 genoemde artikelen vaststelt en in de in artikel III-197, lid 4, eerste alinea, van de Grondwet bedoelde gevallen. Daartoe is artikel III-197, lid 4, tweede en derde alinea, van de Grondwet van toepassing.

Het Verenigd Koninkrijk heeft ook geen recht om deel te nemen aan de benoeming van de president, de vice-president en de overige leden van de directie van de Europese Centrale Bank overeenkomstig artikel III-382, lid 2, tweede, derde en vierde alinea, van de Grondwet.

ARTIKEL 7

De artikelen 3, 4, 6 en 7, artikel 9, lid 2, artikel 10, leden 1, 2 en 3, artikel 11, lid 2, artikel 12, lid 1, de artikelen 14, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34 en 50 van het protocol tot vaststelling van het statuut van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank ("het statuut") zijn niet van toepassing op het Verenigd Koninkrijk.

Verwijzingen in die artikelen naar de Unie of de lidstaten betreffen niet het Verenigd Koninkrijk en verwijzingen naar de nationale centrale banken of aandeelhouders betreffen niet de Bank of England.

De verwijzingen in artikel 10, lid 3, en artikel 30, lid 2, van het statuut naar het geplaatste kapitaal van de Europese Centrale Bank omvatten niet het kapitaal waarop door de Bank of England is ingeschreven.

ARTIKEL 8

Artikel III-199 van de Grondwet en de artikelen 43 tot en met 47 van het statuut zijn van toepassing, ongeacht of een lidstaat onder een derogatie valt, behoudens de volgende wijzigingen:

- a) verwijzingen in artikel 43 van het statuut naar de taken van de Europese Centrale Bank en het Europees Monetair Instituut omvatten mede de taken die na de invoering van de euro nog vervuld moeten worden vanwege het besluit van het Verenigd Koninkrijk om de euro niet in te voeren.
- b) naast de in artikel 46 van het statuut bedoelde taken geeft de Europese Centrale Bank ook advies met betrekking tot en draagt zij bij tot de voorbereiding van iedere Europese verordening of ieder Europees besluit van de Raad betreffende het Verenigd Koninkrijk overeenkomstig de bepalingen van artikel 9, onder a) en c), van dit protocol.
- c) de Bank of England stort haar aandeel in het kapitaal van de Europese Centrale Bank als bijdrage in de bedrijfskosten van de ECB op dezelfde basis als de nationale centrale banken van lidstaten die onder een derogatie vallen.

ARTIKEL 9

Het Verenigd Koninkrijk kan te allen tijde de Raad ervan in kennis stellen dat het voornemens is de euro in te voeren. In dat geval:

- a) heeft het Verenigd Koninkrijk het recht de euro in te voeren, mits het voldoet aan de nodige voorwaarden. De Raad besluit op verzoek van het Verenigd Koninkrijk en overeenkomstig de voorwaarden en volgens de procedure van artikel III-198, leden 1 en 2, van de Grondwet, of het Verenigd Koninkrijk aan de nodige voorwaarden voldoet;
- b) stort de Bank of England haar aandeel in het kapitaal, draagt zij aan de Europese Centrale Bank externe reserves over en draagt zij bij aan de reserves van de ECB op dezelfde grondslag als de nationale centrale bank van een lidstaat waarvan de derogatie is ingetrokken;
- c) neemt de Raad, onder de voorwaarden en volgens de procedure van artikel III-198, lid 3, van de Grondwet, alle andere nodige besluiten om het Verenigd Koninkrijk in staat te stellen de euro in te voeren.

Indien het Verenigd Koninkrijk overeenkomstig onderhavig artikel de euro invoert, treden de artikelen 3 tot en met 8 buiten werking.

ARTIKEL 10

In afwijking van artikel III-181 van de Grondwet en artikel 21, lid 1, van het statuut kan de regering van het Verenigd Koninkrijk haar „Ways and Means”-faciliteit bij de Bank of England handhaven indien en zolang het Verenigd Koninkrijk de euro niet invoert.

14. PROTOCOL
BETREFFENDE ENKELE BEPALINGEN INZAKE DENEMARKEN
TEN AANZIEN VAN DE ECONOMISCHE EN MONETAIRE UNIE

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

REKENING HOUDENDE met het feit dat de Deense grondwet bepalingen bevat die kunnen impliceren dat voordat Denemarken van zijn derogatie afziet een referendum wordt gehouden;

GEZIEN het feit dat de Deense regering op 3 november 1993 de Raad ervan in kennis heeft gesteld dat het niet wenst deel te nemen aan de derde fase van de economische en monetaire unie, zulks overeenkomstig punt 1 van het aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap gehechte protocol betreffende enkele bepalingen inzake Denemarken,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die als bijlage aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

Voor Denemarken geldt een derogatie, gezien de kennisgeving van de Deense regering aan de Raad van 3 november 1993. Deze derogatie heeft ten gevolge dat alle artikelen en bepalingen van de Grondwet en het statuut van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank die betrekking hebben op een derogatie, op Denemarken van toepassing zijn.

ARTIKEL 2

Wat de intrekking van de derogatie betreft, wordt de in artikel III-198 van de Grondwet bedoelde procedure alleen ingeleid op verzoek van Denemarken.

ARTIKEL 3

In geval van intrekking van de derogatie, is dit protocol niet langer van toepassing.

15. PROTOCOL
BETREFFENDE BEPAALDE TAKEN
VAN DE NATIONALE BANK VAN DENEMARKEN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS bepaalde bijzondere problemen betreffende Denemarken te regelen,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ENIG ARTIKEL

Artikel 14 van het protocol tot vaststelling van het statuut van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank doet geen afbreuk aan het recht van de nationale bank van Denemarken om haar huidige taken betreffende de delen van het Koninkrijk Denemarken die niet tot de Unie behoren, uit te voeren.

16. PROTOCOL
BETREFFENDE DE REGELING VOOR DE FRANK VAN DE FINANCIËLE GEMEENSCHAP
VAN DE STILLE OCEAAN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS rekening te houden met een bijzondere aangelegenheid betreffende Frankrijk,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ENIG ARTIKEL

Frankrijk mag het privilege van geldemissie in Nieuw-Caledonië, Frans-Polynesië en Wallis en Futuna behouden onder de in zijn nationale wetgeving vastgestelde voorwaarden, en is als enige gerechtigd om de pariteit van de frank van de Financiële Gemeenschap van de Stille Oceaan vast te stellen.

17. PROTOCOL
BETREFFENDE HET IN HET KADER VAN DE EUROPESE UNIE
GEÏNTEGREERDE SCHENGENACQUIS

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

ERAAN HERINNEREND dat de bepalingen van het Schengenacquis, bestaande uit de door sommige lidstaten van de Europese Unie op 14 juni 1985 en 19 juni 1990 te Schengen ondertekende overeenkomsten inzake de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, alsmede uit de daarmee samenhangende overeenkomsten en de op grond daarvan vastgestelde voorschriften, is opgenomen in het kader van de Europese Unie, door middel van een aan het verdrag betreffende de Europese Unie en het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap gehecht protocol;

GELEID DOOR DE WENS het Schengenacquis, zoals dat sedert de inwerkingtreding van voornoemd protocol is ontwikkeld, in het kader van de Grondwet te behouden en te ontwikkelen teneinde bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstelling aan de burgers van de Unie een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht zonder binnengrenzen te bieden;

REKENING HOUDEND MET de bijzondere positie van Denemarken;

IN AANMERKING NEMEND dat Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland niet aan alle bepalingen van het Schengenacquis deelnemen; dat deze lidstaten evenwel de mogelijkheid moet worden geboden andere bepalingen van dit acquis geheel of gedeeltelijk te aanvaarden;

ERKENNEND dat het bijgevolg noodzakelijk is gebruik te maken van de bepalingen van de Grondwet die betrekking hebben op nauwere samenwerking tussen sommige lidstaten;

IN AANMERKING NEMEND dat het noodzakelijk is bevoorrechte betrekkingen in stand te houden met de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen, die beide gebonden zijn door de bepalingen van de Noordse paspoortunie, tezamen met de Noordse staten die lid zijn van de Europese Unie,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

Het Koninkrijk België, de Tsjechische Republiek, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Estland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, het Groothertogdom Luxemburg, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden worden gemachtigd onderling een nauwere samenwerking aan te gaan op de gebieden die vallen onder de door de Raad aangegeven bepalingen die samen het Schengen-acquis vormen. Deze samenwerking vindt plaats binnen het institutionele en juridische kader van de Unie en met inachtneming van de toepasselijke bepalingen van de Grondwet.

ARTIKEL 2

Het Schengen-acquis is met onmiddellijke ingang van toepassing op de in artikel 1 genoemde lidstaten, onverminderd artikel 3 van het protocol betreffende het verdrag en de akte inzake de toetreding van de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek. De Raad treedt in de plaats van het bij de overeenkomsten van Schengen ingestelde Uitvoerend Comité.

ARTIKEL 3

De deelneming van Denemarken aan de vaststelling van maatregelen die een verdere ontwikkeling van het Schengenacquis inhouden en de uitvoering en toepassing van deze maatregelen in Denemarken vallen onder de toepasselijke bepalingen van het protocol betreffende de positie van Denemarken.

ARTIKEL 4

Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland kunnen te allen tijde verzoeken om aan alle of aan enkele van de bepalingen van het Schengenacquis deel te mogen nemen.

De Raad stelt een Europees besluit over dit verzoek vast. Hij besluit met eenparigheid van stemmen van de in artikel 1 genoemde leden en van het lid dat de regering van de betrokken staat vertegenwoordigt.

ARTIKEL 5

Voorstellen en initiatieven om voort te bouwen op het Schengen-acquis vallen onder de toepasselijke bepalingen van de Grondwet.

Wanneer Ierland of het Verenigd Koninkrijk of beide de voorzitter van de Raad niet binnen een redelijke termijn schriftelijk hebben meegedeeld dat zij wensen deel te nemen, wordt de in artikel III-419, lid 1, van de Grondwet bedoelde machtiging in dit verband geacht te zijn verleend aan de in artikel 1 genoemde lidstaten, en aan Ierland of het Verenigd Koninkrijk indien een van beide aan de samenwerking op de gebieden in kwestie wenst deel te nemen.

ARTIKEL 6

De Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen worden betrokken bij de uitvoering van het Schengen-acquis en de verdere ontwikkeling ervan. Te dien einde worden passende procedures overeengekomen in een overeenkomst die de Raad, met eenparigheid van stemmen van zijn in artikel 1 genoemde leden, met die staten sluit. In die overeenkomst worden bepalingen opgenomen inzake de bijdrage van IJsland en Noorwegen in de kosten die aan de uitvoering van dit protocol zijn verbonden.

De Raad sluit, met eenparigheid van stemmen, met IJsland en Noorwegen een afzonderlijke overeenkomst voor de vaststelling van de wederzijdse rechten en verplichtingen van Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland enerzijds en IJsland en Noorwegen anderzijds, op de gebieden van het Schengen-acquis die op deze staten van toepassing zijn.

ARTIKEL 7

Voor de onderhandelingen met het oog op de toetreding van nieuwe lidstaten tot de Unie worden het Schengen-acquis en de verdere maatregelen die de Instellingen binnen de werkingssfeer van dat acquis vaststellen, beschouwd als een acquis dat door alle staten die kandidaat zijn voor toetreding volledig moet worden aanvaard.

18. PROTOCOL
BETREFFENDE DE TOEPASSING VAN BEPAALDE ASPECTEN
VAN ARTIKEL III-130 VAN DE GRONDWET
OP HET VERENIGD KONINKRIJK EN IERLAND

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS bepaalde vraagstukken met betrekking tot het Verenigd Koninkrijk en Ierland te regelen;

GELET OP het feit dat tussen het Verenigd Koninkrijk en Ierland al sedert vele jaren bijzondere reisregelingen bestaan;

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

Niettegenstaande de artikelen III-130 en III-265 van de Grondwet, de andere bepalingen van de Grondwet, de uit hoofde daarvan vastgestelde maatregelen en de internationale overeenkomsten die door de Unie of door de Unie en haar lidstaten met één of meer derde landen zijn gesloten, heeft het Verenigd Koninkrijk het recht aan zijn grenzen met andere lidstaten ten aanzien van personen die het Verenigd Koninkrijk wensen binnen te komen de controles te verrichten die het nodig acht om:

- a) het recht op binnenkomst in het Verenigd Koninkrijk te verifiëren van burgers van lidstaten en hun gezinsleden die bij het recht van de Unie verleende rechten uitoefenen, alsmede van burgers van andere staten aan wie dergelijke rechten zijn toegekend bij een overeenkomst waardoor het Verenigd Koninkrijk gebonden is, en
- b) te bepalen of aan andere personen al dan niet toelating wordt verleend om het Verenigd Koninkrijk binnen te komen.

Niets in de artikelen III-130 en III-265 van de Grondwet, in een andere bepaling van de Grondwet of in een uit hoofde daarvan vastgestelde maatregel doet afbreuk aan het recht van het Verenigd Koninkrijk om dergelijke controles in te voeren of uit te oefenen. Onder het Verenigd Koninkrijk worden in dit artikel ook de grondgebieden verstaan waarvan de externe betrekkingen onder de verantwoordelijkheid van het Verenigd Koninkrijk vallen.

ARTIKEL 2

Het Verenigd Koninkrijk en Ierland kunnen onderling regelingen blijven treffen betreffende het personenverkeer tussen hun grondgebieden ("het gemeenschappelijk reisgebied" of "the Common Travel Area"), met volledige inachtneming van de rechten van de in artikel 1, eerste alinea, onder a), bedoelde personen. Zolang zij dergelijke regelingen handhaven, zijn de bepalingen van artikel 1 derhalve van toepassing op Ierland op dezelfde wijze en onder dezelfde voorwaarden als op het Verenigd Koninkrijk. Niets in de artikelen III-130 en III-265 van de Grondwet of in een andere bepaling van deze Grondwet of in een uit hoofde daarvan vastgestelde maatregel doet afbreuk aan deze regelingen.

ARTIKEL 3

De andere lidstaten hebben het recht aan hun grenzen of op enig punt van binnenkomst op hun grondgebied voor de in artikel 1 genoemde doeleinden dergelijke controles te verrichten op personen die hun grondgebied wensen binnen te komen vanuit het Verenigd Koninkrijk, of enig ander grondgebied waarvan de externe betrekkingen onder de verantwoordelijkheid van het Verenigd Koninkrijk vallen, dan wel vanuit Ierland, zolang de bepalingen van artikel 1 op Ierland van toepassing zijn.

Niets in de artikelen III-130 en III-265 van de Grondwet of in een andere bepaling van deze Grondwet of in een uit hoofde daarvan vastgestelde maatregel doet afbreuk aan het recht van de overige lidstaten om dergelijke controles in te voeren of te verrichten.

ARTIKEL 4

Dit protocol is tevens van toepassing op akten die uit hoofde van artikel IV-438 van de Grondwet van kracht blijven.

19. PROTOCOL

BETREFFENDE DE POSITIE VAN HET VERENIGD KONINKRIJK EN IERLAND
TEN AANZIEN VAN HET BELEID INZAKE GRENSCONTROLE,
ASIEL EN IMMIGRATIE, EVENALS TEN AANZIEN VAN JUSTITIËLE SAMENWERKING
IN BURGERLIJKE ZAKEN EN POLITIËLE SAMENWERKING

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS bepaalde vraagstukken met betrekking tot het Verenigd Koninkrijk en Ierland te regelen;

GELET OP het protocol betreffende de toepassing van bepaalde aspecten van artikel III-130 van de Grondwet op het Verenigd Koninkrijk en Ierland;

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

Onder voorbehoud van artikel 3 nemen het Verenigd Koninkrijk en Ierland niet deel aan de vaststelling door de Raad van maatregelen voorgesteld in het kader van deel III, titel III, hoofdstuk IV, afdelingen 2 en 3 van de Grondwet, van artikel III-260 van de Grondwet, voor zover dit artikel betrekking heeft op de door deze afdelingen bestreken onderwerpen, van artikel III-263, en van artikel III-275, lid 2, onder a), van de Grondwet. Voor handelingen van de Raad die met eenparigheid van stemmen moeten worden vastgesteld, is eenparigheid van de leden van de Raad vereist, met uitzondering van de vertegenwoordigers van de regeringen van het Verenigd Koninkrijk en van Ierland.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 55% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

Een blokkerende minderheid moet ten minste uit het minimumaantal van de leden van de Raad bestaan die meer dan 35% van de bevolking van de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen, plus één lid; in het andere geval wordt de gekwalificeerde meerderheid van stemmen geacht te zijn verkregen.

In afwijking van de tweede en de derde alinea wordt, wanneer de Raad niet besluit op voorstel van de Commissie of van de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie, onder de vereiste gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 72% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

ARTIKEL 2

Ingevolge artikel 1 en onder voorbehoud van de artikelen 3, 4 en 6 zijn de bepalingen van deel III, titel III, hoofdstuk IV, afdelingen 2 en 3 van de Grondwet, van artikel III-260 van de Grondwet, voor zover dit artikel betrekking heeft op de door deze afdelingen bestreken onderwerpen, van artikel III-263, en van artikel III-275, lid 2, onder a), van de Grondwet, de overeenkomstig die afdelingen of artikelen vastgestelde maatregelen, de bepalingen in door de Unie overeenkomstig die afdelingen of artikelen gesloten internationale overeenkomsten en de beslissingen van het Hof van Justitie van de Unie ter uitlegging van die bepalingen of maatregelen niet verbindend voor, noch van toepassing op het Verenigd Koninkrijk en Ierland. Bedoelde bepalingen, maatregelen en beslissingen laten de bevoegdheden, rechten en verplichtingen van deze staten onverlet. Bedoelde bepalingen, maatregelen en beslissingen laten het *acquis communautaire* en het *acquis* van de Unie geheel onverlet en maken geen deel uit van recht van de Unie, zoals die op het Verenigd Koninkrijk en Ierland van toepassing zijn.

ARTIKEL 3

1. Binnen een termijn van drie maanden na de indiening van een voorstel bij de Raad overeenkomstig deel III, titel III, hoofdstuk IV, afdelingen 2 of 3 van de Grondwet of van een voorstel of initiatief overeenkomstig artikel III-263 of artikel III-275, lid 2, onder a), van de Grondwet, kunnen het Verenigd Koninkrijk en Ierland de Raad er schriftelijk van in kennis stellen dat zij wensen deel te nemen aan de vaststelling en toepassing van de voorgestelde maatregel, waarna deze staten daartoe gerechtigd zijn. Voor handelingen van de Raad die met eenparigheid van stemmen moeten worden vastgesteld, is eenparigheid van de leden van de Raad vereist, met uitzondering van de leden die geen kennisgeving hebben gedaan. Een op grond van dit lid vastgestelde maatregel is verbindend voor alle lidstaten die aan de aanneming ervan hebben deelgenomen. In de uit hoofde van artikel III-260 van de Grondwet vastgestelde Europese verordeningen of Europese besluiten worden de voorwaarden bepaald voor de deelneming van het Verenigd Koninkrijk en Ierland aan de evaluaties betreffende de gebieden die worden bestreken door deel III, titel III, hoofdstuk IV, afdelingen 2 en 3 van de Grondwet.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 55% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

Een blokkerende minderheid moet ten minste uit het minimumaantal van de leden van de Raad bestaan die meer dan 35% van de bevolking van de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen, plus één lid; in het andere geval wordt de gekwalificeerde meerderheid van stemmen geacht te zijn verkregen.

In afwijking van de tweede en de derde alinea wordt, wanneer de Raad niet besluit op voorstel van de Commissie of van de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie, onder de vereiste gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 72% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

2. Indien een maatregel als bedoeld in lid 1 na een redelijke termijn niet met deelneming van het Verenigd Koninkrijk of Ierland kan worden vastgesteld, kan de Raad de in lid 1 bedoelde maatregel overeenkomstig artikel 1 vaststellen zonder deelneming van het Verenigd Koninkrijk of Ierland. In dat geval is artikel 2 van toepassing.

ARTIKEL 4

Na de vaststelling van een maatregel overeenkomstig deel III, titel III, hoofdstuk IV, afdelingen 2 en 3 van de Grondwet, artikel III-263 of artikel III-275, lid 2, onder a), van de Grondwet, kunnen het Verenigd Koninkrijk en Ierland de Raad en de Commissie te allen tijde in kennis stellen van hun voornemen die maatregel te aanvaarden. In dat geval is de procedure van artikel III-420, lid 1, van de Grondwet mutatis mutandis van toepassing.

ARTIKEL 5

Voor een lidstaat die niet gebonden is door een krachtens deel III, titel III, hoofdstuk IV, afdelingen 2 en 3 van de Grondwet of artikel III-263 of artikel III-275, lid 2, onder a), van de Grondwet, vastgestelde maatregel, mag deze maatregel geen andere financiële gevolgen hebben dan de ermee gepaard gaande administratieve kosten voor de Instellingen, tenzij de Raad met eenparigheid van stemmen van al zijn leden anders besluit, na raadpleging van het Europees Parlement.

ARTIKEL 6

Indien het Verenigd Koninkrijk of Ierland in gevallen als bedoeld in dit protocol gebonden is door een maatregel vastgesteld op grond van deel III, titel III, hoofdstuk IV, afdelingen 2 en 3 van de Grondwet of artikel III-260 van de Grondwet, voor zover dit artikel betrekking heeft op de door deze afdelingen bestreken onderwerpen, of artikel III-263 of artikel III-275, lid 2, onder a), van de Grondwet, zijn de desbetreffende bepalingen van de Grondwet op die staat van toepassing wat betreft die maatregel.

ARTIKEL 7

De artikelen 3 en 4 laten het protocol betreffende het in het kader van de Europese Unie geïntegreerde Schengen-acquis onverlet.

ARTIKEL 8

Ierland kan de Raad er schriftelijk van in kennis stellen dat het niet langer onder de bepalingen van dit protocol wenst te vallen. In dat geval zijn deze bepalingen niet meer van toepassing op Ierland.

20. PROTOCOL
BETREFFENDE DE POSITIE VAN DENEMARKEN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN

HERINNEREND aan het Besluit van de staatshoofden en regeringsleiders, in het kader van de Europese Raad in Edinburgh bijeen op 12 december 1992, met betrekking tot bepaalde problemen die Denemarken met betrekking tot het Verdrag betreffende de Europese Unie aan de orde heeft gesteld;

KENNIS GENOMEN HEBBEND van de positie van Denemarken met betrekking tot het burgerschap, de economische en monetaire unie, het defensiebeleid en justitie en binnenlandse zaken zoals neergelegd in het besluit van Edinburgh;

ZICH BEWUST van het feit dat de handhaving, in het kader van de Grondwet, van de wettelijke regeling die voortvloeit uit het besluit van Edinburgh de deelneming van Denemarken op belangrijke gebieden van samenwerking van de Unie aanzienlijk zal beperken, en dat het in het belang van de Unie is de integriteit van het acquis op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht te waarborgen;

WENSEND om die reden een wettelijk kader vast te stellen dat Denemarken de mogelijkheid geeft deel te nemen aan de vaststelling van maatregelen die voorgesteld worden uit hoofde van deel III, titel III, hoofdstuk IV van de Grondwet, en met waardering voor het voornemen van Denemarken om van die mogelijkheid gebruik te maken wanneer dat volgens zijn grondwettelijke bepalingen mogelijk is;

ER NOTA VAN NEMEND dat Denemarken de overige lidstaten niet zal beletten hun samenwerking verder te versterken met betrekking tot maatregelen die voor Denemarken niet verbindend zijn;

INDACHTIG het protocol tot opneming van het Schengenacquis in het kader van de Europese Unie,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

DEEL I

ARTIKEL 1

Denemarken neemt niet deel aan de vaststelling door de Raad van overeenkomstig deel III, titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet voorgestelde handelingen. Voor handelingen van de Raad die met eenparigheid van stemmen moeten worden vastgesteld, is eenparigheid van de leden van de Raad vereist, met uitzondering van de vertegenwoordiger van de Deense regering.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 55% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

Een blokkerende minderheid moet ten minste uit het minimumaantal van de leden van de Raad bestaan die meer dan 35% van de bevolking van de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen, plus één lid; in het andere geval wordt de gekwalificeerde meerderheid van stemmen geacht te zijn verkregen.

In afwijking van de tweede en de derde alinea wordt, wanneer de Raad niet besluit op voorstel van de Commissie of van de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie, onder de vereiste gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 72% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

ARTIKEL 2

Deel III, titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet, de overeenkomstig dat hoofdstuk vastgestelde maatregelen, de door de Unie overeenkomstig dat hoofdstuk gesloten internationale overeenkomsten en de beslissingen van het Hof van Justitie van de Europese Unie ter uitlegging van deze bepalingen of maatregelen zijn niet verbindend voor, noch van toepassing op Denemarken. Bedoelde bepalingen, maatregelen en beslissingen laten de bevoegdheden, rechten en verplichtingen van Denemarken onverlet. Bedoelde bepalingen, maatregelen en beslissingen laten het *acquis communautaire* en het *acquis* van de Unie geheel onverlet en maken geen deel uit van het recht van de Unie, zoals die op Denemarken van toepassing zijn.

ARTIKEL 3

Voor Denemarken hebben de in artikel 1 bedoelde maatregelen geen andere financiële gevolgen dan de ermee gepaard gaande administratieve kosten voor de Instellingen.

ARTIKEL 4

1. Denemarken beslist binnen een termijn van zes maanden na de vaststelling van een maatregel van de Raad ter uitwerking van het Schengenacquis die onder deel I van dit protocol valt, of het deze maatregel in nationaal recht omzet. Indien Denemarken daartoe beslist, scheidt deze maatregel een internationaalrechtelijke verplichting tussen Denemarken en de andere lidstaten die door de maatregel gebonden zijn.

Indien Denemarken beslist een dergelijke maatregel niet toe te passen, overwegen de lidstaten die door die maatregel gebonden zijn en Denemarken welke passende stappen moeten worden ondernomen.

2. De rechten en plichten die vóór de inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa bestonden met betrekking tot het Schengenacquis, blijven voor Denemarken gelden.

DEEL II

ARTIKEL 5

Wat betreft de maatregelen die door de Raad worden vastgesteld op grond van artikel I-41, artikel III-295, lid 1, en de artikelen III-309 tot en met III-313 van de Grondwet, neemt Denemarken niet deel aan de uitwerking en de uitvoering van de besluiten en het optreden van de Unie welke gevolgen hebben op defensiegebied. Daarom neemt Denemarken niet deel aan de vaststelling van die besluiten en dat optreden. Denemarken belet de overige lidstaten niet hun samenwerking op dit gebied verder te ontwikkelen. Denemarken is niet verplicht bij te dragen aan de financiering van operationele uitgaven die voortvloeien uit dergelijke maatregelen, noch om militaire vermogens ter beschikking van de Unie te stellen.

Voor handelingen van de Raad die met eenparigheid van stemmen moeten worden vastgesteld, is eenparigheid van de leden van de Raad vereist, met uitzondering van de vertegenwoordiger van de Deense regering.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 55% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

Een blokkerende minderheid moet ten minste uit het minimumaantal van de leden van de Raad bestaan die meer dan 35% van de bevolking van de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen, plus één lid; in het andere geval wordt de gekwalificeerde meerderheid van stemmen geacht te zijn verkregen.

In afwijking van de derde en de vierde alinea wordt, wanneer de Raad niet besluit op voorstel van de Commissie of van de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie, onder de vereiste gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 72% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

DEEL III

ARTIKEL 6

Dit protocol is ook van toepassing op de maatregelen die van kracht blijven uit hoofde van artikel IV-438 van de Grondwet en die vóór de inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa vielen onder het protocol betreffende de positie van Denemarken, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

ARTIKEL 7

De artikelen 1, 2 en 3 zijn niet van toepassing op de maatregelen tot bepaling van de derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen van de lidstaten in het bezit moeten zijn van een visum of op de maatregelen betreffende een uniform visummodel.

DEEL IV

ARTIKEL 8

Denemarken kan te allen tijde overeenkomstig zijn grondwettelijke bepalingen de andere lidstaten mededelen dat het niet langer een beroep wenst te doen op dit protocol in zijn geheel of op gedeelten ervan. In dat geval past Denemarken alle geldende desbetreffende maatregelen die in het kader van de Unie zijn genomen, volledig toe.

ARTIKEL 9

1. Denemarken kan te allen tijde, onverminderd artikel 8, overeenkomstig zijn grondwettelijke bepalingen de andere lidstaten ervan in kennis stellen dat deel I met ingang van de eerste dag van de maand volgend op de kennisgeving, bestaat uit de bepalingen van de bijlage. In dat geval worden de artikelen 5 tot en met 9 dienovereenkomstig hernoemd.
2. Zes maanden nadat de in lid 1 bedoelde kennisgeving van kracht is geworden, worden het volledige Schengenacquis en alle maatregelen die genomen zijn om dat acquis te ontwikkelen, die tot dan ten aanzien van Denemarken verbindend waren als internationaalrechtelijke verplichtingen, voor Denemarken verbindend uit hoofde van het recht.

ARTIKEL 1

Onder voorbehoud van artikel 3 neemt Denemarken niet deel aan de vaststelling door de Raad van de overeenkomstig deel III, titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet voorgestelde handelingen.

Voor handelingen van de Raad die met eenparigheid van stemmen moeten worden vastgesteld, is eenparigheid van de leden van de Raad vereist, met uitzondering van de vertegenwoordiger van de Deense regering.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 55% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

Een blokkerende minderheid moet ten minste uit het minimumaantal van de leden van de Raad bestaan die meer dan 35% van de bevolking van de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen, plus één lid; in het andere geval wordt de gekwalificeerde meerderheid van stemmen geacht te zijn verkregen.

In afwijking van de tweede en de derde alinea wordt, wanneer de Raad niet besluit op voorstel van de Commissie of van de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie, onder de vereiste gekwalificeerde meerderheid van stemmen verstaan ten minste 72% van de leden van de Raad die de deelnemende lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van die staten.

ARTIKEL 2

Ingevolge artikel 1 en onder voorbehoud van de artikelen 3, 4 en 6 zijn deel III, titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet, de overeenkomstig dat hoofdstuk vastgestelde maatregelen, de door de Unie overeenkomstig dat hoofdstuk gesloten internationale overeenkomsten en de beslissingen van het Hof van Justitie van de Europese Unie ter uitlegging van die bepalingen of maatregelen niet verbindend voor, noch van toepassing op Denemarken. Bedoelde bepalingen, maatregelen en beslissingen laten de bevoegdheden, rechten en verplichtingen van Denemarken onverlet. Bedoelde bepalingen, maatregelen en beslissingen laten het *acquis communautaire* en het *acquis* van de Unie geheel onverlet en maken geen deel uit van het recht van de Unie, zoals die op Denemarken van toepassing zijn.

ARTIKEL 3

1. Binnen een termijn van drie maanden na de indiening van een voorstel of een initiatief bij de Raad overeenkomstig deel III, titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet kan Denemarken de voorzitter van de Raad er schriftelijk van in kennis stellen dat het wenst deel te nemen aan de vaststelling en de toepassing van de voorgestelde maatregel, waarna deze staat daartoe gerechtigd is.
2. Indien een maatregel als bedoeld in lid 1 na een redelijke termijn niet met deelneming van Denemarken kan worden vastgesteld, kan de Raad de in lid 1 bedoelde maatregel overeenkomstig artikel 1 vaststellen zonder deelneming van Denemarken. In dat geval is artikel 2 van toepassing.

ARTIKEL 4

Na de vaststelling van een maatregel overeenkomstig deel III, titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet kan Denemarken de Raad en de Commissie er te allen tijde van in kennis stellen dat het voornemens is die maatregel te aanvaarden. In dat geval is de procedure van artikel III-420, lid 1, van de Grondwet mutatis mutandis van toepassing.

ARTIKEL 5

1. De in artikel 4 bedoelde kennisgeving vindt uiterlijk zes maanden na de definitieve vaststelling van een maatregel plaats, indien die maatregel een uitwerking van het Schengenacquis inhoudt.

Indien Denemarken aangaande die maatregelen de in de artikelen 3 en 4 bedoelde kennisgeving nalaat, overwegen de lidstaten die door die maatregelen gebonden zijn en Denemarken welke passende stappen moeten worden.

2. Een kennisgeving overeenkomstig artikel 3 met betrekking tot maatregelen die een uitwerking van het Schengenacquis inhouden, wordt onherroepelijk geacht een kennisgeving overeenkomstig artikel 3 te zijn ten aanzien van voorstellen of initiatieven die een uitwerking van die maatregel inhouden, voorzover die voorstellen of initiatieven een uitwerking van het Schengenacquis inhouden.

ARTIKEL 6

Indien Denemarken, in gevallen als bedoeld in dit deel, gebonden is door een door de Raad overeenkomstig deel III, titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet vastgestelde maatregel, zijn de desbetreffende bepalingen van de Grondwet van toepassing op Denemarken wat betreft die maatregel.

ARTIKEL 7

Indien Denemarken niet gebonden is door een overeenkomstig deel III, titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet vastgestelde maatregel, mag deze maatregel voor Denemarken geen andere financiële gevolgen hebben dan de ermee gepaard gaande administratieve kosten voor de Instellingen, tenzij de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit, na raadpleging van het Europees Parlement.

21. PROTOCOL
BETREFFENDE DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN VAN DE LIDSTATEN
IN VERBAND MET DE OVERSCHRIJDING
VAN DE BUITENGRENZEN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

IN AANMERKING NEMEND dat de lidstaten doeltreffende controles aan hun buitengrenzen moeten kunnen garanderen, waar nodig in samenwerking met derde landen,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepaling, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa wordt gehecht:

ENIG ARTIKEL

De bepalingen betreffende de maatregelen inzake de overschrijding van de buitengrenzen in artikel III-265, lid 2, onder b), van de Grondwet laten de bevoegdheid van de lidstaten om met derde landen over overeenkomsten te onderhandelen of overeenkomsten te sluiten onverlet, mits daarbij het recht van de Unie en andere internationale overeenkomsten terzake worden geëerbiedigd.

22. PROTOCOL
BETREFFENDE ASIEL VOOR
ONDERDANEN VAN LIDSTATEN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

OVERWEGENDE dat in artikel I-9, lid 1, van de Grondwet wordt bepaald dat de Unie de rechten, vrijheden en beginselen erkent die zijn vastgelegd in het Handvest van de grondrechten;

OVERWEGENDE dat in artikel I-9, lid 3, van de Grondwet wordt bepaald dat de grondrechten, zoals zij worden gewaarborgd door het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, als algemene beginselen deel uitmaken van het recht van de Unie;

OVERWEGENDE dat het Hof van Justitie van de Europese Unie bevoegd is om de eerbiediging van het recht door de Unie bij de uitlegging en toepassing van artikel I-9, leden 1 en 3, van de Grondwet te verzekeren;

OVERWEGENDE dat overeenkomstig artikel I-58 van de Grondwet iedere Europese staat die verzoekt lid te worden van de Unie, de in artikel I-2 van de Grondwet bedoelde waarden dient te eerbiedigen;

IN AANMERKING NEMEND dat bij artikel I-59 van de Grondwet een regeling wordt ingesteld voor de schorsing van bepaalde rechten in geval van een ernstige en voortdurende schending van die waarden door een lidstaat;

ERAAN HERINNEREND dat iedere onderdaan van een lidstaat, als burger van de Unie, een bijzondere status en bescherming geniet, die door de lidstaten wordt gegarandeerd overeenkomstig de bepalingen van deel I, titel II, en van deel III, titel II, van de Grondwet;

IN AANMERKING NEMEND dat bij de Grondwet een ruimte zonder binnengrenzen tot stand wordt gebracht en aan iedere burger van de Unie het recht op vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten wordt verleend;

GELEID DOOR DE WENS te voorkomen dat het recht op asiel wordt aangewend voor andere doeleinden dan die waarvoor het bedoeld is;

OVERWEGENDE dat in dit protocol de uiteindelijke doelstellingen van het Verdrag van Genève van 28 juli 1951 betreffende de status van vluchtelingen worden geëerbiedigd,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ENIG ARTIKEL

Het niveau van bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden in de lidstaten van de Europese Unie in aanmerking nemend, beschouwen de lidstaten elkaar als veilige landen van oorsprong voor alle juridische en praktische doeleinden in verband met asielzaken.

Dienovereenkomstig kan een asielaanvraag van een onderdaan van een lidstaat door een andere lidstaat uitsluitend in aanmerking worden genomen of ontvankelijk worden verklaard in de volgende gevallen:

- a) indien de lidstaat waarvan de aanvrager onderdaan is maatregelen neemt met gebruikmaking van artikel 15 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, waarbij op zijn grondgebied wordt afgeweken van zijn verplichtingen uit hoofde van dat verdrag;

- b) indien de in artikel I-59, lid 1 of lid 2, van de Grondwet bedoelde procedure op gang is gebracht en totdat de Raad of, in voorkomend geval, de Europese Raad hieromtrent een Europees besluit heeft vastgesteld ten aanzien van de lidstaat waarvan de aanvrager onderdaan is;
- c) indien de Raad overeenkomstig artikel I-59, lid 1, van de Grondwet een Europees besluit heeft vastgesteld ten aanzien van de lidstaat waarvan de aanvrager onderdaan is of indien de Europese Raad overeenkomstig artikel I-59, lid 2, van de Grondwet een Europees besluit heeft vastgesteld ten aanzien van de lidstaat waarvan de aanvrager onderdaan is;
- d) indien een lidstaat hiertoe eenzijdig besluit in verband met de aanvraag van een onderdaan van een andere lidstaat; in dat geval wordt de Raad onverwijld op de hoogte gesteld; de aanvraag wordt behandeld op basis van het vermoeden dat zij duidelijk ongegrond is zonder op enigerlei wijze, in welk geval dan ook, van invloed te zijn op de beslissingsbevoegdheid van de lidstaat.

23. PROTOCOL
BETREFFENDE PERMANENTE GESTRUCTUREERDE SAMENWERKING,
INGESTELD BIJ ARTIKEL I-41, LID 6,
EN ARTIKEL III-312 VAN DE GRONDWET

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN

GELET op artikel I-41, lid 6, en artikel III-312 van de Grondwet;

MEMOREREND dat de Europese Unie een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid voert dat berust op convergentie van het optreden van de lidstaten;

MEMOREREND dat het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid een integrerend deel van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid is, dat het de Unie voorziet van een operationeel vermogen dat op civiele en militaire middelen steunt, en dat de Unie deze middelen kan gebruiken voor in artikel III-309 van de Grondwet bedoelde missies buiten het grondgebied van de Unie, zulks met het oog op handhaving van de vrede, conflictpreventie en versterking van de internationale veiligheid overeenkomstig de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties. Bij de uitvoering van deze taken wordt gebruik gemaakt van de door de lidstaten beschikbaar te stellen vermogens, volgens het beginsel van "één set strijdkrachten";

MEMOREREND dat het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de Unie het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet laat;

MEMOREREND dat het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de Unie de uit het Noord-Atlantisch Verdrag voortvloeiende verplichtingen van de lidstaten die van oordeel zijn dat hun gemeenschappelijke defensie gestalte krijgt in het kader van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, eerbiedigt en verenigbaar is met het in dat kader vastgestelde gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid;

IN DE OVERTUIGING dat een meer nadrukkelijke rol van de Unie op het gebied van veiligheid en defensie de vitaliteit van een hernieuwd Atlantisch bondgenootschap ten goede zal komen, in overeenstemming met de Berlijn Plus-regeling;

VASTBESLOTEN de Unie in staat te stellen haar verantwoordelijkheden in de internationale gemeenschap volledig op zich te nemen;

ERKENNEND dat de Verenigde Naties de hulp van de Unie kunnen inroepen met het oog op dringende uitvoering van de missies die uit hoofde van de hoofdstukken VI en VII van het Handvest van de Verenigde Naties worden ondernomen;

ERKENNEND dat de versterking van het veiligheids- en defensiebeleid van de lidstaten inspanningen op het gebied van vermogens zal vergen;

IN HET BEWUSTZIJN dat het aanbreken van een nieuwe fase in de ontwikkeling van het Europees veiligheids- en defensiebeleid vastberaden inspanningen zal vergen van de lidstaten die daartoe bereid zijn;

MEMOREREND hoezeer het van belang is dat de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie volledig bij de werkzaamheden van de permanente gestructureerde samenwerking wordt betrokken,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

De in artikel I-41, lid 6, van de Grondwet bedoelde permanente gestructureerde samenwerking staat open voor alle lidstaten die met ingang van de datum van inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa zich ertoe verbinden:

- a) intensiever te werken aan de ontwikkeling van hun defensievermogens, door hun nationale bijdragen te ontwikkelen en in voorkomend geval deel te nemen aan multinationale strijdkrachten, aan de voornaamste Europese programma's voor materieel en aan het werk van het Europees agentschap op het gebied van de ontwikkeling van defensievermogens, onderzoek, aankopen en bewapening (hierna het "Europees defensieagentschap" genoemd), en
- b) uiterlijk in 2007 in staat te zijn tot levering, hetzij op nationale basis hetzij als component van gezamenlijke taakgroepen, van specifiek voor de voorgenomen missies bestemde gevechtseenheden, die in tactisch opzicht als snellereactiegevechtgroep geconfigureerd zijn en voorzien zijn van ondersteuningselementen, transport en logistiek inbegrepen, en die in staat zijn binnen een termijn van 5 tot 30 dagen missies als bedoeld in artikel III-309 te ondernemen, in het bijzonder om gevolg te geven aan verzoeken van de Verenigde Naties, en die missies kunnen volhouden gedurende een initiële periode van 30 dagen, te verlengen tot ten minste 120 dagen.

ARTIKEL 2

Teneinde te voldoen aan de in artikel 1 genoemde doelstellingen verbinden de lidstaten die deelnemen aan de permanente gestructureerde samenwerking, zich ertoe:

- a) vanaf de inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa samen te werken met het oog op het halen van de overeengekomen streefcijfers betreffende de investeringsuitgaven voor militair materieel en die streefcijfers regelmatig opnieuw te bezien in het licht van het veiligheidsklimaat en de internationale verantwoordelijkheden van de Unie;

- b) hun defensie-instrumentarium in de mate van het mogelijke onderling af te stemmen, met name door de militaire behoeften op geharmoniseerde wijze te bepalen en, in voorkomend geval, door hun defensiemiddelen en defensievermogens te specialiseren, alsmede door samenwerking ten aanzien van opleiding en logistiek te stimuleren;
- c) concrete maatregelen te nemen om de beschikbaarheid, interoperabiliteit, flexibiliteit en inzetbaarheid van hun strijdkrachten te verbeteren, met name door gemeenschappelijke doelen voor het inzetten van strijdkrachten te bepalen, en daarbij eventueel hun nationale besluitvormingsprocedures opnieuw te bezien;
- d) samen te werken om ervoor te zorgen dat zij de nodige maatregelen nemen om, onder andere door multinationale benaderingen en onverminderd de verbintenissen dienaangaande in het kader van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, de in het kader van het vermogensontwikkelingsmechanisme geconstateerde leemten op te vullen;
- e) in voorkomend geval samen te werken bij de ontwikkeling van gemeenschappelijke of Europese programma's voor belangrijke uitrusting in het kader van het Europees Defensieagentschap.

ARTIKEL 3

Het Europees Defensieagentschap draagt bij tot een regelmatige evaluatie van de bijdragen van de deelnemende lidstaten op het gebied van vermogens, in het bijzonder de bijdragen die worden geleverd volgens de onder meer op basis van artikel 2 vast te stellen criteria, en brengt daarover ten minste eenmaal per jaar verslag uit. De evaluatie kan dienen als uitgangspunt voor de aanbevelingen en de Europese besluiten van de Raad die worden vastgesteld overeenkomstig artikel III-312 van de Grondwet.

24. PROTOCOL
BETREFFENDE ARTIKEL I-41, LID 2, VAN DE GRONDWET

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

INDACHTIG DE NOODZAAK om de bepalingen van artikel I-41, lid 2, van de Grondwet volledig uit te voeren;

INDACHTIG HET FEIT dat het beleid van de Unie overeenkomstig artikel I-41, lid 2, van de Grondwet het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet laat, de uit het Noord-Atlantisch Verdrag voortvloeiende verplichtingen van bepaalde lidstaten waarvan de gemeenschappelijke defensie gestalte krijgt in de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, eerbiedigt en verenigbaar is met het in dat kader vastgestelde gemeenschappelijke veiligheids- en defensiebeleid,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepaling, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa wordt gehecht:

ENIG ARTIKEL

De Unie ontwikkelt in samenwerking met de West-Europese Unie regelingen voor intensievere onderlinge samenwerking.

25. PROTOCOL
BETREFFENDE DE INVOER IN DE EUROPESE UNIE
VAN IN DE NEDERLANDSE ANTILLEN GERAFFINEERDE AARDOLIEPRODUCTEN

DE HOGE OVEREENKOMSTSLUITENDE PARTIJEN,

VERLANGENDE nadere bijzonderheden vast te stellen over de regeling van het handelsverkeer, toepasselijk op de invoer in de Unie van in de Nederlandse Antillen geraffineerde aardolieproducten,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

Dit protocol is van toepassing op aardolieproducten die vallen onder de posten 27.10, 27.11, 27.12 (paraffine, was uit aardoliën), ex 27.13 (paraffineachtige residuen) en 27.14 (leisteenoliën) van de gecombineerde nomenclatuur en die worden ingevoerd voor verbruik in de lidstaten.

ARTIKEL 2

De lidstaten verbinden zich aan de in de Nederlands Antillen geraffineerde aardolieproducten, overeenkomstig dit protocol, de tariefvoordelen toe te kennen die voortvloeien uit de associatie van dit land met de Unie. De bepalingen van dit protocol gelden ongeacht de regels inzake oorsprong welke door de lidstaten worden toegepast.

ARTIKEL 3

1. Wanneer de Commissie op verzoek van een lidstaat of op eigen initiatief vaststelt dat de invoer in de Unie volgens artikel 2 van in de Nederlandse Antillen geraffineerde aardolieproducten reële moeilijkheden op de markt van één of meer lidstaten teweegbrengt, stelt zij een Europees besluit vast waarbij voor deze invoer door de betrokken lidstaten douanerechten worden ingesteld, verhoogd of weder toegepast, voor zover en voor zo lang als nodig is om aan deze situatie het hoofd te bieden. De aldus ingestelde, verhoogde of weder toegepaste douanerechten mogen niet hoger zijn dan de douanerechten die tegenover derde landen voor dezelfde producten van toepassing zijn.
2. De bepalingen van lid 1 kunnen in ieder geval worden toegepast wanneer de invoer in de Unie van in de Nederlandse Antillen geraffineerde aardolieproducten twee miljoen ton per jaar bereikt.
3. De door de Commissie krachtens de leden 1 en 2 vastgestelde Europese besluiten, met inbegrip van die welke strekken tot het afwijzen van een verzoek van een lidstaat, worden ter kennis van de Raad gebracht. Deze kan ze op verzoek van elke lidstaat in behandeling nemen en kan op elk ogenblik een Europees besluit vaststellen om ze te wijzigen of in te trekken.

ARTIKEL 4

1. Indien een lidstaat oordeelt dat invoer van in de Nederlandse Antillen geraffineerde aardolieproducten welke rechtstreeks of via een andere lidstaat overeenkomstig artikel 2 plaatsvindt, reële moeilijkheden op zijn markt veroorzaakt en dat onmiddellijk optreden noodzakelijk is om daaraan het hoofd te bieden, mag hij op eigen initiatief besluiten, op deze invoer douanerechten toe te passen die niet hoger zijn dan de douanerechten die tegenover derde landen voor dezelfde producten van toepassing zijn. Hij brengt dit besluit ter kennis van de Commissie, die binnen één maand een Europees besluit vaststelt waarin wordt bepaald of de door deze staat getroffen maatregelen mogen worden gehandhaafd, dan wel dienen te worden gewijzigd of opgeheven. Artikel 3, lid 3, is op dit besluit van de Commissie van toepassing.

2. Wanneer de invoer van in de Nederlandse Antillen geraffineerde aardolieproducten welke rechtstreeks of via een andere lidstaat overeenkomstig artikel 2 plaatsvindt in één of meer lidstaten, gedurende één kalenderjaar de in de bijlage bij dit protocol vastgestelde hoeveelheden overschrijdt, worden de eventueel krachtens lid 1 door deze lidstaat of lidstaten getroffen maatregelen voor het lopende kalenderjaar rechtmatig geacht. Na zich ervan te hebben overtuigd dat de vastgestelde hoeveelheid is bereikt, neemt de Commissie nota van de getroffen maatregelen. In dit geval zien de andere lidstaten ervan af zich tot de Raad te wenden.

ARTIKEL 5

Indien de Unie besluit kwantitatieve beperkingen toe te passen op de invoer van aardolieproducten, ongeacht de herkomst daarvan, mogen deze ook worden toegepast op de invoer van die producten uit de Nederlandse Antillen. In dit geval wordt aan de Nederlandse Antillen een voorkeursbehandeling ten opzichte van derde landen gewaarborgd.

ARTIKEL 6

1. De artikelen 2 tot en met 5 kunnen door de Raad, met eenparigheid van stemmen na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie worden herzien bij de aanvaarding van een gemeenschappelijke definitie van de oorsprong voor aardolieproducten afkomstig uit derde en geassocieerde landen, bij het nemen van besluiten in het kader van een gemeenschappelijke handelspolitiek voor de betrokken producten, of bij de opstelling van een gemeenschappelijk energiebeleid.
2. Bij deze herziening worden evenwel in ieder geval voor de Nederlandse Antillen in een passende vorm gelijkwaardige voordelen voor een hoeveelheid van ten minste 2,5 miljoen ton aardolieproducten gehandhaafd.
3. De verplichtingen van de Unie betreffende de in lid 2 genoemde gelijkwaardige voordelen kunnen zo nodig over de lidstaten worden verdeeld, waarbij met de in de bijlage bij dit protocol vermelde hoeveelheden rekening wordt gehouden.

ARTIKEL 7

In verband met de uitvoering van dit protocol dient de Commissie het verloop van de invoer van in de Nederlandse Antillen geraffineerde aardolieproducten in de lidstaten te volgen. De lidstaten brengen de Commissie alle daartoe dienstige gegevens volgens de door haar aanbevolen administratieve voorschriften ter kennis; zij zorgt voor de verspreiding daarvan.

Voor de toepassing van artikel 4, lid 2, hebben de Hoge Overeenkomstsluitende Partijen besloten dat de hoeveelheid van twee miljoen ton Antilliaanse aardolieproducten als volgt over de lidstaten wordt verdeeld:

Duitsland.....	625 000 ton
Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.....	200 000 ton
Frankrijk.....	75 000 ton
Italië.....	100 000 ton
Nederland.....	1 000 000 ton

26. PROTOCOL
BETREFFENDE DE VERWERVING VAN ONROERENDE GOEDEREN
IN DENEMARKEN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS bepaalde bijzondere problemen te regelen die betrekking hebben op Denemarken,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepaling, die aan het Verdrag tot vaststelling van een grondwet voor Europa wordt gehecht:

ENIG ARTIKEL

Niettegenstaande de Grondwet mag Denemarken zijn huidige wetgeving inzake de verwerving van tweede woningen handhaven.

27. PROTOCOL
BETREFFENDE HET PUBLIEKEOMROEPSTELSEL
IN DE LIDSTATEN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

VAN OORDEEL dat het publiekeomroepstelsel in de lidstaten rechtstreeks verband houdt met de democratische, sociale en culturele behoeften van iedere samenleving en met de noodzaak pluralisme in de media te behouden,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende interpretatieve bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ENIG ARTIKEL

De bepalingen van de Grondwet doen geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om te voorzien in de financiering van de publieke omroep, voorzover deze financiering wordt verleend aan omroeporganisaties voor het vervullen van de publieke opdracht zoals toegekend, bepaald en georganiseerd door iedere lidstaat, en voorzover deze financiering de voorwaarden inzake het handelsverkeer en de mededingingsvoorwaarden in de Unie niet zodanig verandert dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad, waarbij rekening wordt gehouden met de verwezenlijking van de opdracht van deze publieke dienst.

28. PROTOCOL
BETREFFENDE ARTIKEL III-214 VAN DE GRONDWET

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepaling, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa wordt gehecht:

ENIG ARTIKEL

Voor de toepassing van artikel III-214 van de Grondwet worden uitkeringen uit hoofde van een ondernemings- of sectorale regeling inzake sociale zekerheid niet als beloning beschouwd indien en voorzover zij kunnen worden toegerekend aan tijdvakken van arbeid vóór 17 mei 1990, behalve in het geval van werknemers of hun rechtverkrijgenden die voor die datum een rechtsvordering of een naar geldend nationaal recht daarmee gelijk te stellen vordering hebben ingesteld.

29. PROTOCOL
BETREFFENDE ECONOMISCHE, SOCIALE EN TERRITORIALE SAMENHANG

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

ERAAN HERINNEREND dat artikel I-3 van de Grondwet als een van de doelstellingen de bevordering van de economische, sociale en territoriale samenhang en van de solidariteit tussen de lidstaten omvat en dat in artikel I-14, lid 2, onder c), van de Grondwet die samenhang als onderdeel van de gebieden van gedeelde bevoegdheid van de Unie wordt vermeld;

ERAAN HERINNEREND dat het geheel van de bepalingen van deel III, titel III, hoofdstuk III, afdeling 3, van de Grondwet inzake de economische, sociale en territoriale samenhang de rechtsgrondslag vormt voor de consolidatie en de verdere ontwikkeling van het optreden van de Unie op dat gebied, met inbegrip van de mogelijkheid om een fonds op te richten;

ERAAN HERINNEREND dat artikel III-223 van de Grondwet voorziet in de oprichting van een Cohesiefonds;

CONSTATEREND dat de Europese Investeringsbank ten behoeve van de armere regio's aanzienlijke en in omvang toenemende leningen verstrekt;

GEZIEN de wens om de voorwaarden voor de toewijzing van middelen uit de fondsen met structurele strekking flexibeler te maken;

GEZIEN de wens om de niveaus van de deelneming van de Unie aan programma's en projecten in bepaalde lidstaten te differentiëren;

GELET op het voorstel om in het stelsel van eigen middelen meer rekening te houden met de relatieve welvaart van de lidstaten,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ENIG ARTIKEL

1. De lidstaten bevestigen dat de bevordering van de economische, sociale en territoriale samenhang van vitaal belang is voor de volledige ontwikkeling en een duurzaam welslagen van de Unie.
2. De lidstaten bevestigen hun overtuiging dat de fondsen met structurele strekking een voornamelijk rol moeten blijven spelen bij de verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie op het gebied van de samenhang.
3. De lidstaten bevestigen hun overtuiging dat de Europese Investeringsbank het grootste deel van haar middelen moet blijven besteden aan de bevordering van de sociale, economische en territoriale samenhang, en verklaren zich bereid de kapitaalbehoeften van de Europese Investeringsbank opnieuw te bezien zodra zulks voor dat doel vereist is.
4. **De lidstaten** komen overeen dat het Cohesiefonds financiële bijdragen van de Unie verleent voor projecten op het gebied van milieu en trans-Europese netwerken in lidstaten met een BNP per capita van minder dan 90 % van het gemiddelde van de Unie, die een programma hebben dat leidt tot het voldoen aan de voorwaarden van economische convergentie omschreven in artikel III-184 van de Grondwet.
5. De lidstaten geven hun voornemen te kennen een grotere flexibiliteit mogelijk te maken bij de toewijzing van middelen uit de fondsen met structurele strekking voor specifieke behoeften die niet vallen onder de huidige regelingen betreffende de fondsen met structurele strekking.

6. De lidstaten verklaren zich bereid de niveaus van de deelneming van de Unie in het kader van programma's en projecten van de fondsen met structurele strekking te differentiëren om excessieve stijgingen van de begrotingsuitgaven in de minder welvarende lidstaten te voorkomen.

7. De lidstaten erkennen de noodzaak van nabij toe te zien op de vooruitgang bij de verwezenlijking van de economische, sociale en territoriale samenhang en verklaren zich bereid alle nodige maatregelen dienaangaande te bestuderen.

8. De lidstaten geven het voornemen te kennen meer rekening te houden met het vermogen van de individuele lidstaten om aan het stelsel van eigen middelen bij te dragen en de middelen te bestuderen om voor de minder welvarende lidstaten de regressieve elementen die in het huidige stelsel van eigen middelen bestaan bij te stellen.

30. PROTOCOL
BETREFFENDE DE BIJZONDERE REGELING VAN TOEPASSING OP GROENLAND

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ENIG ARTIKEL

1. De behandeling bij invoer in de Unie van onder de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector visserijproducten vallende producten van oorsprong uit Groenland geschiedt, met inachtneming van de mechanismen van de gemeenschappelijke marktordening, met vrijstelling van douanerechten en heffingen van gelijke werking en zonder kwantitatieve beperkingen of maatregelen van gelijke werking, indien de mogelijkheden van toegang tot de Groenlandse visserijzones die voor de Unie zijn geopend krachtens een overeenkomst tussen de Unie en de voor Groenland bevoegde autoriteit bevredigend zijn voor de Unie.
2. De maatregelen betreffende de invoerregeling voor de in lid 1 bedoelde producten worden vastgesteld volgens de procedures van artikel III-231 van de Grondwet.

31. PROTOCOL
BETREFFENDE ARTIKEL 40.3.3 VAN DE GRONDWET VAN IERLAND

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepaling, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie wordt gehecht:

ENIG ARTIKEL

Geen enkele bepaling van het Verdrag tot vaststelling van de Grondwet voor Europa of van de verdragen of akten tot wijziging of aanvulling ervan, doet afbreuk aan de toepassing in Ierland van artikel 40.3.3 van de Grondwet van Ierland.

32. PROTOCOL
BETREFFENDE ARTIKEL I-9, LID 2, VAN DE GRONDWET
INZAKE DE TOETREDING VAN DE UNIE TOT HET EUROPEES VERDRAG TOT
BESCHERMING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS
EN DE FUNDAMENTELE VRIJHEDEN

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

Het in artikel I-9, lid 2, van de Grondwet bedoelde akkoord betreffende de toetreding van de Unie tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna "Europees Verdrag genoemd) voorziet in de instandhouding van de specifieke kenmerken van de Unie en het recht van de Unie, met name wat betreft:

- a) de bijzondere voorwaarden van de eventuele deelneming van de Unie aan de controleinstanties van het Europees Verdrag;
- b) de benodigde mechanismen om ervoor te zorgen dat door staten die geen lidstaat zijn ingeleide procedures en individuele beroepen correct tot de lidstaten en/of de Unie worden gericht, naargelang het geval.

ARTIKEL 2

Het in artikel 1 bedoelde akkoord moet van dien aard zijn dat de toetreding de bevoegdheden van de Unie en die van haar instellingen onverlet laat. Het moet tevens waarborgen dat de situatie van de lidstaten ten aanzien van het Europees Verdrag, en met name ten aanzien van de bijbehorende protocollen, de door de lidstaten overeenkomstig artikel 15 van het Europees Verdrag genomen afwijkende maatregelen en de door de lidstaten overeenkomstig artikel 57 van dat verdrag gemaakte voorbehouden geheel onverlet blijft.

ARTIKEL 3

Het in artikel 1 bedoelde akkoord laat artikel III-375, lid 2, van de Grondwet geheel onverlet.

33. PROTOCOL
BETREFFENDE DE AKTEN EN VERDRAGEN WAARBIJ
HET VERDRAG TOT OPRICHTING VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP
EN HET VERDRAG BETREFFENDE DE EUROPESE UNIE
ZIJN AANGEVULD OF GEWIJZIGD

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

OVERWEGENDE dat in artikel IV-437, lid 1, van de Grondwet het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en het Verdrag betreffende de Europese Unie, alsmede de akten en verdragen waarbij deze verdragen zijn gewijzigd of aangevuld, worden ingetrokken;

OVERWEGENDE dat er een lijst van akten en verdragen als bedoeld in artikel IV-437, lid 1, moet worden opgesteld;

OVERWEGENDE dat de inhoud van artikel 9, lid 7, van het Verdrag van Amsterdam dient te worden overgenomen;

ERAAN HERINNEREND dat de Akte van 20 september 1976 betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen van kracht dient te blijven;

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden gehecht:

ARTIKEL 1

1. De volgende akten en verdragen, waarbij het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is aangevuld of gewijzigd, worden ingetrokken:

- a) het protocol van 8 april 1965 betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen, gehecht aan het Verdrag tot instelling van één Raad en één Commissie welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben (PB 152 van 13.7.1967, blz. 13);

- b) het Verdrag van 22 april 1970 houdende wijziging van een aantal budgettaire bepalingen van de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en van het Verdrag tot instelling van één Raad en één Commissie welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben (PB L 2 van 2.1.1971, blz. 1);
  - c) het Verdrag van 22 juli 1975 houdende wijziging van een aantal financiële bepalingen van de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en van het Verdrag tot instelling van één Raad en één Commissie welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben (PB L 359 van 31.12.1977, blz. 4);
  - d) het Verdrag van 10 juli 1975 houdende wijziging van een aantal bepalingen van het protocol betreffende de statuten van de Europese Investeringsbank (PB L 91 van 6.4.1978, blz. 1);
  - e) het Verdrag van 13 maart 1984 houdende wijziging van de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen voor wat Groenland betreft (PB L 29 van 1.2.1985, blz. 1);
  - f) de Europese Akte van 17 februari 1986 en 28 februari 1986 (PB L 169 van 29.6.1987, blz. 1);
  - g) de Akte van 25 maart 1993 tot wijziging van het protocol betreffende de statuten van de Europese Investeringsbank waarbij de Raad van Gouverneurs de bevoegdheid wordt verleend tot de oprichting van een Europees Investeringsfonds (PB L 173 van 7.7.1994, blz. 14);
  - h) Besluit 2003/223/EG van de Raad in de samenstelling van de staatshoofden en regeringsleiders van 21 maart 2003 inzake een wijziging van artikel 10.2 van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank (PB L 83 van 1.4.2003, blz. 66).
2. Het Verdrag van Amsterdam van 2 oktober 1997 houdende wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende akten (PB C 340 van 10.11.1997, blz. 1) wordt ingetrokken.

3. Het Verdrag van Nice van 26 februari 2001 houdende wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende akten (PB C 80 van 10.3.2001, blz. 1) wordt ingetrokken.

ARTIKEL 2

1. Onverminderd de toepassing van artikel III-432 van de Grondwet en van artikel 189 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, stellen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten in onderling overleg de bepalingen vast die noodzakelijk zijn voor het regelen van bepaalde problemen die eigen zijn aan het Groothertogdom Luxemburg en die voortvloeien uit het instellen van één Raad en één Commissie die de Gemeenschappen gemeen hebben.

2. De Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen, gehecht aan Besluit 76/787/EGKS, EEG, Euratom van de Raad (PB L 278 van 8.10.1976, blz. 1), wordt gehandhaafd in de versie die van kracht is op het tijdstip van inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa. Teneinde deze Akte aan de Grondwet aan te passen, wordt hij als volgt gewijzigd:

- a) artikel 1, lid 3, wordt geschrapt;
- b) niet van toepassing op de Nederlandse tekst;
- c) in artikel 6, lid 2, worden de woorden "van 8 april 1965" geschrapt; de woorden "van de Europese Gemeenschappen" worden vervangen door de woorden "van de Europese Unie";
- d) in artikel 7, lid 1, tweede streepje, worden de woorden "Commissie van de Europese Gemeenschappen" vervangen door de woorden "Europese Commissie";

- e) in artikel 7, lid 1, derde streepje, worden de woorden "Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen of van het Gerecht van eerste aanleg" vervangen door de woorden "Hof van Justitie van de Europese Unie";
- f) in artikel 7, lid 1, vijfde streepje, worden de woorden "Rekenkamer van de Europese Gemeenschappen" vervangen door het woord "Rekenkamer";
- g) in artikel 7, lid 1, zesde streepje, worden de woorden "ombudsman van de Europese Gemeenschap" vervangen door de woorden "Europese ombudsman";
- h) in artikel 7, lid 1, zevende streepje, worden de woorden "van de Europese Economische Gemeenschap en van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie" vervangen door de woorden "van de Europese Unie";
- i) in artikel 7, lid 1, negende streepje, worden de woorden "krachtens de Verdragen tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie" vervangen door de woorden "krachtens het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie". De woorden "der Gemeenschappen" worden vervangen door de woorden "van de Unie";
- j) in artikel 7, lid 1, elfde streepje, worden de woorden "van de instellingen der Europese Gemeenschappen of van de daaraan verbonden gespecialiseerde lichamen of van de Europese Centrale Bank" vervangen door de woorden "van de instellingen, organen of instanties van de Europese Unie";
- k) de streepjes van artikel 7, lid 1, worden respectievelijk de punten a) tot en met k);
- l) in artikel 7, lid 2, tweede alinea, worden de woorden "het bepaalde in" geschrapt; de streepjes van deze tweede alinea worden respectievelijk de punten a) en b);

- m) in artikel 11, lid 2, tweede alinea, worden de woorden "de Gemeenschap" vervangen door de woorden "de Unie"; voor de woorden "een andere verkiezingsperiode" worden de woorden "bij Europees besluit" ingevoegd; de woorden "in de vorige alinea" worden vervangen door de woorden "in de eerste alinea";
- n) in artikel 11, lid 3, worden de woorden "Onverminderd artikel 139 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap" vervangen door de woorden "Onverminderd artikel III-336 van de Grondwet";
- o) in artikel 14 worden de woorden "te nemen" vervangen door de woorden "vast te stellen"; de woorden "op voorstel" worden vervangen door de woorden "op initiatief"; de woorden "deze maatregelen" worden vervangen door de woorden "de nodige Europese verordeningen en besluiten".

34. PROTOCOL
BETREFFENDE DE OVERGANGSBEPALINGEN INZAKE
DE INSTELLINGEN EN ORGANEN VAN DE UNIE

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

OVERWEGENDE dat de overgang van, enerzijds, de Europese Unie die is ingesteld bij het Verdrag betreffende de Europese Unie en de Europese Gemeenschap naar, anderzijds, de hiervoor in de plaats tredende de Europese Unie die is ingesteld bij het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa, in goede banen moet worden geleid; dat hiertoe overgangsbepalingen moeten worden vastgesteld die zullen gelden voordat de bepalingen van de Grondwet en de voor de uitvoering daarvan noodzakelijke handelingen van kracht worden,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden gehecht:

TITEL I

BEPALINGEN BETREFFENDE HET EUROPEES PARLEMENT

ARTIKEL 1

1. Lang genoeg vóór de verkiezingen voor het Europees Parlement van 2009 stelt de Europese Raad, overeenkomstig artikel I-20, lid 2, tweede alinea, van de Grondwet, een Europees besluit vast inzake de samenstelling van het Europees Parlement.

2. In de zittingsperiode 2004-2009 blijven de samenstelling en het aantal in iedere lidstaat gekozen vertegenwoordigers in het Europees Parlement die welke bestonden op de datum van inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa, te weten:

België	24
Tsjechische Republiek	24
Denemarken	14
Duitsland	99
Estland	6
Griekenland	24
Spanje	54
Frankrijk	78
Ierland	13
Italië	78
Cyprus	6
Letland	9
Litouwen	13
Luxemburg	6
Hongarije	24
Malta	5
Nederland	27
Oostenrijk	18
Polen	54
Portugal	24
Slovenië	7
Slowakije	14
Finland	14
Zweden	19
Verenigd Koninkrijk	78

TITEL II

BEPALINGEN BETREFFENDE DE EUROPESE RAAD EN DE RAAD

ARTIKEL 2

1. De bepalingen van artikel I-25, leden 1, 2 en 3, van de Grondwet, betreffende de bepaling van de gekwalificeerde meerderheid van stemmen in de Europese Raad en de Raad, worden van kracht op 1 november 2009, nadat overeenkomstig artikel I-20, lid 2, van de Grondwet de verkiezingen voor het Europees Parlement van 2009 hebben plaatsgevonden.
2. Tot en met 31 oktober 2009 zijn de volgende bepalingen van kracht, onverminderd artikel I-25, lid 4, van de Grondwet.

Voor de beslissingen van de Europese Raad en de Raad waarvoor een gekwalificeerde meerderheid van stemmen vereist is, worden de stemmen van de leden als volgt gewogen:

België	12
Tsjechische Republiek	12
Denemarken	7
Duitsland	29
Estland	4
Griekenland	12
Spanje	27
Frankrijk	29
Ierland	7
Italië	29
Cyprus	4
Letland	4
Litouwen	7
Luxemburg	4
Hongarije	12
Malta	3
Nederland	13
Oostenrijk	10
Polen	27
Portugal	12
Slovenië	4
Slowakije	7
Finland	7
Zweden	10
Verenigd Koninkrijk	29

De beslissingen komen tot stand wanneer zij ten minste 232 stemmen hebben verkregen en de meerderheid van de leden voorstemt, indien zij krachtens de Grondwet op voorstel van de Commissie moeten worden genomen. In de overige gevallen komen de beslissingen tot stand wanneer zij ten minste 232 stemmen hebben verkregen en ten minste tweederde van de leden voorstemmen.

Een lid van de Europese Raad of van de Raad kan verlangen dat, in de gevallen waarin de Europese Raad of de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een handeling vaststelt, wordt nagegaan of de lidstaten welke die gekwalificeerde meerderheid vormen ten minste 62% van de bevolking van de Unie vertegenwoordigen. Indien blijkt dat niet aan deze voorwaarde is voldaan, is de handeling niet vastgesteld.

3. Voor latere toetredingen wordt de in lid 2 bedoelde drempel zo berekend, dat de drempel van de in stemmen uitgedrukte gekwalificeerde meerderheid niet hoger ligt dan die welke volgt uit de tabel in de verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie, die opgenomen is in de slotakte van de Conferentie die het Verdrag van Nice heeft vastgesteld.

4. De onderstaande bepalingen betreffende de bepaling van de gekwalificeerde meerderheid van stemmen worden van kracht op 1 november 2009:

- artikel I-44, lid 3, derde, vierde en vijfde alinea, van de Grondwet;
- artikel I-59, lid 5, tweede en derde alinea, van de Grondwet;
- artikel I-60, lid 4, tweede alinea, van de Grondwet;
- artikel III-179, lid 4, derde en vierde alinea, van de Grondwet;
- artikel III-184, lid 6, derde en vierde alinea, van de Grondwet;

- artikel III-184, lid 7, derde en vierde alinea, van de Grondwet;
- artikel III-194, lid 2, tweede en derde alinea, van de Grondwet;
- artikel III-196, lid 3, tweede en derde alinea, van de Grondwet;
- artikel III-197, lid 4, tweede en derde alinea, van de Grondwet;
- artikel III-198, lid 2, derde alinea, van de Grondwet;
- artikel III-312, lid 3, derde en vierde alinea, van de Grondwet;
- artikel III-312, lid 4, derde en vierde alinea, van de Grondwet;
- artikel 1, tweede, derde en vierde alinea, en artikel 3, lid 1, tweede, derde en vierde alinea, van het protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en van Ierland ten aanzien van het beleid inzake grenscontrole, asiel en immigratie, evenals ten aanzien van justitiële samenwerking in burgerlijke zaken en de politieke samenwerking;
- artikel 1, tweede, derde en vierde alinea, en artikel 5, derde, vierde en vijfde alinea, van het protocol betreffende de positie van Denemarken.

Tot en met 31 oktober 2009 geldt, in gevallen waarin niet alle leden van de Raad aan de stemming deelnemen, namelijk in de gevallen bedoeld in de in de eerste alinea genoemde artikelen, gekwalificeerde meerderheid van stemmen als hetzelfde aantal gewogen stemmen en hetzelfde aantal leden van de Raad alsmede, in voorkomend geval, hetzelfde percentage van de bevolking van de betrokken lidstaten, als vastgesteld in lid 2.

ARTIKEL 3

Tot aan de inwerkingtreding van het in artikel I-24, lid 4, van de Grondwet bedoelde Europees besluit kan de Raad bijeenkomen in de in artikel I-24, leden 2 en 3, genoemde formaties en in de formaties voorkomende op een lijst die de Raad Algemene Zaken bij Europees besluit vaststelt met gewone meerderheid van stemmen.

TITEL III

BEPALINGEN BETREFFENDE DE COMMISSIE

MET INBEGRIIP VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN VAN DE UNIE

ARTIKEL 4

De leden van de Commissie die op de datum van inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa in functie zijn, blijven in functie tot het eind van hun ambtstermijn. Op de dag waarop de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie wordt benoemd, eindigt evenwel de ambtstermijn van het lid dat dezelfde nationaliteit heeft als de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie.

TITEL IV

BEPALINGEN BETREFFENDE DE SECRETARIS-GENERAAL VAN DE RAAD, HOGE VERTEGENWOORDIGER VOOR HET GEMEENSCHAPPELIJK BUITENLANDS EN VEILIGHEIDSBELEID, EN DE PLAATSVERVANGEND SECRETARIS-GENERAAL VAN DE RAAD

ARTIKEL 5

De ambtstermijnen van de secretaris-generaal van de Raad, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, en de plaatsvervangend secretaris-generaal van de Raad eindigen op de datum van inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa. De Raad benoemt een secretaris-generaal overeenkomstig artikel III-344, lid 2, van de Grondwet.

TITEL V

BEPALINGEN BETREFFENDE DE ADVIESORGANEN

ARTIKEL 6

Tot aan de inwerkingtreding van het in artikel III-386 van de Grondwet bedoelde Europees besluit is de zetelverdeling van de leden van het Comité van de Regio's als volgt:

België	12
Tsjechische Republiek	12
Denemarken	9
Duitsland	24
Estland	7
Griekenland	12
Spanje	21
Frankrijk	24
Ierland	9
Italië	24
Cyprus	6
Letland	7
Litouwen	9
Luxemburg	6
Hongarije	12
Malta	5
Nederland	12
Oostenrijk	12

Polen	21
Portugal	12
Slovenië	7
Slowakije	9
Finland	9
Zweden	12
Verenigd Koninkrijk	24

ARTIKEL 7

Tot aan de inwerkingtreding van het in artikel III-389 van de Grondwet bedoelde Europees besluit is de zetelverdeling van de leden van het Economisch en Sociaal Comité als volgt:

België	12
Tsjechische Republiek	12
Denemarken	9
Duitsland	24
Estland	7
Griekenland	12
Spanje	21
Frankrijk	24
Ierland	9
Italië	24
Cyprus	6
Letland	7
Litouwen	9

Luxemburg	6
Hongarije	12
Malta	5
Nederland	12
Oostenrijk	12
Polen	21
Portugal	12
Slovenië	7
Slowakije	9
Finland	9
Zweden	12
Verenigd Koninkrijk	24

35. PROTOCOL
BETREFFENDE DE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN DE BEËINDIGING VAN
HET VERDRAG TOT OPRICHTING VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP
VOOR KOLEN EN STAAL
EN BETREFFENDE HET FONDS VOOR ONDERZOEK INZAKE KOLEN EN STAAL

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

MEMOREREND dat alle op 23 juli 2002 bestaande activa en passiva van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal op 24 juli 2002 zijn overgedragen aan de Europese Gemeenschap;

REKENING HOUDEND MET het feit dat het wenselijk is die middelen te gebruiken voor onderzoek in sectoren die in verband staan met de kolen- en staalindustrie, en met de noodzaak daarvoor enkele bijzondere regels op te stellen,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht:

ARTIKEL 1

1. De nettowaarde van alle activa en passiva van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal in de balans van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal per 23 juli 2002 wordt, onder voorbehoud van eventuele toe- of afname als gevolg van de liquidatieverrichtingen, beschouwd als vermogen van de Unie dat, onder de benaming "Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal in vereffening", bestemd is voor onderzoek in sectoren die in verband staan met de kolen- en staalindustrie. Na afwikkeling van de liquidatie krijgt dat vermogen de benaming "vermogen van het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal".
2. De opbrengst van dat vermogen, die "Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal" wordt genoemd, wordt overeenkomstig het onderhavige protocol en de op grond daarvan vastgestelde handelingen uitsluitend gebruikt voor onderzoek dat buiten het kaderprogramma voor onderzoek wordt verricht in sectoren die in verband staan met de kolen- en staalindustrie.

ARTIKEL 2

1. Bij Europese wet van de Raad worden alle voor de toepassing van dit protocol noodzakelijke maatregelen, inclusief de essentiële beginselen ervan, vastgesteld. De Raad besluit na goedkeuring van het Europees Parlement.
2. De Raad stelt, op voorstel van de Commissie, de Europese verordeningen en besluiten vast houdende vaststelling van de financiële meerjarenrichtsnoeren voor het beheer van het vermogen van het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal, alsmede de technische richtsnoeren voor het onderzoeksprogramma van het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.

ARTIKEL 3

De Grondwet is van toepassing, tenzij in dit protocol en de op grond daarvan vastgestelde besluiten anders is bepaald.

36. PROTOCOL
TOT WIJZIGING VAN HET VERDRAG TOT OPRICHTING
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR ATOOMENERGIE

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

ERAAN HERINNEREND hoe belangrijk het is dat de rechtsgevolgen van de bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie ten volle bewaard blijven;

VERLANGEND om dat verdrag, met name op institutioneel en financieel gebied, aan te passen aan de nieuwe bepalingen van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden gehecht en die het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie als volgt wijzigen:

ARTIKEL 1

Dit protocol wijzigt het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (hierna het "EGA-Verdrag" genoemd) in de versie die van kracht is op de datum van inwerking-treding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa.

Niettegenstaande de bepalingen van artikel IV-437 van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en onverminderd andere bepalingen van het onderhavige protocol, blijven de rechtsgevolgen van de wijzigingen die bij de krachtens artikel IV-437 van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa ingetrokken verdragen en akten in het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie zijn aangebracht, alsmede de rechtsgevolgen van de geldende handelingen die zijn vastgesteld op grond van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, onverlet.

ARTIKEL 2

Het opschrift van titel III van het EGA-Verdrag "Institutionele bepalingen" wordt vervangen door het opschrift "Institutionele en financiële bepalingen".

ARTIKEL 3

Aan het begin van titel III van het EGA-Verdrag wordt het volgende nieuwe hoofdstuk ingevoegd:

"HOOFDSTUK 1

TOEPASSING VAN EEN AANTAL BEPALINGEN VAN HET VERDRAG TOT VASTSTELLING VAN EEN GRONDWET VOOR EUROPA

ARTIKEL 106 A

1. De artikelen I-19 tot en met I-29, de artikelen I-31 tot en met I-39, de artikelen I-49 en I-50, de artikelen I-53 tot en met I-56, de artikelen I-58 tot en met I-60, de artikelen III-330 tot en met III-372, de artikelen III-374 en III-375, de artikelen III-378 tot en met III-381, de artikelen III-384 en III-385, de artikelen III-389 tot en met III-392, de artikelen III-395 tot en met III-410, de artikelen III-412 tot en met III-415, de artikelen III-427, III-433, IV-439 en IV-443 van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa zijn van toepassing op dit verdrag.
2. In het kader van het onderhavige verdrag moeten de verwijzingen naar de Unie en naar de Grondwet in de bepalingen die lid 1 genoemd worden of die opgenomen zijn in de protocollen gehecht aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa of aan het onderhavige verdrag, gelezen worden als verwijzingen naar de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie respectievelijk het onderhavige verdrag.

3. De bepalingen van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa laten de bepalingen van het onderhavige verdrag onverlet."

ARTIKEL 4

In titel III van het EGA-Verdrag worden de hoofdstukken I, II en III omgenummerd tot II, III en IV.

ARTIKEL 5

1. Artikel 3, de artikelen 107 tot en met 132, de artikelen 136 tot en met 143, de artikelen 146 tot en met 156, de artikelen 158 tot en met 163, de artikelen 165 tot en met 170, de artikelen 173, 173 A en 175, de artikelen 177 tot en met 179 bis, de artikelen 180 ter en 181, de artikelen 183, 183 A, 190 en 204 van het EGA-Verdrag worden ingetrokken.

2. De eerder aan het EGA-Verdrag gehechte protocollen worden ingetrokken.

ARTIKEL 6

Het opschrift van titel IV "Financiële bepalingen" wordt vervangen door het opschrift: "Bijzondere financiële bepalingen".

ARTIKEL 7

1. In de artikelen 38, derde alinea, en 82, derde alinea, van het EGA-Verdrag worden de verwijzingen naar de artikelen 141 en 142 vervangen door verwijzingen naar respectievelijk de artikelen III-360 en III-361 van de Grondwet.
2. In de artikelen 171, lid 2, en 176, lid 3, wordt de verwijzing naar artikel 183 van het EGA-Verdrag vervangen door een verwijzing naar artikel III-412 van de Grondwet.
3. In artikel 172, lid 4, van het EGA-Verdrag wordt de verwijzing naar artikel 177, lid 5, vervangen door een verwijzing naar artikel III-404 van de Grondwet.
4. In de artikelen 38, 82, 96 en 98 van het EGA-Verdrag wordt het woord "richtlijn" vervangen door de woorden "Europese verordening".
5. In het EGA-Verdrag wordt het woord "beschikking" vervangen door "Europees besluit", behalve in de gevallen waarin de beschikking wordt gegeven door het Hof van Justitie van de Europese Unie.
6. In het verdrag wordt "Hof van Justitie" vervangen door "Hof van Justitie van de Europese Unie".

ARTIKEL 8

Artikel 191 van het EGA-Verdrag wordt vervangen door de volgende tekst:

"ARTIKEL 191

De Gemeenschap geniet op het grondgebied van de lidstaten de voorrechten en immuniteiten die nodig zijn voor de uitvoering van haar taak, overeenkomstig de voorwaarden van het protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie."

ARTIKEL 9

Artikel 198 van het EGA-Verdrag wordt vervangen door de volgende tekst:

"ARTIKEL 198

Tenzij anders bepaald zijn de bepalingen van dit verdrag van toepassing op het Europese grondgebied van de lidstaten en op de onder hun rechtsbevoegdheid vallende niet-Europese gebieden.

Zij gelden tevens voor Europese gebieden waarvan een lidstaat de externe betrekkingen behartigt.

De bepalingen van dit verdrag zijn van toepassing op de Ålandseilanden met de afwijkingen die oorspronkelijk vermeld waren in het verdrag dat is bedoeld in artikel IV-437, lid 2, onder d), van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en die zijn overgenomen in het protocol betreffende de verdragen en akten inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek, alsmede de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden.

In afwijking van de eerste, de tweede en de derde alinea:

- a) is dit verdrag niet van toepassing op de Faeröereilanden en evenmin op Groenland;
- b) is dit verdrag niet van toepassing op de delen van Cyprus die onder de soevereiniteit van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland vallen;
- c) is dit verdrag niet van toepassing op de landen en gebieden overzee die bijzondere betrekkingen onderhouden met het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en die niet zijn vermeld op de lijst in bijlage II bij het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa;
- d) is dit verdrag slechts op de Kanaaleilanden en op het eiland Man van toepassing voorzover noodzakelijk ter verzekering van de toepassing van de regeling die voor deze eilanden oorspronkelijk was vastgesteld in het verdrag dat is bedoeld in artikel IV-437, lid 2, onder a), van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en dat is overgenomen in het protocol betreffende de verdragen en akten inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek, alsmede de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden."

ARTIKEL 10

Artikel 206 van het EGA-Verdrag wordt vervangen door de volgende tekst:

"ARTIKEL 206

De Gemeenschap kan met een of meer staten of internationale organisaties overeenkomsten sluiten waarbij een associatie wordt ingesteld die wordt gekenmerkt door wederkerige rechten en verplichtingen, gemeenschappelijk optreden en bijzondere procedures.

Die akkoorden worden gesloten door de Raad krachtens een na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen genomen besluit.

Wanneer die overeenkomsten wijzigingen van dit verdrag vergen, moeten die wijzigingen vooraf volgens de procedure van artikel IV-443 van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa worden aangenomen."

ARTIKEL 11

In artikel 225 van het EGA-Verdrag wordt de tweede alinea vervangen door de volgende tekst:

"De teksten van het Verdrag in de Deense, de Engelse, de Estse, de Finse, de Griekse, de Hongaarse, de Ierse, de Letse, de Litouwse, de Maltese, de Poolse, de Portugese, de Sloveense, de Slowaakse, de Spaanse, de Tsjechische en de Zweedse taal zijn eveneens gelijkelijk authentiek."

ARTIKEL 12

De ontvangsten en uitgaven van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden, met uitzondering van die van het Voorzieningsagentschap en die van gemeenschappelijke ondernemingen, in de begroting van de Unie opgenomen.

BIJLAGEN
BIJ HET VERDRAG TOT VASTSTELLING
VAN EEN GRONDWET VOOR EUROPA

LIJST BEDOELD IN
ARTIKEL III-226 VAN DE GRONDWET

- 1 - Nummers van de gecombineerde nomenclatuur	- 2 - Omschrijving der goederen
HOOFDSTUK 1	Levende dieren
HOOFDSTUK 2	Vlees en eetbare slachtafvallen
HOOFDSTUK 3	Vis, schaal-, schelp- en weekdieren
HOOFDSTUK 4	Melk en zuivelproducten; vogeleieren; natuurhoning
HOOFDSTUK 5	
05.04	Darmen, blazen en magen van dieren, andere dan die van vissen, in hun geheel of in stukken
05.15	Producten van dierlijke oorsprong, niet elders genoemd noch elders onder begrepen; dode dieren van de soorten bedoeld in de hoofdstukken 1 en 3, niet geschikt voor menselijke consumptie

---

- 1 -

- 2 -

Nummers van de
gecombineerde
nomenclatuur

Omschrijving der goederen

HOOFDSTUK 6	Levende planten en producten van de bloemeteelt
HOOFDSTUK 7	Groenten, planten, wortels en knollen, voor voedingsdoeleinden
HOOFDSTUK 8	Eetbaar fruit; schillen van citrusvruchten en van meloenen
HOOFDSTUK 9	Koffie, thee en specerijen, met uitzondering van maté (nr. 09.03)
HOOFDSTUK 10	Granen
HOOFDSTUK 11	Producten van de meelindustrie; mout; zetmeel; gluten; inuline
HOOFDSTUK 12	Oliehoudende zaden en vruchten; allerlei zaden, zaadgoed en vruchten; planten voor industrieel en geneeskundig gebruik; stro en voeder
HOOFDSTUK 13	
ex 13.03	Pectine

- 1 -

- 2 -

Nummers van de
gecombineerde
nomenclatuur

Omschrijving der goederen

HOOFDSTUK 15

15.01	Reuzel en ander geperst of gesmolten varkensvet; geperst of gesmolten vet van pluimvee
15.02	Ruw of gesmolten rundvet, schapenvet en geitenvet, premier jus daaronder begrepen
15.03	Varkensstearine; oleostearine; spekolie en oleomargarine, niet geëmulgeerd, niet vermengd en niet anderszins bereid
15.04	Vetten en oliën van vis of van zeezoogdieren, ook indien geraffineerd
15.07	Plantaardige vette oliën, vloeibaar of vast, ruw, gezuiverd of geraffineerd
15.12	Gehydrogeneerde dierlijke of plantaardige vetten en oliën, ook indien gezuiverd doch niet verder bereid
15.13	Margarine, kunstreuzel en andere bereide spijsvetten
15.17	Afvallen, afkomstig van de bewerking van vetstoffen of van dierlijke of plantaardige was

---

- 1 -

- 2 -

Nummers van de
gecombineerde
nomenclatuur

Omschrijving der goederen

HOOFDSTUK 16

Bereidingen van vlees, van vis, van schaal-, schelp- en weekdieren

HOOFDSTUK 17

17.01

Beetwortelsuiker en rietsuiker, in vaste vorm

17.02

Andere suiker; suikerstroop; kunsthonig, ook indien met natuurhonig vermengd; karamel

17.03

Melasse, ook indien ontkleurd

17.05 (*)

Suiker, stroop en melasse, gearomatiseerd of met toegevoegde kleurstoffen (vanillesuiker en vanillinesuiker daaronder begrepen), met uitzondering van vruchtensap, waaraan suiker is toegevoegd, ongeacht in welke verhouding

HOOFDSTUK 18

18.01

Cacaobonen, ook indien gebroken, al dan niet gebrand

18.02

Cacaodoppen, cacaoschillen, cacaovliezen en andere afvallen van cacao

---

- 1 -

- 2 -

Nummers van de
gecombineerde
nomenclatuur

Omschrijving der goederen

HOOFDSTUK 20

Bereidingen van groenten, van moeskruiden, van vruchten en van
planten of plantendelen

HOOFDSTUK 22

22.04

Gedeeltelijk gegist druivenmost, ook indien de gisting op andere
wijze dan door toevoegen van alcohol is gestuit

22.05

Wijn van verse druiven; druivenmost waarvan de gisting door
toevoegen van alcohol is gestuit (mistella daaronder begrepen)

22.07

Appel drank, perendrank, honigdrank en andere gegiste dranken

ex 22.08 (*)

Ethylalcohol, al dan niet gedenatureerd, ongeacht de sterkte,

ex 22.09 (*)

verkregen uit landbouwproducten, vermeld in deze bijlage, met
uitzondering van gedestilleerde dranken, likeuren en andere alcohol-
houdende dranken; samengestelde alcoholische preparaten
("geconcentreerde extracten") voor de vervaardiging van dranken

ex 22.10 (*)

Tafelazijn (natuurlijke en kunstmatige)

(*) Toegevoegd door artikel 1 van Verordening nr. 7bis van de Raad van de Europese Economische
Gemeenschap van 18 december 1959 (PB 7 van 30.1.1961, blz. 71/61).

- 1 -

- 2 -

Nummers van de
gecombineerde
nomenclatuur

Omschrijving der goederen

HOOFDSTUK 23	Resten en afval van de voedselindustrie; bereid voedsel voor dieren
HOOFDSTUK 24	
24.01	Ruwe en niet tot verbruik bereide tabak; afvallen van tabak
HOOFDSTUK 45	
45.01	Ruwe natuurkurk en kurkafval; gebroken of gemalen kurk
HOOFDSTUK 54	
54.01	Vlas, ruw, geroot, gezwingeld, gehekeld of anders bewerkt, doch niet gesponnen; werk en afval (rafelingen daaronder begrepen)
HOOFDSTUK 57	
57.01	Hennep (<i>Cannabis sativa</i>), ruw, geroot, gezwingeld, gehekeld of anders bewerkt, doch niet gesponnen; werk en afval (rafelingen daaronder begrepen)

LANDEN EN GEBIEDEN OVERZEE
WAAROP DEEL III, TITEL IV, VAN DE GRONDWET
TOEPASSELIJK ZIJN

- Groenland
- Nieuw-Caledonië en onderhorigheden
- Frans Polynesië
- de Franse Zuidelijke en Zuidpool-gebieden
- Wallis-archipel en Futuna-eiland
- Mayotte
- Saint Pierre en Miquelon
- Aruba
- Nederlandse Antillen:
  - Bonaire
  - Curaçao
  - Saba
  - Sint Eustatius
  - Sint Maarten
- Anguilla
- Cayman-eilanden
- Falkland-eilanden
- South Georgia en de Zuidelijke Sandwich-eilanden
- Montserrat
- Pitcairn
- St. Helena met onderhorigheden
- Brits Antarctica

- Brits gebied in de Indische Oceaan
- Turks- en Caicos-eilanden
- Britse Maagden-eilanden
- Bermuda-eilanden.